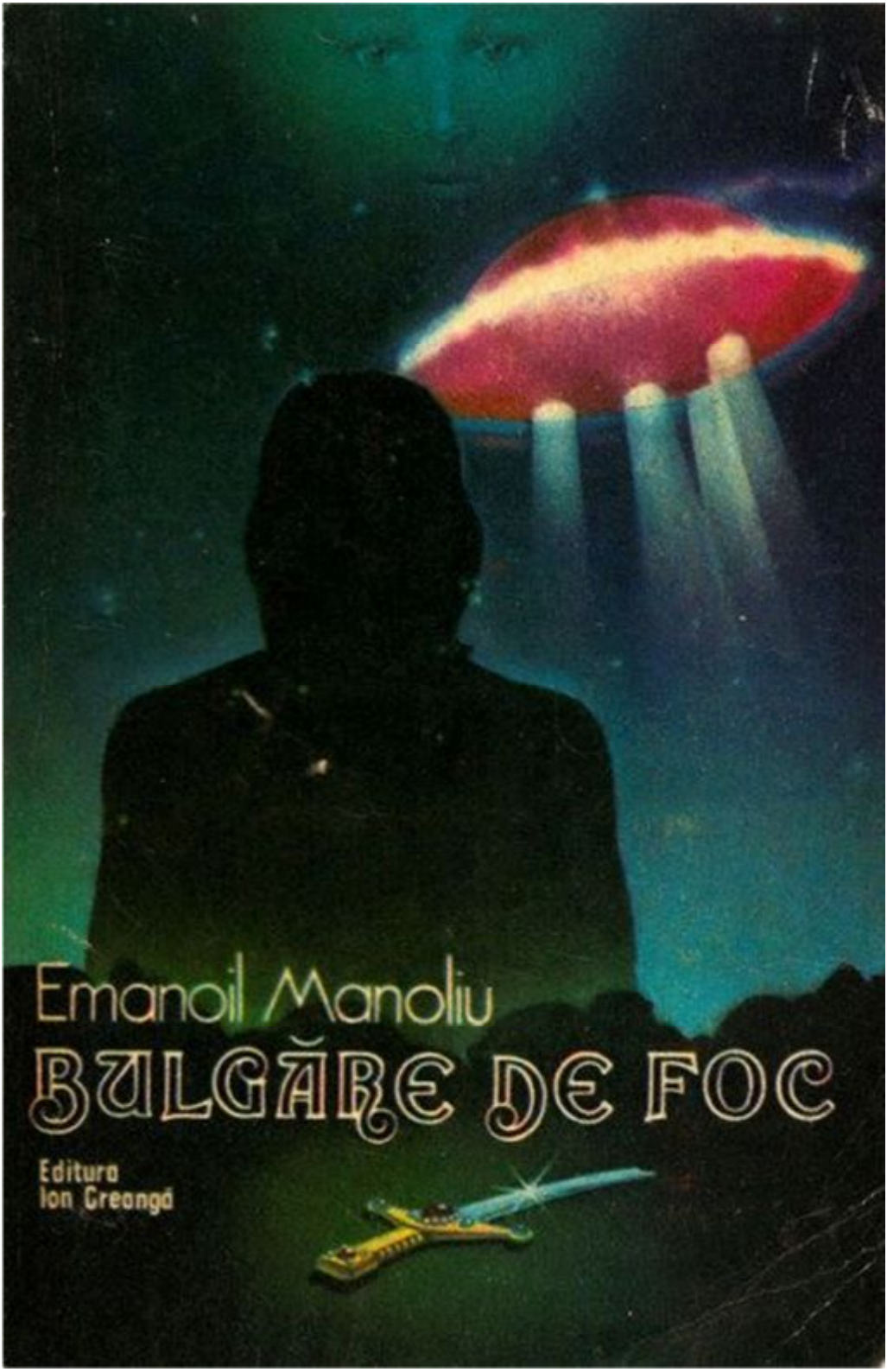
Emanoil Manoliu
BULGĂRE DE FOC
Editura
Ion Creangă

EMANOIL MANOLIU

BULGĂRE DE FOC

Versiunea digitală 1.0 – ianuarie 2025

Realizată după volumul apărut la Editura Ion Creangă, Bucureşti, 1978

Coperta: Georgeta Pusztai

BULGĂRE DE FOC

Pe o potecă şerpuitoare, tăiata în stânca din malul Bistriţei, printre grohotişuri străjuite de minunatele începuturi ale culorilor de toamnă, un tânăr chipeş urca fără istov calea „Muntelui mare”.

Frumoasele-i plete inelate îi străluceau în razele soarelui ca şi veşmântul său ţesut în fire argintii. Pe sub mustăcioara-i neagră ca pana corbului murmurau şoaptele încântărilor lăuntrului său tainic, cu patima dorului zăgăzuit de veacuri în sufletul lui. Privirea-i nesăţioasă răsfrângea adâncurile nemărginirii din imensul spaţiu străbătut de bolidul de foc, pe care a fost adus la vechea lui baştină, cu viteză incomensurabilă pentru orice minte omenească a vremurilor în care trăim.

Umbrele secularilor stejari se furişau mirate, urmărindu-i fiinţa ca de basm, cu freamătul părerii că l-ar fi fost cunoscut cândva. Din tăriile nesfârşitelor singurătăţi trăgea cu nesaţ în piept binefăcătorul aer, plăsmuindu-şi treptat în minte calda încredinţare că se afla printre vechi prieteni şi că întregul cuprins nu i-ar fi străin.

„Şi poteca asta pieptişă o recunosc”, îşi spunea în sinea lui, oprindu-şi paşii gânditor.

Ajuns într-un luminiş scăldat în soarele orbitor de la hotarul făgetului, privirea i se înceţoşa de uimire şi înduioşare la fulgerarea unei nemaipomenite măreţii. Pe azurul tremurător din aburul înălţimilor se estompa încremenirea masivă de milenii în granit a crupei „Zimbrului Moldovei”. Sub învolburarea simţămintelor din acea clipă ca de vrajă se prăbuşi în genunchi cu ochii în lacrimi, năpădit de calda bucurie că vremea nu-i scăzuse prin nimic din falnica-i măreţie. În euforia acelui farmec se ridică încet, cu privirea nedespărţită de inefabila minunăţie, aplecându-şi fruntea cu evlavie ca pentru o binecuvântare. Apoi se trase în umbra unui fag şi se prăbuşi pe perna de muşchi care acoperea un buştean fulgerat.

Încet, încet îi reveniră îndepărtatele aduceri aminte care-i răscoliră auzul cu prelungi ecouri de bucium şi zvon de mare vânătoare domnească. Trăsnetele flintelor, piuitul săgeţilor prin frunzarul codrului în văpaia arămie a soarelui de toamnă, icniturile câinilor în rostogolirile lor năprasnice după sălbăticiunile stârnite de prin văgăuni, îi pricinuiau vârtejuri de încântare. Prin volburarea nălucirilor sale dintr-odată îi apăru, într-un nimb de feerie, chipul celui mai falnic voievod al Moldovei, aşa precum îl ştia din veac. Îl zărea ivit ca un semizeu, ca un Prometeu cu paloşul în mână, trimis de Jupiter pentru ocrotirea Moldovei. Parcă-l vedea aievea, cu căutătura de oţel la mânie şi fulgere-n priviri când întrezărea izbânda pe câmpul de luptă. Ca bun şi drept oblăduitor al norodului preţuia

credinţa în domn şi ţară, ştiind să răsplătească vitejia. La judeţ îşi arăta mereu neînduplecarea, oricine ar fi fost, de i se dovedea trădarea, şi neîndurător pentru asupreala celor obijduiţi.

Cu suflarea întretăiată îl zărea, prin colbul vedeniei, trecând încălărat cu semeţie pe Catalan, strunit mai mult din pintenii de argint, care-i scânteiau pe sub carâmbii cizmelor din piele de Cordova. Contăşul din pielicea de căprioară, strâns prin găitane cu nasturi tăiaţi în corn de cerb, îi înlocuia zaua lepădată din lupte.

Dintr-odată i se păru atunci că de sub gugiumanul din blăniţe lucitoare de jder, îi aruncase o privire caldă de recunoaştere, făcându-i semn să se alăture alaiului pornit în petrecere de vânătoare.

În acele clipe de plăcută năzărire şi de reîntoarcere în nefericitul său trecut, îl fulgeră din nou prin inimă durerea aceleiaşi răni sângerânde, la amintirea minunatului chip al domniţei Maria Voichiţa a Radului Vodă. Şi cu neţărmurită tristeţe că nu şi-o poate reconstitui cu toată tainica-i dorinţă în prezenţa imaginii măriei sale, privirea-i tristă se întunecă în golul din adâncul vremii.

Dar deodată, la trosnitura unui vreasc, totul se scufundă într-o linişte surdă, când îi săgetă privirea-i tulbure goana unei căprioare în spaimă, care se mistui ca o părere în desiş.

„Ochii... ochii erau ai ei din vremea în care era o copiliţă captivă sub privirea domnului, murmură tainic şi nespus de dulce. Cine şi-ar fi închipuit că va ajunge doamna ţării!... oftă cu năduf, trecându-şi batista peste ochi. Cred că domnia sa Luca Arbore, portar al Sucevei pe atunci, bănuia, de vreme ce, în calitatea sa de unchi al meu, a sprijinit izgonirea mea de la curtea domnească. Pentru ce arhimandritul Amfilohie mi-a dat carte cu pecete domnească, sfătuindu-l pe tata să mă trimeată la învăţătură aşa de departe?... Oare încuviinţarea măriei sale să fi fost o poruncă?"

Acestea erau gândurile care-l frământau iarăşi şi iarăşi pe enigmaticul pelerin, care urca cu înfrigurare pe sub cetinele Ceahlăului.

„Să se fi rostogolit atâta vreme peste omenire, fără putinţă de a-mi da seama? Mi-au transformat fiinţa după modelul semenilor lor, dar sufletul şi inima mi-au rămas aceleaşi. Chiar şi binefăcătorul meu proteguitor şi profesor, savantul Terravanţius, s-a desprins de fibrele genezei ilustrei sale obârşii".

Sus, de pe culmea „Muntelui mare", în minunatul apus de soare al acelei zile calme, straniul vizionar privea cu nesaţ frumuseţea imensului amfiteatru care se desfăşura în armonia depărtărilor. O pâclă vaporoasă şi purpurie plutea pe zarea pastelată a asfinţitului şi pe înaltul cerului planau doi vulturi, pregătindu-se să coboare către sălaşul lor dintre stâncile

prăpăstiilor. Ceahlăul i se părea mai mândru de când marea, adusă de oamenii ştiinţei, i se-nchină la picioare.

Aşezat pe o stâncă, între jnepeni, trudit de suişul abrupt şi flămânzit de tăria aerului, cerceta cerul ca să-şi semnalizeze prezenţa la apariţia vehiculului spaţial care-l readusese pentru prima oară pe Terra, după mai bine de cinci sute de ani.

Pe hotarul nălucirilor sale, zarea îşi topea vălurile purpurii în văpăile amurgului şi încet, încet, peste întreaga fire, cobora înserarea. De îndată ce simţi că din negurile genunilor înconjurătoare se ridică boarea rece şi umedă a înnoptării, dintr-un inel de pe deget începu să trimită mănunchiuri de raze roşii şi verzi, care se desfăceau în văzduhul îndepărtat într-o ploaie de artificii. Deodată, din senin, întreaga creastă a muntelui fu săgetată de o lumină orbitoare, ca şi cum Luceafărul s-ar fi prăvălit peste Ceahlău. Pe acea traiectorie, care provocă un întuneric orb, se lăsă neauzit din înălţimi un corp de forma unui mare disc ovoidal, cu luciri de aluminiu. După câteva clipe, printre jnepeni, se iviră două siluete omeneşti.

— Să sperăm că nu suntem suspectaţi de indiscreţi, pământeanule, i se adresă râzând într-o românească perfectă cel mai înalt dintre noii veniţi, îmbrăcat într-un costum de excursionist.

— Nicio grijă, magistre, la un asemenea ceas întregul munte-i al meu, îi răspunse, strângându-i mâna pe care acesta i-o întinsese.

— Principalu-i să ne spui cum te simţi şi mai ales cum ai suportat decondiţionarea cardiacă, îl întâmpină celălalt, a cărui mână, când i-o strânse, îi dădu un uşor fior, ca şi cum ar fi atins un metal călduţ.

— Mă simt minunat, doctore, îi răspunse cam tăios.

— În euforia în care se afla de cum a atins scoarţa terestră, cred că a plutit numai pe aripile încântării, remarcă celălalt.

— Mâna lui îmi spune totuşi că fluxul sanguin nu şi-a recăpătat încă fluenţa normală, domnule profesor. Ia să vedem, îi spuse, fixându-i două ventuze ale unui stetoscop pe umeri şi una în dreptul inimii, după care se uită atent la un mic cadran fluorescent, în formă de ceas. Vezi dacă n-ai făcut cum trebuia mişcările pe care ţi le-am prescris pentru respiraţie, în vederea readaptării la condiţiile de pe Terra?

— Niciodată nu m-am simţit mai bine ca acum, pentru care fapt n-am luat nicio pilulă din cutiuţa pe care mi-ai dat-o, îi răspunse, arcuindu-şi sprâncenele frumos încondeiate peste luminoşii săi ochi negri, în timp ce doctorul apăsă pe un buton al cadranului.

— Uite şi uşoare fibrilaţii terminale provocate de aritmia cordului. Prea mult sânge peste nivelul inimii, din timpul imponderabilităţii, iar echilibrul

electroliţilor nu-i deloc restabilit... Tinere... tinere, ai avut emoţii. Da... da, de netăgăduit, computerul le confirmă.

— Ha-haaa! izbucni în râs profesorul Terravanţius, emoţiile sunt hrana sufletului pământenilor, pe care arsenalul vostru mintal n-are să-l poată descifra niciodată, ilustre doctore.

— Dacă programul dumneavoastră ar îngădui, mi-aş permite să cer încuviinţarea de a lua contact direct cu binecuvântatele înfăptuiri ale neamului meu, despre care s-a scris atât de elogios, magistre, le întrerupse firul tânărul, care scăpă de exigenţele doctorului de îndată ce luă pomenita pastilă, cu lehamite.

— Nu înainte de întrevederea pe care ar trebui s-o avem împreună cu profesorul Priboianu de la Bucureşti. Apoi mă duceţi la Moscova şi de acolo vei putea dispune de navă cinci zile terestre, în toată voia.

— Aţi fost, sunteţi şi rămâneţi mereu protectorul meu, magistre, îi răspunse zâmbind, în timp ce doctorul se îndrepta spre locul aterizării, cu paşii lui greoi ca de automat.

Răceala calmei înnoptări îi îndemnă să o ia pe urmele nemaipomenitului doctor.

*

În biroul academicianului profesor Alexandru Priboianu, din vila sa de la şosea, o lampă cu picior îşi concentra lumina pe sub un abajur verde. Fruntea înaltă şi brăzdată a astrofizicianului, aşezat în fotoliul său de lucru, se pierdea spre o neîndurătoare pleşuvie. Sub scânteierea ochelarilor înrămaţi în aur, neobosita lui mână îi aşternea pe hârtie, în litere mărunte, ultimele concluzii din lucrarea sa asupra investigaţiilor spaţiale.

Întreaga încăpere se afla într-un plăcut semi-întuneric, lăsând să se bănuiască, mai mult, patina caldă a mobilei în stil florentin, iar biblioteca din spatele său părea o catapeteazmă de taine solemne.

Noile descoperiri din ultima vreme prin sateliţi, prin rachetele interplanetare, ca şi cercetările întreprinse pe solul selenar de către cutezătorii astronauţi, le considera mici paşi şovăitori în imensitatea universului astral, faţă de fenomenele O.Z.N. Marea lor enigmă îl pasiona la paroxism. În multe nopţi de nesomn, îndemnat de neistovita sa imaginaţie, se surprindea chemând pe fantomaticii navigatori ai infinitului cosmic, mesageri ai văzduhului spre Terra din vremuri imemoriale. Ca un Faust al timpurilor noastre era în stare să recurgă la orice în slujba ştiinţei.

Dar în acea seară nu se afla singur ca să se mai refugieze în plăcuta nebulozitate a căutărilor sale. Uşile dinspre terasă erau larg deschise şi, de pe scaunul din faţa unei lunete, tânăra şi frumoasa Anca Verdeş, asistenta sa,

cerceta cu mare atenţie cerul. În tihna nopţii se potolise şi neastâmpăratul Bob, sârmosul, tolănit sub trepiedul lunetei. Cu toate că nicio frunză nu se mişca prin copacii grădinii înconjurătoare, o boare de nelinişte plutea în adâncimea calmă a nopţii. Din sufrageria de alături de biroul său se auzea vag *Simfonia fantastică* de Berlioz.

Deodată lumina prinse a pâlpâi, televizorul încetă şi un fulger orbitor se abătu din înaltul cerului, invadând terasa şi vastul birou. De alături îl înfioră un răcnet de groază al cumnatei sale, când uşa se izbi de perete.

— Bunicule, bunicule, vreau să văd şi eu farfuria prin telescop, strigă, tăbărând ca un vârtej Tudorică, nepotul său, care se năpusti către terasă. În urma lui se ivi şi mama băiatului, fiica profesorului, spunându-i grăbită în drumul spre terasă:

— Vai, tată, iar ne vizitează! Ce feerică lumină!...

— Foarte curios, Sanda! Să treacă, noaptea, peste un oraş aşa de mare! Oamenii au să se alarmeze, murmură mai mult pentru sine, în timp ce se ridicase de pe scaun şi se îndrepta şi el spre uşă terasei, uşor şchiopătând.

— Niciodată nu mi-aş fi putut închipui c-am s-o văd aşa de aproape, îşi întâmpină Anca prietena. Cred că a trecut la mai puţin de cinci mii de metri pe deasupra noastră. Lumina m-a orbit şi n-am reuşit s-o prind în obiectiv.

— Ce păcat că s-a stins aşa de repede!... exclamă Tudorică.

— Nu înţeleg ce urmăresc de ne dau târcoale aşa de des de-o bucată de vreme!? se miră în calmul său academicianul, reluându-şi locul, în timp ce şi ceilalţi intrară în birou.

— Tanti Ema era să cadă lângă televizor, bunicule, îi spuse băiatul pe un ton şăgalnic, înnodându-şi din nou cravata de pionier, pe care i-o desfăcuse Bob.

— De ce aţi lăsat-o singură, când ştiţi cât e de prăpăstioasă? întrebă mustrător stăpânul casei.

— Tocmai intrase Vlad pe uşă şi a prins-o în braţe, tată. De la primele pâlpâiri ale luminii au început să-i clănţănească dinţii şi să tremure ca o gelatină, că pe Tudorică îl pufnise râsul.

— Doamna Iaroslavici e într-o continuă panică, domnule profesor, adăugă şi Anca, zâmbind şi oprindu-se în faţa biroului.

— A rămas în umbra generaţiei trecute şi nimeni n-o mai poate schimba. N-are niciun soi de accepţiuni mai elevate, le răspunse, aprinzându-şi o ţigară şi fluturând gânditor chibritul.

— Bunicule, băieţii plănuiseră să construiască o farfurie zburătoare şi nu vor să mă primească şi pe mine până nu contribui şi eu cu cinzeci de lei, îl întrerupse din gânduri Tudorică, împungându-l cu săgeţile ochilor săi albaştri. Are să fie teleghidată şi cu propulsie, se semeţi el.

— Asta o aranjăm noi mâine, că acum sunt ocupat, iar în privinţa manevrării acestor obiecte neidentificate, Anca ar putea să ne spuie dacă nu cumva sunt conduse de fiinţe asemănătoare nouă, ea care a avut şansa în astă-seară să se afle pe terasă.

— Ha-ha-ha, Anca! izbucni Sanda în râs. Te pomeneşti că farmecul tău are oarecare atracţie pentru echipajul acestei nave!

— S-ar putea să fie fiinţe cu gusturi rafinate şi sunt sigur că Anca nu i-ar decepţiona, de vreme ce au cutezat s-o scalde în lumină, mai adăugă şi profesorul cu o tainică privire admirativă, luându-şi din nou stiloul.

— Vezi ce galant e tata cu tine?

— Numai că se oboseşte cam prea mult cu această lucrare, îi tăie ea vorba, cu glas de uşoară îngrijorare.

— Asta-i cam adevărat, tată, încuviinţă Sanda. Tanti Ema mi-a spus că doctorul David ţi-a recomandat să suspenzi activitatea măcar o săptămână.

— De ce nu stai, Anca? îi arătă el scaunul din faţa biroului.

— N-aş vrea să vă distrag, tocmai acum la concluzii, magistre, dar se aşează totuşi sub lumina lampadarului, care-i dădea străluciri în nuanţele cenuşii ale frumosului său păr. Sper că băieţii noştri de la Observator au reuşit să prindă mai bine, în astă-seară, obiectul neidentificat. Sunt curioasă să aflu ce au consemnat în raport. Cred că staţia noastră de radar l-a depistat cu mult înainte de a-şi fi aprins luminile. Şi pentru mine, ca şi pentru dumneavoastră, nu mai există nicio îndoială că aceste vehicule spaţiale sunt conduse de fiinţe „inteligente”.

— Hei, draga mea, suntem într-un domeniu mult prea enigmatic. Fenomenul O.Z.N. va rămâne de nepătruns de mintea omenească atâta timp cât vom dibui în abstract şi deducţii, fără posibilităţi de cercetare şi control. Toate ipotezele noastre au fost răsturnate de misterioasele şi variatele lor apariţii.

— Chiar dacă am admite că a fost iluzie optică a celor care au susţinut că au văzut oameni coborând din aceste nave, totuşi trebuie să admitem că sunt conduse de cineva.

Ochii ei, ca adâncul cerului senin de mai, se micşorară uşor, ca şi cum ar fi căutat în golul încăperii dezlegarea misterului.

— În orice caz, reluă profesorul, pretinsul echipaj enigmatic văzut în Argentina a dovedit o superioară înţelegere a situaţiei faţă de nesocotinţa celor care deschiseseră focul de mitralieră asupra lor. Dar cine sunt şi unde trăiesc aceşti cosmonauţi fantomatici nu reuşim să aflăm. Mijloacele cu care străbat imensele depărtări ale nemărginirii nu pot fi conduse decât de nişte fiinţe cu mult superioare nouă, pământenilor. Cert este, însă, că stăpânesc şi

timpul şi spaţiul nelimitat pe care-l parcurg cu viteză incomensurabilă pe distanţe siderale.

— Timp şi distanţe de neconceput... murmură ea, adunându-se mai tainic pe scaun, ca în ascultarea basmelor de pe vremuri, la gura sobei.

— Totuşi, se auzi din nou plăcutul glas baritonal, în ultimul timp, din cauza creşterii frecvenţei acestor apariţii, am început să nutresc gândul că suntem puşi sub observaţie şi cercetaţi mai îndeaproape. S-ar putea să-i neliniştească experienţele noastre de sondaj cosmic, sau poate-i interesează ultimele descoperiri ale ştiinţei umane.

— Vai, domnule profesor, dezlegarea acestui mister ar fi cea mai colosală cucerire a cercetărilor contemporane. Ipotezele că ar aparţine mediului marin sunt înlăturate de tot ce s-a putut constata până-n prezent.

— Sunt de aceeaşi părere, Anca. De altfel, de când radarul s-a asociat imenselor telescoape pentru depistarea aşa-zişilor U.F.O. ai profesorului Mac Donald, investigaţiile întreprinse au dat rezultate confirmative, infirmând şi teoriile asupra fulgerelor globulare, sau descărcări de coroană, care se observă destul de des în atmosfera terestră.

— Nu ştiu de ce, dar simt, am presimţirea intimă că în curând se va face lumină în acest vast domeniu.

— Astăzi, nici chiar sferele de plasmă rarefiată în echilibrul termodinamic nu mai pot fi confundate cu aceste fenomene O.Z.N. vizibile cu ochiul liber. Rămân convins că multe din rezultatele cercetărilor nu sunt încă date în vileag, cei avizaţi păstrând cu strictеţe o taină nejustificată, cu toate că omenirea freamătă să fie informată. Dacă aş avea posibilitatea şi mijloacele de a cerceta singur, n-aş ezita o secundă pentru promovarea adevărului ştiinţific.

— Aşa cum vă cunosc, sunt sigură, domnule profesor, că aţi fi în stare să faceţi orice sacrificiu.

— Iar ne-am antrenat, draga mea, când mai am de verificat ultima concluzie. Dacă nu mă grăbea timpul, aş mai fi avut de enunţat şi alte teorii. Dar, *„non omnia possumus omnes”* [1], pronunţă cunoscutul dicton latin cu o nuanţă de părere de rău.

— Nici nu-mi dau seama cum fuge timpul când îmi vorbiţi, magistre. Până terminaţi, mă duc să-mi mai revăd simpatia, îi spuse ea cu căldură.

— Tot aşa de mult te atrage Saturn? o întrebă în treacăt...

Cu privirea împăienjenită, îi urmărea discret iscusitele mişcări cu care-şi potrivea luneta, pe când din sufragerie pătrundea în surdină minunatul vals al simfoniei. Bătaia ceasului îl întrerupse din plăcuta euforie şi-şi reluă

[1] Dar nu le putem face chiar pe toate (lat.).

stiloul, îndreptându-şi ochelarii. În scurt timp termină de parcurs ultimele pagini pe care le scrisese, sublinie un cuvânt şi se ridică, întorcându-se spre bibliotecă, de unde trase o carte voluminoasă. După ce verifică sub lampă ceea ce căuta să se asigure, zâmbi mulţumit şi aprobativ, când sună telefonul de pe birou. Plictisit, puse cartea alături, se aşeză la loc şi ridică receptorul.

— Alo!... Da, casa Priboianu... Da, la telefon, ascult... Cuuum? Să fie cu putinţă? Murmură, scăpând stiloul din mână. Bineînţeles, vă aştept, încheie cu glas sugrumat, după care, tulburat, îşi sprijini capul în mâini.

Deşi de-abia bătuse ora nouă, Anca era intrigată de vizita care se anunţase, mai ales că glasul profesorului i se păru tare schimbat şi răspunsurile lui fuseseră date în monosilabe, ca niciodată. Mânată de îngrijorarea care o cuprinsese, reintră în birou şi, de cum îl zări, se repezi spre el.

— Dar ce este?... domnule profesor! Cine-a fost? Nu vă simţiţi bine? Ce s-a întâmplat de sunteţi aşa de palid? îi spunea precipitat, frecându-i mâna din care-i căzuse stiloul.

— Toarnă-mi puţină apă în pahar!

— Să chem pe Sanda? îl întrebă în timp ce-i turna apă din cana aflată pe tava de pe birou.

— Din contra, vreau să rămân singur, îi răspunse luându-i paharul, din care sorbi o singură dată şi-l aşeză liniştit înapoi pe tavă.

— Şi Ruxanda-i aşa de departe... murmură cu aceeaşi îngrijorare.

— Nu te nelinişti, stai jos... şi să păstrezi discreţie totală. Nu vreau... nu trebuie să se alarmeze nimeni. Mă auzi?... Niiiimeni, Anca.

— Mă înspăimântaţi, domnule profesor, izbucni ea uluită, căzând pe scaun, în timp ce el îşi trăsese batista din buzunarul hainei de casă şi şi-o trecea peste frunte, spunându-i mai mult şoptit:

— În mai puţin de o jumătate de oră am să fiu vizitat de trei fiinţe sosite de pe altă planetă.

— Să fie cu putinţă? Nu-mi vine-a crede!... Sunt consternată...

— Acel care mi-a vorbit, într-o limbă românească perfectă, mi-a cerut cu stăruinţă această întrevedere, rugându-mă să fiu singur, completă el, mai remontat.

— E pur şi simplu fantastic şi nu-mi dau seama de ce, dar m-a prins o teamă inexplicabilă pentru dumneavoastră.

— Sunt încredinţat totuşi că nu pot veni cu intenţii rele. Nu-i posibil să aibă gânduri duşmănoase, după felul în care mi-a cerut încuviinţarea de a-mi vorbi în probleme de specialitatea mea. Avea în exprimare o politeţe prin care mi-a cucerit încrederea.

— Nu mai ştiu ce să cred în vârtejul în care mă aflu. Şi de unde am putea şti dacă apropierea lor n-ar avea efecte radioactive, de care nu-şi dau seama nici ei?

— Cauţi să le cuprinzi pe toate, îi tăie el vorba, zâmbindu-i, dar să nu exagerăm, Anca. Nu se poate să prezinte vreun pericol din acest punct de vedere. S-ar putea să fiu rău impresionat la apariţia lor, să-mi ceară imposibilul... să mă silească să fac ceva împotriva convingerilor mele... murmura gânditor. Dar oricare ar fi riscul, nimeni şi nimic nu mă mai poate stăvili de a lua contact cu ei.

— Cum vă închipuiţi că aş putea să vă las singur, domnule profesor? se oferi ea cu bravură aparentă peste teama de care nu reuşea să scape.

— Aceasta-i exclus, Anca, atâta timp cât am promis că mă vor găsi singur. Ia lucrarea şi mâine la prima oră o predai la editură. Dacă ai timp în astă-seară, ar fi bine să mai parcurgi concluziile, îi recomandă, încheind servieta în care introdusese manuscrisul.

— Cum credeţi că am să mai pot dormi, când orice emoţie-i periculoasă pentru tulburările cardiace pe care le-aţi avut, dădu ea glas acestui nou aspect al neliniştii sale, în clipa în care intra pe uşă doamna Ema Iaroslavici, cumnata profesorului Priboianu.

— De ce emoţii mai vorbiţi, când eu nu-mi pot recăpăta liniştea? Îmi intraseră genunchii în piept de groază când au trecut iarăşi strigoii văzduhului vostru, spuse cu glas ridicat, punând pe birou o farfurioară, pe care se afla o linguriţă cu prafuri.

Apariţia ei avu darul să însenineze atmosfera de îngrijorare care plana în semiîntunericul biroului. Deşi era trecută de cinzeci de ani, cochetăria ei ostentativă îi trăda îndârjirea cu care lupta ca să-şi păstreze veleităţile de femeie bine. Cu mintea împrăştiată de un bigotism feroce, prin educaţia de salon pe care o primise, nu accepta, din noutăţile imenselor descoperiri din ultimul timp, decât moda, cinematograful şi televizorul. Cu doi ani mai mică decât sora sa decedată, fosta soţie a profesorului Priboianu, se instalase ca stăpână a casei, pentru a supraveghea, mai ales, educaţia celor două fete, rămase fără mamă.

— Când te antrenezi la vorbă, uiţi să-ţi iei şi doctoria, Alexandre, îl înţepă ea cu ochii la Anca.

— Tocmai am terminat lucrarea, din care cauză mă simt mai bine ca după orice hapuri ale lui David.

— Iar el mi-a dat în grijă să te supraveghez, ca să nu întrerupi tratamentul pe care ţi l-a prescris, până nu vine să-ţi ia din nou tensiunea. Nici n-ai avut răgazul să-ţi faci plimbarea cotidiană.

— Cred că domnul profesor s-ar fi simţit mult mai bine dacă pleca la mare cu Ruxanda, răspunse cam tăios Anca.

— Uite, Ema, ca să te liniştesc îmi iau doctoria, pentru care ai să dai mărturie tribunalului inchizitorial, îi spuse, mai mult ca s-o facă să plece, dar ea nici nu se clinti, pentru că venise cu alte gânduri.

— Anca are să mă ierte, dar trebuie să-ţi fac patul aici, că Maria n-a sfârşit cu scuturatul în dormitor.

— Tocmai terminasem lucrarea şi Anca era gata de plecare.

— Nici nu trebuia să stai la lucru până la această oră, adăugă ea în şoapte în timp ce Anca, pe terasă, acoperea luneta cu husa de cauciuc.

— Mă vezi pe mine stând în fotoliu şi făcând pasienţe, Ema dragă? Vreau ca la începerea cursurilor să-mi iasă cartea, s-o pun la îndemâna studenţilor mei.

— Nu vă neliniştiţi, doamnă Iaroslavici, că domnul profesor a făcut cea mai mare performanţă astăzi, dând dovadă de mare curaj, o anunţă Anca, revenind ca să ia servieta, pe când Ema ridicase capacul lăzii cu aşternut al divanului.

— Performanţă... cu tensiunea lui oscilantă?

— Cu rezonanţe în cosmos Ema, adăugă el, ridicându-se.

— Nici nu vreau să mai aud nimic de văzduhul de groază al spaimelor mele.

— Noapte bună! îi tăie Anca vorba, îndreptându-se spre uşă.

— La revedere, drăguţă! îi răspunse ea, bătând pernele cu mişcări nervoase.

— Aştept telefonul dumneavoastră, domnule profesor. Noapte bună şi curaj, îi ură cu glas stins.

— Noapte bună, Anca, şi nu fi alarmată!...

— Alarmată?... De ce? întrebă Ema de îndată ce se închise uşa.

— Am rezerve în privinţa reuşitei lucrării mele. Poate era mai nimerit să n-o fi dat în astă-seară, îşi murmură el gândul preocupării pe care o avea în urma telefonului primit. Dar tu, dacă nu te simţi bine, mă pot descurca şi singur.

— De-abia aştept să mă urc la mine ca să mă liniştesc după spaima pe care am tras-o. Dacă nu era Vlad lângă mine, mă găseaţi rece.

— De ce nu vrei să judeci puţin, Ema dragă? Cum îţi închipui că de acolo, de unde or fi venind, s-ar gândi să străbată atâta cale special ca să asasineze pe scumpa mea cumnată?

— Ţie-ţi arde de glume, Alexandre, ca şi atunci când se anunţase că se coborâseră de pe farfurie nepământeni mascaţi. Nici nu vreau să mă mai

gândesc la groaza pe care-am tras-o. Mă şi duc să iau un calmant. Noapte bună! Şi încuie bine uşile alea, îi recomandă, trecând pragul.

— Bine, bine, noapte bună, oftă el uşurat şi se îndreptă şchiopătând către uşa dată-n lături spre terasă.

Cerul nopţii era împurpurat de luminile oraşului şi zgomotele străzilor din împrejurimi se potoliseră. Privi un timp în golul difuz de peste casele vecine, apăsate de întuneric şi tăceri. Apoi se reîntoarse. În birou cu ochii la ceas şi se miră că nu auzise când bătuse nouă şi jumătate. Îşi verifică ceasul de la mână cu cel din perete, ridicând dintr-o sprânceană şi se duse spre birou ca să puie volumul, pe care-l scosese, la loc, în bibliotecă. Dar la auzul unei maşini care se opri, cu zgomote de portiere trântite, lepădă grăbit cartea pe birou şi ieşi din nou în prag. Întrezărind trei umbre omeneşti, angajate pe aleea intrării principale, se grăbi să le iasă înainte, ca să nu sune şi coborî scara, spunându-le:

— Pe aici, vă rog, domnilor! şi se întoarse, urmat în tăcere de ei.

Erau îmbrăcaţi în costume obişnuite de oraş, însă toţi cu ochelari fumurii, ceea ce nu ar fi putut intriga pe nimeni.

— Se cuvine să vă urez un bun sosit pe planeta noastră, glăsui el cu vădită emoţie.

— Şi nouă să vă răspundem cu un călduros bun găsit, mulţumindu-vă că aţi încuviinţat să ne primiţi la un ceas aşa de nepotrivit, magistre, îi întoarse urarea cel mai vârstnic, cu părul uşor cărunţit. Apoi, întinzându-i mâna, se înclină, reluând: Îmi daţi voie... profesor Terravanţius, la care amfitrionul murmură: Priboianu.

— Dumnealui este Călin al Vlaicului, pentru mine Cătălin, fiu adoptiv şi discipol al meu, îi spuse, arătând pe tânărul care-şi scosese ochelarii şi înainta spre el cu zâmbet plăcut.

— Sunt adânc impresionat să strâng mâna autorului unor lucrări care mi-au dat mult de gândit, deschizându-mi noi orizonturi în universul preocupărilor mele, rosti acesta, cu glas vibrant.

— Mă bucur să aflu că lucraţi în acelaşi domeniu, se grăbi să-i răspundă, privindu-l cu vădit interes.

— Iar dumnealui, reluă profesorul Terravanţius, indicând pe cel de al treilea oaspete, care se înclină tăcut înaintea savantului nostru, este conştiinciosul meu secretar, Sicooriss, a cărui strângere de mână îi provocă o înfiorare rece, în clipa în care acesta repetă precipitat „Sicooriss".

— Vă rog să intraţi, îi îndemnă, înclinându-se ca să-şi tăinuiască impresia displăcută şi făcându-le semn să înainteze, după care închise uşile şi apropie perdelele.

La întoarcerea comutatorului, lumina plafonierei invadă liniştea din încăpere, destrămată de mişcările uşor rigide ale lui Sicooriss, care punea scaune în jurul biroului. Faţa lui, nelipsită totuşi de expresivitate, trăda o concentrare neobişnuită, care atrăgea obsedant atenţia profesorului Priboianu.

— Acum putem vorbi netulburaţi de nimeni, după cum ne-a fost înţelegerea, domnilor, îi încredinţă, potrivindu-şi ochelarii.

— Vă mărturisesc cu satisfacţie, domnule profesor, că este surprinzător să fim primiţi cu un calm aşa de olimpic, se ridică dintre ei plăcutul glas al tânărului cu plete ondulate şi zâmbet admirativ.

— Aceasta ne confirmă încredinţarea că avem de-a face cu o fiinţă superioară, aşa precum vă cunoaştem din strălucitele dumneavoastră lucrări, sublime profesorul Terravanţius, descreţindu-şi fruntea luminoasă.

— Oooo! domnii mei, mă măguliţi prea mult şi-mi risipiţi tăria cu care-mi stăpânesc emoţia de a afla scopul vizitei dumneavoastră, le răspunse, cu vădită tulburare.

— În acest caz, magistre, sau mai bine-zis, iubite colega, înainte de a intra în expunerea acestui subiect, vă rog să luaţi cu toată încrederea o pastilă cu efecte de înviorare, îl îndemnă Terravanţius, punându-i pe birou o cutiuţă sidefie prinsă într-un cerc de aur.

— Mulţumesc pentru grija pe care mi-o purtaţi. Într-adevăr dorinţa arzătoare de a lua contact cu dumneavoastră, după convorbirea telefonică, m-a ţinut în tensiune, astfel că un tranchilizant este binevenit, îi răspunse şi, spre surpriza lui, în clipa în care atinsese cu degetele cercul înconjurător, capacul se deschise. Hm! O mică surpriză, articulă, zâmbind cu bunătate şi luând una din micile pastile.

— E mai recomandabil să n-o sfărâmaţi şi nici să luaţi apă, ci s-o sugeţi. Are un gust dulceag-astringent, îi atrase atenţia cunoscutul nostru tânăr de pe munte, care-i urmărea mişcările cu interes.

— Venim dintr-o lume îndepărtată şi sălaşul escadrilei noastre e pe lună, îşi începu expunerea profesorul Terravanţius. Expediţia noastră, formată din şapte nave spaţiale, a găsit şi respectat locurile şi aparatele lăsate de mesagerii dumneavoastră care au explorat solul selenar. Din echipajul navelor fac parte şi câţiva specialişti, cu misiunea de a lua contact cu savanţii din diferite puncte de pe Terra, printre care mă număr şi eu, împreună cu acest tânăr discipol al meu. Din vremuri îndepărtate am fost trimis mereu pe Terra, de câte ori oamenii de ştiinţă descopereau sau inventau ceea ce socoteam că ne este folositor. Nici nu bănuiţi cu cât aţi contribuit la progresul nostru, dar aceasta poate că vă interesează mai puţin.

— Îmi permit să vă întrerup, asigurându-vă că mă interesează foarte mult măsura în care pământenii v-au putut fi de folos, declară cu entuziasm profesorul Priboianu.

— Pentru mine era cea mai mare sărbătoare de câte ori aflam cu satisfacţie despre invenţiile, perfecţionările şi contribuţia învăţaţilor români, care deschideau făgaşuri noi pe căile ştiinţei, recunoscu cu mândrie discipolul profesorului Terravanţius.

— Acest fiu adoptiv al meu, în faza lui de strălucit neofit, aş fi obţinut să fie trimis pe acest binecuvântat tărâm, dacă domnia marelui învăţat al dumneavoastră, Dimitrie Cantemir, ar fi durat mai mult, declară profesorul Terravanţius, spre uimirea amfitrionului, care-şi scoase ochelarii şi-şi trecu discret batista peste ochii larg deschişi.

— Mă scuzaţi, magistre. Sunt uluit!... Nu înţeleg... nu realizez, murmură acesta, în nerăbdarea lui de a pătrunde cu mintea în nemaipomenita enigmă.

— Încet, încet, toate vi se vor limpezi din cele ce urmează, îl asigură straniul vizitator, care continuă imperturbabil: Printre alte cercetări ştiinţifice din lunga mea trudă, acum mă ocup în principal de descoperirile astrofizice, în care nădăjduiesc să avem un câmp nelimitat de înţelegere. V-am urmărit cu mult interes comunicările pe care le-aţi susţinut la diferite congrese de specialitate pe plan internaţional, la care am asistat în umbra anonimatului. Cunoscând în mare parte frumoasa dumneavoastră activitate în acest domeniu şi mai ales interesantele lucrări pe care le-aţi tipărit, discuţia noastră ar putea fi de mare folos pentru o eventuală colaborare. În esenţă, magistre, acesta-i scopul vizitei mele, la determinarea căreia au contribuit mult insistenţele discipolului şi colaboratorului meu, care mă însoţeşte.

— Hm!... făcu profesorul Priboianu, ştergându-şi ochelarii, majoritatea lucrărilor mele sunt bazate pe simple ipoteze şi deducţii intuitive, neavând totdeauna posibilitatea de a le verifica. Mijloacele noastre de investigaţii sunt sărace. În unele cazuri am tras concluzii pe baza unor analogii, pe care mi-am clădit raţionamentele.

— Tocmai profunzimea puterii de deducţie intuitivă interesează în special pe iluştrii noştri specialişti nepământeni, interveni cu satisfacţie discipolul savantului, stânjenit întrucâtva de imobilitatea în care asculta Sicooriss convorbirea lor.

— Trăim într-o lume în care toate elitele noastre intelectuale sunt în admiraţia pământenilor din vremuri imemoriale, îşi continuă firul Terravanţius, aşezându-se mai comod în fotoliul său, în timp ce Priboianu îşi aprindea o ţigară. Prin divinul har al intuirii, aţi cultivat spiritul anticipaţiei ştiinţifice, care prin deducţii vă duce la cucerirea Universului, cercetat

numai în parte de noi până în prezent. În curgerea vremilor ne-aţi fost de un real folos, fără ca măcar să bănuiţi că minunatele izvoare ale imaginaţiei umane ne-au devenit imens de utile. În nenumărate cazuri dumneavoastră porniţi de la verosimil şi, ca printr-o inspiraţie extraterestră, ajungeţi la descoperiri cu adevărat uluitoare. Acum, cutezătoarele sondaje în cosmos vă deschid orizonturi noi.

— Dar prin redusele noastre mijloace astrofizice nu reuşim să trecem mai departe de quasar, oprindu-ne pe hotarul posibilităţilor de investigaţii vizuale, îi răspunse cu modestie astrofizicianul nostru.

— Totuşi prin cercetările radioastronomiei v-aţi deschis calea pentru studierea unor noi legi fizice, pe care noi le folosim demult, dar nu cu rezultatele pe care le-aţi obţinut dumneavoastră într-un timp aşa de scurt.

— Ca şi rezultatele pe care le realizaţi prin folosirea imenselor radiaţii ale stelelor radio-pulsante, interveni şi tânărul astrofizician, prin care obţineţi mult mai bine ca noi intensitatea câmpurilor magnetice interstelare.

— S-a făcut mult haz între cercetătorii de pe planeta noastră de discuţiile şi comentariile revistelor de pe Terra, în jurul comunicării profesorului Hewish în privinţa semnalelor radio a aşa-zişilor L.G.M. (Micuţii oameni verzi), spuse zâmbind profesorul Terravanţius. După cum vedeţi nu suntem chiar aşa de mici şi nici verzi, dar codul nostru de comunicare a rămas indescifrabil pentru cei care ne-au recepţionat. Actualmente se lucrează la modificarea automatelor cosmice de semnalizare şi înlocuirea limbii spaţiale, cum îi spuneţi dumneavoastră, pentru Terra.

— Hei, dar până la pătrunderea în lumile străbătute de stăpânii cosmosului, nu se ştie câte generaţii vor mai trece peste sărmanele mele oseminte, oftă cu obidă modestul nostru astrofizician.

— Şi cunoştinţele noastre sunt limitate faţă de nemărginire şi nu suntem câtuşi de puţin îngrijoraţi că, în curând, ne veţi depăşi prin noile dumneavoastră descoperiri. Nici nu vă daţi seama cu câte planete aţi intrat în legătură, care nouă ne-au rămas încă inaccesibile. Să nu neglijăm realitatea existenţei a sute de milioane de civilizaţii numai în galaxia noastră, de care aveţi şi dumneavoastră cunoştinţă şi care sunt alarmate, ca şi noi, de modul în care utilizaţi energia atomo-nucleară. Noi o folosim de foarte multă vreme, însă cu mare prudenţă, fiindcă orice depăşire sau neprevedere ar putea da loc la cataclisme interplanetare cu rezonanţe siderale în imensul echilibru al spaţiului astral, preciză profesorul Terravanţius.

— V-am urmărit cu foarte mare atenţie, distinse colega, iar înspăimântătorul dezastru de la Hiroşima îmi provoacă şi acum dureroase strângeri de inimă, mărturisi cu glasul stins amfitrionul.

— Ştiam, domnule profesor! Am rămas consternaţi de consecinţele acelei nemaipomenite crime oribile, care a compromis demnitatea şi prestigiul de care vă bucuraţi în lumile noastre. Câteva mii de nave spaţiale de pe planetele galaxiei noastre au evoluat la mari înălţimi pentru supraveghere şi control al pericolului ameninţător care vă putea fi fatal.

— Suntem perfect conştienţi de consecinţele dezagregării nucleare şi totuşi progresul ştiinţei nu poate renunţa la această enormă sursă de energie. S-au perfecţionat mijloacele de utilizare pentru înlăturarea neprevăzutului. Noile cerinţe tehnice însă ne obligă imperios să persistăm în experienţe şi mai îndrăzneţe, cu aplicativitate practică, înfruntând riscul oricăror primejdii. Socotim totuşi că nu mai pot fi catastrofale, întări cu convingere profesorul Priboianu. Din toate timpurile desfăşurării civilizaţiei umane cele mai strălucite descoperiri s-au realizat în nenumărate cazuri chiar cu supremul sacrificiu al cercetătorilor. Neţărmuritul lor curaj a rămas ca cea mai înaltă ofrandă adusă spiritului uman pe altarul ştiinţei.

— În ceea ce ne priveşte îndeosebi, avem tot interesul ca să nu provocaţi ireparabilul, interveni din nou învăţatul nepământean. Astfel, cum aţi înţeles, suntem recunoscători fiinţelor de pe Terra pentru epocalele lor descoperiri, pe care ni le-am însuşit în parte de milenii. Acestea erau cauzele repetatelor noastre coborâri pe pământ, ideea de spaţiu şi timp având cu totul alte dimensiuni pentru noi.

— Alte dimensiuni!... murmură uimit şi cu o nuanţă de descurajare profesorul Priboianu, în clipa în care Sicooriss îşi întoarse reverul sacoului, de unde se auzi un imperceptibil declic, trecut complet neobservat de către cei angajaţi în discuţie.

— Dacă-mi permiteţi să vă relev, îi întrerupse cel mai tânăr dintre ei, că pentru vehiculele noastre obişnuite de transport, echivalente elicopterelor dumneavoastră, utilizăm viteza superluminică în zborurile interstelare, pe când navele cosmice sunt propulsate de energia nucleară conjugată cu cea solară în vid, întrecând cu mult viteza hiperluminică.

— Dar în faţa temerarelor dumneavoastră încercări, în care nu ţineţi seama de imensele primejdii ce se pot ivi, vom fi nevoiţi să vă opunem inexpugnabilul, distinse magistre, mărturisi profesorul Terravanţius, când din întreaga atitudine a lui Sicooriss se vădea o încuviinţare totală.

— Mă înspăimântaţi, ilustre colega, izbucni academicianul zguduit de marea responsabilitate care se ridica în faţa conştiinţei sale de om luminat. Vă rog să mă lămuriţi pentru a fi în măsură de a face grabnice comunicări forurilor ştiinţifice de specialitate.

— Nu sunt numai eu trimis pentru prevenirea unor asemenea accidente catastrofale. Specialişti de-ai noştri, pe care nici nu-i puteţi bănui c-ar fi

nepământeni, au intrat demult în contact cu cei avizaţi de pe Terra şi dosarul secret a fost luat în considerare la „Naţiunile Unite". Groaznica încărcătură atomică, lansată printr-o singură bombă, s-a soldat cu mai bine de optzeci de mii de morţi, tot cam pe-atâţia răniţi, ca apoi să cadă victime ale radiaţiilor nestăvilite peste două sute de mii de suflete omeneşti. Cea mai neaşteptată nesocotinţă cu efecte înspăimântătoare pentru o civilizaţie umană...

— Care, după calculele savanţilor noştri electronici, dacă ar fi fost de zece ori mai mare în conţinut, putea distruge un continent întreg, domnule profesor, interveni tânărul discipol tulburat, întrerupându-şi maestrul.

— Ne... mai... po... me... nit!... murmură cu consternare în priviri academicianul care prevenise prin scris şi grai primejdia unei asemenea arme de totală distrugere.

— În misiunea cu care am fost învestit, mi s-a îngăduit să vă încunoştiinţez despre posibilităţile unor contacte directe cu specialiştii dumneavoastră, căută să treacă la fapte profesorul Terravanţius.

— Vă ascult cu toată atenţia, tresări amfitrionul, reluându-şi calmul.

— Cu navele dumneavoastră spaţiale de tip *Apollo* şi *Soiuz,* ca şi cu rachetele de sondaj interplanetar, aţi atins culmile inventivităţii posibile şi, dacă le veţi aplica mici corecţii în alcătuirea lor, aţi putea sparge hotărnicirea imposibilului aparent.

— Şi în ce-ar consta desăvârşirea lor?

— Ocrotindu-le mai temeinic împotriva uriaşelor temperaturi la care sunt supuse suprafeţele carcaselor la viteza supraluminică. Aliajele materialelor de construcţie nu sunt prevăzute suficient cu elemente termoizolante, pentru a preîntâmpina dezintegrarea prin încălzire în păturile super-atmosferice ale diferitelor planete.

— Ameliorarea acestor neajunsuri, în urma experienţelor efectuate, au intrat în orbita atentelor preocupări ale proiectanţilor de pe lângă gigantele uzine constructoare. Rezultatele savanţilor sovietici, americani, japonezi... se vor aplica la construirea navelor supersonice şi a celor hipersonice pentru zborurile interplanetare, preciză cu mândrie savantul pământean.

— Nu ne îndoim de reuşită în timp, însă fără o luare de contact cu progresele noastre milenare în acest domeniu se vor produce mari întârzieri în ocolirea zăgazurilor neprevăzute dintre spaţiile astrale, atrase atenţia tânărul nepământean. Erupţiile solare sunt greu de prezis şi se rostogolesc în cosmos cu puteri uriaşe pe distanţe enorme. Ceea ce-i mai primejdios este varietatea lor. Ne-au pricinuit pierderi mari prin fenomenele lor de nebănuit.

— În faţa neprevăzutului... îl întrerupse profesorul Priboianu...

— Tocmai în contra lui v-ar putea fi de folos dureroasele noastre cutezanţe, chiar după potolirea imenselor văpăi, îşi continuă el firul gândirii. Consecinţele unui asemenea cataclism sunt de lungă durată şi, dacă nava nu-i prevăzută cu sisteme de alarmă electronică, poate fi topită într-o secundă terestră. Elementele de elită ale intelectualităţii noastre demult nu se mai înclină în faţa neprevăzutului şi a fatalităţii, pe care ştiinţa a reuşit să le destrame. De îndată ce echipajul navei este pus în alarmă din timp, se poate evita catastrofa prin ocolirea zonei periculoase, domnule profesor.

— Colosale perfecţionări! se minună acesta, tamponându-şi din nou fruntea cu batista. Suntem îngrijoraţi de imenşii nori de hidrogen care se deplasează cu viteză de bolid spre galaxia noastră. Dacă nu vor fi absorbiţi de vidul din Calea Lactee, vor constitui cel mai mare pericol pentru planeta noastră... şi cred că şi pentru planeta dumneavoastră.

— Acestea sunt cu adevărat de neînlăturat, dar semnalele primite de la Proxima Centaur ne-au anunţat devierea lor spre alte galaxii, remarcă profesorul Terravanţius.

— Aţi făcut aluzie la dorinţa unei apropieri aşteptate cu cea mai mare nerăbdare de către toţi savanţii noştri, care erau încredinţaţi ca şi mine de existenţa unor civilizaţii în univers, mult superioare concepţiilor noastre. Dumneavoastră, din câte ne-aţi relatat, ne cunoaşteţi străduniile de a lua contact cu planetele locuite, dar rezervele izolării în care vă învăluiţi de milenii îmi creează nedumeriri, declară cu politeţe amfitrionul. Şi aceasta cu atât mai mult cu cât aţi recunoscut că aveaţi demult posibilităţi de a lua contact cu pământenii.

La bătaia ceasului, care indica ora unsprezece, toţi îndreptară ochii într-acolo, când privirea tânărului interlocutor dădu de un tablou în ulei cu chipurile celor două fete ale profesorului Priboianu. O înfiorare caldă îi străbătu întreaga fiinţă şi cu greu îşi stăpâni emoţia care-l cuprinsese şi care fu simţită numai de Sicooriss.

— Mă aşteptam la această justificată observare, domnule profesor, reluă Terravanţius. Ei bine, aflaţi că n-am luat contact cu pământenii, sau mai bine-zis, n-am mai reluat contactul cu fiinţele de pe Terra, pentru că v-aţi dovedit refractari repetatelor noastre încercări. Prăpastia a fost prea mare între învăţaţii dumneavoastră de pe timpuri şi marile mase, care nici astăzi nu-s pregătite, pentru a nu se da loc la aceleaşi ciocniri... Voi pământenii, spre deosebire de noi, sunteţi temperamentali. Zadarnic s-a luat legătura în decursul veacurilor cu învăţaţii vremii de pe Terra, care ne-au primit cu braţele deschise, dar neputincioase. Mulţimile, noroadele nu au fost şi nu sunt încă pregătite.

— Dar orânduirile sociale au suferit schimbări radicale. Omenirea şi-a deschis ochii spre lumină şi progres.

— Este un început neîndestulător atâta timp cât magnaţii trusturilor nu vor să ştie decât de înşelătoarea strălucire a aurului.

„Să fie cu putinţă?" se întrebă în sinea sa tânărul discipol, invadat de neliniştea frământării în care se zbătea, nemaiputându-şi dezlipi ochii de la tablou. „După cinci sute de ani să-mi fie dat a vedea chipul domniţei sufletului meu?"

În acest timp convorbirea celor doi savanţi continuă netulburată sub nebănuita încordare a lui Sicooriss, care-i urmărea pe toţi, fără ca să clipească.

— Dar nu sunt decât un clan restrâns, magistre, care în curând se va sufoca odată cu prăbuşirea puterii banului, la care ne puteţi ajuta, deschizându-ne porţile către alte lumi, se entuziasmă din nou pătrunzătorul învăţat pământean. Noul orizont al ştiinţei îmi călăuzeşte raţionamentele spre părerea de rău că s-a pierdut atâta timp în care am fi putut face paşi gigantici pentru cunoaşterea, în parte, a infinitului, al universului astral. Din documentele şi inscripţiile îndepărtatei antichităţi se constată, şi dumneavoastră mi-aţi confirmat deducţiile, că fiinţe nepământene, care coborau din cosmos pe aşa-zişii „bulgări de foc", au ridicat pământeni, dintre cei mai luminaţi, spre lumile din care coborâseră. S-au găsit inscripţii şi numeroase opere de artă, revelatoare ale acestor pretinse minuni, îşi întări el expunerea, învăluindu-l într-o privire de bunătate pe tânărul care dădea semne de nerăbdare şi a cărui expresie se schimbase într-o nuanţă mult mai omenească decât a celorlalţi doi.

„Faţa, surâsul, privirea, ondulaţiile părului şi ţinuta-i de domniţă sunt aievea", îi spunea mereu tainicul gând care-i tulbura sufletul şi-i întuneca atenţia, pe când Terravanţius reîncepu:

— Omenirea de pe Terra se întreabă de milenii ce cataclism ar fi putut să provoace dispariţia unui continent întreg ca Atlantida, unde nu puteţi realiza că acolo se afla sâmburele civilizaţiei umane. Învăţaţii noştri erau mereu atraşi de progresele spiritului de inventivitate, de intuiţia şi resursele de anticipaţie ştiinţifică ale pământenilor de pe acel tărâm. Către ei s-au îndreptat navele noastre cosmice cu învăţaţi şi iniţiaţi în diferite ramuri, pentru a lua contact cu acele elite evoluate, în vederea unei rodnice colaborări. Am fost încrezători în cei conştienţi cu care luaserăm legături şi care, ca şi noi, nu urmăreau decât promovarea ştiinţei şi a progresului. Astfel am reuşit să aducem pe planeta noastră învăţaţi de pe pământ, după cum văd că ştiţi, pentru a se convinge de buna noastră credinţă şi de sincera colaborare pe care le-o oferisem. Acolo au înţeles că, într-un viitor

îndepărtat, va putea fi refugiul şi salvarea omenirii de pe Terra, care ar putea deveni neîncăpătoare. Pe imensa noastră planetă noi avem nevoie de oameni; voi de spaţiu şi de resurse de viaţă. În aceste scopuri trebuie informată lumea şi cultivată, după cum ne înţelesesem, dar conducătorii noroadelor, ai oştirilor şi mai ales marii preoţi, n-au vrut să abdice de la poziţiile lor, înşelându-ne, după ce le-am dat secretele ştiinţelor noastre, invenţiile şi roboţi gigantici pentru marile construcţii, ale căror vestigii se mai văd încă pe Terra. Din această cauză de tristă memorie, omenirea Atlantidei, nepregătită, a trebuit să cadă victimă a catastrofalei scufundări cu întregul ei continent. Măsura luată anterior prin marele potop abătut asupra Terrei n-a adus rezultatele dorite de a se crea o lume nouă.

— De neînchipuit!... şuşoti îngrozit savantul pământean.

— Noi nu cultivăm spiritul de distrugere, în lumea noastră-i o comunitate perfectă, dar nu vrem să mai luptăm cu nesocotinţa celor ce nu ştiu să-şi stăpânească setea de dominare şi de acaparare... Pe atunci nu le prevăzuserăm, astăzi nu mai vrem să fim puşi din nou în oribila situaţie de a ne apăra. De asemenea Sodoma şi Gomora, cuprinse de dezmăţul desfrâului, după ce le dădusem mai toate elementele civilizaţiei noastre şi mai ales secretul longevităţii, am fost nevoiţi să le ardem şi să le distrugem din temelii, printr-un foc căzut din cer, după cum a rămas vorba din îndepărtata vechime.

— Colosal!... ce mi-i dat să aflu de-abia acum, se minună profesorul Priboianu cu pupilele mărite pe sub rama strălucitoare a ochelarilor. Totuşi omenirea de pe planeta noastră merge cu paşi gigantici spre o altă orânduire... Se duc discuţii aprige pentru pace, pentru egalităţi în drepturi, pentru colaborare paşnică între popoare, care prind rădăcini adânci. Coloniile dispar văzând cu ochii...

— Da, dar sondajul făcut în vechea civilizaţie a Egiptului, în care se pusese mare încredere, este cel mai grăitor, i-o luă înainte tânărul astrofizician, când maestrul său reîncepu:

— În acele îndepărtate timpuri, sacerdoţii, brahmanii şi înţelepţii vremii ne-au înţeles, dar aceeaşi genune era deschisă între ei şi noroadele lor. Totuşi savanţii şi erudiţii noştri, întrezărind şi ridicarea spre lumină a statelor greceşti, au dat venerabililor învăţaţi egipteni tainele milenarei noastre culturi şi formulele vieţuirii peste vremi. Dar în râvna de a avea aceeaşi nefastă preponderenţă, ne-am izbit de viclenia unora dintre ei. Faraonii, sprijiniţi de linguşitorii lor, care visau la nemurire, au încercat să ia cu forţa de la învăţaţii noştri marele secret al longevităţii hărăzit numai acelora care se dedicaseră învăţăturilor înalte şi aveau harul anticipaţiei ştiinţifice. Din aceste cauze am fost nevoiţi să distrugem preţioasa bibliotecă

de la Alexandria, căreia i-am dat foc înaintea pătrunderii legiunilor lui Cezar în oraş. Tot ce intrase pe vremuri în stăpânirea neînţelegătorului Ptolomeus fu prefăcut în scrum.

— De neînchipuit, domnule profesor, izbucni Priboianu consternat. Mi s-a dat să aflu lucruri de necuprins de mintea omenească. Mi-aţi dezlegat o serie de necunoscute uimitoare, rămase pentru noi de nepătruns, recunoscu el cu emoţie şi se ridică, începând să se plimbe nervos împrejurul biroului.

— Acestea sunt numai câteva din cauzele principale care au întrerupt firul luării de contact cu pământenii, la care mai toţi savanţii noştri nu vor să renunţe, civilizaţia pământenilor fiind cea mai atrăgătoare pentru noi, declară discipolul marelui savant nepământean. Astfel se justifică frecvenţa coborârii navelor noastre spaţiale către Terra.

— Mai în toate statele civilizate de pe globul pământesc, reîncepu Terravanţius, se studiază demult apariţiile aşa-ziselor „obiecte neidentificate", sau „O.Z.N.-uri", după cum le spuneţi dumneavoastră. Cele mai întemeiate relatări sunt ale oamenilor de ştiinţă. Astfel la iniţiativa astrofizicianului Vitolnik şi a savantului Kazanţev, ca şi în urma constatărilor lui Ţehanovici şi a multor alţii, intrigaţi de aceste fenomene, s-au început investigaţii temeinice, adunându-se o sumedenie de informaţii care au dus la concluzia că pământul este cercetat de fiinţe extraterestre. Străduniile preocupărilor lor, pentru elucidarea acestor fenomene, au intrat în sfera specialiştilor de prin alte ţări, cu care s-a luat contact. În acest scop s-au creat institute de „cercetări asupra obiectelor zburătoare neidentificate", care au dat cele mai bune rezultate în stabilirea realităţii că planeta voastră este studiată de mesagerii altor lumi din cosmos, unde sunt nu numai condiţii de viaţă, dar şi de civilizaţii înaintate. De la sateliţii lansaţi în jurul pământului s-a ajuns la celebrul zbor în cosmos al lui Gagarin, deschizătorul căilor din neant, ca să se treacă apoi la rachetele-sondă teleghidate, care străbat nemărginirea.

— Sistemul sateliţilor a fost preluat şi de specialiştii noştri pentru facilitarea comunicaţiilor şi informaţiilor interstelare, îl completă discipolul său.

— Şi în apus, în baza unor semnale radio de origine „nedeterminată", savantul Carl Sagan de la Centrul de cercetări radio fizice şi spaţiale, din Washington, a declarat de câţiva ani că enigmele legate de civilizaţiile extraterestre au trecut în domeniul cercetărilor, interveni profesorul Terravanţius din nou. Dar să nu ne pierdem în discuţii interminabile în care ar trebui să abordăm marea performanţă a zborurilor selenare. Toate au fost urmărite şi studiate de navele noastre spaţiale, cunoscându-se datele

lansărilor cu toate detaliile de ordin tehnic, care interesau pe specialiştii noştri.

— Astăzi însă, după cum reiese din discuţiile urmate, progresele omenirii şi noile orânduiri sociale, interveni tânărul astrofizician, ne dau încredinţarea că teama unor dezastre, ca în trecut, nu mai pot fi justificate, dându-ne îndemnul unor noi încercări de colaborare.

— Mâna pe care ne-o întindeţi este cea mai mare chezăşie de reuşită pentru toţi truditorii din domeniile ştiinţei, dar conştiinţa că mă aflu sub geana amurgului existenţei mele mă umple de amărăciune acum, la porţile infinitului.

— Este timpul să aflaţi că elitele intelectualităţii umane nu trebuie să mai aibă preocuparea unor asemenea temeri. Acum, mai mult ca oricând, vom avea nevoie de scânteia imaginaţiei creatoare, de harul anticipaţiei în ştiinţele combinate, cu care numai pământenii au fost înzestraţi. Ai noştri n-au decât darul desăvârşirii, al perfecţionării, al grijii de a realiza fără nicio umbră de defect sau lacună, aşa precum am învăţat şi eu frumoasa dumneavoastră limbă, iubite magistre.

— Credeţi că-mi puteţi da iluzia de a trece imposibilul?

— Nu, magistre, vreau să vă dau puterea de a învinge şovăiala.

— La vârsta nevolniciei?... cu tăria entuziasmului creator pierdut?

— Nimic nu este ireversibil pentru noi, domnule profesor Priboianu.

— Să fie cu putinţă!... se minună acesta, reluându-şi locul tulburat.

— Vă inhibaţi cu obsesii deprimante, când ştiţi tot atât de bine ca şi mine că este de ajuns „să vrei, ca să reuşeşti".

— Hei!... faţă de posibilităţile dumneavoastră ce-aş mai putea eu realiza acum cu modestele mele mijloace? îi răspunse, cu adâncă tristeţe în glas. Apoi, gânditor, îl întrebă: Ce trebuie să fac?

— Să mă urmaţi pe cel mai mare satelit al lui Jupiter, ca să aflaţi adevăratele taine ale infinitului şi să reveniţi documentat pe pământ.

— Pe Ganimede? izbucni el cu flăcări pe sub ochelari. Sunt gata la orice, fără nicio ezitare, dacă într-adevăr aş mai putea contribui cu ceva la progresele ştiinţei, spre binele omenirii... Ce-aş putea să-mi doresc mai mult, distinse magistre? mai adăugă cu emoţia marii perspective, înăbuşindu-şi încântarea firească în care-l purtau gândurile.

— Mă bucur nespus de mult că am izbutit să găsesc învăţatul şi omul superior pe care-l căutam în acest minunat colţ al lumii pământene, rosti acesta, trecându-şi mâna satisfăcut prin bogatul său păr uşor încărunţit.

— N-am fost un vanitos şi cu atât mai puţin orgolios în micile mele satisfacţii profesionale, dar frumoasele dumneavoastră aprecieri au darul de a mă măguli şi nu ştiu ce să mai cred... Poate pastila pe care mi-aţi oferit-o

m-a scos din firească acalmie a vârstei... M-aţi făcut să cunosc legi noi, surprinzătoare, înfăptuiri uluitoare, care ar fi stârnit adevărate furtuni în mintea şi sufletul oricărui tânăr iniţiat.

— Şi dacă unei minţi strălucitoare, la vârsta senectuţii, i se redă vigoarea tinereţii pe planeta noastră, ea poate străbate secole, contribuind la marile progrese ale ştiinţei.

— Chiar vrăjitor de-aţi fi, iubite magistre, n-aş ezita nicio clipă de-a vă urma pentru dezlegarea unor necunoscute care-mi închideau căile cercetărilor de-o viaţă întreagă. În ceea ce priveşte mirajul întinderii, gândul mi se reîntoarce în timp la vechea şi celebra legendă în care s-a încheiat un pact, pe care sunt gata să-l semnez, declară cu zâmbet discret profesorul Priboianu.

— Cunoscându-vă întreaga activitate pe care aţi desfăşurat-o în slujba ştiinţei, nu e nevoie de nicio condiţie şi cu atât mai mult de vreo semnătură, îi răspunse acesta cu acelaşi zâmbet, ridicându-se. Cu permisiunea dumneavoastră, aş deschide uşa, domnule profesor.

— De ce nu mi-aţi spus mai din vreme că nu vă deranjează? rosti el precipitat şi se sculă din fotoliu, când Terravanţius şi deschisese uşa în lături, clipă de care profită tânărul său discipol ca să se apropie de tabloul dintre ceas şi uşă.

— Te uiţi la tabloul fetelor mele? îl întrebă cu oarecare mândrie amfitrionul, apropiindu-se de Terravanţius, care se oprise şi el în faţa tabloului.

— E o lucrare foarte frumos executată, domnule profesor, îi răspunse acesta, cu privirea pironită pe chipul aceleia din stânga, ca un halucinat, dornic să scape de vreo indiscreţie chiar printr-o banalitate.

— Două pământence frumoase, care într-adevăr dau impresia unei distincţii naturale, adăugă Terravanţius cu glas admirativ.

— Nu cred să fie numai o simplă impresie, magistre, îi replică tânărul discipol, tăinuindu-şi cu greu emoţia cu care se lupta.

— Alexandra, cea din dreapta, este fiziciană, măritată cu un inginer specializat în fizică atomică, iar cealaltă urmează astronomia cu pasiune, deşi de mică dovedea un real talent pentru pian.

— E măritată? întrebă Terravanţius în treacăt, potrivindu-şi ochelarii.

— Nici nu vrea să audă de aşa ceva, deşi este foarte asaltată de admiratori. De altfel are tot timpul, că de abia a împlinit nouăsprezece ani, pe care şi i-a sărbătorit la mare, ingrata, răspunse cu căldură ilustrul său părinte, făcându-le semn ca să-şi reia locurile.

De abia se aşezaseră, când năvăli Bob, triumfător, de afară, gata să se repeadă din nou la Sicooriss, dar se opri la plăcutul glas al noului său prieten.

— Cuminte, cuminte, Bobiţă, îi şoptea repetat până se instală pe coadă, atent la mişcările lui Sicooriss de parcă l-ar fi studiat.

— Fiindcă aşa-zisul pact al nostru a fost perfectat, reluă savantul nepământean, zâmbind, aflaţi, domnule profesor şi iubite prietene, că nu-mi este îngăduit să duc pe tărâmurile noastre oameni care încă sunt stăpâniţi de îndoieli şi de rezerve. Pentru aceasta vă rog să-mi mai îngăduiţi să vă informez asupra unor amănunte, după care ne vom retrage. Nu vrem deloc să vă obosim cu prea multe, pe care veţi avea satisfacţia să le constataţi singur.

— De foarte multă vreme nu m-am simţit aşa de bine, încât aş putea să vă ascult toată noaptea. Vă rog să continuaţi fără niciun soi de mustrări de conştiinţă.

— După cum aţi remarcat, numele meu începe cu Terra, ca şi la colegii mei: Terrasylva, Terranoriss, Terravincis... şi mulţi alţii din diferite domenii de activitate, cu mare renume pe întregul Ganimede, cât şi pe multe planete din galaxia noastră. Fără îndoială că toţi suntem plecaţi demult de pe globul dumneavoastră pământesc. S-ar putea ca, la baza îndepărtatei mele obârşii, să fi avut vreo legătură cu aceste minunate locuri, de care am fost mereu atras parcă de-o pornire ancestrală.

— Foarte interesant!... Astfel se explică uşurinţa cu care v-aţi însuşit limba noastră.

— Mult mai uşor decât mine, interveni discipolul său, care cu greu m-am desprins de arhaismele graiului moldovenesc de pe vremuri.

— Sunt pur şi simplu consternat... Câte mi s-au dat să aflu astă-seară! se minună el.

— Harnicul şi conştiinciosul meu secretar n-a fost format decât numai pentru limba astrală, dar înregistrează totul cu precizia sa electronică.

— E prevăzut şi c-un sistem de radar special prin care ghiceşte şi gândul, îşi completă discipolul maestrul, cu un imperceptibil semn de lehamite, la care sprâncenele lui Sicooriss se ridicară peste rama ochelarilor săi, mormăind câteva cuvinte neînţelese, cu o expresie de mare satisfacţie.

— A spus că aceasta-i unealta descifrării intenţiilor, tălmăci profesorul Terravanţius şi adăugă, zâmbind: Destul de primejdios. Dar să revenim la ale noastre.

— Vă ascult cu toată atenţia, rosti amfitrionul, urmărind pala de fum absorbită de abajurul lămpii, timp în care Cătălin îl mângâia pe Bob.

— Şi acum, fiindcă s-ar putea să avem oarecare afinităţi, colaborarea noastră va satisface pe cei care şi-au pus încrederea în mine, şi care vă vor primi cu braţele deschise. Sunt încredinţat că ne veţi da tot concursul pentru legătura cu pământenii.

— Până la încetarea ultimei vibraţii a raţionamentului meu.

— În acest nobil scop, domnule profesor, va trebui să părăsiţi planeta mai bine de un an, fără ca nimeni să se alarmeze de această absenţă.

— Sunt hotărât să vă urmez oriunde mă veţi călăuzi, gata să plec oricând, pretextând un congres în străinătate şi apoi căutarea sănătăţii.

— Vă las răgazul să pregătiţi oarecum pe cei din jur, putând încredinţa taina plecării numai persoanelor care se bucură de toată încrederea dumneavoastră şi cu care am putea lua legătura între timp. Pe o insulă a planetei noastre veţi fi supus mai întâi aclimatizării fiziologice, care nu diferă prea mult de acest plăcut mediu.

— Odată visam cu ochii deschişi pe o căpiţă de fân, privind puzderia de stele şi mă înfioram numai la gândul posibilităţii pătrunderii omului măcar cu mintea în tainele nemărginirii. Hei!... pe atunci eram tânăr şi totuşi nu îndrăzneam să merg mai departe cu fantezia. Astăzi, oricât aş da frâu liber imaginaţiei, nu mai pot realiza ceea ce-mi propuneţi, puternice răscolitor de dorinţi neîmplinite.

— Minunatul vis al tinereţii dumneavoastră, în curând, va prinde contururi reale, iubite magistre. Apoi, după modificările funcţionale şi de regenerări glandulare, cu voia dumneavoastră, veţi fi supus unor intervenţii chirurgicale, necesare supravieţuirii peste vremi.

— Inimaginabil!... Aclimatizare într-un mediu necunoscut nouă şi apoi... minunea longevităţii!...

— Prima etapă, de scurtă durată, va fi tratamentul pe baze de substanţe biochimice, odată cu restabilirea fluxului sanguin şi reechilibrarea electroliţilor din organism. Apoi, grefele necesare, în urma cărora se va produce vizibil şi o întoarcere în timp.

— Dar este pur şi simplu uluitor ce-mi spuneţi.

— Mai toţi cei aduşi de pe Terra s-au supus în întregime tratamentelor aplicate de veacuri de iluştrii noştri savanţi, după care, primind iniţierea, au fost readuşi treptat pe pământ în decursul vremii. Majoritatea însă şi-au manifestat dorinţa de a rămâne în civilizaţia noastră, din cauza neîndurătorului accelerator al vieţii de pe planeta dumneavoastră. Nume nu-mi este permis să vă dau până ce veţi primi iniţierea. Cei întorşi s-au bucurat de longevitate numai cât au fost utili misiunilor încredinţate...

Pentru a-i pregăti pe cei ai casei cu ideea unei plecări îndelungate, vă trebuie un oarecare timp, distinse colega.

— Nu mai mult de câteva zile, ca să am răgazul de a-mi lua rămas bun şi de la Ruxanda, mezina casei, care se află la vila noastră de pe litoral, îi răspunse acesta, gata să mai ia o pastilă.

— Regret, magistre, dar nu vă pot lăsa, îl opri Terravanţius, îndepărtând cutiuţa. Riscaţi să vă pierdeţi somnul pe câteva zile. Este un calmant, dar şi un stimulent puternic al vitalităţii, cu recomandarea pentru dumneavoastră, pământenii, de a vă fi administrat cam o dată la zece zile. Puteţi păstra cutia, însă sub cheie.

— Mulţumesc, s-ar putea să mai am nevoie, îi răspunse, strecurând cutiuţa în sertar. Şi acum, socotind că până-ntr-o săptămână aş fi gata cu preparativele, cum şi unde mai putem lua contact?

— De oriunde veţi fi şi la orice oră ne puteţi telefona la numărul: 1,1,1,1,1,1,1, valabil numai o lună, îi răspunse Terravanţius, ridicându-se ceremonios din fotoliu, odată cu ceilalţi, în timp ce stăpânul casei îşi însemnă cei şapte de unu pe agenda de pe birou, după care rosti:

— Odată cu sincera mea dorinţă de colaborare, iubite colega, vă rog să fiţi încredinţaţi de reala mea preţuire.

— Sunt convins că puterea dumneavoastră de intuire şi strălucitul spirit anticipativ de care aţi dat mereu dovezi surprinzătoare vor avea un câmp vast de realizări, îi răspunse acesta, strângându-i mâna cu cordialitate, în timp ce Bob dispăruse neobservat pe terasă.

După ce profesorul Priboianu fu obligat să simtă din nou rigiditatea mâinii pe care i-o întinsese Sicooriss, atenţia-i fu atrasă de plăcutul zâmbet cu care-şi aştepta rândul tânărul discipol al marelui nepământean, care rosti:

— Dacă între timp va mai fi nevoie de vreo comunicare, unde puteţi fi găsit pe acel minunat litoral al Mării Negre?

— Oricine din Constanţa vă poate îndruma către vila fratelui meu, Matei Priboianu, cunoscut profesor de istorie şi vecin aşezării mele de la marginea marii, îi răspunse, primind cu plăcere călduroasa-i strângere de mână, după care se îndreptară spre ieşire.

Înainte de a trece pragul, tânărul vizitator, profitând de înaintarea stăpânului casei către Terravanţius, mai aruncă o privire furişă spre minunatul chip al Ruxandei, care-l atrăgea ca o vrajă din cadrul tabloului. La capul scării dinspre aleea grădinii, oaspeţii coborâră şi, în scârţâitul prundişului, răspunzând învălmăşit la urarea de drum bun a gazdei, se îndreptară către poartă. Deodată se treziră cu Bob, izbit ca dintr-o catapultă de sub un trandafir, lătrându-l pe Sicooriss c-o înverşunare nemaipomenită. În aceeaşi clipă, o rază albăstruie pornită din inelul lui Cătălin, instantaneu îl

culcă la pământ în nesimţire, ceea ce-l făcu pe stăpânul casei să coboare grăbit scara.

— Nu fiţi îngrijorat, magistre, în câteva minute-şi revine, căută să-l liniştească acesta, mângâind blana câinelui.

De abia avură timp să iasă pe portiţă, când Bob se şi repezi din nou, lătrând cu aceeaşi înverşunare, în izbiturile portierelor taxiului care se pierdu în lungul aleii dinspre Arcul de triumf.

ÎNTÂMPLĂRI NEOBIŞNUITE

După ce trecu de petele de lumină proiectate printre copacii şoselei, maşina se îndreptă către Fântâna Mioriţa şi, cum trecu de aeroport, prinse viteză, odată cu neliniştea care începuse să-l cuprindă pe şofer. Cei trei călători cu ochelari fumurii, cu toată tăcerea în care se învăluiseră iarăşi, începură să-i dea de gândit. Imobilitatea celuia care se instalase lângă el şi care nu-i făcuse nicio impresie când îi adusese la vila tăinuită între copaci, acum îl ţinea crispat.

La pădurea Băneasa primi dispoziţia de a o lua la dreapta şi, spre nedumerirea sa, cu toate că încetini în dreptul restaurantului, fu lăsat să-şi continue drumul. Muzica şi zarva peste care plutea în lumină fumul de cărnuri fripte îl mai remontară, nutrind gândul că poate la parcul Privighetorilor se vor opri. Dar şi de-acolo fu nevoit să accelereze. Grija începuse să-l cam strângă în spate. Spre surpriza lui, de îndată ce ieşiră spre câmp, primi dispoziţia ca să oprească. Călătorii coborâră în aceeaşi linişte care-i ţiuia în urechi. Văzându-se scăpat de ei, trase portierele, zăvorându-le discret, uşurat de grija întâmplărilor prin care trecuseră alţi şoferi de taxi. Dar, surpriză şi mai mare, primi îndoitul taxei cuvenite pentru drum şi staţionare, împreună cu zâmbetul plăcut al tânărului care-i dădu banii. Intrigat, îşi întoarse maşina, dar la prima cotitură stinse luminile, opri motorul şi o lăsă să alunece într-un tufăriş, pe o potecă de ţară. Clienţii lui intraseră pe un teren viran, unde se opriseră, nu prea departe de latura şoselei goale.

Cerul era brăzdat de nori pufoşi, tighelaţi de lumina palidă a unei jumătăţi de lună, prin spărtura în care numai Luceafărul scânteia ca un solitar în oceanul nemărginirii. Orizontul, incendiat de luminile marelui oraş, vibra în pâcla unor aburi purpurii, estompându-se spre înălţimi, când, deodată perdeaua de nori de deasupra sa fu străpunsă de un minunat jet de artificii, pornit dintre umbrele celor trei. În aceeaşi clipă, lugubra buciumare a unui huhurez speriat îl făcu să-şi apese şapca peste părul care i se făcuse măciucă în creştetul capului. De abia îşi recăpătase suflul şi se pregătea să renunţe la nestăvilitul îndemn al curiozităţii, când fu orbit de sulițele scânteietoare ale unui fulger nemaipomenit de tare. În panica de care era cuprins, zadarnic încerca să puie motorul în mişcare şi, spre disperarea lui, nici luminile nu i se mai aprindeau. Atunci, de pe locul în care se aflaseră foştii lui clienţi, se ridică în văzduh, cu o viteză nemaipomenită, o farfurie zburătoare, aşa cum şi-o închipuise el din cele citite prin ziare şi reviste...

La întoarcerea sa în staţia de plecare, zadarnic căută să-i convingă pe colegii săi de ceea ce văzuse, că glumele lor deplasate şi felul în care se uitau

la el îl hotărâră să nu mai pomenească nici faţă de ai săi despre ce-i fusese dat să vadă. Totuşi, a doua zi, nu-şi putut stăpâni îndemnul de-a se asigura că nu fusese o halucinaţie, stârnită din teama pe care o încercase şi luă drumul pădurii Băneasa, după ce lăsă la aeroport un client care pleca cu avionul. La locul ştiut găsi mirişte arsă şi o adâncitură făcută ca de fundul unui ceaun imens. Cu ochii măriţi, rămase pe gânduri în faţa realităţii.

Cei trei, dispăruţi ca pe aripa gândului, pe când taxiul din care coborâseră de abia reintrase în umbrele pădurii, aterizau cu nava spaţială pe solul selenar. Termometrul din latura parbrizului înregistra -93°C. Din escadrila lor nu mai rămăsese decât o mică navă de semnalizări, cu cele necesare pentru aprovizionare, alcătuite mai toate din substanţe sintetice. Spre deosebire de personalul echipajelor pământene, care au coborât pe aceste tărâmuri, nicio fiinţă din acea navă nu avea de luptat cu greutăţile şi neplăcerile imponderabilităţii. Acestea erau înlăturate prin reglarea unor magneţi electronici, instalaţi pe sub pardoseala încăperilor, la tălpile încălţărilor, la bazele mobilierului şi a obiectelor aflătoare în cabine. În interior se menţinea constant +22°C şi aerul condiţionat se împrospăta mereu cu elementele atmosferei de pe pământ.

Celor trei li se servi masa, în sala mare a navei, de către două stewardese elegante şi distinse, care se mişcau grăbit, c-o îndemânare remarcabilă, dar lipsite de graţie. Trăsăturile fine ale feţii, privirea adâncă, sprâncenele frumos arcuite, gura uşor voluptoasă, le dădeau o expresie de păpuşi minunat reuşite, create de un mare artist lipsit de acea vibraţie caldă a nedezminţitului talent.

Ceştile, în care li se adusese supa, erau transparente şi de culoarea chihlimbarului, aşezate pe farfurii de faianţă fină cu imagini frumos colorate pe fond de cobalt. Apoi urmă o friptură, curioasă la înfăţişare, tăiată în felii mici, cu garnituri necunoscute şi artistic aranjate pe o tavă dintr-un metal mai strălucitor ca argintul. Din acelaşi metal era şi sosiera în formă de pasăre lucrată în filigran, ca şi tacâmurile care scânteiau în lumina răsfrântă de cristalul paharelor cu picior romboidal. Salata li se servi în boluri ca nişte cochilii de stridii mari care contrastau anume cu albul imaculat al feţei de masă, cu desene variate.

Convorbirea era întreţinută mai mult de Sicooriss, într-o limbă necunoscută, cu accente curioase şi modulări monotone, care-i agravau lipsa de căldură şi de expresivitate. Intervenţiile şi răspunsurile profesorului Terravanţius aveau însă altă rezonanţă, care difereau prin sonoritatea gradată şi nuanţarea frazelor sale curgătoare. Totuşi stewardesele îşi opreau activitatea din jurul mesei de câte ori lua cuvântul discipolul

acestuia, cu glasul său cald şi mângâietor. Chiar şi ceilalţi trei bărbaţi de la masă, membri ai echipajului, care nici nu se atinseseră de mâncăruri, îl ascultau cu vădită plăcere. Numai când li se turnă un fel de ulei în pahare, ca şi lui Sicooriss, nu refuzară, în timp ce profesorul şi discipolul său fură serviţi dintr-o garafă de cristal, cu o licoare ce părea a fi un vin porfiriu.

Lumina indirectă din scafele plafonului era completată cu lumânările a două sfeşnice de aur, cu câte patru braţe frumos arcuite, pe care nu se prelingea nici ceară şi nici stearină, cu toate că flacăra lor îţi dădea impresia de reale lumânări. În lumina lor se puteau vedea ochii adânci şi fără strălucirea vieţii ai lui Sicooriss şi ai celor trei membri din echipaj, deoarece toţi îşi scoseseră ochelarii fumurii, în clipa în care Terravanţius se aşeză în capul mesei şi-şi puse pe ai săi în buzunarul hainei. Privirea acestuia avea ceva straniu în castaniul mat al ochilor săi, uşor bulbucaţi şi trişti, spre deosebire de cei ai stewardeselor, cu străluciri de smalţ, în albastru şi cenuşiu-gălbui. Totuşi zâmbetul lui avea ceva atractiv şi câştiga mult când îşi păstra ochelarii şi-l ascultai vorbind, dar nu în măsura în care încânta glasul şi mai ales minunaţii ochi negri, cu luciri de abanos, ai discipolului său.

Sicooriss nu se servise decât din friptură, care avea un aspect spongios, pe care o inundă cu sos, după care i se aduseră cinci cuburi mici ca nişte zaruri, aşezate simetric pe o tăviţă ovoidală. În timpul discuţiei le ronţăia cu zgomot şi sorbea din uleiul pe care-l avea în paharul din faţa sa. După servirea unor fructe cu totul necunoscute şi de neasemuit, cu miros pronunţat de ananas, în formă de migdale, profesorul Terravanţius îşi goli paharul şi era gata să se ridice de la masă, când, se auziră punctat patru semnale de sonerie, ca de pe altă lume. Cu o sprânceană ridicată îşi învălui discipolul într-un zâmbet de tainică înţelegere, făcând semn fetei cu ochi albaştri să-i aducă de pe măsuţa cu trei picioare, de lângă fotoliu, cutiuţa care repeta semnalele.

— Cred c-au ajuns cu bine la New York, se adresă el lui Cătălin, în timp ce stewardesa îi puse în faţă un fel de tranzistor mic.

— Destul de târziu, magistre, îi răspunse acesta cu ochii la explozia de steluţe inofensive. Sigur că n-au putut ateriza.

— Să vedem ce ne comunică, mai rosti el, apăsând pe un buton care făcu să se ridice vertical capacul translucid, pe care apăru imaginea unei fiinţe în faţa unei cutiuţe la fel.

Glasul interlocutorului, care vorbea în limba astrală, se auzea ca şi cum ar fi fost la masa lor. Privirea-i adâncă şi neagră contrasta cu zâmbetul său binevoitor şi totuşi tragic, deşi întreaga lui fiinţă trăda aceeaşi îndepărtată obârşie terestră. Din cele ce comunica orice pământean n-ar fi înţeles decât nume răzleţe de localităţi cunoscute şi de personalităţi ale ştiinţelor astrale

ca: Moscova, Cambridge, Beyruth, Urali, Radiotelescop Porto-Rico, sateliţii Phebos şi Deimos, Apeninii selenari, apoi: Edward Comodon, Roger Mac Gowen, astronomul Carl Sagan, savantul I. Sklovski...

Toate aceste nume erau pronunţate în jurul fenomenelor U.F.O. – O.Z.N. – N.A.S.A., a rachetei Polaris, ca şi Gemini, Apollo..., revenind de mai multe ori în jurul numelui profesorului S. Kaplan, de la Universitatea din Gorki şi a profesorului James Harder, de la Universitatea din California.

Toţi cei de faţă ascultau cu atenţie comunicările făcute şi, după ce se închise capacul tranzistorului, tânărul discipol, entuziasmat, rosti cu emoţie în glas:

— S-au împrăştiat în cele patru puncte cardinale, magistre, numai pentru a reuşi să-şi tăinuiască originile extraterestre deocamdată.

— Nicio grijă în această privinţă, după cunoştinţele pe care şi le-au însuşit. Oare de ce o fi întârziind Terraulpius? murmură în clipa în care intră, în costum de cosmonaut, doctorul care-l însoţise la aterizarea pe Ceahlău.

— Bun găsit, rosti acesta, zâmbind şi începu să-şi desfacă salopeta, ajutat de Sicooriss şi de cel care stătuse alături de el la masă, în timp ce stewardesele strângeau vesela.

— Bine-aţi venit, îi răspunse Terravanţius, ridicându-se odată cu toţi ceilalţi, dar unde-a rămas Terraulpius?

— Îşi pune în ordine raportul, rosti cel întrebat.

— Mă găsiţi în cabină, doctore. La ora şase decolăm, nava cu care aţi venit rămânând la dispoziţia lui Cătălin.

După un scurt schimb de cuvinte în limba lor, profesorul, conducător al întregii expediţii, ură noapte bună la toţi cei de faţă şi părăsi încăperea, urmat de discipolul său.

O ATERIZARE LA TIMP

În casa bătrânească a familiei Priboianu, cu vedere spre mare, rămăsese numai Matei, profesor de istorie al liceului din Constanţa, actualmente pensionar, frate mai mare al academicianului Alexandru Priboianu. Întreaga clădire era locuită numai de el şi de soţia sa Smaranda, unde, ani de-a rândul, îşi aşteptau cu nerăbdare să le sosească nepoatele de la Bucureşti în vacanţa mare. Cu toate că Alexandru îşi ridicase de câţiva ani o vilă în apropiere, Ruxanda, fata lui cea mai mică, prefera să tragă tot la mătuşa ei, mai ales de când se măritase Sanda.

Pridvorul casei era lung şi larg, unde se lua masa toată vara, în plăcuta şi neistovita zbuciumare a mării. Lângă pridvor se afla un nuc bătrân, care-şi legăna crengile peste acoperiş, ocrotind casa de zăpuşeala lunilor toride şi învăluind-o într-o uşoară mireasmă de iod. Curtea mare dădea spre faleză, de unde se cobora pe o scară în piatră la mica plajă, spălată de valuri în zile de furtună. Acolo era adăpostită şi vechea barcă a lui nenea Matei, cu care pleca la pescuit cu nepoţelele sale şi mai ales la înotat în larg. Fusese unul din cei mai buni înotători ai Constanţei din vremea adolescenţei sale şi un polisportiv redutabil, dar, de o bucată de vreme, se ocupa de limba sanscrită şi cu dezlegarea cuvintelor încrucişate. Din când în când, printre picături, cam de şase ori pe săptămână, se cufunda în probleme de şah interminabile, care o exasperau pe cucoana Smaranda.

În acea minunată zi de început de septembrie, când întregul litoral fremăta în puzderia lumii de pe lume, nea Priboică se afla cuibărit în fotoliul său de răchită din pridvor, cu ochelarii pe nas şi pixul în mână, absorbit complet de ultimul *Rebus*.

Ceasul din sufragerie, monumental, sună ora unsprezece, ca din turnul unui castel medieval, acoperind finalul *Sonatei a şaptea* de Grieg, executat de Ruxanda la bătrânul pian cu coadă al familiei Priboianu, tocmai când ieşi în pridvor şi stăpâna casei.

— Dar bine, omule, mult ai să mai buchisăşti şaradele celea fără niciun tâlc folositor, îl dojeni ea în nedezminţitu-i grai moldovenesc, de care n-a vrut să se dezbare în ruptul capului.

— Heiii, de când îmi normez singur bogatul meu program, distinsă cucoană, află că nu vreau să mai ştiu de niciun stăpân, îi răspunse, învăluind-o într-un zâmbet de caldă intimitate.

— Mai bine o porneai în larg să te mai dezmorţeşti oleacă, îmbiind-o şi pe Ruxăndiţa, că ai să te anchilozezi de tot, îl iscodi fără prea mare convingere, aşezându-se în latura mesei, unde-şi lăsase dantela şi croşetul.

— Nepoţica asta-i singura fiinţă care mă înţelege cu adevărat. Mi-a promis că are să-mi trimită o lunetă ca să-mi odihnesc privirea obosită pe Calea Lactee în nopţile senine.

— Eram sigură că de îndată ce vei ieşi la pensie ai să-ţi alegi cele mai comode îndeletniciri.

— Ha-haaa! izbucni el, trecându-şi mâna prin părul sur şi bogat, află, madam, că omul e cel mai leneş animal de pe carcasa terestră.

— Cu jocurile tale de cuvinte învechite cauţi să-ţi ogoieşti lenea, Matei dragă, îl mustră ea moale, oprindu-se din croşetat şi privindu-l pe deasupra ochelarilor, în clipa în care se ivi şi Ruxanda în prag.

— E cam târziu să mă mai înscriu acum în echipa noastră de fotbal. Mi-ar sări şi piciorul odată cu balonul.

— N-aş crede, unchiule dragă, că tanti Smaranda s-a gândit la sporturi agresive şi violente, dar mişcarea e viaţă la orice vârstă, rosti minunata apariţie cu ochi verzi şi zâmbet de vrajă.

— Lasă ironiile matale, reluă bătrâna, că doar n-ai uitat să înoţi, omule. Ieri nici n-ai vrut să auzi când te ruga Grig să ieşi oleacă pe mare cu el, ca să-şi recapete antrenamentul.

— Nici cu mine nu mai vrea să meargă în larg, tanti dragă, se plânse nepoata, prinzându-şi buclele strălucitorului său păr castaniu cu o banderolă elastică, mişcare care-i scoase în evidenţă frumoasa-i siluetă invidiată de mai toate colegele ei.

— Anul trecut pleca şi pe furtună, singur, singurel şi eu îl aşteptam cu sufletul la gură pe mal, ca să-i dau halatul.

— Hei, neîndurătoareo, nu mai am suflu, am dificultăţi cu respiraţia... Uiţi că am fost şi am rămas un sentimental ca urâta asta şi că doctorul mi-a recomandat să-mi menajez inima.

— Şi de tutun n-a pomenit nimica? îl mai îmboldi soţia sa, învârtindu-şi aţă pe arătător şi privindu-l cu ochi micşoraţi.

— Este singurul stimulent al neistovitei mele înclinări spre contemplare şi anestezicul împunsăturilor conjugale, i-o întoarse din nou zâmbindu-i, în hohotul de râs cristalin al nepoatei lor, care dispăru în casă ca o adiere de primăvară.

— Parcă te auzisem vorbind cu Grig? îl întrebă soţia sa.

— Trecuse, în drum spre gară, ca să mă întrebe dacă au venit ziarele. Era mai spilcuit ca niciodată, îi răspunse, potrivindu-şi ochelarii, gata să-şi reia rebusul început. Îi soseşte simpatia, mai adăugă zâmbind.

— Îmi pare bine că Anca vine la noi, în sfârşit, după stăruitoarea convorbire telefonică avută cu Ruxanda. Ieri era încântată când îi aranja camera, spunându-mi că-i cea mai bună prietenă a ei, ceea ce mă bucură. E o

fată adorabilă şi un real sprijin în laborioasa activitate a fratelui matale. Păcat că-i aşa de refractară insistenţelor lui Grig, care-i un băiat de mare viitor. Nici pe departe nu seamănă cu mătuşă-sa Ema, care-i o aiurită. Dar uite-te că s-a oprit o maşină... Ruxanda! A sosit... De abia avu timpul ca s-o strige, când aceasta o şi zbughi prin faţa lor, alergând spre poarta boltită în zidul mâncat de vreme dinspre stradă.

Era într-o rochiţă înflorată, scurtă şi strânsă pe corp, desăvârşindu-i silueta ideală. Nici nu apucase să deschidă portiţa, care se izbi de zid, când Bob îi şi sări în braţe, primindu-l c-o graţie nemaipomenită, după care tăbărî şi Tudorică, îmbujorat, zbârlit şi uşor pistruiat în jurul nasului.

— Vine şi bunicul, Ruxanda, îi strigă râzând, în timp ce ea, de abia scăpată de efuziunile lui Bob, îşi îmbrăţişa prietena.

— Am oprit puţin să-mi salut magistrul şi n-am mai putut scăpa nici eu de Bobiţă, care mi-a ieşit înainte împreună cu Tudorică.

— Sunt pe urmele noastre toţi ai casei, anunţă Grig, care plătise şoferului şi se apropia de ele cu valiza Ancăi în mână.

— Tanti Ema se făcuse ca varul când a trecut farfuria zburătoare pe deasupra plajei şi mama a stropit-o cu apă, spuse Tudorică, sărind într-un picior în drumul către scara pridvorului, veste care o lăsă pe gânduri pe Anca, pusă la curent în taină de profesor, a doua zi, despre nemaipomenita întrevedere cu enigmaticii oaspeţi.

Fusese impresionată plăcut de entuziasmul cu care-i vorbise, însă tare îngrijorată de hotărârea pe care o luase de a pleca în necunoscut. Gândurile care o năpădiseră din nou fură împrăştiate de călduroasa primire care i se făcu de către ospitalierele ei gazde.

De abia se instalaseră în jurul mesei, după ce Grig dusese valiza în casă, că pe portiţă apărură profesorul Alexandru Priboianu, Sanda, împreună cu soţul ei, inginerul Vlad Rudeanu şi doctorul David.

— Dar unde-aţi lăsat pe Ema, sărăcuţa, întrebă stăpâna casei. Am auzit că o trecut prin momente de groază.

— S-a zăvorât în cameră şi a tras şi obloanele, îi răspunse cumnatul său, care înainta, trăgându-şi piciorul beteag, mai vizibil prin nisipul din bătătura casei. Nici lui David nu i-a deschis, care tocmai venise, şi ar fi putut să-i dea un calmant, mai adăugă cu un gest de lehamite.

— Panica asta-i de-acum alarmantă, rosti acesta, scoţându-şi pălăria de pai şi ridicând-o cât îl ţinea mâna, de parcă ar fi vrut să-i cuprindă pe toţi în salutul său.

Scund, gras, cu puf arămiu în jurul cheliei sale lustruite, doctorul David Rabinovici rămăsese acelaşi bun prieten şi confident a lui Alexandru Priboianu de pe băncile liceului. Veselia şi râsul său exploziv transmiteau un

suflu de optimism sănătos în jurul lui, confirmându-i calităţile de om generos şi luminat. Ştiindu-l însă fricos din fire şi prăpăstios, amicul său pentru prima oară îi tăinui marea preocupare în care se afla. Nu spusese nimănui despre surprinzătoarea vizită primită, în afară de fata sa cea mai mare, ginerele său şi secretarei sale, care făcuseră unanime rezerve în privinţa plecării.

— Să treacă pe deasupra noastră, ziua în amiaza mare, şi noi să nu ştim nimic, Matei! se minună stăpâna casei, obsedată de cele ce auzise de la noii veniţi.

— Era la o înălţime colosală că nici cu binoclul nu se distingea destul de bine, căută s-o consoleze Vlad Rudeanu.

— Cred că-i prima dată când se observă aşa ceva deasupra Constanţei, rosti mai rezervat ca de obicei Grig, mai mult ca să menajeze convingerile Ancăi, pe care le combătuse în alte împrejurări.

— S-au mai semnalat şi în alţi ani apariţiile acestor obiecte neidentificate pe cerul ţării noastre, confirmă inginerul Vlad Rudeanu, dar pe atunci râdeam amândoi, Grig, şi-i ironizam pe cei ce credeau că ar fi conduse de fiinţe inteligente. Făceam şi farse de prost gust, de care ai să fii şi tu jenat într-o zi, ca şi mine, care am căpătat convingerea că suntem vizitaţi de nepământeni dintr-o altă civilizaţie a galaxiei noastre. Vremea ipotezelor şi a probabilităţilor s-a încheiat cu realităţi.

— Din ziare am aflat că acum câteva seri ar fi trecut şi pe deasupra Bucureştiului, relată Matei Priboianu, ceea ce-l făcu pe fratele său să-şi coboare pleoapele şi să-şi tăinuiască discretul zâmbet care i se ivi în colţul buzelor.

— Dacă ar fi simple formaţii globulare în atmosferă, cum vă explicaţi influenţa vădită asupra instalaţiilor electrice, dereglările grave ale automatizărilor, influenţa dezastruoasă asupra emisiunilor de radio, de televiziune, degradarea instrumentelor magnetice? întrebă doctorul David, cu palmele întinse şi umerii ridicaţi.

— S-a constatat mai demult, reluă Vlad Rudeanu, după relatările unor specialişti de toată încrederea, că frânturile găsite din aceste nave spaţiale, uleiul care s-a prelins peste acoperişurile clădirilor, energia utilizată şi urmele lăsate pe locurile de aterizare, nu conţin niciun element de origine terestră.

— Ha-haaa, izbucni Ruxanda de lângă mătuşa ei, bătând din palme, în sfârşit un învins al convingerilor mele. Mă ironizai până la umilinţă cu argumentele tale, Vlade, ca şi năbădăiosul ăsta de Grig, când nu dădeaţi crezare deducţiilor mele. Îmi era greu să lupt numai cu Anca în contra a doi ingineri cu imaginaţia răstignită pe rigla de calcul.

La auzul discuţiei care se desfăşura, Tudorică-şi părăsi tovarăşul de joacă şi se furişă în spatele bunicului său, aşezându-se pe marginea cerdacului.

— Înţeleg în parte, urâto, interveni Grig. Fenomenul O.Z.N. ar putea fi o realitate, dar originea sa extraterestră o contest. Componenţa aliajelor unor metale ca şi analiza esenţei de lubrifiere a diferitelor uleiuri pot duce la erori grave, cu toate că le cunoşti provenienţa. Raţionamentul meu nu poate trage concluzii pe premize imaginare, iluzii optice şi ipoteze bazate pe simple deducţii. În ceea ce priveşte zvonurile că am fi vizitaţi de fiinţe inteligente de pe alte planete, fac toate rezervele până la luarea în considerare a problemei de către cercurile autorizate şi confirmarea pozitivă a unor condiţii de viaţă posibile.

— În acest caz, după cercetările biochimiştilor, în urma rezultatelor obţinute prin sondele spaţiale, nu pot fi decât fiinţe asemănătoare nouă, îşi dădu părerea doctorul David.

— Că ar fi o puzderie de civilizaţii pe planetele din galaxia noastră, cercetările şi convingerile celor avizaţi au trecut de mult timp hotarul verosimilului, preciză Alexandru Priboianu. De milenii suntem vizitaţi de fiinţe mult superioare nouă, care gândesc şi urmăresc un scop. Cu asemenea însuşiri ei nu pot veni cu intenţii rele, atâta timp cât nu sunt atacaţi de nesocotinţa unor neisprăviţi.

— Da... da, Alexandre, confirmă gânditor fratele său. Din îndepărtata antichitate pământul era vizitat de fiinţe coborâte de pe alte planete. Aluziile făcute în *Mahabharata* şi *Odiseea* despre zboruri cereşti spre pământ nu puteau fi decât realităţi, ilustrate de altfel şi de artiştii timpului prin sculpturi şi gravuri în pietrele templelor. S-au păstrat destule izvoare de informare, care, cu timpul, au luat calea legendelor şi a basmelor cu zmei, ca apoi, în Evul mediu, învăţaţii să ia în serios misterul fenomenelor extraterestre.

— Atunci şi Făt-Frumos, cu calul său năzdrăvan, cobora din alte lumi ca să puie stavilă răutăţii zmeului, căută să-l ironizeze soţia sa.

— Dar să nu-ţi închipui, Smaranda dragă, reluă cumnatul său, că basmele din bătrâni, ascultate cu încântare la gura sobei în copilărie, nu aveau un tâlc, o semnificaţie; ele ilustrau fenomene misterioase. Pe atunci oamenii, în simplitatea lor, le înfloreau, îmbogăţindu-le cu minunate elemente imaginative; astăzi ştiinţa, cu temeinicele mijloace pe care le are la îndemână, va lămuri multe, năruind iluzii şi secând izvoarele romantice.

— Dar bine, tată, mă deprimi complet, izbucni Ruxanda, împrăştiind scântei verzi din frumoşii săi ochi migdalaţi. Mi-ai răsădit în minte floarea imaginaţiei şi m-ai crescut în paradisul iluziilor romantice, ca acum să-mi

distrugi totul? Pentru mine luna, cu toată profanarea cosmonauţilor selenari, rămâne tot încântătoarea regină a nopţilor de feerie.

— Iaca!... Iaca!... interveni doctorul David, o viitoare astrofiziciană aşa de romantică?

— Viaţa rămâne searbădă pentru temperamentele meditative hrănite numai cu ştiinţă seacă, domnule doctor, îi răspunse Anca, sorbind din mazagranul adus de Sanda şi uitându-se la Bob care lingea cubul de gheaţă dat pe furiş sub masă de Tudorică.

— De poezia matematicii s-a scris, dar n-am auzit de niciun doctor care să facă versuri cu bisturiul în mână, o opri Vlad, zâmbindu-i cu o discretă nuanţă admirativă în privire.

— Nu-mi banalizaţi subiectul care mă pasionează mai mult ca orice, îi întrerupse Ruxanda, acum când frecvenţa apariţiilor acestor nave din necunoscut a crescut aşa de mult în ultimul timp. Parte din ele pot să fie simple aparate de sondaj teleghidate, dar este firesc să fim supravegheaţi de vreme ce şi noi am trimis în cosmos atâţia sateliţi şi rachete spaţiale... De ce mai înainte veneau aşa de rar?

— Şi tu crezi ca şi domnul profesor că ar fi o sumedenie de civilizaţii în universul astral? se grăbi Anca s-o întrebe, intrigată de raţionamentul ei.

— La aceasta m-am gândit mai demult, iscoditoareo, dar acum bănuiesc că parte din navele cu care ne supraveghează sunt conduse de fiinţe ca şi noi, îi răspunse, zâmbind de încordarea cu care Tudorică le urmărea discuţia.

— Şi de unde bănuieşti tu, năzdrăvano, că ar fi aşa de cutezători, dacă într-adevăr ar fi de pe altă planetă, să ne înfrunte şi să se expună la interceptări cu mijloacele pe care le avem? o întrebă tatăl ei interesat şi aşteptându-i răspunsul cu o sprânceană ridicată.

— Al şaselea simţ mi-o spune mereu când visez la stele, tată, murmură ea mai mult ca pentru sine, cu ochii în gol. Cu toate că luna-i ofensată, cândva tot are să-mi trimită un „zburător cu negre plete", un „Luceafăr" visat de orice fată romantică, mai adăugă, adunându-şi zâmbetul sfielii în jurul buzelor ei frumos conturate.

— Ha-haaa! izbucni Grig peste râsetele celorlalţi, te pomeneşti că Hyperionul tău tremură din nou în haos...

— Pe raza dorinţelor mele are să coboare, tridimensionalule, îi răspunse cu prefăcută seriozitate, mestecându-şi cu paiul mazagranul.

— Bravo, Ruxando, o încurajă cu satisfacţie mătuşa ei, dă-i peste nas că nu are nici oleacă de vibraţie sufletească. Ce n-aş da să mai fiu din nou de vârsta ta!...

— Acum, când sunt bătrân, bolnav şi nevolnic, oftă Matei Priboianu, vreţi să mi-o faceţi şi pe Smaranda să turbe!...

— Şi de ce oare, nene Priboică, noi vârstnicii să fim de-acu văduviţi complet de poezie? se ridică şi doctorul David, clipind des din ochii lui vioi şi iscoditori.

— Dacă ar fi Ema printre noi v-ar arăta ea poezie, auzindu-vă vorbind de asemenea fantasmagorii. Fetele ar stropi-o cu apă, doctoraşul i-ar lua pulsul şi Alexandru i-ar trage câteva palme reconfortante, îi aduse la realitate stăpânul casei, în hohotul de râs al lui Tudorică.

— Totuşi, odată şi odată va trebui să se obişnuiască cu ideea că enigmaticii vizitatori ai planetei noastre sunt fiinţe cu mult superioare nouă, îşi dezvălui şi Sanda gândurile.

— Nu va trece mult timp şi vom fi puşi în faţa unor realităţi surprinzătoare, o sprijini şi Vlad. Ruxanda îi intuieşte într-un nimb de vis şi poezie pe aceşti zburători veniţi pe fulgere din haos, dar nu şi-i închipuie că se mişcă, vorbesc, gândesc şi că poate au sentimente umane.

— Ba daaa, Vlade, eu îi şi văd întruchiparea alesului meu, răbufni aceasta, dar se domoli de îndată ce întâlni privirea interesată a tatălui ei, care aştepta, zâmbindu-i cu căldură.

— Ha-ha, izbucni şi Anca de lângă ea. E prima dată când te aud vorbind de alesul inimii tale şi ard de nerăbdare să-mi spui cum îl vezi.

— E înalt, suplu, cu mişcări armonioase, păr negru în plete buclate, cu cărare la mijloc, palid, cu mustăcioară voievodală şi cu ochi adânci şi negri ca noaptea primei insomnii.

— Numai atât, modestie astronomică? o persiflă Grig, în timp ce tatăl ei rămăsese uluit de felul în care-l descrisese pe Cătălin, fără ca să-l fi văzut vreodată.

„Să fie posibil?... E nemaipomenită asemenea intuiţie!" gândea el, în timp ce Grig reluă:

— Aş vrea să te surprind, visătoareo, în clipa în care acest Făt-Frumos s-ar coborî într-adevăr din vreo navă spaţială şi te-ar sili să urci la bord, aşa cum au păţit-o cei doi pescari din Pascagoula de pe Mississippi. Sau să te trezeşti înconjurată de enigmaticii nepământeni, despre care se pretinde că au fost văzuţi în apropierea satului Olavarria din Argentina.

— Imensa mea dorinţă ar depăşi orice îndemn al instinctului de conservare, numai şi numai ca să-i sfidez pe toţi acei care nu văd cât e de relativă distanţa până la vârful nasului, îi răspunse ea în hohotele lui Tudorică şi zâmbetul de satisfacţie al tatălui său. Am convingerea... şi se-nţelege de la sine că marii noştri cercetători ai aşa-ziselor fenomene O.Z.N. n-ar rămâne impasibili, dacă ar intui pericole, şi ar lua grabnice măsuri de

prevenire. În orice caz, eu n-aş ridica arma în contra idolului meu, dacă mi-ar apărea aievea.

— Aşa, Ruxanda, mă recunosc în tine, se însufleţi cel care era edificat asupra realităţii. Fruntea sus, copila mea, şi bate-n toţi acei ce nu cred în scânteia imaginaţiei umane. Randamentul creierului uman s-a ridicat până la douăzeci la sută din ce poate da în probleme de raţionament. Peste acest hotar geniile sunt călăuzite de intuiţie şi fantezie deductivă. Acestea i-au dat posibilitatea unui Leonardo să întrevadă realizarea zborului uman, lui Jules Verne, ca şi lui Edgar Poe, să intuiască submarinul şi balonul înaintea tuturor savanţilor anchilozaţi în rigiditatea tehnicii dimensionale. Bravada şi amuzantele ironii ale unui spirit rebarbativ ca al lui Grig se axează pe lipsa de informare. Multora, din aceeaşi cauză, li se deschide calea senzaţionalului, a enigmei şi a îndoielilor de a mai primi ipoteticele lămuriri ale cercetătorilor.

Interesanta remarcă a modestului savant a fost întreruptă la apariţia doamnei Rabinovici, primită cu mari dovezi de simpatie din partea lui Bobiţă, lipsite de orice rezerve.

— Iaca şi spectrul inaniţiei, bronzat pe toate părţile, o luă în primire soţul său, în râsetele celorlalţi.

— Închipuiţi-vă, oameni buni, că spectru-i mai flămând ca niciodată. A fost o plajă nemaipomenită. Nu... nu stau, Grig, m-am abătut pe aici numai ca să-mi iau „sfertul conjugal". Nici nu ştiu cum a trecut vremea cu comentariile nudistelor asupra echipajului farfuriei zburătoare care ne-a vizitat.

— Te pomeneşti că ai să apari în vreun film documentar pe planeta lor, îi spuse Grig, împingându-şi totuşi scaunul său la îndemână.

— Crezi că nu s-ar putea? interveni Anca, în clipa când toţi tresăriseră la rostogolirea lui Bobiţă după o pisicuţă, care se căţărase cu disperare pe stâlpul cerdacului, dispărând în nuc.

— Cred că aşa aţi fugi toate la apariţia vreunui marţian, îşi repetă el ironia pe care o îndreptase mai înainte împotriva Ruxandei.

— Încăpăţânarea ta-i ca un vârtej de pulbere cosmică, căută să-l pună la punct aceasta.

— Îmi pare foarte rău că bătălia începe aşa de târziu, rosti doctorul luându-şi pălăria.

— Mergem şi noi, Paracelţius, îi îndemnă Alexandru Priboianu pe ai săi, ridicându-se.

Sub glorioasele raze ale soarelui de amiază, marea strălucea în toată măreţia ei, când Ruxanda închidea portiţa în urma lor.

*

În înserarea ce cobora încet peste incendiul zării, marea-şi chema din adâncurile genunilor tăriile, rostogolindu-le cu răbufniri surde şi ameninţătoare. Vălul străveziu al înnoptării îşi desfăşura tainic faldurile peste liniştea mocnită a întregului cuprins şi printre frunţile norilor tighelaţi de ultimele licăriri de lumină. Din depărtare se iveau treptat văpăile feerice care cuprindeau Mamaia dintre somptuoasele hoteluri şi elegantele localuri, năpădite mai mult de vilegiaturişti sosiţi de peste hotare.

Totul era învăluit de o linişte premergătoare furtunilor.

Aşezat în capul mesei din pridvor, Matei Priboianu de-abia ciugulea din sufleul aburind în farfurie, pe când Tudorică, uitându-se descumpănit la rămăşiţele porţiei sale, nutrea gânduri îmbietoare de a mai cere un pic din nemaipomenita bunătate.

La acea reuniune de familie lipsea numai Ema şi, cu toată spaima pe care o trăsese, Sanda o lăsase în hol fredonând, potrivindu-şi decolteul rochiei cu care se va duce la spectacolul de varietăţi al Teatrului de vară. Vlad luase bilete de dimineaţă pentru toţi şi acum se grăbea pentru a ajunge la vreme ca să le înapoieze pe ale celor care refuzau să meargă.

— Pe Ruxanda şi pe Grig îi înţeleg, că au văzut spectacolul, Anca, dar tu de ce n-ai merge să te distrezi puţin? o întrebă Sanda, păturindu-şi şervetul.

— Sunt frântă de cât ne-am zbenguit în mare şi după câte am sporovăit cu Ruxanda în după-amiaza asta pe plajă. De-abia aştept să mă văd la orizontală, îi răspunse ea, acoperindu-şi cu palma paharul, în care Grig voia să-i mai pună vin.

— Păcat de murfatlarul ăsta, Vlade, să-l părăseşti pentru vacarmul spărgătorilor de timpane, îi spuse acesta zâmbindu-i, în timp ce şi profesorul Alexandru Priboianu îşi retrăgea paharul.

— Mulţumesc, Grig, îl refuză el, cu distincţia zâmbetului pe care i-l moştenise Ruxanda, în astă-seară am de răspuns la corespondenţa care mă aşteaptă, în parte nedeschisă.

— Şi Tudorică are să doarmă tot la noi în astă-noapte? întrebă cucoana mare pe Sanda, care ezita să-şi tragă pe mâneci jacheta, din cauza brizei calde care venea de pe mare.

— Peste două zile mă evaporez, tanti Smaranda, răspunse Grig în locul ei, gânditor, privind-o discret pe Anca şi cu o uşoară nuanţă de părere de rău că nu mai poate rămâne.

— Tanti Ema nu era în program când plecase Grig, adăugă Sanda, aşa că am fost nevoită să-i dau camera lui Tudorică. Ţinea morţiş să fie văzută pe litoral. După spectacol, Vlad are să-l aducă până la portiţă ca să nu-i fie frică.

— Frică, mieee? Când sunt cu Bobiţă? se semeţi el, apucând capul căţeluşului în mâini.

— Ai putea merge dumneata cu noi, nene Matei, îi propuse fără multă convingere Vlad, aprinzându-şi o ţigară.

— Îmi pare rău, Vlade, dar seara nu sufăr transportul, mai ales că-l aştept pe David ca să-l nimicesc la şah, se scuză el.

În timp ce cucoana Smaranda, ajutată de nepoatele sale, strângea masa, Bobiţă dădu glas menirii sale şi, ca un vârtej, se repezi spre portiţă, în întâmpinarea doctorului David. Cum acesta era într-o ţinută mult prea elegantă pentru Constanţa în sezon, fu silit să-şi ocrotească veşmintele de stăruitoarea manifestaţie de simpatie a lui Bobiţă.

— Prea ieşi din comun, nene Paracelţius, îi spunea, în timp ce Bobiţă nu-şi pierdea vremea, şi-l săruta în legea lui pe după urechi.

— Da unde-i Margo, Davide? îl întrebă stăpâna casei, când urca scara pridvorului.

— A rămas cu Ema, care a convins-o să meargă şi ea la spectacol.

— Am un bilet în plus, nene Paracelţius, izbucni de bucurie Vlad, aducându-i un scaun lângă al său, în timp ce Ruxanda venea cu un pahar din casă şi i-l puse în faţă cu un gest teatral.

— Prea te-ai pus la fix, nene doctore, în astă-seară, îi spuse ea, turnându-i vin.

— Margo vrea să meargă la Cazino după spectacol, şi am venit să mă scuz faţă de nenea Priboică şi să amânăm şedinţa pe mâine.

— Nimic, doctoraşule, eşti prizonierul meu, îi tăie acesta vorba.

— Dacă-ar fi numai o partidă, aş rămâne, dar când te antrenezi nu mai poţi scăpa şi apoi nu mai găsesc masă.

— Şi de Ema crezi că ai să scapi aşa cu una cu două? îl preveni cucoana Smaranda, râzând.

— Am să fiu cu două turturele tomnatice la supeu, le răspunse el, săltându-şi paharul în semn de închinare pentru toţi, când cei care aveau de plecat la spectacol se ridicară.

— Merg şi eu spre casă, rosti gânditor Alexandru Priboianu, sculându-se de la masă. Îţi mulţumim, Smarando, pentru bunătăţile cu care ne-ai regalat, mai spuse în clipa în care Anca îi dădea pălăria şi trăgea scaunul, ca să-i facă loc.

— Mâine la noi, tanti Smaranda, că Grig ne-a adus o păstrugă mare, o anunţă, după care coborî în urma celorlalţi.

Cei doi combatanţi începuseră ostilităţile pionilor, asistaţi de Grig, când Anca şi Ruxanda se întorceau de la poartă, urmate de Bobiţă, contrariat că i se închisese portiţa în nas. Deasupra lor, proiectat pe lumina din pridvor, păinjinişul de funigei se legăna în briza calmă printre crengile bătrânului

nuc. De departe frământarea mării părea mai potolită sub trena de aur pe care o desfăşurase luna peste întregul cuprins.

În holul casei, Anca aprinsese lumina şi o ruga pe Ruxanda să-i cânte ceva la pian, dar aceasta ezita spunându-i că pianu-i dezacordat.

— Mai bine am face o plimbare pe mare cu barca, îi propunea ca să scape de insistenţele ei, când apăru şi Grig, care-şi manifestă şi el dorinţa să asculte ceva romantic.

— Bine, inginerule, am să caut să te pun în transă, dacă-mi promiţi că ai să tragi cu mine la rame până la burta orizontului, îi răspunse, luând din mâinile Ancăi sonatele de Beethoven.

În timp ce Anca se cuibărea pe divan şi Grig se instala în fotoliu, lumina se micşoră, pâlpâi de câteva ori şi-şi reveni în clipa când o zbughiră toţi afară. Dar zadarnic stătură cu ochii pe cer la marginea falezei, că ceea ce aşteptau să vadă nu se ivi.

— O fi de la uzină, copii, aşa cum ni se întâmplă destul de des, le spunea bătrâna doamnă, când se întorceau spre casă.

— Nu cred, tanti dragă, îi răspunse Ruxanda. Sunt sigură că a trecut pe întuneric şi la distanţă mare. Îmi pare rău că nici de data asta n-am văzut-o, nici când a trecut pe deasupra Bucureştiului.

— Era aşa de strălucitoare că mă orbise complet.

— Fantezia voastră depăşeşte orice imaginaţie, o întrerupse Grig. Cum era să fie strălucitoare, dacă nu plana în lumina soarelui?

— Ha-haaa, izbucni Anca în râs, parcă Ruxanda îţi pomenise ceva astăzi de relativitatea distanţei până la vârful nasului. Ei bine, află că, deşi se găsea în conul de umbră a pământului, îţi lua ochii cu strălucirea-i ca de Luceafăr.

— Şah, rosti doctorul David, ferindu-şi chelia de ţânţarii care roiau în jurul becului, din a căror cauză se auzea câte un hap sonor de sub masă, unde se culcase Bobiţă.

— Cu cosmonauţii voştri fantomatici îmi călcaţi pe nervi, se indignă Grig, prăbuşindu-se din nou în fotoliu, în timp ce Anca îşi lepădă sandalele şi-şi reluă locul pe divan.

De cum porniră primele acorduri ale pianului, Bobiţă se şi înfăţişă, tolănindu-se pe covorul din faţa divanului, ca un mare amator de muzică clasică. Efluviile lente şi calme ale începutului sonatei picurau ca o vrajă în şoapte. Într-un pianissimo desăvârşit, provocator de minunată înfiorare. În vibraţiile sunetelor fumul ridicat din ţigara lui Grig şerpuia tremurător spre abajurul plafonierei din marea încăpere. Din când în când se auzeau numai valurile mării din depărtare şi oftatul lui Bobiţă, de câte ori căsca nervos. Pe cerdac se făcuse linişte, bătrâna se oprise din croşetat şi doctorul parcă înlemnise, aplecat peste tabla de şah.

— Ei!... ce stai, Paracelţius? răbufni partenerul său, mişcă!

— Arcan-di-mine-şî-di-mine, omule! îl mustră soţia sa, uitându-se la el peste rama ochelarilor.

— Nu mă mai pot concentra, nene Priboică, şopti doctorul transfigurat. Niciodată n-am ascultat *Sonata Lunii* într-un cadru aşa de real şi aşa de minunat interpretată.

— Cine mută? mormăi el din nou, în liniştea care se făcuse iar şi în care nimeni nu putea să bănuiască prezenţa unei umbre, apărută de câteva secunde în capul scării de la marginea falezei.

— Da bine, creştinule, izbucni din nou bătrânica, vrei să-mi arzi horbota cu ţâgara ceea?... N-ai cenuşărniţa pe masă?

„Oooo! Puternică şi nebănuit de enigmatică natură, atotstăpânitoare", se minună în şoapte neauzite tainica umbră. „Să fie oare cu putinţă?..."

În plăcutul foşnet nocturn al nucului, cu ochii întredeschişi şi umezi se lăsă în genunchi şi privirea-i halucinativă nu i se mai putea desprinde de pe profilul fetei care cânta la pian. Ca în vârtejul unei întoarceri în timp, de la auzul felului de a vorbi al bătrânei, noianul gândurilor şi le tălmăcea în neuitatul său grai din veac. Cu respiraţia întretăiată, urechile-i bubuiau şi, sub salopeta argintie care-i strângea pieptul larg, acolo unde-i trăia sufletul neschimbat, inima i se zbătea ca în faţa unei minuni nemaipomenite.

„Nici ferecat în obezi de cazne nu mă mai întorc fără ea în paragina singurătăţii mele", îşi rosti hotărârea, trecându-şi batista peste noaptea ochilor săi umezi.

— Şah la rege, Paracelţius! se ridică strident glasul lui Matei Priboianu, peste tumultul furtunii dezlănţuită de pian, cu ecouri dureroase în sufletul zbuciumat din umbra nucului.

Norii cuceriseră treptat tot cerul şi din spuza stelelor numai Luceafărul mai scânteia în sclipiri de olmaz, între doi munţi pufoşi care nu se puteau urni. Jos, sub dâmbul falezei, marea îşi spărgea talazurile răscolite din tăriile adâncurilor. Sonata se isprăvi şi aplauzele doctorului fură întrerupte de râsetele celor din casă, care năvăliră în pridvor.

— Unde-i canalia de Bobiţă? strigă, hohotind, Ruxanda, cu sandala Ancăi în mână pe care i-o rosese pe covor.

— Şah şi mat, Paracelţius, strigă entuziasmat amfitrionul, scoţându-şi ochelarii şi nerealizând ce se întâmplase.

— Iaca pozna, Matei dragă, se lamentă stăpâna casei cu mâna la gură.

— Nu-i nimic, tanti Smarandă, spuse Grig împăciuitor. Bareta-i destul de lungă şi se poate coase chiar fără să se observe.

— Ei, distinsă asistenţă, eu m-am retras, rosti doctorul şăgalnic, luându-şi pălăria. Nenea Priboică să-i mulţumească Ruxandei pentru succesul pe care l-a avut la şah.

— Dar mai stai şi cu noi, Davide dragă, că de-abia o bătut nouă, îl îmbie stăpâna casei, în timp ce enigmaticul vizitator, după ce-i dădu drumul lui Bobiţă, coborî câteva trepte ale scării.

— Ba e şi un sfert şi aş vrea să mă mai mişc niţel, mai ales dacă acest elegant tânăr primeşte invitaţia mea şi mă întovărăşeşte la drum şi apoi la o friptură.

— Mulţumesc, nene David, dar am promis fetelor o plimbare cu barca, se scuză Grig.

— N-auziţi cum huieşte marea? le atrase atenţia stăpâna casei, strângându-şi lucrul în coşul de pai, cu ochii la Bobiţă care intrase triumfător în pridvor.

— Mie mi se închid ochii de somn şi, cu voia dumneavoastră, am să mă retrag, anunţă Anca.

— Nu renunţ pentru nimic în lume; să ştiu că plec singură şi tot mă duc, protestă Ruxanda, îmbujorându-se.

— Cum crezi că Grig are să te lase singură, draga mea? îi răspunse Anca cu glas mângâietor. Însă marea-i cam agitată...

— Şi pe aşa o noapte întunecoasă!... o completă doctorul.

— Am chemat luna şi sunt sigură că de îndată ce ies la larg are să apară în toată splendoarea ei, ca să-mi deschidă calea, se alintă ea.

— Nu-mi face griji, copilă dragă, căută s-o convingă şi unchiul său. Cu toate că amândoi înotaţi bine, valurile te istovesc şi n-ai spor, mai ales noaptea şi fără punct de reper... Nu... Nu, e imprudent, înţelege-mă.

— Eu m-am şi topit, declară doctorul, sărutându-i mâna amfitrioanei şi privind-o cu admiraţie. Trece vremea peste noi şi Smaranda tot frumoasă şi distinsă rămâne. Abanos, nene Priboică, din vechea ramură a vel-vornicului Haralambie Şendrea!

— Totdeauna ştie să se facă plăcut nenea doctorul, fin diplomat şi nedezminţit curtenitor, îi spuse Ruxanda cu înduioşare şi preţuire.

— Hei, frumoasă copiliţă, cu rămăşiţele mele de curtezan perimat şi ofilit, chel până la cerebel şi cu o aşa sinagogă abdominală, n-am rămas decât un fost bărbat, îi răspunse, în hohotele de râs ale celor care coborau după el ca să-l conducă.

Noaptea era mai neagră decât li se părea când se întorceau în grup de la portiţă, precedaţi de Bobiţă, care o coti în trap săltat spre scara falezei. Cucoana Smaranda intrase în casă, stinsese lumina mare din hol şi cobora

storurile peste gratiile de la iatacul din capătul cerdacului, pe când cuconul Matei îşi strângea şalul cu mişcări moi.

— Până mă pun la costum şi o culc pe Anca, înălţimea ta să facă bine şi să scoată ramele de sub pridvor, hotărî Ruxanda cu ton teatral, arătându-i lui Grig strălucirea frumosului ei şirag de dinţişori sidefii.

— Mă lăsaţi cu grijă şi nelinişte, rosti bătrânul ei unchi.

— Nu stăm mult, nene dragă, o dusă mai la larg, o baie reconfortantă şi apoi, întărirea muşchilor la rame, căută ea să-l liniştească, împingându-i revista Rebus la îndemână, în timp ce Grig cobora scara.

— Noapte bună, domnule profesor, îi ură Anca, trecând pragul la braţul Ruxandei.

*

Bobiţă, după ce urmări o vreme, din capul scării, frământarea valurilor de la poalele falezei, pufni de câteva ori în noapte şi se aşeză plictisit pe coadă, dar cu urechile ciulite. Printre ţepii care-i îngânau părul din jurul ochilor descoperi pe plajă ceva nedefinit şi nemaivăzut până atunci. Dădu semn de nerăbdare şi căscă nervos, cu glas de neputinţă şi de neînţelegere pentru cei doi ani ai săi. Labele din faţă îi tremurau mai mult ca oricând şi zadarnic adulmeca, mişcându-şi nările de sub pământuful botului, către dihania în formă de broască ţestoasă enormă şi metalică. Cu atenţia încordată îşi muta capul când pe stânga, când pe dreapta, ca şi cum simţul său câinesc îi spunea ceva. Deodată făcu o săritură de spaimă înapoi şi în aceeaşi clipă dihania se ridică fulgerător, dispărând în nori fără niciun zgomot lămuritor. Cu capul în jos, ca un vânător umilit de vânatul scăpat, o luă grăbit, adulmecând urmele aceluia căruia-i sărise în braţe, dar îndată ajunse iar de unde plecase. Nasul îl îndemna să o ia de la început, dar fu atras de acelaşi miros, mult mai slab, către scară. Coborî vertiginos, dar, de cum ajunse pe nisipul ud, spălat de valuri, se opri cu un picior în aer, privind în golul negru. La primul val mai mare sări în lături, scuturându-se şi făcu grăbit cale întoarsă. Apoi, în freamătul plăcut al nucului, inspectă toate laturile curţii, ca într-un rond de noapte. Cele patru rame scoase de Grig aşteptau rezemate de scara pridvorului când îşi făcu el apariţia în lumină, unde se mai scutură o dată.

— Ce-i cu tine, năcăjitule? îi spuse bătrânul profesor, scoţându-şi ochelarii şi privindu-l cu ochi mici în clipa în care se ivi şi Grig în prag.

— E murat ca un şoarece, nene Matei. Unde-ai fost, păcătosule? îl luă la rost şi Grig, aplecându-se cu fereală asupra lui.

Dar Bob, filosoful, drept orice răspuns, îi întoarse coada şi se furişă sub masă.

— Şi chiar vreţi să plecaţi pe mare cu tot dinadinsul? întrebă bătrânul, potrivindu-şi din nou ochelarii pe după urechi. E destul de târziu şi nu-mi place deloc vuietul mării, băiete.

— Barca-i solidă şi vântul nu bate, nene Matei, răspunse el, încătărămându-şi cureaua strâns peste canadiana-i mătăsoasă.

— Ha-haaa!... se auzi râsul cristalin al Ruxandei, oprită în cadrul uşii, când îşi văzu vărul îmbrăcat complet. Parcă eşti un fante de operetă, scrobitule, îi spuse, potrivindu-şi boneta argintie, sub care îşi adunase tot părul.

— Nu intru-n apă, naiado, că-mi ud părul şi vreau să trec pe la bar, după terminarea programului, o anunţă, coborând scara.

— Să nu fie apa prea rece pentru baie, copiliţă dragă, îi atrase atenţia bătrânul, privind-o cu sprâncenele ridicate pe deasupra ochelarilor.

— Era caldă, unchiule, ca o supă numai bine potrivită. Nu cred să se fi răcit aşa de repede, îi răspunse în timp ce cobora şi ea ca să-l ajute pe Grig.

Când dispărură în umbra falezei se ivi şi Bob în capul scării şi-i urmărea cum coborau, frământându-se nehotărât o bună bucată de vreme. Apoi o porni din nou în alt rond de noapte...

Geamurile iatacului intraseră demult în întuneric, când Matei Priboianu îşi scoase ochelarii, îşi frecă ochii obosiţi şi se sculă de la masă, întrerupând somnul lui Bob, care se culcase peste picioarele lui. Puţin adus de spate, trecu prin semiîntunericul din hol, de unde pătrunse în culoarul dinspre bucătărie. Când să scoată sticla cu apă minerală din frigider, lumina acestuia pâlpâi, rămânând în întuneric câteva frânturi de secundă. Albastrul siniliu al nopţii se uita la el printre zăbrelele ferestrei, dispărând odată cu reaprinderea becului. Neauzit, lângă el, Bobiţă ridicat pe coadă, îşi cerea dreptul cuvenit de câte ori se umbla la frigider. Nu înceta de a da rugător din picioarele din faţă, decât în clipa în care lua felia de parizer din mâna bătrânului.

Odată ieşiţi din nou în pridvor, bătrânul profesor îşi puse paharul cu apă minerală la îndemână şi-şi reluă locul, în timp ce căţeluşul se instală pe coadă în capul scării, cu ochii şi urechile aţintite în golul nopţii. Pentru o clipă liniştea casei fu înfiorată de o singură bătaie a ceasului, ceea ce-l făcu pe bătrân să-şi verifice ceasul de buzunar cu îngrijorare. Apoi, gânditor, îl strecură în buzunarul vestei, dând din cap în semn de nedumerire şi-şi reluă instrumentele pentru dezlegarea rebusului părăsit. Dar nu se putea concentra şi-şi scoase din nou ochelarii, îşi rezemă capul într-un cot şi se uita la Bob ale cărui picioare de dinainte îi tremurau nervos, ţinând capul mai ridicat ca de obicei. Căţelul, simţindu-se observat, îi aruncă o privire, scheună moale de două ori şi porni pe scări în jos, dispărând în întuneric. Îl

găsi la marginea falezei, în aceeaşi poziţie, adulmecând nemişcat şi cu urechile ciulite către neistovita frământare a talazurilor. Când simţi mâna bătrânului mângâindu-i capul întrebător, dădu din nou glas printr-un scheunat mai jalnic şi coborî două trepte unde se opri, întorcându-şi capul, ca şi când l-ar fi aşteptat să vie după el. De îndată ce-i văzu piciorul pe prima treaptă, se năpusti în întunericul orb al scării, lăsând în urma lui un lătrat de alarmă ca pentru o mare primejdie. Mugetul mării era mai sinistru sub malul întunecat, făcându-l pe bătrân să se grăbească şi să nu ţie seama că s-ar putea rostogoli pe treptele înguste. Din vacarmul genunei îl înfioră urletul câinelui pe care-l găsi sub poala halatului Ruxandei, aruncat pe stâlpul scării. Nu se vedea nici în cer, nici în pământ, iar talazurile spumegânde le zărea vag în rostogolirea lor spre mal, cu bubuiri surde peste nisipul întărit al micii plaje de refugiu. Câinele încetă de-a urla, dar rămase încordat, cu un picior din faţă ridicat şi urechile ciulite spre larg. Deodată se repezi scheunând spre mare, dar un val îl rostogoli, lepădându-l de unde plecase. Bătrânul, înmărmurit, îl apucă de zgardă, dar el se smuci cu putere şi se năpusti din nou în mare, lătrând cu glas de izbândă, când un val îl amuţi. În neliniştea pe care i-o dădea şi câinele, bătrânul făcu câţiva paşi, dar apa-i trecu peste pantofi şi se retrase grăbit din cauza unui val mai ameninţător.

Îi ţiuiau urechile şi-l dureau fălcile de încleştarea în care-şi ţinea dantura. Retras pe prima treaptă, îşi scoase haina de casă, o aruncă peste halatul fetei şi, când începu să-şi descheie vesta, dintr-un val care se spărsese pe plajă se ridică o făptură omenească.

— Nu... nu, unchiule, dragă, strigă Ruxanda, alergând ameţită spre scară. Nu intra în mare că-i primejdie...

— Cum, eşti singură?... Unde-i Grig, ce-i cu barca?

— S-a răsturnat şi am pierdut ramele.

— Şi Grig? repetă el, punându-i halatul pe umeri şi frecând-o pe spate.

— Am pornit-o amândoi spre mal, dar el m-a alungat, spunându-mi să mă grăbesc, că pe el îl încurcau hainele. Trebuie să vie... trebuie, răbufni ea în plâns la pieptul unchiului său.

— De, copiliţă dragă, într-un asemenea clocot e foarte greu să te debarasezi de haine, mormăi el cu îngrijorare.

— Să-l mai aşteptăm niţel că, dacă mă strigă, intru din nou ca să-l ajut.

— Hei, la mal e mult mai greu de înotat pe furtună. Nu-i prudent să te mai încumeţi, acum când eşti şi obosită. M-aş duce eu, dar pot şti încotro s-o apuc?

— Nu, nene Matei dragă, nu te las nici în ruptul capului. Inima dumitale nu-i pentru un asemenea efort, îi spunea agăţată cu disperare de gâtul lui, când se treziră cu Bobiţă care sări pe ea, schelălăind de bucurie.

— Atunci să ne grăbim ca să dau un telefon la Salvamar. O şalupă cu faruri puternice ar fi salvatoare, sugeră el mai uşurat de când apăruse şi căţeluşul.

Scara o urcară destul de greu şi fură nevoiţi să se oprească de câteva ori din cauza ameţelii care o stânjenea pe Ruxanda, dar Bobiţă nu ţinu seamă de nimic şi, când o văzu ajunsă în capul scării, îi sări în braţe sărutând-o cu nemaipomenită frenezie, în legea lui. De-abia porniră spre casă, când o pălălaie imensă împânzi tot ţinutul din norii care se spărseseră, pe unde-şi făcu loc un fulger orbitor, incendiind aria zării.

— Dar ce-o mai fi fiind şi asta? murmură bătrânul înspăimântat, dar se linişti de îndată ce se reaprinse lumina în pridvor.

— O fi fiind vreun meteor în flăcări, nene Matei, îi răspunse ea într-o doară, atrasă ca de un magnet spre marginea falezei.

Dar totul dispăru ca prin farmec şi numai pe cer rămăsese un defileu deschis printre imenşii nori, care păreau de vată în bătaia lunii. De-abia se dezmetici bătrânul din ce i s-a dat să vadă, când Bobiţă începu să latre de pe prima treaptă către locul în care zări din nou aceeaşi broască nemaipomenită.

— Vai, unchiule, vino repede să vezi, şopti fata. A aterizat o farfurie zburătoare jos pe plajă. Uite-o cum străluceşte în lumina lunii.

— Parcă ar fi şi oarecare mişcare în jurul ei, murmură el forţându-şi ochii.

— Da, da, întări ea cu emoţie în glas, par a fi chiar oameni. Ce-ar fi să le cerem ajutorul?

— Cum îţi trece prin minte asemenea nesocotinţă? izbucni el înspăimântat, când fură surprinşi de lătratul lui Bobiţă care alerga spre ei.

Dar norii stinseră palida lumină a lunii şi numai schelălăitul de bucurie al lui Bobiţă îi mai ţinu pe loc. Era acelaşi cu care sărise pe Ruxanda în clipa în care ieşise din mare.

— Unchiule dragă, să nu-ţi râzi de mine, dar cred că-i pentru Grig, şopti cu o uşoară înduioşare în glas.

— Eşti puţin exaltată, copilă dragă, îi răspunse îngrijorat, căutând s-o ajute să meargă spre casă, dar apariţia lui Bobiţă, care sări de câteva ori cu bucurie în jurul lor şi apoi rostogolirea lui din nou pe scări, le dădu de gândit şi rămaseră tăcuţi în aşteptare.

— Nu ţi-i frig? Ar trebui să te schimbi...

— Ia! făcu Ruxanda semn cu arătătorul spre ureche, parcă se aude ceva.

— Nu pot distinge nimic în acest vacarm, răspunse el mai puţin neîncrezător.

— Acum sunt aproape sigură că l-au găsit. Pentru nişte străini, poate chiar nepământeni, Bobiţă s-ar manifesta cu totul altfel. Nu-mi strivi încredinţarea că l-au găsit şi că sunt fiinţe inteligente.

— Bine, bine, căută el să o liniştească, dar cred că ar fi mult mai nimerit să telefonăm. E o precauţie care nu strică, oricum...

— Ascultă, urcă cineva, îl întrerupse ea şi în aceeaşi clipă se ivi din nou Bobiţă cu limba scoasă şi se aşeză în pragul scării cu capul aplecat spre întunericul orb al genunii, de parcă ar pândi ceva.

Peste câteva momente se auzi mai desluşit că urca într-adevăr cineva cu paşi greoi...

— Ei, acum te-ai convins? se întoarse ea triumfătoare către el, dar nu apucă să isprăvească vorba, când un om voinic şi înalt păşi peste ultima treaptă şi aşeză pe iarbă încet sarcina pe care o avusese pe umeri.

— Nu vă neliniştiţi, că are să-şi revie, rosti un al doilea pe care nu-l observaseră când apăruse şi în braţele căruia se afla Bobiţă, stânjenindu-i mişcările cu prietenia pe care i-o arăta.

În emoţia care-i cuprinsese pe amândoi când recunoscură pe Grig, nici nu putură să răspundă. Bătrânul se aplecă asupra corpului care părea neînsufleţit, iar Ruxanda rămăsese ca halucinată în faţa tânărului care îl puse pe Bobiţă jos, adresându-i-se însoţitorului său într-o limbă cu totul necunoscută. Acesta îi răspunse aprobativ, îşi descheie mânecile salopetei argintii, le suflecă şi punându-se în genunchi, începu să-i facă lui Grig respiraţie artificială.

— Apa i-a fost scoasă din primul moment şi, odată plămânii despovăraţi, îşi revenise, dar emoţia pricinuită de cei din jur l-au readus în stare de leşin. Nu fiţi îngrijoraţi, fiindcă nici n-a avut prea multă apă în organism.

— Dar cine sunteţi? abia reuşi să rostească ea, cu glas schimbat, căutând să-şi tăinuiască tulburarea.

— Un binevoitor din imensul necuprins, frumoasă domniţă, care bănuia că are să vi se întâmple un accident după imprudenţa pe care aţi săvârşit-o.

— Uite, Ruxanda, clipeşte, îşi revine! îi strigă cu bucurie unchiul său, rămas în genunchi la căpătâiul lui Grig, în timp ce Bobiţă, aşezat pe coadă, cu limba scoasă şi cu nelipsitul lui tremur al picioarelor, urmărea cu mare atenţie mişcările necunoscutului.

— Sunteţi... aţi venit cumva... nu ştiu cum să vă spun... mi-i mintea împăienjenită, reluă ea vădit emoţionată. Sunt încă tare tulburată.

— E şi firesc după atâtea emoţii şi oboseală. Luaţi o pastilă cu toată încrederea, o îndemnă el cu căldură în glas, întinzându-i o mică cutiuţă deschisă, asemănătoare aceleia care fusese dată profesorului Priboianu.

Ilustrul vostru părinte s-a simţit mult mai înviorat cu acest mic leac, după tulburarea pe care a avut-o când ne-am cunoscut.

— Tata!... tatăl meu? se minună ea gânditoare şi, cu mâna-i tremurândă, luă o pastilă, mai mult pe pipăite, neputându-şi dezlipi privirea de pe frumosul chip al necunoscutului.

— Cu voia înălţimii voastre, domniţă, în curând veţi afla mai multe, îi răspunse enigmaticul tânăr, schiţându-i un semn de discreţie, în clipa în care se ridicase Grig, ajutat de ceilalţi doi.

— Unde mă duceţi, nepământenilor?... Nu vreau, rosti el cu ochii împăienjeniţi, împingându-l pe străinul care-l prinsese pe sub umeri ca într-un cleşte.

— Ei te-au adus acasă, sunt salvatorii tăi, băiatule!... încercă să-l liniştească bătrânul, susţinându-l de subsuoară şi făcând semn Ruxandei să se apropie.

— Unchiul Matei!... murmură el nedumerit.

— Eşti cu noi, Grig, rosti Ruxanda, ridicându-i părul ud de pe frunte.

— Tuuu! articulă cu glas stins. În sfârşit... salvată, mai adăugă şi-şi lăsă capul pe umărul ei.

— Da, Grig, dragul meu!... cu greu am reuşit să ies la mal. Linişteşte-te şi nu te agita. Nu-i bine...

— Ar trebui să vă schimbaţi neîntârziat, glăsui străinul.

Grig, auzindu-l, deschise mai tare ochii tulburi.

— Atunci sunteţi pământean, rosti mai uşurat, ceea ce-l făcu pe unchiul lor să-şi întoarcă privirea spre enigmaticul necunoscut.

— De foarte multă vreme nu mai sunt...

— Cuuum?... de-abia articulă Matei Priboianu, stăpânindu-şi cu greu mirarea şi poate şi un uşor simţământ de teamă, remarcând că noul venit nu-şi mai lua ochii de la Ruxanda.

— De când destinul m-a aruncat în haos... fu răspunsul lui, rosti cu vibrarea caldă a unui tainic simţământ.

— Unchiule dragă, să mergem în pridvor, interveni tulburată fata, în mintea căreia-i miji o vagă impresie cum că l-ar fi cunoscut cândva.

Mergeau tăcuţi către casă. Ruxanda îşi arunca pe furiş privirea peste frumoasele trăsături ale chipului celui care păşea gânditor alături de dânsa. Grig nu mai avu nevoie de sprijin şi urcă scara singur, ţinându-se de mica balustradă de lemn vechi, lustruit de vreme.

— Are să ne pară rău la toţi de pierderea bărcii noastre, spuse Ruxanda mai mult ca să întrerupă neliniştea care-i stăpânea pe ai săi.

Însoţitorul ei rosti câteva cuvinte înţelese numai de cel cu care venise din imensul necunoscut.

Acesta îi răspunse în aceeaşi limbă, se înclină şi se desprinse de grup cu paşi neobişnuit de răsunători, după care Bobiţă lătră de câteva ori înfundat, dar fără să se clintească din locul său de observaţie.

— Nu ştiu ce conţine medicamentul pe care mi l-ai dat că mă simt odihnită de parcă m-aş fi trezit dintr-un somn liniştitor, îi spuse Ruxanda, intrând în pridvor şi, întorcându-se spre el, îl învălui în minunata ei privire verde ca smaraldul. Poate că şi vărul meu s-ar simţi mult mai bine dacă-ai vrea...

— Să-mi fie iertată întârzierea, o întrerupse el grăbit, ca readus la realitate. S-ar fi cuvenit să mă gândesc chiar din clipa în care-şi revenise, domniţă, adăugă, scoţând din alt buzunar o cutiuţă mult mai mică, amănunt care nu scăpă spiritului de observaţie al tinerei fete. O pastilă dizolvată într-o picătură de alcool grăbeşte efectul.

— Cred că mai este niţel coniac în sticla pe care mi-a adus-o David, Ruxanda, interveni unchiul său, care se căznea să-şi desfacă şireturile de la pantofii săi uzi, când ea şi dispăruse în hol.

— Mulţumesc, rosti cu glas stins Grig, dar cred că nu mai este nevoie.

— Eşti palid, băiete, şi nu-mi place cum arăţi, mormăi stăpânul casei în clipa în care Bobiţă, care simţise că se umblă la frigider, se năpusti pe urmele Ruxandei. După ce iei doctoria reconfortantă, mergi la mine să-ţi dau o pijama. Şi pe dumneata te rog să iei loc şi să îngădui până mă schimb şi eu, ca să ne cunoaştem, se adresă el străinului, arătându-i un scaun, cu zâmbet binevoitor.

— N-aş vrea să vă stingheresc mai mult, îi răspunse cu aceeaşi politeţe, cel care de-abia aştepta să fie reţinut, când apăru şi Ruxanda, care prinsese în auz ultimele lui cuvinte.

— Nu, nu, izbucni ea, îmbujorându-se. Mai rămâi, binefăcătorule, reuşi să-i spuie, gata să răstoarne păhărelul pe care-l punea pe masă.

— Asta-i misiunea noastră şi dorinţa mea cea mai arzătoare, de-a intra în contact cu fiinţe superioare de pe Terra, îi răspunse, ceea ce-i atrase privirile interesate ale celorlalţi doi asupra lui.

— Atunci se adevereşte că suntem vizitaţi de nepământeni, recunoscu Grig, uitându-se cu mirare şi reţinere la pastila care sfârâia, aburind păhărelul pe care i-l trecu străinul.

— De milenii, domnul meu, învăţaţii, doctorii şi maeştrii noştri vă urmăresc progresele, perfecţionând cuceririle civilizaţiei umane, îi confirmă el, în timp ce-i luă paharul şi-l goli.

— Ce vă spuneam eu? sări ca ars bătrânul de pe scaun. Hai repede să ne schimbăm, mai putu rosti în însufleţirea care-l cuprinsese şi plecă înspre hol

grăbit, urmat de Grig. Ruxanda rămase consternată, privind admirativ pe enigmaticul vizitator.

— Dacă-aş cuteza, frumoasă domniţă, să folosesc această clipă pentru a vă cere o tainică întrevedere, s-ar întuneca sclipirea minunatei voastre priviri? Înlăturaţi nedumerirea firească şi neîncrederea în necunoscutul care păstrează încredinţarea că vă cunoaşte de veacuri. Trebuie să afle înălţimea ta că, de îndată ce descoperit-am în biroul părintelui vostru tabloul care vă înfăţişa uimitoarea asemănare cu singura fiinţă care robitu-m-a pe vecie, nu mai vieţuiesc decât pentru a vă cunoaşte. Şi aceasta se întâmplase demult, din vremea în care fost-am pământean...

— Aţi fost pământean? îi spuse ea, mai mult pentru a-şi ascunde emoţia.

— Clipele trec şi în curând n-o să mai fim singuri...

— Dar nici nu ştiu cine ai putea fi dumneata?... E pentru prima oară când nu-mi dau seama ce se întâmplă cu mine, îl întrerupse dânsa stingherită şi ca trezită dintr-un vis de nedezlegat. Şi totuşi ai izbutit să-mi dai o vagă impresie că te-am mai cunoscut cândva. Astăzi, într-o discuţie de familie, te descrisesem fără să te fi văzut vreodată, stârnind zâmbete în jurul meu. Pui nuanţe arhaice în limba pe care o vorbeşti, care nu-mi sunt necunoscute. Ai apărut ca un semizeu, salvând pe un tânăr care promite a fi cineva în viaţă. Acum îmi spui c-ai mai fost pe la noi... Îl cunoşti pe tata, la care ţin mai mult ca la orice pe lume, iar mie-mi spui mereu domniţă, ca fetelor de os domnesc din vremuri îndepărtate. Şi mi-o spui aşa de frumos!... Cine eşti şi de unde vii? Spune-mi măcar cum te cheamă?

— Cătălin, încântătoare domniţă, reuşi el să-i răspundă, retrăgându-se la apariţia unchiului său.

— Oho! Frumosul nostru oaspete are nume de legendă! glăsui acesta când şi Bobiţă, dând glas, o zbughi de sub masă spre portiţă. Trebuie să fie Tudorică, nepotul nostru. Mă duc să-i deschid, mai adăugă, coborând grăbit scara.

— N-are să te stânjenească întrucâtva? îl întrebă Ruxanda cam contrariată.

— Veţi afla numai ce-mi este îngăduit să spun celor neiniţiaţi, povestind, pentru frumoasa mea domniţă, fapte şi întâmplări, care poate-i vor aduce aminte de vremuri îndepărtate în care mi-am ucis destinul.

— Cătălin! murmură ea cu glas de caldă înfiorare, privindu-l prin tremurul genelor.

— În sfârşit, de-abia acum îmi dai încredinţarea că mâine, la ora la care ai plecat pe mare, vom fi împreună.

— După ora nouă, când se liniştesc toţi ai casei, mai avu ea răgazul să-i spuie.

— Unde-i nenea Grig? întrebă Tudorică, sărind pe trepte.

— Stai, vijelie, să-i cunoşti salvatorul.

— Tudor Rudeanu, mormăi el, întinzând mâna pe care necunoscutul i-o strânse, zâmbindu-i, după care dispăru în casă.

— Dar bine, Ruxanda, ce fel de gazdă eşti, ţii musafirul în picioare? o dojeni unchiul său care urca scara.

— Vă las împreună, pentru o clipă, până-mi iau ceva pe mine, dar să nu cumva să mi-l iscodeşti până mă întorc, îi dădu în grijă, scoţându-şi boneta şi scuturându-şi capul cu cochetărie. Nu vreau să pierd nimic din tot ce ne e îngăduit să aflăm, noi, bieţii pământeni, adăugă mai mult pentru Cătălin, cu care-şi înfiripase o mică punte de caldă înţelegere.

Părul ei castaniu, căzut în inele cu nuanţe de arămiu închis, şi mersul armonios ţintuiseră atenţia admirativă a enigmaticului oaspete, care nu-şi mai putea întoarce privirea de la ea. Când se aşezară la masă, reveni şi Tudorică, molfăind un sandviş.

— Nenea Grig doarme tun, unchiule, anunţă bucuros şi se aşeză cu ochii la necunoscut.

— Parcă spuneaţi că pastila-i cu efect înviorător, din cât am înţeles, îşi întrebă amfitrionul oaspetele.

— I-am dat un somnifer slab. În câteva ore de linişte se reface complet din emoţiile prin care a trecut, mai ales când s-a trezit în mijlocul unor necunoscuţi în costume cam bizare şi cu care nu s-a putut înţelege. Din cauza lui Bobiţă n-am izbutit să ajung la timp lângă el ca să-i pot vorbi.

— Necunoscuţi în costume bizare? repetă Tudorică încruntat.

— În costume spaţiale, ca al meu, simpatice neîncrezător.

— Ha-haa! N-aţi vrea să-mi spuneţi că sunteţi cosmonaut! Eu ştiu cum sunt costumele lor şi căştile lor, ca de scafandri, se semeţi el.

— Acelea-s numai pentru cei care fac ieşiri din nave şi evoluează în jurul ei, sau când aterizăm pe vreo planetă fără condiţii de viaţă. Navele noastre sunt cu totul altfel utilate, oferindu-ne posibilităţile unor călătorii confortabile şi pe distanţe siderale.

— Ar fi bine să fie aşa, dar nu pot să vă cred decât dacă v-aş vedea că vă coborâţi din vreo farfurie zburătoare. Cu un asemenea costum nu mă puteţi duce pe mine aşa uşor, îl înfruntă el, când Ruxanda trecu pragul, într-o rochiţă uşoară de flanelă albastră, strânsă pe corp.

— Nu, nuuu, Tudorel, fără întrebări, te-am rugat de-atâtea ori, dragul meu, îl mustră îngrijorată, aşezându-se în faţa lui Cătălin.

— N-ar fi mai bine să te duci tu la culcare? interveni şi unchiul său, scoţându-şi o ţigară din cutia de pe masă.

— Numai puţin, nene Matei, te rog... un pic, se milogi el.

— După cum am observat cred că are să-l intereseze convorbirea noastră, dacă nu-i obosit, îi luă apărarea musafirul.

— Când ai şti cât sunt de nerăbdătoare să aflu cine eşti, de unde vii şi cum de te afli printre noi, Cătălin. Îmi dai voie să-ţi spun aşa? îi ceru încuviinţarea cu toată căldura armoniosului ei glas.

— Este o adevărată încântare să-mi mai aud numele rostit aşa de frumos de acelaşi glas, domniţă, îi răspunse cu privirea pierdută în golul timpului. Pe vremuri îndepărtate mă numeam Călin. Cei dragi mie îmi spuneau Cătălin. Eram unicul fiu al Vlaicului, pârcălabul cetăţii din Ţara de sus a Moldovei. Învăţătura mi-am făcut-o în Lehia, la curtea mătuşii mele, soră a bunului meu părinte, măritată cu pan Tiskevici, mare ispravnic al Cracoviei. Cu toată bogăţia în care se lăfăiau cei din jurul meu şi strălucirea de la palatul craiului, nu m-am abătut de la învăţătură, la care trudeam cu sârg până noaptea târziu. Ispitirile şi făgăduielile cu care-mi căzneau sufletul crud ca să rămân acolo, nu mi-au istovit dragostea pe care o purtam înlăuntrul meu tainic pentru Moldova. Asta se întâmpla după mai bine de doisprezece ani de când se urcase în scaunul Sucevei şi domnea cu fală marele Ştefan-Voievod din neamul Muşatinilor, vrednicul ales întru izbăvirea Moldovei. Deşi mătuşa Casandra îmi arăta o dragoste de adevărată mamă, de care am fost lipsit din fragedă pruncie, făţarnicul ei soţ s-a dovedit a fi hulpav şi apucător, nutrind gândul de-a fi unealtă la curtea craiului, unde mă pusese diac, fiind cunoscător a trei limbi străine. Acolo am cunoscut pizma craiului şi a întregii sale curţi împotriva marilor izbânzi şi înfăptuiri ale domnului Moldovei, aflat în grea cumpănă de primejdia otomană. Atunci am înţeles cât de şubredă era credinţa bătrânului Cazimir-Craiul în sfântul legământ al prieteniei. Solia măriei sale Ştefan-Vodă a făcut cale-ntoarsă cu daruri ieftine şi vorbe goale. Acelaşi răspuns l-a avut şi de la Matiaş-craiul.

În luna noiembrie a anului 1473, vestindu-se marea izbândă a domnului Moldovei asupra Ţării Româneşti şi căderea lui Radu Basarab-Voievod, am primit carte de la tatăl meu, cu poruncă de-a mă întoarce grabnic acasă.

De abia în decembrie, slujitorul meu, ohavnic de mare credinţă al casei noastre, a izbutit să agonisească o sanie cu patru cai şi trei însoţitori moldoveni, pripăşiţi în ţara Lehiei. Mătuşa Casandra m-a îmbrăţişat decuseară în iatacul ei, mi-a dat bani de drum, fără ca să afle nici servitorimea, unchiul meu fiind plecat la vânătoare. După miezul nopţii am ieşit pe furiş şi m-am strecurat în ograda din dos, la poarta căreia mă aştepta în umbră moş Toader Cosor, care m-a îmbrăcat cu un suman gros şi mi-a îndesat pe cap o căciulă de oaie. Afară, la colţul zidului, ne-am urcat în sanie pe fân, mi-a pus o pocladă miţoasă pe picioare şi un baltag alături. După zece zile de spart troienele, împreună cu alte trei sănii, care ni se alăturaseră, am

trecut hotarul Moldovei noaptea, pe un ger năprasnic, de crăpau pietrele şleaului pe sub omăturile pe care alunecam. În lungul drum pe care-l străbătuserăm am poposit numai prin sate, unde, cu banii pe care-i aveam, am găsit cai de schimb, merinde şi odihnă la căldură. Lupii ne-au hărţuit în trei nopţi de-a rândul, dar fără pagubă.

— Şi nu i-aţi împuşcat? se ridică glasul lui Tudorică, uitându-se la el cu ochii holbaţi.

— De ce n-ai avea tu răbdare, băiatule? Poate că nu aveau arme de foc, în împrejurările în care au fost nevoiţi să plece, căută să-l domolească bătrânul.

— Moş Toader cunoştea un meşteşug din bătrâni în asemenea cumpănă. Ieşea înaintea cailor împreună cu alţi doi-trei, având furca în stânga şi baltagul în dreapta. Care cum îi venea la îndemână, repede îl proţăpea în furcă şi, ca un trăsnet, baltagul îi crăpa capul. De îndată ce dihăniile simţeau sânge, întreaga haită se năpustea asupra leşurilor, rupându-se între ei... Ajuns la cetate pe un viscol de iad, am aflat că domnia-sa pârcălabul fusese chemat la scaunul domnesc. Bătrâna mea mancă, bocind de bucurie, m-a hrănit şi mi-a încălzit sufletul îngheţat cu dragostea ei de mamă, tăinuindu-mi porunca lăsată de tata până a doua zi. În căldură şi tihnă mă culcasem devreme şi dormeam ca un trunchi neîntors, când, în zorii zilei, m-am simţit scuturat de umeri cu putere. Era hanţârul seimenilor de la care am aflat că domnia-sa Luca Arbore, noul portar al cetăţii de scaun şi unchi al meu de pe mamă, în două rânduri trimisese după mine, ca să mă înfăţişeze măriei-sale.

— Gerul o crăpat către ziuă şi crivăţul s-o mai domolit, da troienele sunt mari, mă vestea el în timp ce-mi trăgeam pe mine veşmintele groase, puse de mama Ioana pe laiţă. Spunea olăcarul venit de-al doilea rând că Ştefan-Vodă arată mare sârg ca să agonisească în cancelaria domnească oameni luminaţi, cunoscători de graiuri străine, pentru solii şi la alcătuirea cărţilor către crai şi palatini, mai adăugă el cu ochi iscoditori.

— Crezi că aş izbuti să străbat calea Sucevei mai bine călare? l-am întrebat ca pe unul care cunoştea mai multe ca mine, la cei douăzeci de ani neîmpliniţi ai mei.

— De bună samă, am cai sprinteni, dar n-am putut găti decât cinci oşteni că de... oameni avem puţini de când măria sa tot întăreşte cetăţile din Ţara de Jos, mă informă, trecându-şi mâna peste musteţile-i groase şi privindu-mă cu oarecare îngrijorare, după care mai adăugă: Să nu care cumva să vă iasă în cale neprieteni, oameni de codru, care s-o cam înmulţit odată cu neguţătorii lioveni.

— Dacă-mi am sabia la şold şi pe moş Toader alături, poţi rămâne liniştit, căpitane Spancioc, i-am răspuns cu semeţie, trecând alături, unde mă aştepta mama Ioana cu cana de apă în mână şi ştergarul pe umăr.

Dar el nu se lăsă cu una cu două şi, aşezându-se la masă, unde ne aşteptau căniţele cu lapte cald şi lipia proaspătă unsă cu unt şi miere, urmă să mă dăscălească şi în timpul în care-mi lepădăm în ligheanul de aramă buimăceala somnului.

— Ei au cai slabi şi îndeobşte îi lasă sub poala pădurii când ies la drumul mare, aşa că, nefiind încălăraţi, te poţi strecura în galop chiar printre ei, până n-apucă să-şi întindă arcurile.

— Şi chiar v-o atăcat tâlharii? răbufni curiozitatea băieţelului care era numai ochi şi urechi.

— Tudorel!... Iar începi?... Reuşise aşa de frumos să-mi evoce atmosfera unor vremuri pe care le-a trăit, ca tu să împrăştii tot, îl dojeni frumoasa lui mătuşică.

— Ceea ce-mi încântă auzul este limba în care se exprimă şi apoi cadrul istoric al epocii, păcat că nu-i şi Smaranda să-l asculte, rosti cu vădită satisfacţie stăpânul casei, aşezându-se mai comod în fotoliul său de răchită.

— E într-adevăr minunat, Cătălin, darul de-a împleti vechiul cu noul fără stridenţe, care, la autorii noştri de romane istorice, îţi abat atenţia, remarcă Ruxanda, învăluindu-l din nou într-o privire admirativă.

— Într-o oarecare măsură vina că mă exprim astfel o poartă doamna, soţia dumneavoastră, domnule Priboianu, şi explicaţia o veţi avea în curând.

— Da, da, confirmă entuziasmat Tudorică, aşa vorbeşte şi tanti Smaranda, se fuduli el cu lapidara concluzie pe care a tras-o.

— Caii erau într-adevăr sprinteni şi potcoviţi pentru gheaţă. Se luminase de ziuă şi trăpaşii noştri sileau cu spor, astfel că, înainte ca soarele să fi ajuns la amiază, am trecut cu bine pe lângă apa Prutului, îngheţată bocnă. După un popas făcut la marginea unui sat de pe Jijia, la o fântână cu cumpănă, ne-am adăpat caii, le-am pus traistele cu ovăz pe după urechi şi ne-am adunat în jurul focului de găteje tăiate de moş Toader. Oştenii îşi aveau merindele în coburi, iar moş Toader pe ale noastre în desaga lui. Ne-am încălzit la foc, am ospătat şi am băut apă din ciutură, grăbindu-ne să nu înnoptăm până la Leorda, sat în care-şi avea aşezarea un răzăş, cunoscut bătrânului. Începuse să fulguiască şi zarea era plumburie când goneam pe marginea codrului de stejari din jos de ţinutul Dorohoiului. Era o linişte grea, oştenii nu mai vorbeau şi-n coasta noastră, copacii erau împovăraţi de ţurţuri grei şi promoroacă.

De după un ponor, peste care pădurea urca pe o coastă de deal, se iviră vreo nouă arătănii înfăşurate în tohărci, răcnind la noi şi învârtind pe deasupra capetelor ghioage şi topoare. La îndemnul lui moş Toader am pus pinteni tare şi, cu sabia-n mână, am ocolit ceata, străpungându-l pe cel care-mi aţinea calea. Bătrânul, împreună cu oştenii, le-au făcut faţă şi au mai

culcat în zăpadă vreo patru, dar când mi-am oprit calul l-am auzit răcnind de durere. Un fulger de groază mi-a trecut prin inimă şi ca o nălucă m-am repezit şi l-am prins în braţe ca să nu cadă sub cal. În clipa în care sărisem din şa şi l-am pus pe zăpadă, haiducul care-l străpunsese cu sabia se îndrepta rânjind spre mine.

— Ai să-mi plăteşti cu viaţa, domnişorule, că mi-ai rănit de moarte pe cel mai vrednic hultan al meu, şi pe dată ne-am încrucişat săbiile, în timp ce oştenii se apărau cu greu de tâlharii îndârjiţi.

În acest timp acei demoni ai codrilor nu mai luptau pentru pradă, ci pentru a-şi ocroti viaţa. Oştenii descălăraţi mânuiau cu îndemânare suliţele care erau mereu abătute de măciucile celor care se retrăgeau spre pădure. În durerea în care zăcea la pământ credinciosul meu bătrânel, văzând primejdia în care mă avântasem, îmi strigă:

— Păzăşte-te că păleşte trage cu stânga. Numai aşa m-o hutuchit scârnăvia dracului!

Printre cele din câte agonisisem cât hălăduit-am pe la curţile nobilimei leşeşti, izbutisem să mă descurc destul de bine şi cu stânga, ceea ce-i dădu de furcă neînfricatului meu duşman, care într-adevăr lupta ca un împieliţat. Sorţii izbânzii lui se schimbaseră, când se văzu respins şi atacat.

— Aha-haaa! strigă bătrânul, care reuşise să se întoarcă pe-o rână. Amu, amu, nu-l slăbi! Dar sabia îmi fu abătută cu putere de la gâtul lui, rămânându-mi pieptul descoperit.

Un pas înapoi şi săltând pe vine la timp, făcui să-i treacă fierul pe deasupra umărului meu, ceea ce-l hotărî să-şi mute sabia în mâna dreaptă, crezând c-am să-i urmez pilda. Sufla greu că harţurile mele, săltate din toate părţile pe vine, îi îngreuiau atacurile. Lupta celor mulţi se reînteţi odată cu răcnetul în care se ivi un altul din hrubele întunecate ale codrului.

— Cel care le păzea caii, lămuri Tudorică fără să vrea, plecându-şi pleoapele ca fulgerate de sclipirea frumoşilor ochi verzi din faţa sa.

— În fărâma clipei în care căpetenia lor îşi întorsese capul, m-am avântat şi, în vârful fierului pe care-l ţineam în stânga, am simţit zbătându-se inima lui.

Când tovarăşii lui de rele îl văzură prăbuşindu-se horcăind, se mistuiră sub cupolele de promoroacă.

— Minunat, Cătălin! rosti Ruxanda îmbujorată, zâmbindu-i cu satisfacţie.

— Ai reuşit să mă ţii sub tensiune, tinere, îi spuse şi stăpânul casei.

— Da moş Toader a scăpat cu viaţă? îşi dezvălui Tudorică preocuparea.

— Să ascultăm cele ce urmează, Tudorele, şi vom afla, îl sfătui unchiul său.

— Rana bătrânului meu slujitor nu era prea gravă, dar a pierdut mult sânge până am ajuns la Leorda. Sabia-i intrase pe la subsuoara dreaptă şi a alunecat pe lângă osul umărului. Avea dureri la orice mişcare a trupului. La casa gospodarului Neculai Bora, o bătrână l-a oblojit cu o fiertură de buruieni care i-a oprit sângele, după care l-a legat în feşe strânse, prinzându-i şi braţul ca să nu-l poată mişca. La sfatul bătrânei ca să rămâie câteva zile să se întremeze, cu greu a încuviinţat. Fiind în amurg şi cerul limpezit, am pornit din nou la drum, făgăduindu-i că-l voi aduce la Suceava de îndată ce se va simţi mai bine.

— Şi s-a făcut bine?...

— Tudorel!... îl dojeni Ruxanda din nou mai mult cu privirea, în timp ce Cătălin îşi aduna zâmbetul discret pe sub mustăcioara-i fină şi frumos arcuită, continuând:

— În puterea nopţii am pătruns pe uliţele târgului pustiu, cu casele întroienite şi acoperişurile împovărate de omătul puhav, care sclipea în lumina răsfrântă de secera lunii şi licărirea rece a stelelor. Troianul de pe calea cetăţii fusese desfundat şi, de după munţii de omăt de pe laturi, din când în când dădea glas câte un câine din bârlogul lui. Nici ţipenie de om pe tot urcuşul până-n poarta cetăţii, unde străjerii, înfofoliţi în blănuri miţoase de oaie, ne-au ţinut pe dâmbul şanţului până la sosirea căpitanului Hărman, neamţul, care m-a recunoscut.

La porunca lui, lanţurile prinseră a zornăi şi balamalele, gemând din greu, lăsau să cadă podul peste prăpastia înzăpezită din jurul zidurilor încremenite în vreme. Sub bolta turnului de la intrare, aflat-am că măria sa Ştefan-Vodă era aşteptat să sosească din tabăra pe care şi-o alcătuia în ţinutul Covurluiului. Că vlăstarul domnesc, Alexăndrel, se afla la Curtea de la Bacău şi că al meu părinte fusese trimis la cetatea Crăciuna. O noapte şi o zi am dormit neîntors la spătăria cetăţii. De cum m-am trezit, oştenii cu care venisem erau plecaţi către hotarul de sus cu alţi călăraşi, ca însoţitori a patru bombarde trimise pe sănii pentru întărirea pazei cetăţii. În aceeaşi noapte ieşiră pe poartă alte şase sănii, trase de câte şase boi, pentru a duce domniei sale pârcălabului Stanciu de la târgul Galaţului patru săcăluşuri[2] şi câteva ocă de plumb. Din cei aflători în Cetatea de Scaun, numai domnia sa paharnicul Ulea, iscoditorul, avu cutezanţa să-mi întărească bănuielile că măria sa se găteşte de un nou război. Toţi ceilalţi erau îngrijoraţi şi tăcuţi, fiecare îndeplinindu-şi îndeletnicirile cu mare grijă. La ieşirea de la ospătăria curţii, s-a ţinut de mine ca să mă iscodească dacă nu cumva Cazimir-Crai ar înclina să-şi schimbe socotinţele, la vreo nouă primejdie din

[2] Săcăluş, săcălaş – tun mic, cu tragere directă.

partea Ţarigradului. Şi ca să-i capăt încrederea, mi-a şoptit că luminăţia sa padişahul a şi dat poruncă aprigă înălţimii sale Soliman-Beg Hadâmbul să-şi alcătuiască oştile şi să se îndrepte cu toată sila către Moldova. Că logofătul Micu, fugarul, cumnat al domniei sale jitnicerului Stavăr, se află la curtea lui Laiotă Basarab.

În vorbirea-i mieroasă îi gâlgâia bucuria, vestindu-mă că mai toţi boierii mazâli şi-au întors faţa de la Ştefan-Vodă, astfel că eu, ca un tânăr luminat ce mă aflu, ar trebui să mă gândesc şi să chibzuiesc la ce va să vie.

Sângele începuse să fiarbă în toată fiinţa mea, dar, de la ultimele sale vorbe, îmi dădu în clocot. Nici acum nu-mi dau seama când şi cum am scos jungherul de la brâu şi dintr-odată mi-am simţit mâna prinsă ca într-un cleşte de domnia sa comisul Ilie Huru, venit în urma noastră. În acea clipă, dintre crenelurile cetăţii prinseră a suna trâmbiţele, vestind sosirea alaiului domnesc.

— Bravo, bravo, Cătălin! izbucni Ruxanda îmbujorată şi cu ochii negri de încordarea în care se aflase.

— Vra să zică s-a întâmplat aievea, spuse cu mirare unchiul lor. Noi istoricii credem că Delavrancea a inventat omorârea paharnicului Ulea de către Ştefan cel Mare, ca să creeze una din cele mai impresionante scene ale ultimului act din piesa sa *Apus de soare*.

— Chiar, se repezi din nou Tudorică, amintindu-şi tunetele de aplauze la reapariţia eroului principal, aruncându-şi paloşul plin de sângele mişelului.

— Pentru noi nu e de mirare intuiţia artistică a pământenilor, domnule profesor, îi răspunse Cătălin, cu o simpatie emoţională a vechilor sale afinităţi. Dar ceea ce mă făcuse să ridic mâna asupra unui mare dregător din divanul ţării mi-a pricinuit umilinţa unei pedepse pe care nu o bănuiam că măria sa mi-a dat-o *de formă*. Două zile m-am perpelit la hanul mare al târgului, unde trăgeau mai toţi dregătorii ţinuturilor, alungat cu străşnicie de domnia sa Luca Arbore, ca să nu care cumva să ies sub cătătura măriei sale, până va avea el răgazul să-i vorbească. Mai toţi boierii din divan erau îndârjiţi împotriva mea, cerând grea osândă pentru o asemenea nemaipomenită faptă. Era meşter mare paharnicul care i-a îndârjit, ocolind soarele adevărului. Îmi vâjâia capul, măsurând odaia de sub streaşina hanului, când m-am trezit cu moş Toader în faţă, cu braţul legat de gât şi uitându-se la mine cu ochii lui blânzi şi buni de bunic. Venea de la cetate, unde mă căutase şi, ca de obicei, intrase şi în chilia arhimandritului Amfilohie Şăndrea, prieten, duhovnic şi sfetnic de taină al măriei sale, cu care se cunoştea demult.

— Arhimandritul Şăndrea, din *Neamul Şoimăreştilor,* unchiule, strigă cam prea tare Tudorică, săltând în scaun cu bucurie.

— Bine, bine, băieţele, liniştește-te şi ascultă în tăcere că ai să afli multe, după cum se vede, căută acesta să-l domolească.

— Spune, spune, Cătălin, se rugă Ruxanda cu faţa luminată de plăcerea de-al asculta, când acesta reîncepu:

— Străjerii care ne însoţiseră au povestit despre lupta cu tâlharii la ospătărie şi, prin slujitorimea casei domneşti, vestea că a fost nimicită o ceată întreagă de răufăcători a ajuns cam prea umflată la cămările doamnelor şi domniţelor. Numărul celor care ne atacaseră se mărise cu încă pe-atâta.

În aceeaşi seară, în care fusesem izgonit, când am săltat în şa, de sus de la ferestre eram urmărit de ochi frumoşi şi iscoditori, la care nu cutezam să-mi ridic privirea în starea în care mă găseam. Moş Toader aflase că domniţa Maria Voichiţa a Radului Vodă se arătase tare tulburată de primejdia în care mă găseam din pricina paharnicului Ulea. În bunătatea ei îl rugase să supuie milei măriei sale năpasta în care intrasem şi să-mi ocrotească viaţa de furia boierilor neînduplecaţi. N-o cunoşteam... nu o văzusem niciodată şi, deşi nu împlinise încă cinsprezece ani, se vorbea că era mândră ca o zână din poveşti.

— Se ştie de prin cronici că ar fi fost o frumuseţe a vremii, rosti profesorul de istorie, care terminase ţigările pe care şi le făcuse, şi-şi învârtea alta între degete.

— Cum alta nu s-a mai pomenit decât peste veacuri, îi confirmă, cu ochii la Ruxanda ale cărei gene prinseră a-i tremura nevăzut, ca de-o înfiorare nespus de plăcută.

După ce-şi trecu degetele prin pletele sale negre şi-şi drese glasul, reîncepu:

— Tatăl meu se afla departe de mine, ca mai totdeauna când aveam nevoie de sfat şi sprijin, astfel că neaşteptata sosire a bătrânului a fost ca o binecuvântare. Nu mâncasem nimic şi nici nu puteam să dorm de gândurile care mă frământau. Ca în vremea prunciei m-a hrănit şi m-a culcat, mângâindu-mi sufletul cu vorba lui domoală ca o litanie binefăcătoare. Dar a doua zi, speriat cum nu-l mai văzusem niciodată, mă vesti că şase oşteni înarmaţi mă aşteptau în ograda hanului, din porunca măriei sale, ca să mă înfăţişez la judeţul divanului. Mi se încrâncena carnea pe mine de milă când întorceam capul dintre străjeri şi-l vedeam cu căciula pe ochi şi capul aplecat, mergând în urma mea ca un câine credincios după dricul stăpânului.

— Nu-mi place, băiete, glăsui domnia sa comisul Haralambie Bedreag, apropiindu-se de mine de îndată ce intrarăm în curtea largă a cetăţii. Suntem neamuri şi mă doare inima că nu-ţi pot fi sprijin la un asemenea necaz. Vremea nu era prielnică să ridici mâna înarmată asupra unui

nemernic care ştie a unelti cu făţărie. O sculat toată dregătorimea târgului, umblând din casă-n casă pentru a ne ponegri tot neamul şi pe boieri îi îmboldea să ceară măriei sale grabnica sorocire a judeţului. Se temea să nu vie tătâni-tu care-i cu mare priinţă în ochii domnului.

De sub bolta porţilor veneau săniile cu boierii aflători la Suceava, aruncându-ne priviri de gheaţă, dar domnia sa comisul mă dăscălea înainte, răzămat de stâlpul fântânii cu spatele la ei. Venise de la drum şi ţurţurii nu apucaseră să se topească de pe barba-i sură.

— Războiul cu necredincioşii sună la uşă, nepoate, şi măria sa nu ştie cum să-şi strângă în jurul său pe boierii cu dare de mână, care au oameni pe moşâi, cai şi care de povară, că răzăşâmea-i săracă. O chemat şi pe mazâli în dregătorii, făcând pace chiar şi cu cei bănuiţi de necredinţă. Adunarea Divanului se va ţine în sala mare a spătăriei şî, la cererea domniei sale marele logofăt Toma, o fost poftită toată curtea, ca hotărârea domnului să fie o pildă pentru asemenea nelegiuire. Bagă de seamă cum grăieşti şî ce ai să zâci când îi fi chemat.

Nodul amar care mi se pusese de-a curmezişul în gât nu mă lăsa nici să gândesc măcar la ceea ce ar fi trebuit să spun de voi fi hărţuit de întrebările boierilor, când un sluger ne despărţi şi mă rugă să-l urmez. Când am intrat în tinda boltită-n piatră, moş Toader, cu căciula-n mână şi pletele răvăşite peste frunte, mă întâmpină cu un licăr de curaj în ochii săi înceţoşaţi.

— Am izbutit să schimb vorbe cu arhimandritul, îmi şopti el cu glas tremurat. Fruntea sus, domnişorule al meu, şi n-o pleca decât când îi pune genunchiul în pământ în faţa măriei sale.

Dar de îndată ce slugerul făcu semn ca doi dintre străjerii care se aflau sub geam să treacă de-o parte şi de alta a mea şi împinse uşile, bătrânul rămase încremenit, neputându-şi stăpâni tremurul buzelor şi-şi scăpă căciula lângă stâlpul de care se rezemase.

Murmurul, înăbuşit de mustăţile şi de bărbile boierilor cu caftane groase, fu acoperit de şoaptele doamnelor, ale domniţelor şi ale curtenilor aflaţi în jurul jilţului doamnei ţării din fundul lungii săli. Poate era a treia oară de când se suise în scaunul Moldovei Ştefan-Vodă, că încuviinţă rugămintea doamnelor de la palatul său să ia parte la o asemenea judecată. Aceasta îi întărise credinţa arhimandritului Amfilohie că pedeapsa nu va fi cu vărsare de sânge. Înalt, uscat la faţă, numărându-şi mătăniile, urmărea cu ochii întredeschişi paşii cu care măsura măria sa Ştefan-Vodă dalele din faţa jilţului său. Rămăsesem lângă uşă între străjeri şi nu-l mai vedeam decât pe cel pentru care mi-aş fi dat şi viaţa. Clinchetul pintenilor de argint, prinşi la cizmele lucrate din piele de Cordova, îmi picura tărie în golul din sufletul meu pustiit. Era strâns într-un contăş vişiniu, prins în bumbi tăiaţi din corn

de cerb. În cureaua cu care era încins avea un jungher întors, cu plăselele bătute în nestemate, lângă care spânzura o punguţă de bani, împletită cu fire de mătasă. Toată fiinţa lui umplea întreaga încăpere, care părea prea mică pentru paşii pe care-i făcea. Deşi mijlociu de stat, nu-l pierdeai din privire nici printre cei mai înalţi boieri din divan, aflându-se în anii de putere ai unui dârz conducător de noroade.

Neliniştea marilor dregători îl făcu să-mi arunce o privire piezişă, după care urcă treapta pe care era aşezat jilţul său. Liniştea care se rostogolise pe deasupra capetelor aplecate împietri frumoasele priviri îngrijorate ale doamnelor asupra mea. Doi ochi verzi ca marea în furtună, ai unei copiliţe de-o frumuseţe rară, străluceau sub neastâmpărul genelor, în clipa în care mă făcu să tresar glasul domnului.

— Apropie-te, paharnice Ulea, şi spune-ne dacă mai ai de pus vreun adaos la cele de care mi te-ai plâns, răsună vocea bărbătească şi rotundă, de îndată ce se lăsă în jilţ, în timp ce paharnicul se repezi şi sărută mâna care i se întinse cu o tainică lehamite.

— Maria ta, am trudit cu râvnă şî cu credinţă în slujba ţării, din clipa în care, pe Câmpia Direptăţâi, din mila lui Dumnezău şî voinţa norodului ai apucat domnia Moldovei. De-atuncea, la bine şi la greu, rămas-am statornic în sprijinul scaunului măriei tale. Cu jalobe n-am umblat, decât atuncia când din cele trei moşâi luate cu hapca de Petru Aron mi s-o întors numai una.

— Bine, bine, iubite al nostru paharnic, dar din toate astea nu văd de unde o pornit gâlceava care putea să meargă până la tăiere, îl întrerupse domnul, bătând cu degetele a nerăbdare pe braţul jilţului.

— Maria ta, reîncepu el, dregându-şi glasul gâjâit, asupra fiinţii mele o ridicat mâna înarmată un neisprăvit, ficior de bani gata care fuge în pribegie de câte ori ţara-i primejduită de încălcări duşmane. Neobrăzata lui cutezanţă se răsfrânge asupra întregului divan, iar uneltirile şi vorbele de zâzanie pe care le poartă pe la curţile străine tulbură trebile diplomaticeşti ale măriei tale. Acolo se lăfăeşte în huzur şi desfrâu, iar acuma o vinit în primblare din nou şî s-apucă de nelegiuiri, în loc să facă zid cu noi în jurul strălucitului nostru domn, când ţara-i în primejdie de cotropire.

Un val de murmure se ridică din fundul sălii, peste zâmbetele unora dintre boieri, care-şi dădeau cu coatele pe furiş. Domnia sa Luca Arbore se făcuse ca sfecla de mânie, cunoscând uneltirile făţarnicului, care demult îi frământau cugetu-i drept şi cinstit. Numai arhimandritul Amfilohie, în liniştea lui cucernică, îşi mângâia mereu mătăniile cu degetele lui subţiri şi plăpânde.

Capul îmi vâjâia şi urechile-mi ţiuiau în încordarea cu care simţeam că n-am să pot să înlătur defăimarea. Vedeam cum se întunecă soarele adevărului

şi inima mi se strângea de mâhnire că nu aveam niciun martor. În singurătatea haotică în care mă aflam, umilit şi învins de neputinţă, zadarnic îmi umezeam buzele uscate. De lângă preasfântul Teoctist mă supăra privirea compătimitoare a comisului Haralambie Bedreag şi felul în care-şi chinuia mustăţile, de care altă dată făceam haz. Din cele câte a mai depănat paharnicul nu m-a mai făcut să tresar decât murmurele de groază din fundul marii încăperi, atunci când a cerut osândirea mea şi tăierea capului.

Sprâncenele domnului se adunaseră peste privirea lui ca de leu în mânie, dar glasul îi rămăsese domol când rosti:

— Nu găseşti că-i cam prea grea pedeapsa pe care o ceri pentru o nelegiuire neîmplinită, dar care rămâne o nelegiuire, paharnice Ulea? Divanul n-are să poată să nu ţie samă că vinovatu-i un tânăr luminat şi de neam cu priinţă dovedită nouă. Te-ai gândit când i-ai cerut capul că domnia mea şi ţara ducem mare lipsă de asemenea capete, preaiubite al nostru paharnic? Din cele câte ni le-ai arătat, fără prea multe temeiuri, ni s-o luminat că fapta lui necugetată o săvârşit-o sub îndemnul mâniei, pe care n-o putem stăpâni nici noi câteodată, ca apoi să ne pară rău. Cele pe care le-a petrecut el peste hotar le cunoaştem noi mai bine şi sunt dovedite cu cartea întărită de pecetea craiului. Mi-ar fi cerut oare luminăţia sa pe Călin al Vlaicului ca să fie îndrumător la învăţătura copiilor din casa lui, dacă era o lepădătură uşuratică..., paharnice Ulea? Este firesc să înclinăm că în acea clipă vinovatul se afla în ghearele mâniei, pe care nu ne-ai dezvăluit-o. Ce-a putut să-l tulbure aşa de tare ca să-şi iasă din minţi? Răspunde, paharnice, cinstit şi răspicat ca să se facă lumină.

— Ai chibzuit bine, măria ta, că în vârtejul în care m-o luat vorba, m-am aprins, c-aşa mi-i firea păcătoasă ş-am uitat tocmai temeiul. Bucuria pe care nu şi-o putea tăinui când mi-a şoptit că strălucitul Cazimir-Craiul cu diplomaticeşti vorbe o îmbrobodit solia măriei tale, fără ca să deie răspunsul aşteptat şi fără a ştirbi deocamdată legăturile de prietenie cerute de întreaga creştinătate în aste grele vremi. Apoi a prins a se lăuda cu încrederea de care se bucură printre curteni.

Îmi intrase unghiile în carne de mânie şi totuşi m-am stăpânit, când el reîncepu:

— Ştiut este că de-o bucată de vreme acel neprieten rigă este frământat de căpătuirea odraslelor sale, cu care vinovatul de faţă mi-a spus că are strânse legături de prietenie. Că pentru una din acele odrasle strălucitul crai se uită cu ochi hulpavi peste hotar, jinduind la scaunul Moldovei. Prin ocolişuri meşteşugite îmi dădea a înţelege ca eu, care am cuvânt greu printre boierii de vază, să ne sfătuim cu el...

— Îi un nemernic, măria ta, am izbucnit, ieşind dintre străjeri şi oprindu-mă într-un genunchi în faţa măriei sale. Marea şi singura mea dorinţă era să fiu cât mai grabnic sub braţul măriei tale. Două săptămâni am suferit de ger şi foame în fuga mea din Lehia. O clipă nu mi-am uitat ţara în care m-am născut şi de dorul căreia mult am suferit printre străini.

— Stăpâneşte-te, copile, şi te linişteşte, că încă nu sunt lămurit pe deplin, rosti cu glas mângâietor Ştefan-Vodă, ridicând dreapta ca să se potolească zgomotul care năvălea în valuri din fundul sălii.

— Cu ce-ţi sprijini, cinstite paharnice, reluă domnul, greaua învinuire de trădare pe care ai rostit-o împotriva acestui tânăr?

— Martori nu se aflau primprejur, dar când o ridicat mâna asupra mea, o făcut-o din teama că apucasem să-i spun că are să deie samă de urzelile pentru care o venit în ţară. S-ar putea ca domnia sa comisul Ilie Huru, aici de faţă, care era în urma noastră să fi prins câte ceva cu urechea, rosti el mieros cu gândul la ceea ce îi ceruse.

— Eram departe şi grăiam cu domnia sa comisul Ilie Huru, glăsui neîntrebat domnia sa Dragoş, pârcălab al ţinutului Roman, când, fiind mai tânăr, o ajuns înaintea mea şî l-o apucat de mână pe Călin al Vlaicului, măria ta. Dar de auzit ceva... ar fi păcat să spuie c-o auzit, când şi eu mă aflam printre ei.

— Aşa-i, cinstite comise? întrebă Ştefan-Vodă, sfredelindu-l cu privirea şi mângâindu-şi mustaţa.

— Aşă, aşă, măria ta, recunoscu acela, ferindu-şi privirea de sub cătătura domnului, ca şi de fulgerul care ţâşni din ochii logofătului.

— Iubiţilor boieri ai mei şi sfetnici cu priinţă nouă, văzut-aţi şi domniile voastre că s-o ivit o nouă pricină, care-i tot aşa de nedovedită ca şi aceea care l-o făcut pe Călin al Vlaicului să făptuiască o nesocotinţă, dar care-i dovedită ca o faptă neîmplinită. Neavând nicio umbră de dovadă, n-am să pun pe nimeni la cazne numai pe vorbele celui care cere răzbunare. Dacă vreunul dintre domniile voastre vede altfel să se rostească înainte de a trece la împricinat, rosti domnul peste murmurul de mulţumire care venea tot din partea în care se aflau doamnele şi curtenii.

— Maria ta, se ridică glasul aspru al marelui logofăt Toma, după un răstimp în care boierii îşi băgaseră bărbile unul în urechea altuia, socot c-ar fi mai cu cale să ascultăm şi pe împricinat.

— Aşa-i, măria ta, încuviinţară toţi într-un glas.

— Atunci se cuvine ca înţălepţii noştri sfetnici să mai cunoască încă o faptă săvârşită de acest tânăr îndârjit, ca un lup hăituit din toate părţile, glăsui domnul, stârnind nelinişte între cei care veniseră spre desfătare în acea zi mohorâtă de iarnă, dar nimeni nu zări acel licăr verde al privirii sale

îndreptat spre mine. Apropie-te, nesocotitule, reluă domnul mai aspru şi cu sprânceana ridicată. Ai cunoscut numele tâlharului pe care l-ai răpus la marginea codrului din olatul Dorohoiului?

— Nu, măria ta, afară de meşteşugul lui la lupta din săbii.

— Ai cunoscut că pe capul său s-o fost pus cinzăci de galbeni?

— Nu, măria ta, şî dacă-i aşa, acei galbeni nu mi se cuvin numai mie. Eu n-am făcut decât să-mi apăr viaţa.

— Dreptu-i că aţi spârcuit aproape întreaga ceată care asuprea neguţătorimea, strâcându-ne vămile ţinutului, dar din câte s-o aflat ai fost sângurul care ţi-ai pus viaţa în primejdie cu căpetenia acelor răufăcători. Aşa este, preacucernice Amfilohie?

— Strălucite doamne, eu de un ceas de vreme tremur pentru viaţa acestui nefericit tânăr, adus ca un tâlhar între suliţi ca să ispăşească o pacoste urzită cu tâlc.

Murmurele boierilor din jurul paharnicului, care până acum îşi mângâia barba, fură acoperite de strigăte de bucurie, dar când domnul ridică dreapta sa, o linişte surdă căzu dintre grinzile de stejar afumat ale bagdadiei.

— Fără vreun gând de prihană pentru niciuna din prigonitoarele părţi, reluă arhimandritul, pe bună dreptate mă întreb, ce folos urmăreşte cu atâta râvnă domnia sa paharnicul Ulea, ca să i se ridice viaţa acestui tânăr? Nu cumva se află stăpânit de vreo teamă că ar fi vorbit prea mult? Îl mustră cugetul că nu şi-a găsit omul şi acuma vrea să-şi statornicească tihna prin moartea celui care l-o auzit?

— Maria ta! răcni paharnicul cu glas tremurat şi ochii holbaţi.

— Linişteşte-te, paharnice, că nu poate fi cu supărare. Fiecare dintre noi poate face prepusuri fireşti, îl potoli Ştefan-Vodă, făcând semn arhimandritului să urmeze.

— Dreptu-i, cum o văzut şi măria sa, martori nu-s nici de-o parte, nici de alta ca să se poată hotărnici de unde s-o ajuns la o asemenea gâlceavă. Dar oare nu-i mai firesc să ne gândim că cel care şi-a ieşti din minţi s-o ridicat împotriva unor urzeli asemănătoare celor ticluite cu atâta meşteşug înaintea cinstitelor feţe ale domniilor voastre?

Un zumzet de mulţumire a întregii încăperi se răspândi ca o boare caldă peste gheaţa care-mi încremenise inima. Din painjinişul îndepărtat al sălii, doi ochi minunaţi luceau în lacrimi de după jilţul doamnei ţării, în timp ce arhimandritul îşi dregea glasul.

— Oricare-ar fi sfatul înaltei adunări, strălucitul nostru domn are în balanţa judeţului său învinuirile aduse de un boier de vază, mare dregător al ţării şi adânc cunoscător a păcatelor lumeşti. Soarta acestui tânăr obijduit şi

împilat de puternicii vremii rămâne la înţeleapta chibzuinţă a măriei sale, îşi încheie scurta cuvântare arhimandritul, aplecându-se către jilţul domnesc.

— Mai este careva dintre domniile voastre doritor să aducă vreo lumină nouă? întrebă domnul, după care reîncepură şuşotirile boierilor.

— Nu văd ce-ar mai putea fi într-adaos, măria ta, întrerupse şovăiala celor mulţi mitropolitul Teoctist.

— Asupra uneltirilor de trădare, glăsui domnul, să lăsăm ca năpârca să-şi scoată capul la lumina soarelui. În privinţa cutezanţei că ai ridicat mâna înarmată pentru uciderea domniei sale paharnicul Ulea, nu mai încape nicio tăgadă. Chiar de-i fi avut vreun temei, nu ne aduci nicio dovadă; nelegiuirea îndurare nu cunoaşte şî ai să-ţi primeşti osânda. Dacă mai ai ceva de spus, eşti liber s-o faci, încheie Ştefan-Vodă, privindu-mă cu întristare.

— Mărite doamne, huzurul şi desfrâul în care s-o spus că m-am lăfăit, l-am petrecut în zile şi nopţi de nesomn cu nasu-n ceasloave şi ochii umflaţi de dorul de ţară. Când se zvonea la curte de marile izbânzi ale măriei tale, fugeam pe câmp cu ochii în lacrimi ca să nu mai aud scrâşnirile din dinţi ale celor din jurul meu. Nu fac pacatul ca să nu recunosc că aveam de toate şi că mă bucuram de cinste, dar nimica nu mă încălzea, simţindu-mă mereu între străini. Mi se vorbea din vârful buzelor şî le sâmţeam inima de gheaţă şî sufletul plin de pizmă că aveam uşurinţă la învăţătură. Dacă-ar fi ştiut că toată râvna mea de a-mi lumina mintea era numai şî numai pentru a fi de folos ţării în care m-am născut, m-ar fi izgonit dintru început. Taina care mă stăpânea m-o îndemnat să tălmăcesc în graiul moldovenesc acea carte primită de măria ta, ca să-mi capăt încrederea lor, nădăjduind că odată şî odată am să pot fugi. De anul trecut, însă, se dăduse poruncă de a nu mi se mai încuviinţa să mă întorc la Moldova. Cu greu o reuşât mătuşa mea să mă aducă la moşia sa luna trecută, ca să facem sărbătorile de iarnă împreună. Atunci, pe când unchiul meu se afla la o vânătoare a curţii, eu am izbutit să fug. Astăzi mă aflu sub mânioasa privire a măriei tale pentru o învinuire de nelegiuire săvârşită împotriva unei mişelii care ar putea să aducă primejdii pentru domn şî ţară. Orice-aş spune, n-am să izbutesc niciodată să înfrâng făţărnicia. Cu sufletul curat şî inima împăcată recunosc că am vrut să ucid pe paharnicul Ulea care o năzuit să mă tragă în mocirla unei uneltiri. În această clipă, cunoscând ce mă aşteaptă, aduc cuvânt de mulţumire prea cucerniciei sale arhimandritului Amfilohie Şăndrea, care prin harul său a izbutit să dezvăluie adevărul. Fără a mă umili pentru a cere mila măriei tale, îmi plec fruntea cu toată cuviinţa şî-mi aştept osânda.

— Cum ai putut face aşa ceva, Cătălin, când Ştefan-Vodă de la început îţi arăta bunăvoinţă? îi întrerupse Ruxanda, privindu-l cu ochii umezi.

— Poate că dârzenia lui i-o fi plăcut, spuse bătrânul, cu ochii la nepoţelul său, care începuse să se foiască pe scaun.

— Hei, aşa-mi era firea din cauza căreia am avut multe de tras, le răspunse el, urmărind pe Bobiţă care ieşi de sub masă, coborî o treaptă şi se aşeză pe coadă.

Freamătul frunzelor de deasupra lor le apropia sufletele ca o muzică plăcută a nopţii. Norii se împrăştiaseră şi, în depărtări, luna cobora încet spre mare, trăgându-şi trena de peste valuri. Gânditor, privind în noapte, căţelul părea că-i în aceeaşi stare sufletească apăsătoare ca a celor care aşteptau să se continue povestirea. Pleoapele lui Tudorică păreau mai grele şi, în clipa în care-şi tăinui un căscat, îl săgetă glasul unchiului său.

— N-ar fi mai bine să te duci la culcare?

— Nu, unchiule, te rog, se milogi din nou, retrăgându-şi coatele de pe masă. Vreau să aud mai departe.

— Atunci du-te măcar să vezi ce face Grig, îi spuse Ruxanda, abătându-şi privirea străpunsă de tăria ochilor lui Cătălin.

— Mă duc repede, dar să nu continuaţi până nu mă-ntorc, rosti precipitat şi dispăru, urmărit de privirea lui Bobiţă cam nehotărâtă.

— Nu-i prea rece oare pentru frumoasa noastră domniţă? întrebă cu vădită căldură Cătălin.

— Nu, eroule, de abia aştept continuarea. Ştii... la un moment dat am avut vaga impresie că aş fi fost acolo.

— De multe ori şi mie mi s-a întâmplat să-mi atragă atenţia un colţ de natură, o cotitură de drum, sau vreun crâng, pe unde n-am mai trecut niciodată şi totuşi să nu-mi fie necunoscute, întări şi unchiul său.

— Foarte curios, murmură ea gânditoare, cu ochii la Bobiţă care, după ce căscă cu glas, se ridică şi plecă, legănându-se pe trepte în jos.

— Sunt multe care mi-au rămas şi mie în ofilitul ierbar al îndepărtatelor aduceri aminte, domniţă...

— Doarme neîntors şi am tras pătura pe el, spuse băieţelul, reluându-şi grăbit locul, în timp ce bătrânul golea paharul cu apă minerală.

— Să ascultăm urmarea, zise ea cu ochii uşor închişi, preocupată de a se regăsi în gândurile lui.

— Florile de gheaţă de pe geamurile spătăriei se prelingeau la vale sub micul snop de raze galbene ale soarelui, când, peste tăcerea grea care se făcuse, glasul înăsprit al domnului mă făcu să tresar.

— Nu văd decât patru boieri în jurul bogatului caftan, împodobit cu blăniţe de soboli, al domniei tale, paharnice Ulea.

— Nelegiuirea săvârşită de cutezătorul uneltitor nu m-o atins numai pe mine, măria ta, şi am încredinţarea că întreg divanul are să ceară capul vinovatului.

— Mai cutează încă să şi-l ţie sus după ce şi-o recunoscut vina?! La moarte! răcni jitnicerul Stavăr cu mustăţile zbârlite.

Liniştea în care mă învăluisem nu mi-a fost tulburată nici de valurile de groază pornite din fundul sălii, către care-mi întorsesem cu nepăsare privirea. Dar de cum am zărit ochii verzi în lacrimi, o caldă înduioşare îmi străpunse inima şi, din acea clipă, nu mai respiram decât pentru fiinţa care suferea pentru mine.

La ridicarea mâinii domnului, repetatele strigăte fioroase se potoliră şi grupurile de boieri care se strânseseră şoşotind se desfăcură, îndreptându-şi privirile către Ştefan-Vodă.

— Preacinstiţilor boieri şi preţuiţi ai mei sfetnici, am cântărit împreună necugetata faptă a lui Călin a Vlaicului şî pentru nelegiuirea săvârşită, care se răsfrânge şî asupra întregului divan al ţării, va suferi osânda pe care i-o veţi da cu înţălepţeasca domniilor voastre chibzuinţă. Dacă mai aveţi nevoie de răgaz pentru sfătuire, vă dau toată îngăduinţa cuvenită.

— Maria ta, se ridică glasul marelui logofăt Toma, care ieşi în faţa grupului din care se desprinsese; să-mi fie îngăduit dintru început a arata că fapta lui Cătălin a Vlaicului, după chibzuinţa unor luminate minţi ale divanului, nu pare a fi chiar aşa de necugetată.

— Ei, ei, iubite al nostru logofăt, tresări domnul, mângâindu-şi mustăţile bogate, te apropii de gândul nostru că totuşi ceva l-o împins ca să-şi iasă din sărite. Urmează, urmează! îl îndemnă cu glas scăzut, aşezându-se mai bine în jilţ!

— Aiasta n-am izbutit a o dezlega şi pace, răspunse el ridicând din umeri a nedumerire, ceea ce-l făcu pe Ştefan-Vodă să se încrunte din nou într-o vădită nemulţumire, pe când logofătul urmă: Cu inima strânsă pentru acela căruia fostu-i-am nânaş la botez, astăzi făptaş al unei mari nelegiuiri, cuvânt de îndurare din partea mea nu mai poate afla.

— Bine, bine, izbucni domnul cu fulgere în priviri, şi vreţi cu tot dinadinsul să-i cadă capul pentru voi?

Glasul ridicat al domnului îi făcu pe cei din jurul logofătului să-l împungă din spate şoşotind cu spaimă, când acesta reîncepu:

— Puternice doamne, rosti el mai uşurat, pentru păstrarea cinstitei cuvenite înaltului divan al ţării, într-un glas cu cei dimprejurul meu, supunem osândirea lui înţeleptei hotărâri a măriei tale.

— La moarte!... La moarte! reîncepură să răcnească cei cinci, în frunte cu paharnicul Ulea, a cărui privire scăpăra de ură, când Ştefan-Vodă sări ca ars din jilţ cu ochii în flăcări.

Pe dată se făcu din nou o linişte ca de criptă, prin care nu se mai auzeau decât pintenii domnului. Păşea adâncit în gânduri, cu dreapta băgată în curea, prin faţa boierilor înmărmuriţi. În acel răstimp frumoşii ochi verzi se înseninară cu sclipiri de vrajă, răscolindu-mă până-n adâncul sufletului. Odată cu ei dragostea pentru domnul ţării îmi dădea o licărire de nădejde ca un drept ce mi se cuvenea pentru cinstita mea credinţă în el.

— Ei, luminate paharnice, văd c-ai rămas cam cu puţini în sprijinul domniei tale, cu toată râvna pusă, ca acuma să cadă pacatul pe capul meu.

— Puterea în... înţălepciunii tale, doamne, îi mare şî fără prihană, când dă pedeapsa cuvenită nelegiuiţilor, bâigui el pe când domnul îşi relua locul.

— În genunchi, neisprăvitule, se răsti domnul la mine cu arătătorul spre podea, când m-am şi prăbuşit la picioarele jilţului său, în timp ce-mi mai spuse cu glas mai molcom: Să iei aminte şî să-ţi frânezi mânia, care niciodată nu-i cel mai izbutit îndemn.

— Dacă mai văd lumina soarelui, de mine nu mai scapă, măria ta!...

— Prostule! Eşti încă prea crud în cutezanţa ta. Piei din ochii mei! Să vie căpitanul Hărman, strigă şi, când bătu din palme, uşile se dădură în lături.

— Poruncă, măria ta, răcni acesta, tăbărând cu încă patru străjeri în prag.

— În lanţuri să mi-l trimiţi la Cetatea Neamţului, ca să muşte din zidurile temniţei până i-o veni mintea la cap.

Pe când mâncam la ospătărie alături de bătrânul meu slujitor, căruia nu-i încetase tremurul degetelor, un copil de casă aduse o scrisoare cu pecetea domnească, pe care am zărit slova îngrijită a arhimandritului Amfilohie. După ce şoşoti cu căpetenia străjerilor, cu care trebuia să plec, îi dădu scrisoarea şi dispăru grăbit.

În ograda cetăţii unde se aşteptau cai mari gata înşeuaţi, mi s-au pus lanţuri numai la mâini, aduse din hruba turnului, aflat încă în reparaţie după cutremur.

— Turnul Nebuisei, izbucni Tudorel îmbujorat şi fudulindu-se că se adeverea cele ce ştia de prin legende şi din cele ce citise.

— Da mai taci odată, copile, îl mustră unchiul său, scoţându-şi ochelarii.

— Tudorel, adă-mi, te rog, jacheta de pe scaunul din hol, îl trimise Ruxanda, frecându-şi braţele şi aruncându-i o privire stingherită lui Cătălin, care zâmbea.

— Am avut dreptate, domniţă.

— Toate le prevezi ca un vrăjitor, îi răspunse râzând, aşezându-şi părul cu vădită cochetărie, în timp ce el se repezi, luă jacheta şi i-o trecu mângâietor peste umeri, pe când Tudorică-şi relua locul.

— Hm, făcu bătrânul, tăinuindu-şi zâmbetul, Ruxanda noastră face progrese; ea, care-şi cam bate joc de atenţiile colegilor.

— Sunt convenţionale, unchiule, şi le simt falsitatea când îmi spun în derâdere domniţă.

— Nu-i prea târziu ca să continuăm? întrebă oaspetele.

— Nu, nuuu-i! răspunse ea grăbită.

— Este vreme de dormit, pe când o asemenea istorisire nu s-a mai pomenit, interveni şi stăpânul casei.

— Dar chiar sunt trăite de adevărat? întrebă băiatul, clipind cu teamă.

— Vai, Tudorele dragă, mă scoţi din sărite! îl repezi Ruxanda îmbujorându-se.

— Toate sunt săpate adânc pe răbojul destinului meu, sub care-am rătăcit până acum, răspunse enigmaticul oaspete.

— Nu vreau să-mi mai indispuneţi musafirul, se alintă Ruxanda, când el reîncepu cu glas stins:

— Am fost urcat în şa, ajutat de un oştean şi de moş Toader, care se uita cu groază la mâinile mele încătuşate. De sus, de la ferestre, prin zgârieturile făcute în florile de gheaţă, simţeam că sunt urmărit de ochi iscoditori. Ce n-aş fi dat ca să-i mai văd!...

Moş Toader îşi avea calul gata pregătit sub bolta porţilor de la ieşire. Podul era lăsat şi numai una din porţi fu dată-n lături, pe care ţâşniră neastâmpăraţii cai. Deşi gerul nu era prea aspru, vântul îmi supăra ochii obosiţi. Aş fi vrut să dorm şi să mă trezesc ca primul născut în marea creaţie. Promoroaca de pe copacii unui crâng încremenit mă orbea cu scânteieri feerice sub razele piezişe ale soarelui. Îmi huia în cap glasul de mânie a lui Ştefan-Vodă, strigându-mi neîncetat: „Prostule, eşti încă crud!... Piei din ochii mei!"

— De ce mi-o fi spus oare că sunt *încă crud?* Glasu-i era de mânie, dar cu gândul mă ocrotea... Am simţit... da, ochii lui mi-o spuneau. Vai ce năuc am fost!... De ce o sărit din jilţ cu ochii în flăcări la boierii care urlau: „La moarte, la moarte!..." Doamne, ce om mare are Moldova la cârma sa! Şi ochii voştri, frumoasă domniţă!... mai rosti el, privind-o printre gene pe Ruxanda ca într-un vis îndepărtat, dar îndată tresări, uitându-se împrejur ca un halucinat.

— Vă cer iertare, rosti stingherit, m-a furat timpul înapoi cu minunata ispită de a-mi relua destinul.

— Splendid, Cătălin! izbucni Ruxanda cu ochii umezi.

— Minunat, minunat, rosti bătrânul, începând să se dumirească, ştergându-şi ochelarii, în timp ce el reîncepu:

— Deodată m-am trezit că cineva-mi luase calul de dârlogi şi, când m-am dezmeticit, oştenii mă coborau din şa, iar căpetenia lor îmi scotea lanţul de la mâini.

— Ce faci, omule? m-am răstit la el. Vrei să intri în bucluc?

— Aşa-i porunca, înălţimea ta, îmi răspunse, băgând lanţul în coburii săi şi, încălecând din nou, îmi făcu semn să fac la fel.

— Ce-o mai fi şi minunea asta, domnişorule? se întrebă moşneagul cu mâna la gură şi ochii holbaţi.

— Minunile-n Moldova le face numai măria sa Ştefan-Vodă.

Armăsarul zvâcnea sub mine şi inima-mi spărgea pieptul în care nu mai avea loc. Galopam pe valurile depărtărilor imaculate ca şi cum mi-aş fi urmărit sufletul care mi-o luase înainte pe un cal nevăzut. În bătaia vântului năzdrăvanul meu fugar spărgea norii care-i ieşeau pe nări şi cu greu l-am strunit ca să-mi aştept însoţitorii rămaşi pe zare. Departe, în urma lor, pe ecranul plumburiu al munţilor pastelaţi, o rază de soare îmi proiecta în culori vii minunatul chip al fetei cu ochi verzi şi gene tremurătoare. În neastâmpărul calului şi sforăitul lui m-am trezit murmurând, ca numai ea să audă: „Sunt liber!... Sunt liber, ca un fulg în furtună, frumoasă domniţă, minunea mea... Sunt liber!... Sunt liber!" repetam cu ochii în lacrimi; dar încet, încet raza nădejdii se stingea ca steaua osânditului în zorii morţii sale.

— Ne omori caii, înălţimea ta, îmi strigă căpetenia străjerilor, printre ţurţurii mustăţilor sale, pe când eu îmi căutam cu ochii pe bătrânelul meu, care de-abia se zărea în urma lor.

— Înnoptăm pe drum, Mârzo, i-am răspuns, lăsând frâu armăsarului care se ridicase în două picioare.

— Avem lună până-n miezul nopţii şi caii-s tari, glăsui un altul, da moşneagul ne-ncurcă.

— Fără el nu merg în raiul care m-aşteaptă, oameni buni.

La un cot al Siretului făcurăm popas, unde am spart gheaţa ca să adăpăm caii, dar, fiind încălziţi, la sfatul lui moş Toader am grăbit plecarea. Caii suflau din greu şi luna căzuse demult între munţi când am oprit din nou la o fântână. Cât au stat caii cu traistele în cap, ne-am încălzit la un foc de vreascuri, în jurul căruia am ospătat din merindele încremenite. De abia când se mijea de ziuă am ajuns la poalele cetăţii învăluită-n pâclă. Zidurile cernite şi reci îmi dădeau fiori de groază, simţind cum libertatea mea de-o clipă se destramă în deznădejde.

„De l-ar lăsa pe bătrânel să-mi vie măcar din când în când..." îmi spuneam în gemetele porţilor ferecate sub arcada puternicei metereze. La cererea

mea că să mi se puie din nou lanţul la mâini, căpetenia s-a pus iarăşi pe râs, dându-mi acelaşi răspuns că n-are poruncă. Un licăr de nădejde mi s-a aprins în sufletul îngheţat, aflând de la plăieşi că mai-marele lor este domnia sa pârcălabul Arbore, frate cu marele portar al cetăţii de scaun, dar pe care nu-l cunoscusem, fiind el de la altă mamă şi cu slujba multă vreme în coasta cetăţii Crăciuna moldovenească. Domnia sa pârcălabul, de abia întors de la vânătoare de lupi, dormea şi dăduse straşnică poruncă să nu fie sculat nici dacă bate-n porţi chiar măria sa Ştefan-Vodă. Am fost ţinuţi până-n pragul amiezii într-o încăpere scundă şi întunecoasă, unde ne încălzeam pe rând la un cotlon afumat. Din spusele plăieşilor se vădea că mai-marele lor se bucura de preţuire între ei, fiind om hâtru, bun la inimă şi mare vânător de sălbătăciuni. Tocmai când ni se istorisea cum prinsese domnia sa un tăuraş de zimbru, o namilă de om împinse uşa, se îndoi, ca să nu ieie pragul de sus pe umeri şi, cu mâinile în şolduri, strigă:

— Să iasă în lumină mişăii care-au încălcat împărăţia zmăului-zmăilor.

În ograda mare dintre ziduri, cu mustăţile zbârlite, citea cartea primită, trăgând cu un ochi albastru din când în când spre mine şi mângâind pecetea care spânzura, cu degetele-i ca nişte cârnaţi. Mă bucuram că-i ştiutor de carte şi că-i om vesel, când deodată se răsti la mine, împungându-mă cu ochii ca de gânsac înecat.

— Ahaaaa!... carevasăzică eşti ficiorul Vlaicului... La beci, mânzule, pe pâne şi apă! Ai să-ţi lepezi naravu-n obezi, gâdilit de guzgani.

— Hă, hă! izbucniră cei din jur, în timp ce acei cu care venise îşi dădeau coate.

— Gurrraa! răcni la ei pârcălabul. Băgaţi-l sub cămara me să-l judec mai întâi şi-ntâi cu palmele pe jăratic şi bolduri în coaste. Hei!... Ce staţi, bre? Se stropşi la plăieşii care-şi tăinuiau râsul cu mâinile la gură.

Spre nedumerirea mea, doi plăieşi tăcuţi mă îndreptară cu cuviinţă pe când urcam treptele unei hrube cu uşi de-o parte şi de alta, mă împinseră într-o încăpere încălzită şi destul de bine mobilată, după care au dispărut. Numai trosniturile lemnelor groase, din cotlonul zidului dintre ferestrele boltite, tulburau liniştea grea ca de piatră. Cu greu m-am hotărât să-mi deschei găitanele dolmanului şi, după ce l-am lepădat pe laiţa de lângă uşă, m-am hotărât să mă spăl. În ligheanul de pământ ars, ca o strachină mare, se afla o cană tot de lut, acoperită cu un ştergar înflorat. Apa m-a mai limpezit şi ştergarul aspru îmi făcea bine când mă frecam pe faţă. De abia reîncepusem să-mi număr paşii în jurul mesei, când nişte bufnituri în uşă mă făcură să tresar şi să mă duc să deschid, unde a dat peste mine un plăieş cu o tavă mare în mâini.

— Porunca-i ca înălţimea ta să ospăteze mai întâi şi-ntâi, ca să nu apuce să se mânie domnia sa pârcălabul, îmi spuse, punând tava pe masă. Când descoperi strachina din mijloc, aburii borşului cu carne mângâiau feliile de mămăligă caldă de mei, aşezate pe un fund rotund de lemn. În strachina de alături se afla o halcă de friptură de mistreţ în care era înfipt un cuţit de vânătoare cu plăsele de corn.

Într-o asemenea privelişte, o foame cumplită mă năpădi şi mă prăbuşi pe scaunul cu trei picioare pe care plăieşul mi-l trăsese de sub masă.

— Asta-i odaia lui Alexăndrel-Voievod?

— D-apoi cum! Şi alături şădi măria sa când vine la cetate în petrecere de vânătoare. Iacaaa... am uitat căniţa cu vin şi iar îmi rupe urechile domnia sa pârcălabul, îmi spuse înspăimântat şi gata să plece.

— Nu-i nevoie, omule, că eu nu prea beau vin şi apă mi-o mai rămas în cană.

— După un asemenea ger, îi bine să sâleşti oleacă şî cu vin, mă sfătuia, scărpinându-se în barba-i stufoasă şi încâlcită.

— I-ai dat şi moşneagului oleacă de vin?

— Dat, înălţimea ta, dintr-al nostru.

— Şi pentru mine din care vrei să-mi dai?

— Hei, vin armaş din butea măriei sale, adus de la podgoria domnească, din care se înfruptă numai domnia sa pârcălabul.

— Atunci să-mi faci binele şi să bei dumneata căniţa mea.

— Bodaproste, înălţimea ta, numai de n-o afla domnia sa pârcălabul... Da iaca, m-am luat cu vorba şi nici n-am apucat să strâng de la masa lui.

— Cum? A şi mâncat?

— Îi om vrednic şî la mâncare. Nu l-am aflat să iasă vreodată din cămara lui cu pântecul gol. Şi la băutură-i de mare vârtute... Amu, de-i mai ave trebuinţă de mine, poţi bate cu chiatra ceea în lemnul hornului, îmi mai spuse şi plecă.

De abia mă sculasem de la masă şi se ivi din nou, bucurându-mă că-i vorbăreţ şi că aş mai putea scoate câte ceva de la el, dar, de cum intră, îmi spuse grăbit să mă urc la cămara pârcălabului, după care se apucă de strâns blidele.

— Domnia sa-i însurat?

— Cum, nu ştii?... Că doar spune c-aţi fost cimotii. Altfel nu-ţi zâcea el „mânzule", iar cămara aista n-o dă el oricui, cu toate că-mi dă mereu poruncă s-o încălzesc.

— Am fost mai mult peste hotar şi n-am de unde şti.

— Hei, asta-l face să caute hojma primejdiile. De vreo zăci ani ş-o prăpădit nevasta, fimeie frumoasă, gospodină şî cu pământuri şî acareturi.

Fiind domnia sa un bun ţântaş şî mare meşter la bombarde, o împărţât averea şî, cu palmele goale, o pus un genunchi la pământ în faţa domnului, rugându-l să-l pustiască la una din cetăţâle de margină. De-atunci n-o mai vrut să audă de însurătoare, aşa precum îl înghia măria sa.

— După câte-am înţeles îi şi vânător.

— Niciun şoim nu-i scapă de îndată ce-şi încoardă el arcul.

O bătaie prin hornul cotlonului îl făcu să tresară şi începu să mă împingă spre uşă. Pe scara îngustă şi întortocheată am ajuns în hruba de sus, unde un câine alb şi lăţos prinse a mă mârâi de pe rogojina din faţa unei uşi. La primii paşi ce-i mai făcusem se săltă, descoperindu-şi nişte colţi de spaimă. Era mare cât un viţel de un an, cu ochii gălbui şi fioroşi.

— Potoleşte-te, Tărcuş, că-i de-ai noştri, îl linişti dintr-odată glasul stăpânului său, ieşit în prag şi făcându-mi loc să trec. Fără el nu mă duc la lupi, îmi spunea dându-i labele jos de pe umerii săi puternici.

Camera lui, ceva mai mică decât aceea din care veneam, avea patru ferestruici, ca nişte creneluri, cu vedere către întinsa vale a Ozanei. Pe pereţi şi-n unghere nu se afla nimic din ce putea să te facă a crede că-i vânător. Mirosea a sulcină şi a gutui, iar pe poliţele blidarului, printre vase de lut smălţuit şi ploşte frumos dăltuite în lemn, străluceau mere domneşti.

— Aiasta-i chilia pustnicului Grigore Arbore, Cătăline, îmi spuse şi-mi trase un brânci prietenesc către unul din scaunele de la masă, în clipa când năvăli pe uşă bărbosul, repezindu-se la tava cu resturile de mâncare. Te-am ţânut pe genunchi şi-ţi ştergeam nasul până pe la vreo trei anişori...

— Aproape că nu-mi mai amintesc nici chipul mamei, moş Grigore, i-am răspuns, închizând uşa după plăieş, în timp ce el scotea dintr-o firidă o ploscă roşie de cireş.

— Aista-i chiar din butea măriei sale, bătrân de şăsă ani; după o ulcică-două eşti cel mai isteţ creştin al ţinutului şî cel mai cu coraj, mă înştiinţă râzând cu bunătate. Şăzi cole şî spune-mi la ce-ar mai ave nevoie iar măria sa Ştefan-Vodă să mai agonisască oameni, cai şi arme, când s-o aşăzat aşa de bine în scaunul Moldovei? Pe măria sa Laiotă Basarab, când l-o înscăunat în cetatea Dâmboviţei, mai că nu i-o jurat bătrânul credinţă în genunchi. Mă aflam de faţă, bucuros c-o izbutit să-şi aşăze o tihnă la hotarul din jos.

— Demult măria sa întrevedea primejdia islamului, însă împăraţii şî palatinii rămân surzi la chemările sale. Dându-şi sama şî de primejdia de-a se găsi singur cu fierul în mână împotriva necredincioşilor, o izbutit să facă o alcătuire cu cei de-un neam, de-o limbă şî-o lege.

— Hei, băiete, văd că nu ţi-ai prăpădit degeaba vremea printre cei mai luminaţi ca noi. Am aflat-o şî din cartea preacuviosului arhimandrit Amfilohie, în care-mi mai spune şi de tainica poruncă a măriei sale ca să te

ocrotesc, mă lămuri, umplând ceşcuţele. La urmă îmi dă în grijă să nimicesc scrisoarea, ceea ce am şi făcut.

— Mă bucur, moş Grigore, că-i porţi gânduri de preţuire ca şi mine. Îngăduie-mi să închin în sănătatea acelui luminat înţălept, la care, după ce-şi goli ceşcuţa, îmi răspunse:

— Nu scăpi aşa uşor. Ai să mi le spui pe toate, băiete, aşa precum s-au pitrecut, când n-ăi mai fi trudit. S-ar putea ca sălaşul tău aici să fie scurt, până la o nouă poruncă. Deocamdată du-te la hodină, că mâne avem o treabă care nu suferă răgaz. Sunt bucuros c-am să am un tovarăş la pândă, îmi spuse cu glas îmbietor.

— Mă iei la vânătoare? am sărit din grija care mă chinuia că voi fi silit să stau numai între ziduri cernite.

— S-o nărăvit ursu' la oile călugărilor şî le face pagube mari. Astă-vară le-o stricat şî ştiubeile, pe care le tăbârcea dihania în braţe până-n inima pădurii. Plecăm mâine-n zori că drumu' nu-i aşa de-ntroienit. De cum se-nnoptează ieşim la pândă.

Cu această ultimă încredinţare că soarta nu-mi era chiar aşa de vitregă, am dormit neîntors până m-am trezit scuturat de moş Toader, îngrijorat că sania-i trasă la poalele muntelui şi că mi se răceşte laptele.

Vremea curgea încet şi trist peste zile mohorâte şi crivăţul urla a pustiu printre crenelurile încremenite pe cerul plumburiu. În acea frumoasă noapte de pândă sub lumina rece a lunii, mă prinsese un frig neîndurător, care în drumul spre cetate se schimbase într-o fierbinţeală, de-mi clocotea sângele în urechi. Zăceam cu ochii în bagdadie şi cu gheaţă înfăşurată în ştergar, pe care mi-o tot potrivea bătrânul pe fruntea-mi asudată. Unchiul meu era mai mult plecat şi numai cuviosul Nicodim, schivnic la mânăstirea Neamţ, îmi mai îndulcea sufletul cu glasul lui plăcut şi molcom. Avea harul de a-şi tălmăci gândurile în graiul lui ales de om luminat, fiind cu mare ştiinţă de carte.

La o săptămână, când încă zăceam culcat, mi l-a adus moş Toader pe acel pustnic înalt, cu ochi trişti şi frumos ca un arhanghel zugrăvit. Nimeni n-ar fi izbutit să-mi înţeleagă mai bine chinul inimii decât acel suflet, care fusese şi el muşcat de vipera dragostei neîmplinite. Lui m-am spovedit cu glas străin, care-mi vuia în urechi ca viforul din horn, pe când el mă asculta cu suflarea oprită. Apoi, după un răstimp de reculegere, cu ochii tulburi, mângâindu-şi cu degetele-i tremurătoare semnul de jder de la sprânceană, prin vorbe calde a prins a-mi picura balsam pe suflet.

După plecarea lui, am respins fiertura de buruieni adusă de bătrân şi l-am rugat să mă lase singur cu gândurile mele. Cu sufletul uşor, am adormit adânc ca niciodată. A doua zi când m-am trezit, bătrânul moţăia chircit lângă

cotlon, iar Tărcuş, nemişcat, se uita la mine cu capul strâmb şi ochi întrebători.

După trecerea pe la cetate a domniei sale hatmanului Nichifor Suceveanu, paza meterezei a fost întărită cu încă două bombarde şi oşteni în leafă, aduşi de la Hârlău. Vremea ţinându-se mereu aspră în urma boalei în care am zăcut, domnia sa pârcălabul nu m-o mai luat la vânătoare. Era singura îndeletnicire cu care m-aş fi putut lua şi, cu toate rugăminţile mele, a rămas neînduplecat.

De abia când au început să se prelingă lacrimi pe vârfurile ţurţurilor de gheaţă, s-o ivit şi tatăl meu, al cărui păr mi s-a părut mai cărunt şi fruntea mai brăzdată. Mântuise de îndeplinit poruncile primite la cetatea Crăciuna moldovenească, şi a şi fost mânat, spre paza hotarului de sus, unde trebuia să ajungă fără zăbavă. Era temere mare de încălcarea ţinutului de năvrapii pustiei, care se învârtejiseră în olatul Lehiei. N-am stat împreună decât în înserarea în care sosise. Era tare trudit şi, peste veştile rele cu care venise, s-o mai adăugat şi supărarea că m-o găsit slăbit şi cu lehamite de viaţă. În zorii zilei a încălecat din nou şi l-am petrecut cu ochii trişti, că se ţinea mai aplecat în şa între oştenii cu care se îndepărta.

După moartea acelui răzeş de la Pipirig, unchiul meu urca mai des muntele. Pleca mai ales în amurg, lăsându-mă pe mine mai mare peste cetate. De cum se întorcea, o porneam în rătăcirile mele pe valea Ozanei, urmat de Tărcuş, moş Toader aflându-se în mare suferinţă, cu şalele prinse, din pricina umezelii zidurilor. Ziua creştea văzând cu ochii şi iar începusem să n-am somn noaptea.

În soarele unei dimineţi mai calde, când m-am urcat sus pe parapetul cetăţii, mi-au zâmbit cu sfiiciune două floricele albe şi firave dintr-un zărzărel, ivit ca printr-o minune din crăpătura zidului. Cu o frântură de sabie i-am deschis loc, după care i-am adus pământ de pe vale în tovărăşia lui Tărcuş.

Era o zi luminoasă cu soare şi un cer limpede care-mi însenina taina gândului care mă stăpânea. Plăieşul de strajă îmi spusese că două rădvane domneşti pe tălpige, cu câte şase cai, urmate de seimeni călări, trecuseră spre mânăstire.

Omătul era puhav peste gheaţa drumului destul de umblat. Mâţişorii sălciilor din lunca Ozanei tremurau fricoşi în soare, ca şi mugurii umflaţi pe lăstarele copacilor care aşteptau cu teamă tainica explozie a veşnicii reînnoiri. Din loc în loc licăreau în soare ochiuri de apă limpede ca cleştarul, printre bolovani cu căciuli albe. În frumoasa pădure a Braniştei ne-am domolit trăpaşii, unde, printre crengile stejarilor, zefirul cânta din lăute o melodie ca de vrajă. Cu acel farmec în suflet, am ajuns la cotitura drumului,

de unde, pe fundalul munţilor, strălucea în soare arama turnurilor mănăstirii refăcută de Ştefan-Vodă.

La bătaia mea cu ciocanul, prins în lanţ de poarta mare, se ivi neauzit chipul unui monah.

În graba mea de a afla veşti, m-am năpustit în chilia cuviosului Nicodim, dar mica încăpere era goală şi, dintr-o ochire, am văzut că, de pe masa de lângă laiţă, lipsea evanghelia cu scoarţe de nuc, scrisă în limba greacă. Din lămuririle unui călugăr gârbovit de ani am aflat că preacuviosul citeşte în biserică doamnei ţării pe limba ei de la Bizanţ.

— Blagosloveşte, părinte! m-am înclinat smerit în faţa cuviosului stareţ vlădica Iosif, care venea grăbit spre mine, cu privire îngrijorată şi care, după ce mă binecuvântă, îmi spuse:

— De un ceas de vreme, fiule, domniţa Maria Voichiţa a Radului Vodă o ieşit singură călare, fără încuviinţarea măriei sale doamna. Trei cucernici fraţi am trimis după ea şi n-au aflat-o nicăieri. Fă bunătatea şi încalecă din nou, caut-o şi ad-o înapoi înainte de-a ieşi măria sa.

Pe colina de sub poala pădurii de stejari, în cărarea care urca înspre muntele înnegurat, o copiliţă încerca mereu să-şi domolească tretinul, care nu stătea alături de buturuga pe care ar fi vrut ea să se salte în şa. Năframa subţire de borangic îi ascundea faţa în unduirea calmă a zefirului şi fusta lungă o încurca de câte ori încerca să-şi strecoare condurul în scară. De-abia în clipa-n care am sărit de pe cal îşi întoarse faţa îmbujorată şi, deodată, un fulger verde mă săgetă până-n adâncul sufletului...

— Fantastic! izbucni Ruxanda, cu ochii mai aprinşi către frumosul povestitor şi, cu aceeaşi îmbujorare de demult în obraji, îşi ridică părul de pe frunte. Parcă-aş fi citit cândva... sau mi-a rămas în minte dintr-un basm vechi această amintire îndepărtată, şopti ea cu ochii întredeschişi.

— Colosală potrivire, dragii mei! se minună bătrânul, scoţându-şi ochelarii şi rămânând gânditor.

— Da chiar seamănă aşa de bine tanti Ruxanda cu acea domniţă? întrebă Tudorel cu emoţie în glas.

— Când vei păşi pragul adolescenţei, ai să treci poate şi prin această credinţă, ca apoi raţiunea să te scoată din tărâmul abstract. Astăzi, ca să înţelegi, ar fi cam prea multe de spus pentru discernământul la care ai ajuns. Şi fiindcă povestea vieţii mele-i lungă, ar fi bine să mă opresc aici şi s-o continui când îmi va mai fi îngăduit să aterizez pe Terra. Nu vreau să vă obosesc prea mult.

— Nuuu!... strigară toţi într-un glas.

— Cătălin, te rog, aş fi în stare să te-ascult zile şi nopţi întregi, stăruia Ruxanda cu glas cald de înduplecare.

— Dar cine s-ar mai putea gândi la oboseală, când ne-ai furat pe toţi, ducându-ne înapoi cu secole în una din cele mai răsunătoare epoci de glorie a neamului nostru, rosti cu entuziasm profesorul de istorie.

— Şi cât de minunat ştie să ducă firul istorisirii, făcându-ne să întrevedem fapte şi întâmplări confirmate de istorie şi presărate în mod straniu cu impresii care capătă contururi reale, adăugă Ruxanda gânditoare.

— De teama stăpânirii şi a vitregiei timpurilor, multe din izvoarele istorice au fost tăinuite şi chiar falsificate de cronicarii vremii. Din aceste cauze s-a ajuns la interpretări eronate. În astă-seară însă, din câte ni s-a dat să auzim, capăt din ce în ce mai mult convingerea că toate aceste întâmplări pornesc dintr-un tezaur real, declară profesorul. Dar să audiem mai departe frumoasa prelegere de istorie, prezentată cum nimănui nu i-a mai fost dat să asculte...

— Da, da, intervenirăşi ceilalţi nerăbdători, când povestitorul reîncepu:

— Rămăsesem uluit când mi-am dat seama pe cine aveam în faţa mea. Nu ştiam ce să cred şi mai ales ce să fac, simţindu-mi prăbuşirea întregului meu destin la picioarele acelei fiinţe de os domnesc.

— Domniţă, am izbutit în sfârşit să-mi descleştez fălcile, cuvioşia sa egumenul se va găsi în mare cumpăt dacă măria ta nu se întoarce cât mai grabnic...

— Cât mai grabnic!... murmură, învăluindu-mă cu privirea din care-mi picura tristeţă-n suflet. Ridică-te! îmi porunci, scuturându-se ca de fiorul unei primejdii şi se întoarse cu spatele.

— Fie-mi îngăduit să ajut pe măria ta să se urce-n şa.

— Maria ta, măria ta!... repetă cu glasul înăsprit, ei bine află domnia ta că am vrut să cred câteva clipe că nu mai sunt captivă, că mă pot bucura în libertate de lumina soarelui, ferită de priviri iscoditoare şi de urmăritori.

— Urmăritori!... am strigat mai tare decât s-ar fi cuvenit, la care îşi întoarse faţa către mine cu ochii în lacrimi.

— Nuuu, Cătălin! nu m-am gândit rău la domnia ta. Păstrează taina suferinţei mele îngemănată cu a domniei tale, tot aşa de nemeritată.

— Am aflat cu durere-n suflet că fiinţa cu minunaţii ochi verzi e viţă de Basarabi.

— Care se mângâie cu gândul că la Moldova va avea de-acum înainte un prieten: Cătălin.

— Cu credinţă până la ultima picătură de sânge, am izbucnit şi, când am vrut să-i sărut din nou mâna, şi-a lăsat-o încet pe umărul meu şi, privindu-mă în adâncul ochilor, a rostit:

— Cu cea mai curată proteguire de frate, Cătălin, după care a prins dârlogii calului şi, cu un zâmbet dureros, mi-i trecu mie, ca s-o ajut.

Odată săltată în şa, tăcută, îmi mai aruncă o privire şi dădu frâu tretinului, punându-l în trap pe omătul străpuns de firişoare de iarbă.

De pe buturuga din marginea pădurii ochii şi sufletu-mi îndurerat au urmărit-o până când uşoara năframă din jurul gâtului, fâlfâind ca o părere, dispăru la cotitura potecii.

Într-un târziu, afundat în gânduri, am încălecat şi am coborât la pas poteca. În poartă mă aştepta moş Toader cu căciula pe ochi care-mi spuse morocănos că preacuviosul Nicodim vrea să-mi vorbească. De cum am intrat pe uşă la el, a închis-o în urma mea gânditor şi, cu nelinişte în glas, rosti:

— Nesocotinţele tinereţii tale, fiule, au să-ţi aducă mari necazuri. Măria sa doamna, de cum o ieşât din biserică, o întrebat cu cine-i plecată domniţa în plimbare? Te-o zărit din strană când ai încălecat şi ai pornit-o ca un vârtej spre poartă.

— Nu ştiam, preacuvioase părinte, că domniţa Maria Voichiţa-i copiliţa pe care o cunoşti din spovedania mea. Mă rugase cuviosul egumen Iosif s-o caut şi acuma mi s-o deschis o altă rană în inimă. Urcam poteca muntelui, nutrind bucuria că poate voi afla de la domniţă cine-i fiinţa care-mi stăpâneşte gândurile fără istov, dar de cum i-am cunoscut faţa, întreaga boltă a cerului s-o prăbuşit peste mine, părinte.

— Singur îţi scurmi soarta. Ai ridicat ochii prea sus, ca acuma să-mi vii căzut în deznădejde, îmi răspunse cu tristeţă, mângâindu-şi gânditor semnul din dreptul sprâncenei. De-acuma trebuie să te gândeşti că poate-i faci şî ei rău... Unul dintre curtenii veniţi cu măria sa doamna i-o zâs pe greceşte că v-o văzut grăind în taină la marginea pădurii. Aţi zăbovit prea mult, fiule, prea mult... Eu, păcătosul, nu te pot sfătui decât ca să nu-i mai ieşi în cale.

— Aista-i cel mai crunt blestem, părinte, am izbucnit, căzând în genunchi în faţa lui.

— Am să te scot printr-un loc tainic din acest lăcaş, pe unde ai să ieşi nevăzut de nimeni. Acolo încaleci şi te tot duci... făr-a mai căta-napoi.

— Părinte! am mai izbutit să-i strig, în timp ce trecea pragul, trăgând uşa încet după el.

Soarele strălucea orbitor peste lunca Ozanei, trezită în cântecul primelor păsărele fermecate de redeşteptarea firii, dar cerul meu se întuneca învăluit în neguri. Şi armăsarul galopa... galopa neauzit, ducându-mi umbra destrămată-n vânt.

În dimineaţa următoare, nedormit, zăceam la soare între creneluri şi nici zvonul unor puternice tropote de cai, adus de vânt, nu mă clinti din nepăsarea în care împietrisem. Tărcuş, cu capul pe labe, îmi pândea nemişcarea, oftând din când în când cu zvâcniri de nerăbdare. Numai când porniră trâmbiţaşii şi surlaşii să dea vestire cetăţii că măria sa Ştefan-vodă

trece către Neamţ, am ieşit în vedere. De abia la vadul Ozanei am zărit alaiul domnesc, cu arme, pinteni şi cătărămi strălucitoare, în strigătele de bucurie ale mulţimii adunate de prin împrejurimi. Cu un nod amar în gât, urmăream de sus cum se pierdea pe vale şi-n ceaţa privirii mele nemaipomenita privelişte.

— Minunat, Cătălin, murmură Ruxanda tulburată, pe când bătrânul îşi strivea gânditor ţigara.

— În acea noapte clopotele împânzeau văzduhul cu sunet de aramă şi evlavie, purtate pe vălurile necuprinsului. În adâncul veşniciei se aprindeau candelele, ca pentru un milenar rit de solemnitate, pe când vântul cald îmi mângâia pletele răvăşite în neastâmpărul meu de deasupra neclintitei metereze. Când clopotele încetară, ecoul lor se stinse treptat, lăsându-mă într-o linişte ca de pe altă lume. Bombardele cetăţii aşteptau după creneluri să răspundă trăsnetelor săcăluşelor din spatele mănăstirii, când măria sa va veni în mijlocul norodului. Aşa poruncise pârcălabul la plecarea lui, el trebuind să stea de strajă acolo. Folosind prilejul că deocamdată mă aflam numai cu Tărcuş între parapete, am adăugat în grabă măsură dublă de iarbă în bombarda lângă care vroiam să rămân. Bătăile în porţile cetăţii nu mai încetau şi plăieşii cărau mereu la masa din ograda mare legăturile cu ouă şi cozonac. Când m-am urcat din nou sus la bombarde, urmat de cei care le pregătiseră, cerul era spuzit de stele şi luna tremura într-un giulgi vaporos. Dar de îndată ce clopotele depărtării prinseră a suna din nou şi odată cu ele bufniră bombardele, am dispărut în întunericul hrubii.

Adormisem îmbrăcat şi, într-un târziu, am simţit ca prin vis, că moş Toader, întors de la praznic, trăgea tăcut poclada peste mine.

A doua zi, vremea se înăspri şi o ploaie măruntă, răscolită de vânt, îmi plângea pe geam. Pe unchiul meu aproape că nu-l mai văzusem la masă de când venise domnul ţării. De abia isprăvisem de îndeplinit micile treburi zilnice ale slujbei sale, când am văzut, intrând ca o umbră pe uşa odăii, pe cuviosul Nicodim, mai senin la faţă ca niciodată.

— Ai făcut bine că mi-ai ascultat sfatul şî ţi-ai supus inima minţii, îmi spunea, în timp ce-şi întindea rantia pe laiţă. Şăzi jos şî află că la masa domnească s-o grăit şî de domnia ta.

— Cum şî în ce fel, părinte? am tresărit, lăsându-mă moale pe scaun, în faţa celui pe care se aşezase el.

— Hotărât o fost de mai-marele nostru ca la masa străluciţilor noştri oaspeţi să nu slujască fraţii, ci câţiva călugări mai în putere. Printre ei mă aflam şî eu, viindu-mi rândul ieri sara. După ce bătusem toaca de vecernie, plăcându-i foarte măriei sale, o întrebat de numele meu, pe care l-o auzât şî doamna sa. Ce-o fi grăit despre mine, părintele stareţ n-o mai auzât, dar o

vinit la trapeză grăbit şî mi-o zâs să lepăd pestelca, pe care de abia o încinsesem, să-mi pieptăn barba şî să-mi împletesc din nou părul, că am să şăd la masa domnească.

Măria sa doamna ciugulise câte ceva din bucate şî cu graiul său cam strâcat, nu prea lua parte la veselia celorlalţi. Cearcănele dimprejurul ochilor se adânciseră, faţa-i părea veştejită. La încuviinţarea domnului, se sculă şî, însoţâtă de două doamne, părăsi masa. După plecarea sa, Ştefan-Vodă mă ţânea pe mine de rău că nu ştiu a preţui vinul.

— Mintea luminată trebuie limpezită, cuvioase Nicodime, mă fulgeră el cu privirea şi-şi ridică spre mine cupa, la care mi-am înghiţit şi limba odată cu vinul pe care l-am dat pe gât.

— Alături de acea frumoasă copilă, pe care a-i aflat-o că-i os domnesc, stătea un om plăcut la vorbă mai mult decât la înfăţâşare, fiind el oleacă ghebos, dar cu ochi vioi şi vorbă aleasă. La un răgaz cuvioşia sa vlădica Iosif mi-a şoptit că-i postelnicul Ştefan Meşter, unchi al domniţei Maria Voichiţa, venit odată cu doamnele Radului Vodă din Ţara Românească. Voia bună el o ţânea, şî măria sa făcea mare haz de el, ca şî de nepoata lui, care s-o dovedit a avea o minte ageră, dar şî cu temei. Când măria sa, înseninat şî despovărat de griji, o trecut la fapte şî mai bune, făgăduind cinci sute de galbeni şî odăjdii noi pentru lăcaş, domniţa începuse să se foiască pe scaun şi deodată ridică glas:

— Slăvite doamne şi bunule ocrotitor al celor obijduiţi, între zidurile cetăţii acestui ţinut se mai află un suflet osândit la deznădejde, asupra căruia încă nu s-a coborât mila măriei tale. Este o sabie ageră, aşa cum a dovedit în codrii Dorohoiului şi un tânăr luminat, de mare credinţă pentru domn şi ţară. Am fost faţă la judecarea lui şi am căpătat credinţa că măria ta nu se poate lipsi multă vreme de mintea ca şi de braţul său.

— Simt că mi se sparge inima-n piept, părinte...

— Domnia sa postelnicul Ştefan Meşter o primit poruncă să te ducă la Suceava odată cu doamnele curţii.

„Odată cu doamnele", am repetat buimăcit, ducându-mă spre cotlon ca să nu-mi vadă ochii, peste care-mi treceam năframa.

Ploaia caldă topise omătul şi căleştile au lepădat tălpigile, fiind înlocuite cu roţi mari, dar drumurile se desfundau şi caii trăgeau din greu pe valea Siretului, umflat de puhoaiele aduse din munţi. De abia la Dolhasca, înspre seară, am găsit cai de schimb pentru rădvane, dar măria sa doamna o poruncit plecarea de îndată ce ne-am adăpat caii noştri. Acolo am izbutit să rostesc şoptit cuvânt de mulţumire domniţei, care coborâse înfofolită în blănuri scumpe, dar ea, făcându-mi un semn tainic, se alătură de scara

domniei sale postelnicului Ştefan Meşter, cu care schimbă câteva vorbe luate pe asprimea vântului. Nu izbutisem s-o zăresc măcar, tot drumul, din cauza geamurilor aburite şi, la acea mâhnire a mea, s-o mai adăugat şi nepăsarea cu care trecuse pe lângă mine. Dar în clipa în care se reîntoarse către rădvan, zâmbetul cu care mă privi, făcu să-mi răsară soarele în suflet.

Din sus de Folticeni, gheaţa încleştase glodurile şleaului, dar caii fiind trudiţi, de abia în zori s-o oprit alaiul la porţile cetăţii de scaun.

În învălmăşagul oştenilor care descălecau, a slujitorimei şi a copiilor de casă, care tăbărâseră somnoroşi la scările rădvanelor, căciuliţa scumpă de hermină se făcu nevăzută. Domnia sa Luca Arbore m-a primit cu bucurie în micul său sălaş din bastionul porţii, pe care-l locuia singur, a sa soaţă cu copiii sălăşluind la moşia din ţinutul Bacăului. Potrivit de stat, cu păr bălai şi ochi căprui, deşi avea numai vreo patru ani mai mult decât mine, părea ceva mai vârstnic la anii lui. Numai credinţa şi vrednicia sa l-au alăturat inimii măriei sale Ştefan-Vodă, care ştia să-şi aleagă oameni de nădejde.

A doua zi de-abia dădusem cu apă pe ochii somnoroşi, când m-am trezit cu moş Toader, tras la faţă şi trudit de lungul drum străbătut în urma mea, vestindu-mă c-a întrebat de mine un boier c-un gheb sub contăş. Şi nici nu-şi isprăvise bine vorba, că se ivi şi domnia sa Luca Arbore, care pătrunse grăbit în odaie, zicându-mi:

— Sâleşte, nepoate Cătăline, şî îmbucă ceva în grabă, că ai să ieşi din nou la larg fără zăbavă. Fii mândru că pleci cu o treabă vrednică numai de un om de mare credinţă.

— Peste hotar, unchiule? am întrebat, muindu-mi-se picioarele.

— Aiasta îi afla-o numai de la preacuviosul Amfilohie, care te-aşteaptă în canţălaria trebilor diplomaticeşti.

În acea încăpere lungă şi scundă, părăsită de diecii şi grămăticii ei, am găsit pe înaltul prelat stând la sfat de taină cu domnia sa postelnicul Ştefan Meşter. La închinăciunea mea după cuviinţă, mi-a răspuns cu binecuvântarea sa, pe când celălalt, cu un zâmbet de încurajare, rosti:

— Dacă cuvioşia ta l-ai ales pe acest tânăr să ducă vestea măriei sale, socot că nu-i nevoie de scrisoare.

— Da, da... mai bine-aşa... Cărţile dacă se prăpădesc sau dacă rămân, tot bine nu-i, răspunse bătrânul înţelept, măsurându-mă cu ochii încreţiţi. Vestea nu trebuieşte vânturată câtă vreme măria-sa nu-şi face socotinţele. Apoi, adresându-mi-se cu glas mai ridicat, urmă:

— Domnia ta încaleci din nou şî, fără zăbavă, galopezi într-o întinsoare până la curtea de la Vaslui. Acolo ceri grabnică intrare la măria-sa şi-i duci ştirea că nevolnicul voievod Laiotă-Basarab o trimes solie la Poartă de închinare. Că domnia sa postelnicul Ştefan Meşter o fost înştiinţat printr-un

olăcar, ohavnic al pârcălabului cetăţii Giurgiului, rămas credincios domniei sale. Să mai ştie măria sa că un neguţător, cunoscut domniei sale postelnicului, i-o adus tot ieri ştirea că în raiaua Brăilei şî-n olatul cetăţii Crăciuna moldovenească o fost văzut mişcare de oşti.

— Nu schimb calul decât dacă-l simt că-i crapă inima sub mine, am răspuns cu semeţia nesocotinţei mele, când domnia sa postelnicul se sculă râzând şi-mi puse mâna pe umăr, glăsuind:

— Ba să-l schimbi, vijeliosule, acolo unde cei în slujba măriei sale găsesc cai.

A doua zi pe-nserate, după ce lăsasem trei cai vlăguiţi în drum, am descălecat la poarta curţilor domneşti din târgul Vasluiului. Cu greu domnia sa slugerul Macovei s-a hotărât să intre în încăperea în care măria-sa ţinea mare sfat cu căpeteniile taberei de pe valea Bârladului. La puţină vreme am fost dus în cămara domnului în care veni şi măria-sa, întâmpinându-mă cu un zâmbet dureros. După ce mă ridică de umeri, îmi lăsă mâna să i-o sărut şi apoi se aşeză în jilţ, spunându-mi:

— Graba nu-mi poate aduce decât veşti rele în asemenea vremuri, Cătăline. Vorbeşte!... Te ascult.

Ochii-i erau umbriţi de trudă, şi mâhnirea care mă cuprinsese îmi sugruma glasul.

„Tocmai mie mi-a fost hărăzit să-i sporesc grijile!" îmi huia gându-n bolta capului.

— Fruntea sus, voinice, că încă nu mi-am împlinit menirea şi vorbeşte-mi răspicat, mă îndemnă el cu glas mai aspru.

Dar de cum a aflat de trădarea celui pe care-l înscăunase în cetatea Dâmboviţei, îşi adună sprâncenele, ochii i se aprinseră şi părăsindu-şi jilţul, începu să-şi sune pintenii cu paşi mari prin faţa mea.

— Viermele! Astfel socoate el că se ajunge mai repede ca să deie o tihnă norodului? rosti cu mânie, frământându-şi mâinile.

Apoi, oprindu-se în faţa mea, îmi spuse molcom:

— După ce te hodineşti, vii la mine să alcătuim împreună carte pentru strălucitul crai Matiaş Corvinul, ca să ştie că Dunărea nu ne mai este hotar în Ţara Românească... Tu să-mi fii cuminte, păstrează tainele şi fii harnic, mereu sub braţul meu.

— Până la moarte, măria-ta, am izbutit să strig, prăbuşindu-mă-n genunchi.

Deodată Bob mârâi de sub masă şi se repezi pe scară în jos, lătrând cu îndârjire la nepământeanul care reapăru în lumina pridvorului. În urma lui coborâră în grabă Tudorică şi Cătălin.

— Barca-i adusă la scara falezei cu ramele-n ea, domniţă, o vesti Cătălin, revenind în pridvor şi, fără a-şi relua locul, rămase cu mâinile pe speteaza scaunului.

— Ce bine-mi pare! se bucură Tudorică, rămas pe scară cu câinele în braţe şi cu ochii la cel care se îndepărta, intrigat de limba în care vorbise şi mai ales de mersul său.

— Cătălin, cum să-ţi mulţumim pentru tot ce faci pentru noi? rosti Ruxanda, punându-şi mâna peste a lui cu admiraţie.

— Îngăduindu-mi să plec, domniţă, cu legământul ca mâine seara să continuăm, acum fiind chemat pentru o convorbire importantă.

— Vom face în aşa fel ca să nu fim decât noi în jurul orei zece, propuse stăpânul casei, ridicându-se odată cu Ruxanda.

La marginea falezei, unde era aşteptat de însoţitorul său, Cătălin îşi luă rămas bun, după care coborî urmat de enigmaticul necunoscut.

Marea-şi răscolea neîncetat adâncurile în bezna nopţii şi Ruxanda, între ai săi, cu un gol în suflet, aştepta să mai zărească măcar nava care-i răpea pe frumosul ei „Zburător cu negre plete”.

IZGONIREA

Pe terasa vilei sale, academicianul Alexandru Priboianu se afla numai cu asistenta Anca Verdeş, care refuzase să se ducă la plajă cu toţi ceilalţi ai casei. Pericolul prin care trecuseră Ruxanda şi Grig fusese bagatelizat de cei care se înţeleseseră să nu pomenească deocamdată cum şi de cine au fost salvaţi. Chiar şi Tudorică s-a ţinut la înălţime, cu toată mâncărimea lui de limbă, după ce-şi dăduse cuvântul său de pionier că nu va dezvălui nimic din cele ce aflase noaptea trecută, până nu va primi dezlegare de la tanti Ruxanda. Grig, în nedumerirea lui, capitulase în faţa realităţii şi, dintr-o mândrie nejustificată, n-a mai pus decât câteva întrebări, mulţumindu-se să afle că enigmaticii necunoscuţi plecaseră aşa cum veniseră. Totuşi, apariţia lor îi întorsese convingerile pe dos şi se simţea cam umilit faţă de cei pe care-i înfruntase cu neîncrederea lui.

Marea-şi fredona nelinişstea, calmă, sub razele mângâietoare ale soarelui şi pescăruşii se zbenguiau în limpezimea văzduhului săgetând crestele valurilor.

În şezlongul ei, Anca stătea gânditoare, sub umbrela colorată a mesei, la care fuma gânditor stăpânul casei.

— Ţi s-a răcit cafeaua, Anca, o scoase din gânduri plăcutul glas al fostului ei profesor, pentru care păstra o admiraţie reală.

— Sunt încă îngrijorată de hotărârea pe care aţi luat-o, magistre, şi nu pot realiza deloc cum veţi înfrunta emoţia tainicului necunoscut.

— Mă bucur să aflu că te afectează plecarea mea.

— Şi totuşi parcă plutesc într-un vis frumos de când mi-aţi povestit întrevederea cu enigmaticii nepământeni. A fost o adevărată încântare pentru mine satisfacţia cu care mi-aţi relatat lucruri aşa de interesante.

— O simţeam, Anca, şi sunt mândru că tocmai colaboratoarea mea are accepţiuni care exclud invidia celor care mi-au sugrumat mereu dibuirile anticipaţiilor mele. Da, da!... totdeauna te-am preferat la destăinuirea satisfacţiilor mele. Erai singura fiinţă care mă înţelegea şi care-mi dădea mai ales curajul să cred că nu voi fi privit numai ca o simplă celebritate.

— Domnule profesor, murmură ea, nedumerită.

— Acum, când s-ar putea să nu mă mai întorc, mai află că mi se strânge inima la gândul că trebuie să renunţ la bucuria de a te mai revedea. Nu ştiu de ce... dar aş pleca deprimat dacă n-ai şti că, sub geana apusului meu, ai fost singurul sprijin al descumpănirii neîmplinirilor mele, spuse cu tristeţe, grăbindu-se să răspundă la telefonul care suna în sufrageria cu uşile larg deschise.

În timp ce el trecu pragul, trăgându-şi grăbit piciorul, Anca se sculă şi porni gânditoare în jurul mesei.

— Alo!... Da, la telefon... Cum?... Aţi şi sosit, magistre?... Vă aştept, dar de această dată am să-mi permit să nu mai fiu singur... Nuuu, o fiinţă cuvântătoare din universul preocupărilor noastre. Da, vila cu olane, a doua din fundul scuarului... La revedere!

— Aşa de repede?... Ce emoţie! îl întâmpină ea, învăluindu-l într-o privire de îngrijorare. Totuşi cred că ar fi mai bine să mă retrag, ca să nu vă stânjenesc.

— Nici nu vreau s-aud, Anca. De altfel nu vine decât profesorul Terravanţius, ca să stabilim ziua şi ora plecării. Este singura ocazie ca să-l poţi vedea. Aş dori să te convingi ce fiinţă interesantă este acest fost pământean şi să capeţi încredinţarea că nu poate să fie nimic îngrijorător. Hai, reia-ţi locul, ca să mi se pară aşteptarea mai plăcută, îi spuse, conducând-o spre şezlong.

— Foarte curios că sunteţi aşa de liniştit într-o împrejurare atât de importantă!

— Uite-te, am un calmant miraculos care şi înviorează totodată, risipindu-ţi neliniştea. Ia o pastilă şi, în câteva minute, ai să te simţi mult mai bine, o îndemnă, întinzându-i cutiuţa pe care o scosese din buzunar.

— Mă supun, maestre, în dorinţa de a cunoaşte şi eu pe acest enigmatic personaj, îi răspunse luând o pastilă şi aşezându-se în şezlong.

— Poţi să păstrezi întreaga cutie! îi spuse.

— Hmm!... dar ce gust plăcut are!

— Să nu iei decât câte una cam la zece zile, că-s de provenienţă extraterestră, o anunţă, reluându-şi locul.

— Vai, maestre, am înghiţit-o de spaimă, îi spuse râzând stingherită.

— Dacă mai păstrezi vreo teamă, nu te pot reţine, Anca, îi răspunse cu un aer protector.

— Mi-aţi insuflat atâta încredere încât nu mi-a mai rămas decât dorinţa arzătoare de a-l auzi vorbind. Cred că este un mare erudit, domnule profesor.

— De la primele cuvinte are să-ţi dispară preocuparea că te afli în faţa unui nepământean. Totuşi, puterea lui de convingere nu-i fascinantă şi întreaga sa atitudine nu are nimic din ceea ce ar putea să-ţi dea impresia de miraculos. Expunerea lui e simplă, fără pic de infatuare şi pedanterie, cu toate că tot ce spune are la bază profunzimea unor vaste cunoştinţe şi o adâncă înţelegere a sufletului omenesc. La prima noastră convorbire îmi părea rău că pleacă aşa de repede.

— Cred că-i interesant şi ca înfăţişare. La oamenii superiori lumina lăuntrică se răsfrânge şi în afară, mai ales prin expresivitatea ochilor.

— N-am reuşit să-i văd privirea din cauza ochelarilor fumurii pe care nu şi i-a scos deloc.

— La dumneavoastră, de la prima lecţie de deschidere, se simţea o sensibilitate remarcabilă. Toţi studenţii erau în admiraţia cursurilor dumneavoastră şi mai ales a conferinţelor pe care le ţineaţi în legătură cu noile descoperiri. În amfiteatru nu se mai găseau locuri...

— Nu pot să nu recunosc că-mi face plăcere ceea ce-mi spui. O simţeam şi elanul mă fura, sprijinindu-mi îndoielile de vizionar pe concluzii ipotetice, de multe ori cu neputinţă de a fi controlate şi aceasta mă durea. Astăzi au să cadă multe din deducţiile mele în faţa unor realităţi care se conturează, infirmându-mi dibuirile.

— Şi totuşi majoritatea lor au fost confirmate de progresele astrofizicii şi de zborurile în cosmos, domnule profesor. Valoarea ştiinţifică a lucrărilor dumneavoastră a crescut şi chemările la congresele internaţionale s-au înmulţit.

— Cât am să lipsesc va trebui să se ştie că sunt bolnav. În sertarul biroului meu am pus o cerere de concediu pentru facultate, pe care să o dai rectorului înainte de deschiderea cursurilor. Dacă-ai putea să te muţi la noi, aş fi liniştit în privinţa corespondenţei în lipsa mea, îi mai spuse el în clipa în care se auzi soneria de la intrare, când se ridicară de pe scaune.

Rămasă singură, Anca se rezemă gânditoare de masă simţind o uşoară apăsare în piept şi, nevoind să se lase pradă emoţiei, gândurile-i alunecară şi la propunerea Sandei de a se muta la ei. La apariţia unui bărbat elegant, distins şi cu ochelari fumurii, se redresă văzându-l că-i zâmbeşte cu amabilitate, pe când academicianul îi făcea semn noului venit să înainteze.

— Am dorit să cunoaşteţi pe asistenta şi colaboratoarea mea, domnişoara Anca Verdeş, o prezentă acesta cu oarecare mândrie.

— Încântat să mă înclin în faţa unei priviri fermecătoare. Sunt profesorul Terravanţius!

— Mă intimidaţi mai tare, domnul profesor, răspunse ea cu glasul stins şi întinzându-i mâna, stingherită, el i-o sărută.

— Sensibilitatea, gingăşia femeilor şi mai ales armonia glasurilor plăcute nu se găsesc decât pe Terra. Vocile femeilor noastre nu au rezonanţe sufleteşti care dau expresivitate şi căldură interiorizării...

— Ooo!... Ce frumos omagiu adus pământencelor noastre! interveni şi profesorul Priboianu, în timp ce-şi relua locul, interesat.

— Această măgulitoare introducere aţi făcut-o ca să-mi abateţi gândul că nu sunteţi pământean? Ei bine, aflaţi că aţi reuşit pe deplin, i se adresă ea distinsului oaspete.

— Regret, Anca, pierderea celui mai nimerit prilej în care ai fi putut cunoaşte şi pe însoţitorii domnului profesor Terravanţius.

— Tânărul meu discipol se află în vârtejul regăsirii, iar pe indiscretul meu secretar l-am lăsat să-mi puie în ordine materialul informativ, adunat din discuţiile avute cu interesantul savant A. Kazanţev.

— Enigmaticul domn Sicooriss, adăugă zâmbind profesorul Priboianu.

— Mai mult decât atât, domnule coleg, înregistrează şi fotografiază absolut totul. Poftim fotografia dumneavoastră, îi răspunse, scoţând din buzunarul sacoului său un plic mic şi i-l înmână.

— Foarte curios! Nici n-aş fi putut bănui că are atribute de reporter şi că fotografiază pe neobservate, se minună el în timp ce le examină cu atenţie. Nu-s rele deloc, Anca, mai adăugă, de îndată ce le trecu asistentei sale.

— Colosal! Şi încă în patru poziţii diferite, maestre, îşi manifestă şi ea surprinderea. Ce clare sunt!... Cred că aceasta de la birou e cea mai reuşită fotografie a dumneavoastră, domnule profesor. Dacă s-ar putea, aş dori s-o măresc.

— Păstrează-le, Anca, ţi le las cu toată plăcerea.

— Plăcerea va fi şi de partea mea, dacă-mi veţi permite să vi le aduc mărite şi în culorile lor naturale, se oferi interesantul oaspete, ridicându-şi sprâncenele pe deasupra ochelarilor săi, ca totodată să se adreseze amfitrionului: din câte am înţeles, hotărârea dumneavoastră a rămas neschimbată.

— Nicio plecare nu mi-am aşteptat-o cu asemenea nerăbdare, magistre. Principalele măsuri pentru timpul în care voi lipsi au şi fost luate. În parte ai mei au fost preveniţi că s-ar putea să plec la Grenoble cât de curând şi apoi în Elveţia pentru căutarea sănătăţii. Nu vă mai cer decât răgazul de a rămâne încă o zi cu familia, după care trec prin Bucureşti ca să-mi fac bagajul.

— Nu văd la ce v-ar mai putea fi de folos orice bagaj, când la bordul navei noastre nu vă va lipsi nimic din cele necesare noului mediu. În cabina dumneavoastră veţi îmbrăca un costum similar cu ale noastre, absolut necesare pentru a ţine mereu contactul cu computerul în funcţiune. La început veţi sta împreună cu noi într-un fotoliu prevăzut cu trei centuri ocrotitoare contra şocurilor propulsionare până la intrarea în marele vid, care nu durează decât o clipă terestră de la decolare.

— O clipă terestră, murmură Anca, fără să vrea.

— Capsula-i prevăzută cu tot confortul pentru menţinerea morbusului prin reglarea metabolismului şi anihilarea aşa-ziselor „fenomene tektite”,

remarcate la cosmonauţii dumneavoastră pământeni şi în special la cei din misiunea Skylab. Buna dispoziţie, interesul, vioiciunea şi întreaga activitate psihologică sunt scoase de sub imperiul anxietăţii. De asemenea ritmul cardiac este sub directa supraveghere a medicului specialist, pentru menţinerea normală a fluenţei sanguine şi echilibrarea electroliţilor din organism. În trecutul îndepărtat se proceda cu mijloace mai rudimentare; astăzi este exclusă orice surpriză chiar pentru un muribund la bordul navelor noastre.

— Colosale perfecţiuni! se minună Anca.

— Şi când aţi şti că majoritatea sunt produsul arsenalului mintal uman al generaţiilor dumneavoastră, adaptate la vechile descoperiri pe care ni le-am însuşit tot de pe Terra.

— Hm, făcu profesorul Priboianu pe gânduri, mare putere de sintetizare în punerea în practică a tot ce-i nou care întrece posibilitatea de concentrare a spiritului uman.

— Totuşi meticulozitatea şi lipsa totală a improvizaţiei îţi dă un simţământ apăsător de mecanizare, care deprimă.

— Foarte interesant! De neconceput a fi o realitate, îl întrerupse Anca impresionată. Şi totuşi am găsit aşa ceva într-o poemă de Rabindranath Tagore.

— Din aceste cauze, reluă neobişnuitul oaspete, romanele, versurile şi filmele noastre, neavând contraste, sunt fade, n-au voluptatea trăirii în zbucium sufletesc şi realizarea imaginativă a fanteziei umane. Ceea ce ei copiază de la pământeni devine grandios, feeric, gigantic... dar lipsit de vibraţie artistică. Celebrele opere de artă ale marilor artişti ai umanităţii sunt reproduse cu o uluitoare perfecţiune şi, totuşi, ceva imperceptibil le lipseşte, ca un discret tremur de gene, ca tainicul surâs al unei frumoase pământence.

— Minunat, magistre! interveni din nou, admirativ, Anca. Mi-aţi evocat irealizabila „Nirvană" a fantasmului.

— Într-adevăr, o lume ca în basme, o completă profesorul Priboianu.

— Deşi trăim într-o comunitate ideală, ne sufocăm în rigiditatea desăvârşirii între semeni ca nişte maşini însufleţite.

— Vaiii! ce gol imens, care într-adevăr duce la deprimare! murmură Anca, privindu-şi maestrul cu îngrijorare. Şi nu sunt afectaţi de această uniformizare?

— Dar nici nu-şi dau seama, şi-i greu s-o realizeze, neavând acele fibre invizibile ale unor afinităţi atavice. Pe mulţi i-am găsit consternaţi de fineţea tainicei vibraţii artistice suprapusă peste înclinaţiile seculare pe care dumneavoastră le numiţi talent. Oooo, exclamă el, numărând cele

douăsprezece bătăi ale ceasului din sufragerie, neîndurătoarea vreme îmi răpeşte şi cele mai plăcute clipe ale încântării.

— Ce rău îmi pare că n-am avut prilejul să vă cunosc în seara în care s-au discutat şi aspecte ştiinţifice, ilustre magistre!

— Mai generos în lămurirea unor necunoscute a fost Cătălin, discipol şi fiu adoptiv, de obârşie tot terestră, Anca.

— Dacă v-aţi fi aflat printre noi, am fi fost ceva mai rezervaţi. Însă acum, ştiind că vă bucuraţi de toată încrederea domnului profesor Priboianu, am să mai vin, dacă-mi veţi îngădui, să vă aduc veşti...

— Aceasta ar contribui mult la liniştea mea sufletească, dacă-ar fi posibil, se grăbi el să recunoască, stingându-şi ţigara.

— Hei!... cum v-aş mai aştepta! îşi murmură şi ea gândul, îndreptându-şi privirea tulburată către maestrul său.

— Nu înainte de cinci-şase luni pentru a afla cum s-a aclimatizat şi la ce intervenţii chirurgicale va fi supus, astfel cum se procedează cu toate elitele intelectuale...

— Auzi, Anca? izbucni acesta, neputându-şi stăpâni elanul.

— De neconceput, maestre, îi răspunse cu vădită surprindere.

— În acest caz, reluă profesorul Terravanţius, poimâine-seară sunt la dispoziţia dumneavoastră, distinse colega. Decolăm de pe malul mării.

— Astfel mai am o zi în plus de stat cu ai mei, declară el cu mulţumire, în timp ce oaspetele se ridică de la masă. Între timp totul se va aranja ca să nu fiu stânjenit de cei neavizaţi. Ora nouă vă convine?

— Perfect, îi răspunse, sărutând mâna Ancăi, voi fi punctual ca să vă conduc eu la navă.

Rămasă singură, în timp ce amfitrionul îşi conducea vizitatorul, Anca începu să se plimbe de-a lungul terasei şi cu greu se concentra ca să poată face un aranjament în aşa fel ca a doua zi seara, împreună cu Sanda, să-i antreneze pe toţi ai casei la vreun film. Plecarea putea să fie motivată de sosirea maşinii de la academie, prin care i se trimitea biletul de avion, dar gândurile-i erau copleşite de îngrijorare şi tristeţe.

— Sunt bucuros că ai asistat la această întrevedere, Anca, şi că ai putut să te convingi de buna credinţă a unor fiinţe cu mult superioare nouă, îi spunea profesorul Priboianu venind spre ea, ceva mai palid ca de obicei şi cu privirea cam tulbure.

— Vă rog să mă credeţi că sunt neliniştită de această nefirească plecare într-o călătorie aşa de lungă pe care nu ştiu cum o veţi suporta numai între stranii necunoscuţi. Apoi emoţiile şi suferinţele intervenţiilor la care vor să vă supună...

— Îţi mulţumesc pentru grija pe care mi-o porţi, o întrerupse el. S-ar cuveni mai mult ca oricând să-mi spui un cuvânt de încurajare, ca atunci când intram la curs fără dispoziţie. Gândeşte-te că sunt la marginea vieţii şi că încă n-am reuşit să aduc nimic nou omenirii, cu toate strădaniile cercetărilor pe care le-am întreprins. Astăzi mi se dau în lături porţile universului şi să ezit? Orice s-ar întâmpla, este singura ofrandă pe care o mai pot aduce ştiinţei. Tu ar fi bine să primeşti propunerea lui Grig...

— Mi-aţi creat un climat cu totul aparte şi nu cred că aş mai putea face un asemenea pas, îi răspunse ea cu glasul stins.

— Dacă nu mă mai întorc, am să fiu îndurerat şi de gândul că n-am reuşit să te ajut ca să-ţi pui în valoare darurile cu care te-a înzestrat natura. Trebuia să-l sprijin mai mult pe Grig în afecţiunea lui...

— De multe ori mi-aţi spus ca să nu pornesc niciodată de la imposibil, mai ales acum când întrezăresc totuşi posibilitatea unei miraculoase reuşite. Ceva tainic îmi spune că am să vă revăd şi aceeaşi admiraţie nestrămutată mă îndeamnă să rămân alături de dumneavoastră, îi răspunse, aplecându-şi fruntea pe care el i-o sărută pentru prima oară...

*

În amurgul acelei frumoase zile de toamnă, cei rămaşi de la prânzul oferit de Sanda se aflau pe terasă, unde venise şi doctorul David. Fratele amfitrionului şi soţia sa plecaseră demult, iar cei tineri erau absorbiţi în dezlegarea unei probleme de bridge, dată de năbădăiosul Grig. Tudorică chibiţa foarte atent, iar Bob, tolănit sub masă, îşi mişca picioarele prin somn, ca şi cum încă ar mai fi sărit peste valurile din care scosese toată dimineaţa beţele care i se aruncaseră de pe plajă. În şezlongul în care stătuse Anca, doamna Ema Iaroslavici, în pijama de mătase vişinie, îşi agita mereu scoicile unei brăţări, cumpărată în treacăt de la bazar.

— Ei, cum stăm, Paracelţius? îl întrebă stăpânul casei, trăgându-şi la loc mâneca de la cămaşă, în timp ce doctoru-şi strângea trusa.

— Aş vrea să am şi eu aşa o tensiune, Alexandre. 15 cu 7, ca un adolescent alintat de toţi.

— Crezi că mai poate el suporta avionul? îl întrebă Ema, subţiindu-şi buzele sidefii.

— Poate să plece şi-n Australia, fără escală, Ema dragă, îi răspunse doctorul, aşezându-se la măsuţa de lângă ea, unde-l aştepta cafeaua. Hei, ce n-aş da să mă duc şi eu cu el! Dar ce-i cu tine? Nu-mi place cum mergi, Alexandre. Iar te supără coloana vertebrală?

— Cred c-am să mă internez în vreun sanatoriu.

— Eu mă mir şi acuma cum de-ai scăpat aşa de ieftin din acel oribil accident de maşină!... Sanatoriu zici? Unde şi cine-ar mai putea face dintr-un hârb un vas nou nouţ? Nu mă dumiresc ce-ţi venise să laşi volanul în mâna nevestei tale, când o ştiai cât de distrată era?

— Lăsaţi-mi sora să odihnească în pace; nu-mi mai zgândăriţi rana cicatrizată! îi mustră Ema.

— Eu sunt vinovatul, Ema dragă, reluă doctorul David. Nu mă aşteptam ca tocmai Alexandru să facă asemenea imprudenţă.

— Eu una am renunţat, dragii mei, că nu mă pot concentra, spuse Ruxanda, ridicându-se îmbujorată de la masă.

— Cum se face că până acum o fată aşa de frumoasă n-a fost încă răpită de vreun Făt-Frumos? o întrebă doctorul cu glas şi privire admirativă.

— Îmi aştept alesul inimii, nene doctore, la care visez cu ochii deschişi de ieri-seară, îi răspunse ea cu zâmbet şăgalnic.

— Ca să vie mai repede, ar trebui să pui şi ceva bani la Cec, o sfătui el, sorbind din cafea.

— Ha-ha-ha, pufni Ema, cu ironie, ce n-aş da să mai am vârsta ei!...

— Tu ai avut de toate şi-ai făcut ce-ai vrut în viaţă, îi răspunse cumnatul său.

— Cred şi eu, Alexandre, viaţa trebuie trăită la vremea ei, îi tăie ea vorba, când se ridică şi Grig de la masă.

— Tanti Ema, vitrina ţi-i în plin incendiu, că niciun pompier nu ţi-ar putea-o stinge, remarcă el, în râsetele celor din jur.

— Iar ai început cu ironiile tale deşucheate? Dezmăţatule!

În acea clipă Grig zări pe geana apusului, plutind încet, o farfurie zburătoare şi strigă:

— Uite-i, tanti, vin marţienii!

— Auuu! dezmăţatule, răcni ea, sărind din şezlong cu ochii holbaţi, în hohotele de râs ale celorlalţi, care se repeziră la marginea terasei, în timp ce Grig şi doctorul o apucaseră de braţe şi o aşezaseră pe un scaun de la masă. Dintre toţi cei care urmăreau cu mirare calma alunecare a enigmaticei aeronave pe orizont, numai Ruxanda nu-şi putea stăpâni tremurul genelor.

*

Bătuse demult ora nouă, când lumina din iatacul cucoanei Smaranda se stinse. Anca, învăluită-n gândurile care o frământau, se sculă de la masa din pridvor, unde profesorul Matei Priboianu răsfoia *Viaţa lui Ştefan cel Mare* de Mihail Sadoveanu.

— Cu voia dumneavoastră am să mă retrag, spuse ea, luându-şi revista pe care i-o dăduse Grig şi intră în hol, fără ca să dea atenţie la ce mormăise bătrânul.

Ruxanda se întorcea dintr-a treia raită pe care o dăduse falezei, bucuroasă că şi Anca se retrăsese mai devreme. Se înţelesese cu Tudorică să-l aştepte pe Cătălin şi să nu-l lase să se urce până la plecarea ei de pe cerdac. Acesta făcea de santinelă, plimbându-se pe plajă, cu Bob după el, sub imensa cupolă a veşniciei, prinsă-n cuie sclipitoare.

Tăcută, cu un dureros simţământ de îndoială, Ruxanda se lăsă neauzit pe scaunul părăsit de Anca, stânjenită de privirea pe care i-o aruncase unchiul său pe deasupra ochelarilor.

— Ei... crezi că are să-ntârzie? Chiar acum a bătut zece, îi spuse el, scoţându-şi ochelarii.

— Unchiule dragă, mă simt ca pe marginea unei genune care mă atrage în adâncuri şi nu ştiu ce să fac. Nu îndrăznesc să cer sfatul nimănui.

— Sfat, copila mea?... Ei bine află că şi pe mine m-a prins ca într-o vrajă. Oricum ai fi sfătuită, tu tot destinul tău ai să ţi-l urmezi, îi răspunse cu căldură şi cu o uşoară nuanţă de îngrijorare, când lumina începu să pâlpâie încet.

— Veniţi repede s-o vedeţi ce frumoasă e, îi anunţă Tudorică. Parcă-i de argint, mai adăugă repezit şi o luă la fugă înapoi, urmat de Ruxanda.

Nemişcat, pe marginea falezei, învârtindu-şi nările între ţepii botului, Bob adulmeca dihania apocaliptică, gata să facă un salt în vid. Dar de îndată ce de pe burta monstrului strălucitor se lăsă o trapă cu scări, pe care se rostogoli o lumină orbitoare şi o fiinţă omenească începu să coboare, nasul îi spuse că-i un prieten şi, ca înnebunit de bucurie, se năpusti pe scări. Din vârtejul zbuciumului său nu se auzea decât un scheunat de recunoaştere. Când Matei Priboianu ajunse şi el la marginea falezei, nepoţelul său alerga pe plajă spre imensa navă spaţială, în clipa în care lumina fu absorbită prin ridicarea trapei. Pe dunga plajei înfiorată de unduirea mângâietoare a valurilor, două umbre apropiate se profilau pe trena de aur a lunii...

La masa din pridvor, în freamătul calm al nucului de deasupra lor, cei care păstraseră taină desăvârşită urmăreau din nou, într-o linişte cucernică, mărturisirea oaspetelui venit din imensul necunoscut. Ruxanda, încă destul de descumpănită, cu greu îşi stăpânea tainica răscolire a sângelui, care mai stăruia din clipa de pe plajă. Cu sufletul învolburat de aburii nemaipomenitului ei simţământ, genele-i tremurau în rouă unei calde înduioşări. Din ce în ce i se temeinicea încredinţarea că se afla faţă-n faţă cu netăgăduitul ales al inimii sale, când deodată fu zguduită ca de-o chemare:

— Şi aşa, frumoasă domniţă!... În acea binecuvântată primăvară a anului 1474, năucit de încântările mele şi de setea nepotolită de a o zări măcar din când în când, eram în stare să nărui totul în nestăvilitul meu zbucium. Domniţa Olena şi Alexăndrel Voievod mi se arătau cu mare priinţă în acea vreme. Adesea mă scoteau dintre zidurile cernite între care-mi cheltuiam vederea la alcătuirea cărţilor domniei, a catastifelor şi a hrisoavelor de danie. La început, împreună cu domniţa Maria Voichiţa, de îndată ce se liberau de sub tiranica asprime a luminatului lor dascăl, arhimandritul Ţamblac, cutreieram zările ca vântul în galopul cailor.

— Vai, nene Matei, arhimandritul Ioan Ţamblac, solul lui Ştefan-Vodă la senioria Veneţiei, se semeţi Tudorel că ştie, dar la semnul făcut de unchiul său cu arătătorul în dreptul gurii, se făcu mai mic pe scaun.

— Înnebunit de prăbuşirea sufletească pe care am avut-o că micuţa stăpână a sufletului meu nu s-o mai arătat, n-am fost vrednic nici să-mi tăinuiesc cât de cât starea în care mă aflam. Atunci, cu spaimă am citit pe frumosul chip al domniţei Olena, mâhnirea pe care i-o pricinuisem fără vrerea mea.

— Offf! Cătălin, alt mare necaz, răbufni Ruxanda, cu glasul sugrumat.

— Din această nouă primejdie n-am scăpat nici de tăişul ascuţimii isteţului său frate, care ar fi dorit să-l întovărăşesc la nesăbuitele sale petreceri, pe la curţile marilor dregători. De atunci domniţa Olena o lăsa numai pe nefericita fiică a Radului-Vodă să stea în umbra jilţului doamnei ţării, firava doamnă Maria de Mangop, viţă de Paleologi, mereu suferindă. Totuşi, acea tristă domniţă s-a dovedit a avea inimă bună şi, tăcută, îşi mai căuta de lucru din când în când printre bucoavnele colbăite din cămara în care mă aflam, trăgând pe furiş cu coada ochiului. Simţindu-mi suferinţa, la un răstimp a început să-mi aducă veşti despre starea de captivitate în care se afla domniţa Maria Voichiţa, pe care învăţase să o preţuiască pentru frumoasele sale însuşiri.

— Ar trebui să mai fie scoasă din bârlog, că tare-i palidă şi se ofileşte ca floarea fără soare, cinstite boier Călin, îmi spuse cu bunătate nesilită, ţinându-mă sub cătătura caldă a ochilor săi albaştri.

În tulburarea care mă cuprinse n-am fost în stare decât să-i sărut mâna, când prin bolta uşii se ivi postelnicul Ştefan Meşter, care-şi adună zâmbetul tainic pe sub musteţi, înclinându-se.

— Primăvara-i închisă-n colivie şi tinereţea se ofileşte-n umbră, domniţă, glăsui marele curtean, sărutând mânuţa care i se întinsese.

— Prietenii m-au părăsit şi singură nu se cuvine să ies din cetate. Nepoata domniei tale, mândra domniţă valahă, e mereu cerută de măria sa doamna, ca să-i cetească pe limba ei, îi răspunse ea, cam stingherită.

— În binecuvântata Moldovă, vremea potrivită pentru răpirea frumoaselor domniţe şi împărătiţe e ceasul odihnei de la amiază; dar acest tânăr ursuz nu ştie decât de terfeloagele sale, mă împunse el, şăgalnic.

— Se aude despre reîntoarcerea măriei sale la Suceava şi eu...

— Şi domnia ta să ieşi din bârlog! îmi tăie el vorba poruncitor. La al doilea ceas de la amiază vom pregăti caii pe care se vor urca zeiţele castelului. Ciocârlia a şi dat semn văzduhului de marea veste, mai adăugă cu mândrie în râsul cristalin al domniţei Olena.

De curând fusese adus de la hergheliile domneşti de la Timiş un tretin, pur sânge arab, de-o frumuseţe rară, pe numele de Voitiş, hărăzit pentru înlocuirea lui Cătălan.

— Tanti, tanti... armăsarii lui Ştefan cel Mare!...

— De abia suferea şaua pe el, alunecă povestitorul peste mirarea băiatului, dar domnia sa postelnicul, după ce alergaserăm cei doi cai, porunci vătafului să-l scoată pe Voitiş. Domniţele aşteptau înspăimântate pe caii lor, văzând neastâmpărul minunatului tretin, pe care nu-l puteau stăpâni doi slujitori, ca al treilea să-i strângă chingile.

— Vai, unchiule, e primejdios să urci pe el, îi strigă cu glas de mare îngrijorare domniţa Maria Voichiţa, dar el îi răspunse râzând:

— Fii pe pace, copilă dragă, vreau să văd ce ne poate dovedi acest chipeş moldovean, care l-a răpus pe tâlharul Ilie Cârnul.

— Nu, nuuu! se împotriviră amândouă într-un glas, ceea ce mă îndârji, mai ales că slujitorii şi oştenii adunaţi începuseră a-şi da coate. Cu fălcile-ncleştate, prins de pragul de sus al uşii, mi-am dat drumul pe el de îndată ce mi-l aduseră sub mine şi, n-apucasem bine dârlogii, când o şi zbughi la larg, ca o săgeată. Greu am izbutit să-mi trec picioarele în scări, gata, gata să mă prăbuşesc în galopul lui din jurul fântânii. Apoi, simţindu-mi strânsoarea pulpelor, se ridică de câteva ori şi, neizbutind să mă răstoarne, se încordă, pornind ca o năluca pe sub bolta porţilor date-n lături. Sus, pe Câmpia Direptăţii i-am dat frâu, cumpănindu-mă în nemaipomenita lui zbenguială, până ce-am izbutit să-l pun la trap. La marginea crângului, domnia sa postelnicul mă aştepta cu plăcutul său zâmbet, între cele două domniţe, încă neliniştite. Năzdrăvanul fugar juca în spume, fornăind şi mestecându-şi zăbalele, gata s-o zbughească din nou, de îndată ce întregul grup se puse în mişcare.

— Frumos, Cătălin! murmură Ruxanda cu privire admirativă.

— Formidabil, răcni Tudorică entuziasmat, împingându-l pe Bobiţă care dormea peste picioarele lui, în timp ce bătrânul îşi aprindea o ţigară, dus pe gânduri.

— Gâtul încordat al armăsarului era greu de stăpânit în trapul săltat al celorlalţi cai, îşi reluă el firul povestirii, trecându-şi mâinile prin pletele-i răvăşite. După mai bine de un ceas de vreme de cutreierat ponoarele, domnia sa postelnicul Ştefan Meşter dădu glas de oprire lângă scorbura unui corn trăsnit. Domniţele, îmbujorate şi cu tot soarele în priviri, făcură botişor la îndemnul său de întoarcere şi, după ce schimbaseră priviri cuminţi, se supuseră. Cum vântul din faţă stârnea colbul şleahului, am trecut pe mirişte a lăturalnică pe care caii prinseră a sili către Suceava. Soarele în coborârea lui spre zarea chindiei şi armonioasa cumpănire pe cal a domniţei Maria Voichiţa îmi fermecau privirea. Pluteam înfiorat în şa, cu sufletul liberat de gândul neînsemnatei mele fiinţe, când la rostogolirea unui iepure pornit în goană nebună de sub copitele calului său, acesta, înspăimântat, o luă peste câmp, într-un galop năprasnic. Pintenii pe care i-am pus calului îl făcură să sară în două picioare, să se învârte în jurul său, ca apoi să se aştearnă zvâcnind în zbor pe urma fugarului înfricoşat. Vântul îmi huia-n urechi şi obrajii-mi erau în flăcări, de grija că n-am s-ajung la vreme ca să-mi astâmpăr inima. Când am văzut-o clătinându-se, am înfipt pintenii mai tare în coastele armăsarului şi, culcat peste coama-i, care-mi şfichiuia faţa, am prins dârlogii fugarului.

— Brrravoo, Cătălin! izbucni Ruxanda cu ochii în flăcări, de multe ori am avut coşmaruri asemănătoare cărora nu le găseam dezlegare.

— Cheia ţi-a răpit-o destinul, domniţă, murmură el ca halucinat, trecându-şi mâna peste ochi. Aveai aceeaşi privire când te prinsesem în braţe, clipă din care mi s-a tras întreaga nenorocire a vieţii mele terestre.

— Nemaipomenit!... Ce stare de sugestie, mormăi şi bătrânul cu ochii la băiatul care rămăsese înmărmurit.

— Nu poate fi sugestie, unchiule dragă, când eu simt c-a fost aievea, rosti ea, neputându-şi lua privirea de pe expresiva faţă îndurerată a tânărului povestitor, care urmă:

— Cu frumoasa fată în braţe, care-şi pierduse cumpătul de spaimă, am zărit într-un nour de colb o căleaşcă boierească în goana cailor, venind dinspre Suceava şi, la geamul ei, iscoditorii ochi ai paharnicului Ulea.

— Hiii! răbufni Tudorel, cu mâna la gură.

— La sfatul domniei sale postelnicului Ştefan Meşter, de cum am intrat pe poarta cetăţii, am cerut intrare la arhimandritul Amfilohie Şendrea, care m-a primit îndată în chilia sa. După întreaga mea spovedanie, din care nu i-am tăinuit nimic din simţămintele mele, a rămas în scaunul său cu ochii în golul din mica încăpere. În liniştea grea în care mă cufunda neîndurătoarea aşteptare pe laiţa pe care stăteam, începu să-mi apese inima povara dureroasei ispăşiri, care porni odată cu primele sale vorbe:

— N-aveai de unde afla în orbirea ta, fiule, că ai năzuit aşa de sus. Te-a luminat bine gândul de-a mi te mărturisi şi mă leg să fac totul spre a te scoate din primejdie cât mai e vreme. A doua zi după sosirea aici a măriei sale, să fii gătit de plecare. Va trebui să treci în grabă hotarul.

— Părinte!... am izbucnit, prăbuşindu-mă-n genunchi.

— Te-nţeleg, te-nţeleg, suflete, te doare... dar mai târziu ai să mă-nţelegi şi tu că rana ta nu poate avea tămăduire. Dărnicia naturii te-a înzestrat cu însuşiri alese, de om bun şi generos. Te-a făcut şi chipeş pentru a-ţi încerca astfel credinţa faţă de cei cărora le datorezi supunere, chiar până la jertfirea fiinţei tale pământene. Ridică-te şi ascultă-mă ca pe tatăl tău: Va trebui să pleci pe mai multă vreme pentru desăvârşirea învăţăturii tale. Dă-mi răgazul să mă sfătuiesc cu domnia sa postelnicul Ştefan Meşter, care are prieteni şi legături cu neguţătorii care ne vin cu mărfuri din orient. Sunt veşti că, din pricina înfrângerii din Asia, Muhamet-Sultan Cuceritorul încă îşi linge rănile. Porunca pe care o dăduse lui Soliman-Bei Hadâmbul, ca să-şi agonisească oşti din Rumelia şi Albania, pentru călcarea Moldovei, o rămas în vânt deocamdată. De altfel turcul s-o dovedit mai totdeauna greoi la treburi grabnice şi aiasta nu-i poate strâca harnicului nostru domn. Mai află că în urma îndemnului domniei sale postelnicului Ştefan Meşter, copila, care-i este nepoată, mi s-o mărturisit înaintea ta, fiule...

Cu sufletul ei curat, dintru început o fost cuprinsă de un simţământ cucernic de recunoştinţă pentru măria sa Ştefan-Vodă. Apoi, cunoscându-i marile însuşiri şi dreapta lui înţelegere pentru norodul ţării, preţuirea lor o face să-l vadă şi cu ochii inimii...

— Cu ochii inimii, am murmurat cu glasul sugrumat, când el reluă:

— Te-am aflat ca pe un tânăr luminat... Nu lasa patima să-ţi întunece mintea! Din clipa asta, pe domniţa Maria Voichiţa s-o priveşti ca pe-o doamnă a ţării, fiule, îmi mai spuse el.

— Sărmanul meu prieten!... murmură înduioşată Ruxanda, cu genele umezite.

— Straşnic sfetnic! rosti unchiul său, adunându-şi sprâncenele pe deasupra ochelarilor, în timp ce băieţelul reîncepu să respire normal.

După un scurt răgaz de tăcere, Tudorică tresări, aducându-şi aminte de pregătirile pe care le făcuse cu Ruxanda.

— Mergem, tanti Ruxanda? o întrebă cu ochi iscoditori.

— Da, da, Tudorele. Uitasem, îi răspunse ea ridicându-se.

— Eu aş dori un pahar cu apă minerală, Ruxăndiţo, o rugă unchiul său, în timp ce ea porni grăbită după Tudorel, care dispăruse în hol.

Ceilalţi doi rămăseseră pe gânduri înfioraţi de melodioasa nelinişte a mării. Freamătul monoton al nucului îi apropia sufleteşte, deşi bătrânul profesor era stânjenit de o temere indefinită, dar întrebări nu cuteza să puie.

„Şi totuşi amândoi sunt prinşi în aceleaşi mreje ale naturii umane", îşi spunea în gândul nedumeririi sale care-l îndemna să curme tăcerea, când auzi din nou plăcutul glas al aceluia care străbătuse nepătrunsul:

— Nu fiţi îngrijorat, domnule profesor, căută să-l liniştească acesta, ca şi cum i-ar fi auzit gândul. Nu-mi întunecaţi nădejdea acestei îndepărtate izbăviri, acum când aţi căpătat încredinţarea desăvârşitei asemănări, se grăbi el să-i spună, văzându-l pe Tudorel întorcându-se cu tava cu pahare şi sticluţele de pepsi-cola.

— N-am niciun merit, Cătălin, îl anunţă Ruxanda, punând o farfurie cu tarte pe masă. Sunt prăjiturile mele preferate cu care mă răsfăţă mătuşa Smaranda, stăpâna casei în care te afli.

— Nemaipomenit, domniţă, sunt aceleaşi care le plăceau coconilor domneşti, Bogdan şi Petru, îi răspunse primind cu satisfacţie farfurioara pe care i-o dădea, în timp ce Tudorel turna, prin paharele care se abureau, sucul preferat.

În sunetul linguriţelor şi al sonorului „hap" cu care-şi primea şi Bobiţă dreptul său în râsetele celor de la masă, Tudorică aştepta cu nerăbdare să afle ce va spune nepământeanul despre mult apreciata lui băutură. Dar acesta, de abia-şi muie buzele în pahar, după care îşi trecu şerveţelul peste mustăcioara-i frumos arcuită, şi-şi reluă firul povestirii, mulţumindu-i Ruxandei numai prin zâmbet:

— În acel scurt răstimp de tihnă pentru ţară, măria sa Ştefan-Vodă nu conteni de a-şi face rânduielile pentru jertfa pe care va fi silit s-o aducă în blăstămul neodihnei sale. Slobozea din nou solii pe la marele curţi megieşe şi avea trebuinţă să-i stau în preajma-i, pentru alcătuirea cărţilor, la care mă dovedisem a fi iscusit. Cu greu dădu încuviinţarea de-a mă înstrăina, numai când mi se încredinţă şi merticul în galbeni, statornicit de măria sa prin uric de veac, pentru mânăstirea Zografi de la Muntele Atosului. Pe un galion turcesc din raiaua Brăilei, venit cu oşteni de la Stambul, între patru neguţători lipscani cu îndreptări de la împărăţie, am ajuns cu bine în apele Bosforului. Sub veşmântul meu de neguţător nu mai aveam din ţară decât cruciuliţa de la botez, prinsă-n lănţug la gât de mama, şi un frumos jungher veneţian, dat de domnia sa postelnicul Ştefan Meşter, pe care-l mângâiam mereu în taină ca pe un talisman. În strălucirea orbitoare a soarelui răsfrânt peste oglinzile mişcătoare, străbătusem apele Pontului, ca într-o noapte, sub rumeneala de incendiu a lunii, să strângem pânzele în strunga Bosforului. Conducătorul neguţătorilor, cu care mă înţelegeam în greceşte, şi-a lăsat tot

tarhatul în paza noastră pe chei şi, la a treia cântare a cucoşului, ni s-a arătat din nou cu faţa zâmbitoare. Ajutat de ceilalţi mi-a legat în spate traista cu galbeni, peste care mi-au pus o rantie veche şi murdară de călugăr, iar peste plete o camilafcă zdrenţuită. După ce mi-a dat în grijă să merg mereu plecat ca să se vadă mai bine ghebul şi să-mi ascund faţa, m-a împins pe puntea unei corăbii care era gata să ridice ancora. Astfel am ajuns în insula Rodos din coasta Anatoliei, unde am nimerit uşor la casa lui Iani Stavracas, renumit negustor de giuvaere şi obiecte de artă, rămas legat cu cinstită prietenie de arhimandritul Amfilohie din vremea în care fuseseră împreună la învăţătură. După ce citi scrisoarea pe care i-o adusesem, mă privi râzând cu bunătate, bătu din palme şi porunci să fiu dus în cămara vecină cu aceea a lui Andreaş Voievod, la care slujitorul mă privi mai de departe.

Abia după ce mi-am spălat faţa şi trupul de oboseala lungului drum şi-mi îmbrăcam noile veşminte trimise de chir Iani, am izbutit să aflu de la slujitor că mă aflu în megieşia lui Andreaş-Voievod, fecior al strălucirii sale Birtoc, castelan al Maramureşului. Apoi, ridicând traista de unde o lepădasem, îmi spuse că sunt aşteptat de stăpânul său şi o luă înainte ca să-mi deschidă drumul.

Marea încăpere în care am fost primit de acel om cuprins era ca un muzeu de lucruri rare şi obiecte de preţ, tablouri, sculpturi, bijuterii, covoare de Smirna, Buhara, persiene, văzute prin vitraliile geamurilor ale căror culori se mişcau după voie pentru potrivirea luminii. Era un om gros, de statură mijlocie şi cu ochi râzători. Înţelegea şi limba noastră, pe lângă alte cinci-şase limbi ale negustoriei sale, parte învăţate la mânăstirea Vatopedi, unde-şi luminase mintea împreună cu arhimandritul Amfilohie şi cu măria sa Ştefan-Voievod, pe când erau feciori tineri. De la el am aflat că aş fi neam cu măria sa Ştefan-Vodă, prin bunicul meu, frate cu doamna Oltea, şi mătuşă a tatălui meu, Duma Vlaicu-Pârcălabul.

Acel grec cu privire pătrunzătoare, înţelegător al vremilor, se arăta mereu mândru de dreapta lui preţuire a marilor fapte de arme şi bunele alcătuiri diplomaticeşti ale prietenului său de la Moldova. Una din multele sale corăbii de pe marea cea mare, a doua zi, ridică pânzele către zări, anume ca să ducă galbenii soroci ţi de măria sa mănăstirii Zografi, la care adăugă şi partea sa anuală.

— Domnia ta, îmi spuse zâmbind, după ce corabia pălită de vânt se hartoi, rămâi prizonierul meu până la o nouă poruncă.

În acel bogat sălaş îmi cheltuiam nerăbdarea în care mă chinuia dorul de ţară. Nu-mi mai puteam spori cunoştinţele din pricina grijii care mi-o stârneau zvonurile că în acel an se arăta din nou primejdie mare numai asupra Moldovei. Sultanul reînnoise porunca dată lui Soliman-Bei

Hadâmbul, care se afla lângă cetatea Scutari, ca să-şi îndrepte oştile către Dunăre pentru călcarea Moldovei, fără întârziere. Popasul de iarnă să nu-l facă decât la cetatea Cameniţa, pentru supunerea Lehiei. De acolo va străpunge şi la unguri, la vremea potrivită, cu sprijinul pe care şi-l va agonisi în drum. Senioria Veneţiei, rigii şi craii creştinătăţii, şi chiar părintele Piu, papa de la Roma, cu toate că vedeau primejdia pregătirilor, îşi căutau de orânduirile lor, ştiind că la Moldova şi apoi în Lehia va fi cu zăbavă. Numai măria sa Vlasie-Maghiar, Voievod al Ardealului şi-a dat sama de primejdia în care se afla întreaga creştinătate, slobozind pe secui ca să intre în leafă la Moldova. Zădarnic l-au lovit Matiaş Crai şi Vlasie-Maghiar pe Laiotă cu oastea în două rânduri, că acel viclean s-a ţinut tare cu ajutorul beilor de peste Dunăre şi Ţepeluş-Basarab cel Tânăr n-a izbutit să apuce scaunul Ţării Româneşti la cea vreme.

În lehamitea mea de viaţă, singurele raze de soare care mai pătrundeau în bezna sufletului meu era prietenia caldă şi mângâietoare a lui Andreaş voievod şi atracţia pe care o căpătasem pentru minunile artei umane.

La vreo trei luni ale exilului meu, viaţa mi-a fost înseninată odată cu ivirea lui moş Toader Cosor, pe pragul odăii în care abia mă deşteptasem.

— Nemaipomenit, Cătălin! izbucni Ruxanda înduioşată, în timp ce bătrânul îşi ştergea nervos ochelarii.

— Venise pe o corabie trimisă de chir Iani în raiaua Brăilei cu grâne şi furaje pentru turci, dar în fundul calei se aflau tăinuite, sâneţe, suliţi, flinte, săbii şi butii cu pulbere, care au fost lăsate la malul târgului Galaţi. Parte din grâne şi toate furajele turcilor au luat foc chiar în noaptea în care fuseseră lepădate pe cheiul Brăilei, de îndată ce corabia prinsese vântul în pânze.

— Formidabil, răbufni Tudorică, aşa prieten mai zic şi eu!...

După ce vorbitorul îşi muie buzele în paharul său şi-şi trecu batista peste gură, reîncepu:

— Veştile aduse de bătrânelul meu îmi umpluseră inima de amărăciune. Trei zile n-am mâncat nimic, păstrând în gură un gust de fiere, iar nesomnul îmi împăinjinise mintea. Rătăceam pe malul mării ca un bezmetic, urmărit de umbra moşneagului, îngrijorat ca să nu fac vreo poznă nouă. Ştia că sunt un bun înotător, dar se temea de jungherul de care nu mă despărţeam niciodată. Îşi dădea cu pumnii în cap că avusese neghiobia să-mi spuie prea multe, din care se vădea că va trebui să rămân încă multă vreme în pojarul pribegiei mele. Astfel am aflat că măria sa Maria de Mangop, doamna ţării, mereu bolnavă, nu mai sufere aerul Moldovei, tânjind după fala şi bogăţiile Bizanţului pierdut. Că măria sa Ştefan-Vodă, în zbuciumul în care se afla, hăituit din toate părţile, nu-şi mai găseşte ogoire sufletului nici în tainiţele vieţii sale trecătoare. Că se simte îmbătrânit înainte de vreme şi că singura

fiinţă care izbuteşte să-i redea curajul este acea copilă înţeleaptă a Radului-Vodă. Că deşi paharnicul Ulea şi-a ţinut gura, mulţumit de izgonirea mea, cuviosul Nicodim îmi trimite sfat ca să mă supun poruncii arhimandritului Amfilohie Şendrea.

Marea înconjurătoare cu mirajul ei albastru al depărtărilor îmi strivea putinţa evadării chiar din mine însumi, îngânându-mi suferinţa în calmul unei dureroase nepăsări. La rugăminţile mele de a-mi da sprijin, pentru a mă afla sub braţul puternicului nostru domn în acea grea cumpănă a ţării, bunul şi cinstitul meu proteguitor a rămas neînduplecat.

— Până nu primesc încuviinţarea arhimandritului Amfilohie Şendrea care mi te-a trimis, rămâi sub oblăduirea mea, copile, îmi răspunse cu bunătate, dar şi cu nestrămutată hotărâre.

Vara anului 1475 am petrecut-o în suferinţă şi tristeţă sub cel mai minunat cer al pământului. Starea în care mă aflam, ca şi tristeţea mea mi-au adus prietenia lui Andreaş-Voievod, în care am găsit alinare. Dar la vremea când începeau să se ofilească frunzele în Moldova mea, subaşii şi năvrapii otomani deschideau calea urdiilor şi tamazlâcurilor din Rumelia cu faţa către Dunăre. S-a întâmplat ca în acea nestăvilită curgere a vremii de vitregie, domnia sa Iani Stavracas să fie chemat la marele târg de mărfuri din Alexandria. De cum au prins pânzele a se umfla în vânt şi corabia sa a se cumpăni spre larg, luminăţia sa Andreaş-Voievod mi-a şoptit să mă gătesc de drum, fără ştirea slujitorimii. Vorbise cu un negustor veneţian să mă treacă cu corabia sa pe ţărmul turcesc. Cum între timp începusem să mă descurc şi în limba turcă, socoteam în nestăvilita mea bucurie că am să ajung cu bine până la Dunăre. La banii pe care-i mai aveam, mi-a mai adăugat o pungă cu galbeni şi, alături de moş Toader, mi-a dat şi pe slujitorul său Milan, care trebuia să străbată Ardealul. În zorii zilei de trei noiembrie, mi-am luat rămas bun de la acel nobil suflet, care poruncise să fie aduşi caii lui sub un smochin dinspre drum, unde am încălecat între moş Toader şi Milan Alvanitul. De cum am ieşit din arhipelag şi am pătruns pe pământ, în aceeaşi noapte am încălecat din nou, ocolind aşezările omeneşti. Dormeam prin păduri ziua, făcând cu rândul pază la cai. Dar în a patra noapte am fost păliţi de oşteni osmanlâi care ne-au luat caii, banii şi ne-au lepădat într-o râpă, cu răni grele, din care Alvanitul şi-a tras moartea. Pe cel care-l străpunsese cu iataganul şi mă rănise şi pe mine la umăr, am izbutit să-l răpun cu jungherul meu. În râvna noastră de a-l îngropa pe Alvanitul, rănile prinseră a sângera mai tare, dar nu ne lăsarăm până nu l-am pus în mormânt, după cuviinţă. Până în marginea pădurii din apropiere ne-am târât istoviţi, dar clănţănitul dinţilor bătrânului şi ochii lui mă îngrijorară. Când i-am desfăcut bundiţa, cămeşoiul îi era plin de sânge în josul inimii.

— Sărmanul bătrânel! rosti cu înduioşare Ruxanda.

— Cu jungherul mi-am tăiat cămaşa, ştergându-i după aceea rana şi acoperind-o cu fâşii, peste care i-am legat brâul strâns, cu toată durerea pe care şi-o tăinuia prin scrâşnirea dinţilor. Sub piatra unui dâmb se auzea clipocitul unui şipot, unde m-am spălat de sânge şi, când îmi cercetam rana de la umăr, din pădure cobora o umbră de călugăr, şchiop şi cu rantia-i peticită, în care se încurca; venea spre mine, tăcut. Privirea lui rătăcită se opri asupra cruciuliţei de la gâtul meu. Din întrebările mele în greceşte, am văzut că mă înţelegea, dar în loc de orice răspuns îmi arăta mereu spre gura-i lipsită de dinţi că nu poate vorbi. A înţeles că am fost atacaţi şi prădaţi, că suntem creştini şi că bătrânul e rănit, după care mă ajută să-l ridic, făcându-mi semn să ne îndreptăm spre cărarea pe care coborâse din pădure. Foarte cu greu am izbutit să ajungem la schitul de sub munte, susţinându-l de subţiori pe moş Toader, unde bătrânul egumen al schitului i-a cercetat mai întâi rana, dând mereu din cap a îngrijorare. La lumina slabă a opaiţului am văzut că bătrânelul meu era alb ca varul şi ochii i se împăinjineau. N-a gustat decât puţin lapte cald de capră, în timp ce-i ştergeam mereu sudoarea de pe frunte. În chilia pe care ne-a dat-o, egumenul a rămas cu noi toată noaptea, moţăind pe laiţă cu capul în piept. Din când în când tresărea, lua cana de apă în care muiam cârpele pe care le puneam pe pieptul şi fruntea bătrânului şi o readucea cu apă rece de la fântână. Spre dimineaţă, văzând că i s-a mai potolit arşiţa rănitului, m-a împins spre laiţă şi nu mă lăsă până nu m-am supus îndemnului său de-a mă întinde pe scândura îngustă.

— Şi a scăpat moş Toader? întrebă nerăbdător băiatul, clipind des sub privirea tulbure a Ruxandei.

— Nu mi-am dat seama când adormisem, dar am sărit din somn ca scuturat de o mână nevăzută. Pe uşa dată-n lături mă orbi lumina soarelui şi dinspre bisericuţă venea fratele şchiopătând. Buimăcit, mă frecam la ochi nedumerit, simţindu-mi umărul mai îndurerat. Opaiţul pâlpâia, fumegând în spirale mici. Pe paiele patului moş Toader, cu faţa-n sus şi mâinile pe piept, se uita nemişcat spre lumânărica de ceară care se afla deasupra sa, pe poliţa strâmbă din peretele afumat. Urechile au prins a-mi ţiui şi, cu ochii înceţoşaţi, îmi târâiam picioarele în paşi străini. Din uşă călugărul îmi făcea semne, apăsându-şi degetele peste ochi, la care m-am aplecat şi cu mâini tremurătoare i-am închis pleoapele.

În freamătul nocturn al nucului de deasupra pridvorului, povestitorul, cu ochii umezi, făcu o pauză apăsătoare, în care Ruxanda îşi trecu batista peste ochi, după care reîncepu:

— A doua zi, pe înserat, bătrânul egumen, ajutat de alţi trei călugări, îl aşeză într-un sicriu împletit din răchită şi i-am făcut priveghiul toată

noaptea, în tăcerea îngemănată cu muţenia umbrei călugărului de alături, urmărindu-i nemişcarea cu care se îndepărta de mine pentru totdeauna. În zorii zilei, împreună cu ceilalţi călugări, am pus umărul beteag sub sicriul sărac până la o salcie bătrână de la cotitura pârâului din vale, care şerpuia printre măslini. În acea adâncă singurătate, roua sufletului meu îndurerat picura pe tristeţea mormântului de sub salcia care plângea aplecată peste noi.

— Frumos, Cătălin, murmură aproape neauzit bătrânul profesor, punându-şi pe masă, cu degete tremurătoare, ochelarii umeziţi.

— Într-un târziu, m-am ridicat, simţindu-mi capul în flăcări, şi m-am coborât pe prundişul pârâului. Păru-mi era ud şi faţa îmbrobonată de o sudoare rece. Dezbrăcat până la mijloc, mă spălam liniştit, aşezat pe o piatră, făcându-mi planuri de plecare în gândurile mele răvăşite, când, pe deasupra mea, am simţit fâlfâit de aripi. Pe limpezimea cerului un lung triunghi de cocori plutea pe milenara lor cale şi, în credinţa că-i un semn al frumoaselor toamne din Moldova, i-am urmărit cu ceaţă-n ochi până s-au destrămat pe azurul îndepărtat al Helespontului.

— Cătălin! şopti şi Ruxanda cu privire ca de vis.

— Când începusem să-mi trag din nou veşmintele pe mine, am văzut că rana umărului meu se obrintise. O săptămână am zăcut în friguri şi sudoare cu rana arsă de egumenul Antim. Fiind slăbit, nu mi-a îngăduit să plec decât peste alte trei zile, sfătuindu-mă să mă întorc la Rodos. În dimineaţa de 12 noiembrie a anului 1475, am purces la drum înfăşurat într-o rantie veche, strânsă cu o funie de cânepă, fără nicio leţcaie, dar cu merinde în traista petrecută pe după gât. La câteva zile de mers anevoios, am dat de calea pe unde trecuse puhoiul oştilor împărăţiei, pustiită şi arsă ca de un pojar cât vedeai cu ochii. Cu grija mereu trează de a ocoli vămile urgiei, cerşeam prin sate lăturalnice, bătând calea către Dunăre mai mult prin păduri şi pustietăţi, flămând şi fără încălţări. Pe o burniţă îngheţată, care-mi înţepenise picioarele înfăşurate în cârpe, am ajuns în lunca Dunării, unde am fost primit de un pescar bătrân în coliba sa. Bătrânul, cu un ochi scurs şi piciorul drept înlocuit de un butuc, m-a ospătat cu borş cald de peşte şi mămăligă de mei, după care mi-a făcut semn să mă culc pe paiele de lângă vatra care încă fumega. Din cele ce-mi spusese cu spaimă, am izbutit să înţeleg că tamazlâcurile şi bombardele grele încă frământau glodurile de peste mal. Văzându-l că-şi ia cojocul şi că pleacă, mi-am desfăşurat picioarele rănite şi îngheţate, după care am întărit focul cu câteva găteje şi m-am cuibărit în fân.

De abia după două zile a cutezat să mă treacă noaptea peste fluviu cu lotca lui. A doua zi începuse să ningă cu fulgi mari şi, înspre apa Ialomiţei, pe

drumul Brăilei, am căzut rob şi pus în lanţuri de oşteni de-ai lui Laiotă-Vodă Basarab, care se alcătuise cu oştile Padişahului. Fruntea ordiilor călcase hotarul Moldovei, dar au avut de furcă la cetatea Crăciuna moldovenească, unde au suferit pierderi mari, fulgerate din parcanele care ţineau puhoiul pe loc. Răzăşimea, în fruntea căreia se afla Spătarul Mihail, spârcuia zi şi noapte laturile balaurului sub mânia crivăţului şi a împunsăturilor călărimei lui Alexăndrel-Vodă, mânându-i către olatul Bârladului.

— Lupta de la Podul Înalt, spre Rahova... colosal, copii, izbucni bătrânul profesor de istorie cu mândrie.

— Trudeam fără istov la scoaterea puştilor grele din glod sub biciul başbuzucilor iadului şi a viforului necruţător care-mi îngheţa şi sufletul din mine. La un iureş al transilvănenilor de sub braţul domniei sale Petre Hărman, la câteva zile după sărbătorile de iarnă, am fost scos din lanţuri şi oblojit la o moară părăsită din Valea Corbului. Dar până-am izbutit să ajung la tabăra de la Vaslui, cu umilinţă am aflat că nu mai eram folositor nimănui. Măria sa Ştefan-Vodă dobândise cea mai strălucitoare izbândă a creştinătăţii.

— Formidabil, nene Matei, răcni Tudorel cu ochii holbaţi, frământându-se pe scaun, gata să răstoarne sticla de pepsi din faţa sa.

— Da linişteşte-te odată, Tudorele, îl dojeni iar Ruxanda, strângându-şi flaneluţa pufoasă în jurul pieptului.

— Nemaipomenit să asculţi povestindu-se fapte din cea mai strălucită epocă de glorie a neamului nostru... şi încă de o fiinţă care a trăit acum cinci secole şi mai bine, se minună stăpânul casei.

Dar Ruxandei, căzută din nou în tăcuta-i admiraţie, nu-i mai putea stăpâni nimeni atenţia, decât atunci când frumosul ei „Zburător cu negre plete" reîncepu cu glas mai scăzut:

— După ce am fost în stare să mă înfăţişez măriei sale „Izbăvitorul", domnia sa slugerul Macovei mi-a încuviinţat intrarea, veste pe care o aşteptam la cortul domniei sale căpitanul Pere Hărman. De îndată ce-am pus genunchiul în pământ, închinându-mi fruntea după cuviinţă, măria sa m-a recunoscut, a poruncit să mă ridic şi mi-a spus cu glas molcom că ştie de la domnia sa căpitanul Petre Hărman prin câte am trecut. Tulburat de privirea-i neagră, prinsă-n cearcăne de trudă, mi s-o părut slăbit şi părul tâmplelor mai încărunţit, dar nimic nu-i putea umbri strălucirea măreţiei din jurul frunţii sale. Readunându-mi gândurile pe care mi le împrăştiase, cu umilinţă am cerut iertare că n-am fost vrednic să ajung la vreme. Dar în loc de orice răspuns, se ridică din jilţ şi îndreptându-se către domnia sa marele logofăt Toma, acolo de faţă, îi puse mâna pe umăr, glăsuind:

— Auzit-ai, cinstite al nostru mare sfetnic, are remuşcări că n-a ajuns la vreme ca să cadă sub ascuţişul vreunui iatagan, cu flamura Moldovei în braţe. Se mai poate careva îndoi de credinţa lui? Dorinţa noastră este ca să avem cât mai mulţi tineri ca dânsul în divan. Ei au să-mi aleagă pleava, ca să se păstreze credinţă în domn şi ţară.

— Nimeni şi nimic nu-l poate opri pe strălucitul nostru domn să-l puie la încercare.

— În-cer-careee! tună glasul său pornind în lungul încăperii, ca apoi să se întoarcă mai potolit. Osteneşte-te şi scrie de îndată hrisov de aşezare a lui Călin al Vlaicului în slujba de medelnicer al curţii noastre şi tălmaci la trebile diplomaticeşti, cu scaun în divan. Aşa să fie şi nu altfel!

— Maria ta!... am izbucnit, căzând în genunchi şi sărutând poala hlamidei împărăteşti, în clipa în care uşile fură date în lături.

— Urăm sănătate măriei tale şi mângâiere pentru dureroasele pierderi suferite, se ridică glasul postelnicului Ştefan Meşter dintre cei care intraseră odată cu el, înşirându-se de-a lungul zidurilor.

— Bun sosit, călătorule de la drum lung! îi răspunse Ştefan-Vodă. Ce veşti ne aduci dintre omăturile Ţării de Sus?

— Caii au muncit din greu şi săniile au spart nămeţii, doamnele şi copiii au ajuns cu bine la Suceava. De cum s-a primit vestea marii izbânzi, nici zidurile fortăreţii nu le mai puteau fi oprelişte.

— Să trăieşti, măria ta! răsună urarea într-un glas a celor care intrară odată cu postelnicul, mai toţi căpitani de oşti, pe când domnul se aşeză, mai înseninat, în jilţ.

— Mulţămim pentru toate dovezile de credinţă pe care ni le-aţi dat din clipa în care am simţit că întreaga ţară-i alături de inima noastră. Bănuiam eu că nu mă voi putea bizui pe făgăduielile goale trimise de craii şi palatinii care n-au înţeles că apărarea creştinătăţii se face la Dunăre, nu în castelele huzurului. Voi, dragi ai mei sprijinitori, mi-aţi dat mereu încredinţarea că nu mă aflu singur, când am fost nevoit să trag sabia. Am suferit pierderi grele, ţara sângerează şi noi rămânem cu inima stricată fără izbăvire, dar duşmanul o aflat că cine intră cu trufie în Moldova o leapădă sub copitele cailor noştri.

— Uraaa!... Trăiască măria sa Ştefan-Vodă, am izbucnit cu toţi într-un glas, când domnul ridică mâna, oprindu-ne, cu tristeţă în adâncul ochilor:

— Nu se cuvine să ne semeţim pe osemintele celor care au căzut jertfă. De abia ne-am ridicat răniţii din gloduri, dar încă nu ne-am ales morţii ca să ştim câţi am mai rămas. Pentru aiasta v-am chemat la mine la acest ceas al socotelilor care ne sângerează inima. Mergeţi din nou la steagurile voastre ca, împreună cu hotnogii şi cetaşii, să scoateţi la lumină trupurile celor

neînsufleţiţi. Vlădica Ilarion al Episcopiei Vasluiului le va împlini îndreptările îngropării la care ţinem să fim faţă. Marele nostru logofăt Toma va porunci diecilor şi grămăticilor săi să tocmească în grabă catastifele celor rămaşi schilozi, văduvelor şi orfanilor. În temeiul lor, domnia-sa Hrean-vel-vornic al nostru, împreună cu Dragomir-vistiernic să le orânduiască putinţă de vieţuire, sfătuindu-se şi cu ispravnicii de la baştina lor. Domniile voastre Mihail-spătar şi Petrea-hatman, ca şi dumnealor pârcălabi ai cetăţilor de margine şi ale ţinuturilor întregii ţări, mergeţi cât mai grabnic la îndeletnicirile voastre şi s-auzim de bine, încheie el, ridicând dreapta, semn la care nimeni nu mai cuteza să mai şovăiască.

— Vai, vai, Cătălin!... Ce domn mare ţi-a dat soarta să slujeşti! rosti cu glas sugrumat Ruxanda.

— Dar blestemul patimii mele nu se ostoise, deşi mă uitam la măria sa ca la un semizeu. În acea vreme, cât fost-am izgonit, se zvonise că s-ar fi săvârşit din viaţă Radu-Vodă Basarab, căzut la un ospăţ al beilor de la Dunăre. Ajuns la Suceava, m-am încredinţat văzând la masa de la curte că văduva sa, doamna Maria, şi fiicele sale purtau veşminte cernite. La cererea lor măria sa a încuviinţat să-şi statornicească sălaşul la Cetatea Neamţului. Dorinţa domniei sale postelnicului Ştefan Meşter, şi mai ales a mea, era să însoţim alaiul doamnelor, dar crugul vremii ni se arăta potrivnic. Crivăţul spulbera hain omăturile peste troienele încremenite, astupând păsurile şleahurilor dintre ponoare, astfel că gătirea săniilor a fost oprită chiar de măria sa domnul. Aceasta mi-a dat prilejul să iau parte la cea mai înălţătoare clipă din câte le-am trăit în scurta mea viaţă pământeană.

Povestitorul se opri stăpânindu-şi emoţia şi Ruxanda îi umplu din nou paharul, îndemnându-l să bea, ceea ce făcură şi ceilalţi doi asistenţi.

— N-aş vrea să stărui asupra unor fapte prea cunoscute, se scuză el, sorbind din pahar, cu ochii la frumoasa mână care i-l dăduse.

— Ar fi interesant pentru verificarea adevărului istoric, îi răspunse amfitrionul cu sprâncenele ridicate.

— Viaţa lui Ştefan cel Mare şi a lui Mihai Viteazul...

— Ei, lasă acum, Tudorel dragă, îi tăie vorba Ruxanda nerăbdătoare, când Cătălin îşi reluă firul povestirii:

— La 25 ianuarie a anului 1475, ţin minte ca şi acum, că în marea sală a spătăriei, de faţă fiind întregul divan al ţării şi căpeteniile oştirii, măria sa Ştefan-Vodă mi-a cerut să trec la masa diacului şi să scriu întocmai cele ce vor urma. Apoi, plimbându-se prin faţa scaunelor marilor dregători, începu să rostească rar şi fără pic de semeţie sau laudă de sine: „Noi Ştefan-Voievod, din mila lui Dumnezeu domn al Ţării Moldovei, tuturora cărora vă scriem, ne închinăm cu prietenie şi vă dorim tot binele...” după care urmă

cea mai zguduitoare carte care s-a scris la acea vreme. Prin ea făcea vestire părintelui Piu de la Roma, senioriei veneţiene, rigilor şi crailor stăpânitori de noroade, fapta sa de arme de la Podul Înalt, din ţinutul Vasluiului. Mi se umpleau ochii de lacrimi, aşternând sub pana mea atâta măreţie necăutată, reînnoindu-şi strigătul deznădejdei pentru ceea ce avea să vie. Tulburarea de care am fost cuprins mi-a dat putinţa să o rostesc oricând în întregime şi cu ochii închişi, fiind eu acelaşi care am tălmăcit-o în limbile latină şi leşească. În liniştea de cucernicie a întregii spătării, când glasul său încetă, sunetul pintenilor s-a apropiat de mine şi, văzând c-am adăugat tremurând „Io Ştefan-Voievod, domn al Ţării Moldovei", mi-a zâmbit cu bunătate, mângâindu-mă pe creştet. Spre înserat, când cămăraşul Cozma îmi spuse că măria sa se retrăsese în odaia lui, am cutezat să intru în paraclis, ca să-l rog pe arhimandritul Amfilohie pentru sfat şi sprijin, de voi fi trimis din nou în solie. Negăsindu-l, m-am aşezat pe treapta scării jeţului măriei sale, cu gândul de a-l aştepta. Lumina amurgului se pierdea încet printre zăbrelele firidelor boltite. Ca niciodată, uşa mică din zidul adânc al hrubei spre cămara domnului era deschisă şi se auzea mişcare, zărindu-se şi o mică lumină pe colţul dalelor de piatră. Sfârâitul candelelor îmi dădea o înfiorare plăcută, ţinându-mă pe scara pe care ştiam că păşise de curând măria sa. Deodată se auziră câteva bătăi în palme şi o uşă care se deschise.

— Poruncă, măria ta, am recunoscut glasul unuia dintre aprozi.

— Trimite un slujitor calare în târg, la casa vraciului grec Panait, să-i spuie că doamna noastră are mereu fierbinţeală, că-i slăbită şi că de două zile nu poate mânca. Să vie gătit ca să rămâie cu vraciul nostru până ce doamna s-o simţi mai bine. Ei, ce stai?

— Chiar acuma o venit domniţa cea mai mare a Radului Vodă şi cere intrare la măria ta.

— Să-i fie oare mai rău doamnei noastre? murmură el cu îngrijorare pe când se auzi din nou uşa.

„Aş da orice să nu mai intre nimeni în paraclis", îmi spuneam ascultând.

— Strălucitul nostru domn şi stăpân nu poate fi zărit decât prin florile de gheaţă ale geamurilor? mă înfioră minunatul ei glas cristalin.

— Oricând, Maria, oricând, pentru cei cu priinţă nouă.

— Ne-am bucurat până la lacrimi, aflând de marea biruinţă a strălucitului nostru domn asupra păgânătăţii şi am aşteptat cu nerăbdare să îngenunchez înaintea-i şi să-i cer îngăduinţa de a-i vedea faţa.

— Oooo!... te-ai înălţat frumos, copila mea, şi învăţătura ţi-a adus înţelepciune.

— Numai c-o vorbă bună rostită cu privirea aceasta izbuteşte măria ta să-mi împrăştie sfiiciunea.

— Ce folos, Maria, că primăvara vieţii şi-a scuturat demult floarea peste fruntea mea şi că paşii pe care-i mai am de făcut au să se piardă în colbul câmpului de luptă.

— Cum?... Doar acum puternicul nostru domn a dovedit din nou a fi cel mai viteaz dintre craii şi împăraţii lumii. De ce oare ar mai avea prilej de întristare?

— Hei, mândră copilă a noastră, din cenuşa acestei izbânzi trecătoare se va stârni curând o furtună şi mai mare, de care craii şi împăraţii la care te gândeşti nu-şi dau sama. Soliile pe care am să le mai trimit au să fie primite cu zâmbete de îngăduinţă, iar mie au să-mi trimeată vorbe de laudă. Vremile sunt tulburi, rândurile celor dragi nouă s-au rărit şi eu rămân mai singur... tot mai singur, îi răspunse cu glas de adâncă tristeţă.

— Vai!... Vai, doamne!... Şi eu care-am alergat să iau lumina bucuriei de la izvorul tăriei noastre. Măria sa doamna ţării nu era nici înainte prea veselă, dar, când se află în suferinţă, trăim în tăcerea cămărilor pustii cu lumină mohorâtă. Numai din când în când avem câte o tainică tresărire de bucurie la auzul unor pinteni de argint...

— Puţină vreme au să mai sune în trudnica mea osândă, Maria, pe când calea vieţii tale de abia începe. În curând dragostea are să-ţi strălucească în priviri şi, cine ştie cine... şi unde are să te mâie departe, iar noi vom fi lipsiţi şi de bucuria de-a te mai vedea.

— Dacă-aş şti într-adevăr că măria sa s-ar mâhni aşa de tare, o clipă n-aş şovăi şi în genunchi l-aş ruga să nu mă înstrăineze. Unchiul meu mereu îmi spune că sufletul domniţelor nu-i al lor. Că oricând pot fi cerute de feciori ai curţilor străine, dar inima mea-i robită Moldovei care m-a ocrotit şi pentru care am căpătat dragoste, măria ta. Aş tânji toată viaţa şi m-aş ofili de dor să mă aflu înstrăinată de tot ce mi-i mai drag.

— Aşa de devreme?... Doar nu eşti decât o copiliţă neprihănită. Să fie oare vreun curtean de-al nostru?

— Ha-ha-ha!... răsună râsul ei zglobiu, când m-am apropiat tiptil de bolta uşii. Mărite stăpâne al meu, am spus c-am îndrăgit Moldova cu minunatele ei coline care strălucesc în soare, cu nesfârşitele valuri aurii ale holdelor de pe câmpii, cu gingăşia florilor ca şi bunătatea oamenilor ei.

— Maria, mă uimeşti!... Să fie cu putinţă, în aşa de scurtă vreme!?

— Aici am deschis ochii la viaţă şi am început să înţeleg multe. Sub privirile măriei tale am simţit pentru prima oară căldura ocrotirii în trista mea pribegie. Aici doresc să rămân, pentru care îndrăznesc să rog pe bunul şi marele nostru ocrotitor să nu îngăduie vreo peţire care m-ar înstrăina de aceste minunate locuri.

— Nici nu puteam să-mi închipui, copilă dragă, să fii aşa de legată de Moldova. Sărmana noastră doamnă nu mi-a arătat niciodată simţăminte aşa de frumoase pentru noua ei ţară.

— Domnia să-i din renumitul neam al Comnenilor, dându-ne a înţelege că i s-ar fi cuvenit să fie împărătească la Ţarigrad. Eu nu visez decât ca să rămân pe minunata vale a Ozanei, să mă orbească în amurg strălucirea Muntelui Mare, să-mi îmblânzească inima bunătatea oamenilor, care se oglindeşte în privirile lor, ocrotită de rele sub braţul puternicului nostru domn.

— Ţi-i vorba plăcută şi caldă ca un stih de vrajă, Maria, murmură domnul cu glas moale şi neauzit până atunci.

— Unchiul meu, cu harul pe care-l are, mi-a deschis binecuvântata cale a frumosului, mi-a împodobit gândul în mângâierea cântului şi mi-a îndreptat privirea spre măreţia Ceahlăului, când se înveşmântează în mantie de aur.

— Dar când ai avut răgazul să le cuprinzi aşa de frumos pe toate câte mi le-ai spus?

— Astă-vară, când slăvita doamnă se mâniase că mă mândream cu dragostea pe care-o port măriei tale, ca şi întregului norod al Moldovei, alungându-mă la cetatea Neamţului. De-acolo am cutreierat zările şi munţii cu unchiul meu, în tropotul cailor.

— Cum să-ţi mulţămesc, mândră copilă, că ai venit să-mi spui, în nevinovăţia ta, lucruri aşa de plăcute? Ai izbutit să-mi alungi gândurile grijilor şi mâhnirea în care mă aflu. Cum se face că eşti singura fiinţă care încă nu mi-a cerut nimica? Toţi cei care vor intrare la mine au a-mi cere câte ceva. Pentru mine nu vine nimeni... nimeni, Maria.

— Ba şi eu am avut cutezanţa să cer măriei tale de a nu mă înstrăina. Însă dacă domnul şi stăpânul nostru dă învoire, am să vin de s-o afla mâhnit. De departe, în vremea marii primejdii, m-am rugat mereu pentru izbânda şi sănătatea măriei tale.

— Ai minte ageră, copilă dragă, şi mă bucur să văd că învăţătura ţi-a luminat aşa de frumos gândurile, pe care le tălmăceşti în vorbe alese şi plăcute.

— Unchiul Ştefan mi-a pus pana-n mână dintru început. Acum învăţ cu el latina şi italiana, la care pune multă râvnă. De aceea îl am ca pe un adevărat părinte sufletesc, de care am fost lipsită. Pe tatăl meu aproape că nu l-am cunoscut. Ocrotirea şi liniştea tihnei le-am aflat la Moldova, peste norodul căreia măria ta eşti ca un mare binefăcător.

— Aşa să fie oare, Maria? o întrebă domnul, râzând cu mulţămire.

— De când am învăţat să tălmăcesc marile fapte ale împăratului Alexandru Machedonul, am căpătat încredinţarea că şi asupra cetăţii Suceava priveghează un vultur...

— Ha-ha! izbucni din nou domnul, începând să-şi sune pintenii. Acela a fost într-adevăr un mare împărat. Avea oştire bine rânduită ca nimeni altul. Era tânăr şi cutezător, cunoscând de minune meşteşugul de a schimba mersul luptei, dacă nu izbutea să-şi stăpânească duşmanul.

— Şi măria ta ai nimicit o oaste cu mult mai mare, care a năzuit la cotropirea Moldovei, după cum mi-a istorisit cu mândrie domnia sa postelnicul Ştefan Meşter.

— Nu mă pot sumeţi, Maria, cu cele făptuite cu atâta trudă şi jertfă, dacă nu izbutesc să pun o pace în ţară şi la hotare. Fără o statornicire temeinică, toate rămân vânturare de vânt. Nimica nu mă poate face să uit că vremea mea-i mărginită şi că, până la acest ceas, nu mi-am înfăptuit chemarea. Puterile se risipesc şi cei din jur îşi prăpădesc nădejdea.

— Nu poate fi cu putinţă ca puternicul nostru domn să se afle copleşit de deznădejde, după o asemenea mare izbândă în slujba ţării. Sunt încredinţată că în curând îşi va recăpăta tihna mângâierii ca să uite pierderile care-i dau atâta suferinţă...

— Niciunul din sfetnicii mei, cunoscători a celor ce va să vie, n-ar fi putut să-mi redea tăria de a privi cu încredere înainte.

— Venisem cu teamă şi îndoială că n-am să fiu primită... ca acum să mă semeţesc, aflând că şi cei slabi se dovedesc a fi câteodată buni la ceva. Plec bucuroasă că privirea strălucitului nostru domn s-a mai luminat, îşi anunţă retragerea în zgomotul scaunului pe care stătuse.

— Totdeauna mi-ai trecut prin faţă ca o boare a primăverii, Maria, dar acuma mi-ai dat prilejul să-ţi cunosc şi inima, şi mintea...

— Maria ta!...

— Şi fiindcă m-ai încredinţat aşa de frumos că ai îndrăgit Moldova, linişteşte-ţi orice teamă, copila mea, că nimeni nu te va mai putea îndepărta de sub privegherea noastră. Mai află că, atunci când îţi va veni vremea să-ţi alegem un tovarăş de viaţă, nimica nu se va făptui în afara dorinţei tale.

— Ooo! strălucite stăpâne, când aş putea vreodată să-mi arăt recunoştinţa pentru atâta bunătate pe care o reverşi asupra mea!

— Eu îţi sunt cel îndatorat, Maria, pentru balsamul pe care l-ai pus pe rănile sufletului meu.

— Şi-n astă-seară, am să mă rog pentru tihna gândurilor măriei tale, am mai auzit-o spunând, odată cu uşa care se închise în urma ei.

— Extraordinar, Cătălin!... Parcă-aş fi în continuarea unui vis din care n-aş mai vrea să mă trezesc, murmură Ruxanda, cu ochii tulburi.

— Foarte curioase relatări, împletite cu realităţi verificabile, dragii mei, rosti gânditor Matei Priboianu, mângâind cu degete tremurânde paharul cu apă minerală.

— Dar mai pe urmă a fost soţia lui Ştefan cel Mare, unchiule, după cum am găsit în romanele lui Sadoveanu, adăugă Tudorică, clipind nervos şi cu privirea în gol.

— A fost şi rămâne scriitorul cel mai documentat în prezentarea adevărului istoric, păstrând cu sfinţenie şi cu mare vibraţie artistică climatul epocii, îi răspunse acesta, surprins de zâmbetul de satisfacţie al lui Cătălin, care-l completă:

— În *Viaţa lui Ştefan cel Mare,* ca şi în marea epopee sadoveniană *Fraţii Jderi* – ceva mai sporadic – acel mare evocator îl prezintă pe domnul Moldovei în adevărata lumină a faptelor şi împrejurărilor vremii sale. Porneşte de la minunatul portret al cronicarului Grigore Ureche, ţinând seamă de tot ce-au scris ceilalţi cronicari, ca şi de legendele timpului, reuşind să-l înfăţişeze aievea. Chiar şi lacunele cronicarilor cât şi întunecarea voită a unor împrejurări vitrege, Mihail Sadoveanu le-a completat şi rectificat c-o intuiţie surprinzătoare, la care Ruxanda articulă entuziasmată:

— Cătălin, mă uimeşti!...

— Le-am şi tradus în limba noastră, frumoasă domniţă, cu un succes remarcabil. De altfel nu ne lipseşte nimic din tot ce apare pe Terra. Literatură, ştiinţă, politică, filosofie şi orice revistă informativă, ca şi cele mai răspândite cotidiene, ne sunt aduse de curierii noştri. La congresele ştiinţifice, prezentări de noi descoperiri, la explozii nucleare, lansări de rachete cosmice, nave spaţiale şi sateliţi, nimeni nu poate bănui că avem trimişii noştri speciali.

— Fantastic! se minună, din nou, Ruxanda.

— Dar vremea fuge şi n-ar trebui să întârziem. Aş propune să rămânem aici.

— Nuu, nu, protestă Tudorică, la care se alăturară şi ceilalţi.

— Atunci, cu voia dumneavoastră, am să trec peste amănuntele care mă tulbură şi-n care-mi pierd şirul...

— Vai, Cătălin, tocmai în ele aflu regăsirile care mă încântă nespus de mult, îi răspunse ea cu duioasă rugăminte.

— Sunt candidele amintiri de pe a căror puritate scuturăm colbul vremii, domniţă. În ele găsim tainica fulguire a neîmplinirilor... murmură el sub aceeaşi privire de nedumerire a stăpânului casei, pe când el n-o mai vedea decât pe dânsa şi continuă ca un halucinat: pe atunci eram sub puterea unui semizeu, prins de acel vârtej al tinereţii. Dar de câte ori te vedeam, îmi pierdeam şirul ales al vorbirii pregătite pe pânza fără margini a gândurilor. Acum, în faţa neaşteptatului miraj al regăsirii, ştiu că voi fi destrămat ca

orice muritor în neîndurătorul accelerator al vremii de pe Terra. În mai puţin de un an voi fi ca o frunză uscată, gata să fie smulsă de vânt.

— Cum s-ar putea aşa ceva? Explică-te, lămureşte-mă că nu înţeleg nimic, îi ceru ea înspăimântată şi cu dureroasă vibraţie în glas.

— Sunt tributarul tainelor de mare iniţiat, în primejdie de a-mi pierde oricând comoara acumulărilor minţii şi darul primit de a nu fi robit vremii.

— Ruxanda, copila mea, interveni unchiul său, nu trebuie să stărui asupra unor lucruri care nu ne-au fost date să le cunoaştem.

— În parte veţi înţelege din cele ce urmează, domnule profesor, îi răspunse el şi sorbind din pahar, îşi drese glasul ca să urmeze.

— Da, da, izbucni cu nerăbdare Tudorică, tresărind la vijeliosul semnal cu care se năpusti Bobiţă asupra aceluiaşi nepământean, apărut în faţa scării.

După ce-i spuse lui Cătălin câteva cuvinte neînţelese de nimeni, acesta se ridică grăbit şi-i lămuri că este aşteptat de maestrul său, profesorul Terravanţius, sosit dintr-o călătorie de studii.

— Şi n-ai să mai poţi veni mâine-seară? îl întrebă Ruxanda tulburată, în timp ce pe feţele celorlalţi se imprimase o mare părere de rău.

— Voi face tot posibilul ca, la acelaşi ceas, să fiu din nou în plăcuta dumneavoastră companie, îi răspunse el sărutându-i mâna, după care înclinându-se, coborî câte două trepte ale pridvorului şi se făcu nevăzut, alături de enigmaticul său însoţitor.

ÎNTR-UN NEAŞTEPTAT OCOL AL PĂMÂNTULUI

A doua zi, Grig, fiind chemat telegrafic la Bucureşti, fu condus pe înserate de către Tudorică la gară. Străzile erau înţesate de lume şi circulaţia vehiculelor în toi, când se întorcea băiatul de la gară gânditor, frământat de grija de a căpăta învoirea să doarmă şi în acea noapte la unchiul Matei. Împrejurările i se arătară favorabile de îndată ce află că bunicul său o rugase pe Anca să rămână la vila lor pentru a-i bate la maşină răspunsurile la corespondenţa primită din străinătate, astfel că lucrurile se aranjară de la sine. Între timp Anca îşi adusese micul ei bagaj, şi Tudorel, îndată după masa de seară, cu pijamaua sub braţ şi întovărăşit de Bobiţă, se îndrepta spre bătrâna vilă a unchiului Matei.

Era o noapte calmă şi senină şi marea îşi legăna somnoroasă unduirile valurilor pe trena de aur a lunii, când tanti Smaranda îi strigă din pridvor să puie zăvorul pe portiţă. Îi făcuse patul în camera în care stătuse Anca şi la frigider îi pusese Ruxanda o porţie de îngheţată, ca să-i facă aşteptarea mai plăcută până la sosirea lui Cătălin.

La vila academicianului Alexandru Priboianu zăboveau în sufragerie Sanda, Anca, Vlad şi Ema, în jurul amfitrionului, care se antrenase într-o discuţie asupra importanţei crescânde şi imensului aport adus ştiinţei de lansările de sateliţi.

— Evoluţiile lor au adus o mare cantitate de informaţii asupra propagării undelor radio, asupra emisiunilor termice ale pământului, asupra mediului din jurul pământului, începuse Sanda să relateze ceea ce citise într-un articol apărut în *Le Monde,* când profesorul o completă zâmbind:

— Nimeni nu credea că vor putea aduce aşa de multe şi de remarcabile foloase cunoaşterii primei centuri de radiaţii ale atmosferei, a cercetărilor densităţii şi temperaturii ionosferei şi asupra modificărilor luminiscenţei nocturne a cerului. Sateliţii au constituit insule spaţiale de încercare a materialelor pentru navele de explorare precum şi a aparatajului necesar pentru zborurile oamenilor spre alte planete.

— Cei mai mulţi sateliţi, înzestraţi cu aparatura necesară, au izbutit să aducă informaţii preţioase de ordin meteorologic şi geodezic în legătură cu fenomenele atmosferice care influenţează viaţa de pe globul nostru, îşi dădu şi Vlad părerea, în timp ce Anca îşi pregătea maşina de scris.

— Un remarcabil interes, interveni ea, a stârnit executarea fotografiilor în alb şi negru, precum şi cele în infraroşu, transmise prin mijloace de telecomunicaţie de la înălţimi considerabile. Este de aşteptat să se studieze asteroizii şi cometele mai de aproape, de către sateliţi lansaţi la altitudini mult mai mari.

— Pe vremuri mă interesa evoluţia marii comete Halley, acum sunt preocupat de ce se va întâmpla cu cometa „1973-f", descoperită de astronomul Lubos Kohoutec de la observatorul astronomic din Hamburg, le spuse profesorul, răsfoindu-şi manuscrisele pe care le avea de dictat.

— Să vă lăsăm să lucraţi, căută Sanda să întrerupă discuţia, pentru ca tatăl ei să nu stea prea târziu şi se sculă de la masă odată cu soţul său, în timp ce doamna Iaroslavici trecu de la bucătărie către camera ei.

— Aş dori să răspund mai întâi profesorului doctor James Harder, de la Universitatea din California, care-mi cere părerea în legătură cu ultimele ipoteze asupra unor posibilităţi optime pentru captarea energiei solare şi transformarea ei în energie electrică, o anunţă el pe Anca, de îndată ce Sanda şi cu Vlad se retrăseseră în camera lor. Harder, care mi-a fost coleg la Paris, comentează părerile emise pentru alegerea semiconductorilor celulelor solare.

— Am citit că bateriile solare instalate la bordul sateliţilor au dat dovadă de un mare randament şi la navele spaţiale, ca şi pentru instrumentele de cercetare ale fenomenelor cosmice de la bordul lor, spunea Anca în clipa în care păşise pragul de pe terasă profesorul Terravanţius care rosti zâmbindu-le:

— Progresele făcute de harnicii cercetători m-au uluit. În laboratoarele lor se fac paşi gigantici pentru utilizarea reactorilor termonucleari, care depăşesc cu mult puterea energetică a centralelor electrice nucleare.

— Aţi apărut ca un spectru cosmic, magistre, îl întâmpină Anca râzând, pe când profesorul Alexandru Priboianu se îndrepta spre el cu mâna întinsă şi faţa întrebătoare.

— Telefonul dumneavoastră-i deranjat? Am încercat de nenumărate ori şi suna ocupat, ori, cum eram prin apropiere, mi-am îngăduit să vin neanunţat.

— Într-adevăr, receptorul era pus rău, îi răspunse Anca, apăsându-l pe furcă, în timp ce profesorul Priboianu îi oferea un scaun.

— Este o surpriză nespus de plăcută pentru mine şi vă rog să vă socotiţi binevenit, declară amfitrionul şi-şi reluă locul, odată cu noul sosit.

— Doream să vă anunţ că, în urma primirii unui telefon de la unul dintre colaboratorii mei, sunt nevoit ca să fiu mâine la Londra, astfel că plecarea noastră se amână cu o zi şi, cum decolările şi aterizările pe Terra le facem de obicei noaptea, ca să preîntâmpinăm indiscreţiile, ora rămâne neschimbată, dacă sunteţi de acord.

— Din clipa în care am promis că vă urmez, sunt cu totul şi cu totul la dispoziţia dumneavoastră, pentru care îmi luasem toate măsurile necesare.

— În acest caz nu mai este niciun zor, să lucraţi noaptea, când aveţi o zi întreagă la dispoziţie, îi atrase atenţia Anca, doritoare să-l menajeze şi mai ales să-i provoace la o discuţie ştiinţifică.

— Tocmai discutam cu colaboratoarea mea despre captarea energiei solare şi progresele făcute de savanţi, care au reuşit să instaleze baterii solare la bordul sateliţilor şi a navelor cosmice lansate.

— În ultimele decenii, mai toate zborurile cosmice şi lansările de rachete au fost urmărite şi examinate de mesagerii noştri, intrigaţi de progresele ştiinţei umane, rosti Terravanţius.

— Într-adevăr, am găsit relatări în revistele de specialitate că şi la lansarea unei rachete Polaris de la Cap Canaveral, s-au observat aceste urmări efectuate de nişte nave cosmice de origine necunoscută. Mai târziu s-a repetat acelaşi lucru, când, la lansarea unei capsule Gemini, cosmonauţii de la bord au declarat că, de la prima orbită efectuată în jurul pământului, au fost flancaţi de patru nave extraterestre ale căror echipaje supravegheau de aproape evoluţia şi că, după parcurgerea întregii orbite, s-au retras, dispărând în nepătrunsul infinitului, confirmă Anca Verdeş cu o uşoară nuanţă de emoţie în glas.

— Văd că sunteţi o pasionată adeptă a ştiinţelor pozitive, remarcă omul coborât din îndepărtatul nepătruns. Îi va fi o mare mângâiere în viaţă, fiindcă, dacă dragostea, care-i de esenţă trecătoare, constituie fericirea pământenilor, ca şi pentru cei de origine terestră de pe planeta noastră, apoi pasiunea pentru ştiinţă rămâne o permanentă satisfacţie. Ce ziceţi despre o mică excursie orbitală în jurul pământului, care poate dura mai puţin decât decolarea şi aterizarea, dacă sunteţi grăbiţi...

— Să fie cu putinţă?... întrebă Anca vădit emoţionată.

— Este cea mai mare dorinţă pe care nu mi-aş fi putut-o realiza niciodată. Grabă într-o asemenea ocazie de nevisat? se entuziasmă academicianul român, tulburat de neaşteptata invitaţie care-i dădea posibilitatea de a controla personal tot ce se publicase prin ziare şi revistele de specialitate.

După paşii pe care-i făcea în jurul mesei, şchiopătând mai tare, se vedea nervozitatea în care se afla, când Anca întrebă precipitat:

— Şi la ce oră am putea decola, magistre?

— Imediat ce coborâm de pe faleză, nava aflându-se sub mal, îi răspunse şi se ridică, îndemnându-i aplecat şi cu un gest al mâinii îndreptat spre uşa larg deschisă a terasei.

Cerul era spuzit de stele, luceafărul mai sclipitor ca niciodată şi luna se ridicase mult de la arcul zării, acolo unde bolta cerului se sprijinea pe apele mării. De pe terasa dinspre mare a vilei academicianului Alexandru Priboianu se desprinseseră trei siluete care coborau tăcute spre malul înalt

al falezei, cu auzurile aţintite către mângâietoarele modulări ale muzicii de la restaurantele Mamaiei, care se îngânau vag cu murmurul nocturn al mării. Anca înainta gânditoare între cei doi însoţitori ai săi cu porţile imaginaţiei larg deschise şi se pregătea să primească totul cu calm şi emoţie înăbuşită de zbaterea unor aripi ale neistovitei ei curiozităţi.

Sub malul falezei, pe mica plajă dintre cele două vile cunoscute, se vedea de sus nava spaţială ca o ciupercă imensă de metal, cu luciu mat, străpuns pe margini de sclipirile reflectate prin oglinzile mişcătoare ale valurilor mângâiate de lună. Inimile celor doi invitaţi băteau la fel când începură să înainteze cu privirile aţintite asupra acelui monstru nemaivăzut, ca atraşi de o putere necunoscută până atunci.

La apăsarea profesorului Terravanţius pe unul din niturile care încheiau acel imens cazan, se aprinseră celelalte două nituri alăturate, într-o lumină verzuie. Deodată se ridică neauzit un oblon de sub care alunecă o scară, de-a lungul căreia năvăli un filon de lumină, invadându-i treptele.

Din încăperea unui mic culoar de intrare rămăsese aplecată cu respect o fiinţă omenească şi, după ce urcaseră toţi, ridică piciorul de pe o placă metalică. Scara reveni în interior şi pe lângă ea alunecă oblonul la loc. Două uşi culisante se dădură în lături şi noii veniţi păşiră în acel *living-room*-sufragerie, în care luaseră masa cei trei nepământeni, după prima vizită făcută profesorului Alexandru Priboianu la Bucureşti. Dintr-un fotoliu de piele adânc se ridică Sicooriss, care fu prezentat musafirilor şi, la strângerea mâinilor, Anca îşi dădu seama imediat că are de-a face cu unul din cei mai perfecţionaţi roboţi hominoizi, aşa precum îi descria doctorul Charles Alden Berry, în lucrarea sa asupra cercetării fenomenelor vieţii, pentru zboruri spaţiale cu echipaj.

— Un antropomorf evoluat, cu mare sensibilitate, îi şopti profesorul Priboianu în timpul în care începuse amfitrionul să-i dea câteva dispoziţii pentru pregătirile de decolare.

Imediat după plecarea lui Sicooriss apărură cele două stewardese, care se înclinară în faţa lor şi, când Anca dădu mâna cu ele, îi zâmbiră cu simpatie şi vădit interes, cu toate că-i lăsaseră un uşor fior de răceală şi de rigiditate.

— Dar vă rog să luaţi loc, rosti amfitrionul, indicându-le fotoliile cu speteze înalte de la masă şi, după ce se instalaseră, se aşeză şi el în cel din capul mesei.

De la examinarea cadrului şi a încăperii în care se aflau, ochii lor nu se mai desprindeau de la noile venite, ocupate să puie în faţa fiecăruia câte un şerveţel brodat pe o pânză foarte fină. Le urmăreau mişcările cu mare curiozitate, în timp ce ele, cuminţi şi tăcute, aduceau de pe bufet pahare de cristal scânteietor şi linguriţe de argint, ca apoi să se îndrepte către uşa pe

care veniseră. Anca observase că alături de ea se mai pusese un tacâm, dar nu îndrăzni să întrebe nimic, bănuind a fi pentru Sicooriss, sau poate pentru tânărul discipol de care i se vorbise.

— Debuturile dumneavoastră în spaţiul cosmic şi rezultatele obţinute în ultimul timp au căpătat aspecte spectaculare, faţă de cele găsite în tratatele noastre din vechime, despre începuturile alor noştri cu mijloace rudimentare, deschise discuţia interesanta gazdă. De la primele investigaţii cu marile telescoape, aţi reuşit să descoperiţi aglomerările moleculare din vecinătăţile galaxiei noastre. Acestea au dat mult de gândit specialiştilor noştri încă de pe vremea faraonului Menes, care a unit Egiptul pe când capitala se afla la Memfis.

— O! O!... descoperiri aşa de interesante încă de pe atunci! se miră profesorul pământean, aprinzându-şi o ţigară, pentru care Anca îi împinse o scrumieră de alabastru, care era pe masă.

— Învăţaţii noştri trimişi la Teba, în ţara de jos a Egiptului, n-au reuşit decât în vremea fiilor soarelui, Ra, ca Tutmes al III-lea şi Ramses al IV-lea să perfecţioneze telescoapele, dar se împiedicau în observaţiile lor pentru că nu izbuteau să pulverizeze stratul reflector de pe oglinzile acelor aparate vizuale. Din cauza lipsei instalaţiilor necesare pe Terra, era foarte greu să se creeze vidul absolut şi mai ales obţinerea unei scăderi de temperatură de cel puţin minus două sute de grade.

— Foarte interesant, magistre, declară Anca gânditoare şi se aşează mai comod în fotoliu.

— Dar de ce nu se făceau aceste observaţii de pe Ganimede? întrebă profesorul Priboianu.

— Într-adevăr aveam condiţiile vidului şi posibilităţile de obţinere a unor asemenea temperaturi scăzute, dar distanţa prea mare şi căderea directă a luminii orbitoare a soarelui făceau imposibilă utilizarea unor asemenea telescoape gigantice. Saturnienii au fost mai avantajaţi şi ne-o luaseră înainte cu cercetările spaţiului cosmic.

— Vai, magistre!... Nici nu vă daţi seama ce mare plăcere mi-aţi făcut, izbucni Anca. Ne-aţi confirmat astfel că există viaţă pe Saturn, planeta de care mă ocup.

— Şi nu numai atât, dar au o civilizaţie mult mai veche şi mai dezvoltată ca a noastră, cu care ne concurează, ceea ce ne determină să luăm din nou, cât mai grabnic, contact cu pământenii.

În acest răstimp cele două stewardese reveniră cu o tavă de argint pe care se afla un fel de tort de ciocolată, clădit în formă de pagodă în stil japonez, pe acoperişurile căreia scânteia frişca în chip de zăpadă imaculată

şi o cană mare de cristal cu o băutură care aducea a mazagran. Când începură să servească, amfitrionul îşi continuă firul gândurilor:

— Pe tăbliţele de argilă săpate în cuneiforme, descoperite în marea bibliotecă de la Ninive din Asiria, s-au găsit relatări în legătură cu misionari nepământeni coborâţi pe pământ şi, după cercetările specialiştilor noştri, acele fiinţe nu puteau fi decât de pe planeta Saturn. Mai târziu, după ce s-a luat legături cu ei pentru schimburi de cunoştinţe şi experienţe, s-a putut constata că şi ei sunt lipsiţi de spiritul de inventivitate, de harul anticipaţiei ştiinţifice, de fineţea vibraţiei artistice...

— Avem musafiri pământeni!... rosti un bărbat înalt cu păr ondulat, de culoarea castanei, îmbrăcat europeneşte şi cu ochelari fumurii.

— Te aşteptam, doctore, i se adresă Terravanţius aceluia care era greu de recunoscut a fi acelaşi văzut pe muntele Ceahlău, înveşmântat în costum de cosmonaut, şi care înaintă către Anca şi se prezentă, zâmbindu-i:

— Terrafaustus, doctor în medicina spaţială!

Mâna îi transmise aceeaşi senzaţie de răceală şi uşoară rigiditate. Apoi el dădu mâna şi cu profesorul Priboianu, care-şi murmură numele, în clipa când se simţi o uşoară vibraţie a întregii nave, ca la un cutremur de pământ.

— Am plecat? întrebă Anca emoţionată cu ochi strălucitori.

— Nu ne aşteptam la o asemenea plăcută surpriză şi nu putem decola până nu încărcăm acumulatorii gravitaţionali, pentru a nu vă mai pune salopetele de anihilare a imponderabilităţii, îi răspunse el, aşezându-i-se alături, în timp ce una din stewardese îl servea cu tort, iar cealaltă îi turna peste mazagranul din pahar un lichid uleios.

Anca, după ce servise pe fiecare cu câte două cuburi de gheaţă, se îndreptă întrebător către doctor, care-şi înaintă paharul spre ea cu satisfacţie.

— Pardoseala pe care ne aflăm şi care este aceeaşi pentru întreaga navă, este fixată pe un ax care nu-i permite nicio înclinare în vid, când carcasa vehiculului de transport se află în luptă cu imponderabilitatea, căută Terravanţius să-l completeze pe doctor şi să-şi liniştească musafirii în privinţa acestei griji. De altfel am trimis dispoziţie prin Sicooriss mecanicului pilot să nu depăşească limita de optzeci de mii de kilometri înălţime, plafon de la care veţi avea cuprinderea vizuală completă a globului pământesc. Unde va fi nevoie să părăsim această altitudine, îi voi comunica la timp, mai adăugă, făcând semn uneia din stewardese să-i aducă un aparat telefonic, aflat pe o măsuţă de lângă bufet.

— Dacă-mi este îngăduit, interveni profesorul Priboianu, care mai niciodată nu cerea nimic şi foarte rar punea întrebări, aş dori să domolească

viteza de îndată ce se va înscrie pe orbită, deoarece, cu încuviinţarea dumneavoastră, avem o noapte întreagă la dispoziţie.

— Dar suntem închişi ca într-o carapace şi n-o să putem vedea nimic, îşi dezvălui temerea Anca, înfigându-şi din nou linguriţa în delicioasa felie de tort, în timp ce una din stewardese îi pusese centura de siguranţă peste mijloc şi-i trecea peste umeri două curele încrucişate, odată cu cealaltă care-l ajuta pe profesorul pământean să-şi încătărămeze curelele de protecţie. Îi absolută nevoie de aşa ceva într-o capsulă aşa de bine echipată? mai întrebă în clipa în care şi Terravanţius, ca şi doctorul se încingeau cu centuri.

— În curând veţi avea o vizibilitate completă, îi înlătură temerea amfitrionul cu zâmbet protector, când doctorul Terrafaustus începu să-i răspundă la întrebarea asupra imobilităţii:

— Nu aveţi nici pe departe antrenamentul rezistenţei cosmonauţilor, cu toate că n-o să atingem altitudini prea mari la periferia vidului cosmic, le spunea, trecându-şi pe după gât braţele tubulare ale unui fel de stetoscop cu două ceasuri identice, prevăzute cu câte un cablu conductor, ale căror capete oaspeţii trebuiau să le ţie în mână de îndată ce vehiculul spaţial va lua înălţime.

În acest răstimp, după ce stewardesele dăduseră doctorului şi acea trusă, se retraseră pe neobservate, pe când acesta scoase din buzunar un tub de plastic cu un praf fin, din care, rugă pe noii veniţi, să-şi puie în paharele din care sorbeau câte un vârf de linguriţă, spunându-le:

— Serveşte în caz de dereglare a pulsului şi în fenomenele decondiţionării cardiace ca şi contra tuturor disfuncţiilor ritmice ale celorlalte organe. Când vom trece în emisfera luminată, la ieşirea din conul de umbră, să nu stăruiţi cu privirea în câmpul gol al pustiului cosmic, pentru a preîntâmpina fenomenele vizuale halucinative, inerente primelor zboruri, îi mai sfătui.

— În privinţa vitezei şi a eventualelor coborâri spre litosferă, Sicooriss va transmite pilotului robot indicaţiile pe care le va primi de la mine prin acest telefon, de câte ori vom trece peste marile oraşe sau peste locuri demne de a fi văzute, le comunică profesorul Terravanţius, în clipa în care se simţi o scuturătură ca dintr-o dezlipire a unei ventuze puternice.

Deodată un fâşâit şuierător şi înfundat, ca provocat de un ciclon, cutremură nava, smucindu-le capetele care se lipiră de spetezele cu perne ale scaunelor.

— Vaiii!... Am decolat, maestre, izbucni Anca, îmbujorându-se că nu-şi putuse stăpâni emoţia, pe când profesorul Alexandru Priboianu o privea cu satisfacţie şi totodată mirat că nu se auzise nicio explozie, ca la lansările de rachete şi nici măcar un zgomot de motoare.

Din interior nu se simţea viteza enormă cu direcţie verticală pentru traversarea atmosferei şi a ionosferei. La câteva minute prinse poziţie paralelă cu litosfera şi îşi domoli viteza, iar laturile metalice şi parte din plafonul încăperii în care se aflau se dădură într-o parte, descoperind geamurile de un cristal foarte gros.

— Colosală impresie, magistre, să văd planeta noastră ca un glob enorm într-un întuneric rece. Luceafărul pare mai sclipitor şi luna mai mare, dar ce păcat că nu disting nimic pe pământ.

— Suntem la şaptezeci şi cinci de mii de kilometri depărtare de Terra, îi răspunse Terravanţius uitându-se la un aparat din perete în formă de barometru şi, descătărămându-şi centura, se sculă şi, cum ajunse la geamul prin care se vedea un termometru, adăugă: Afară temperatura-i de şaizeci şi două de grade sub zero. Doctore, ai ceva de spus în privinţa stării invitaţilor mei? îl întrebă, reluându-şi locul.

— Neaşteptat de bine mai ales pentru domnul profesor Priboianu, care nu mi-a spus că a avut un infarct miocardic.

— Acum trei ani, doctore, confirmă acesta, mirat de siguranţa şi exactitatea cu care-i descoperise boala care era să-l răpuie.

— De altfel eu sunt vinovatul că n-am găsit necesar să întreb nimic într-un raid de aşa de scurtă durată şi la o asemenea altitudine. Afară de uşoare fibrilaţii terminale, nicio instabilitate termodinamică şi nici vorbă de vreun cât de mic şoc cardiac. Pulsul aproape normal, tensiunea 16 cu 9... nimic alarmant. Dacă luaţi o pastilă dintr-acestea, în câteva minute scăpaţi şi de fibrilaţiile provocate de emoţia prin care aţi trecut, îi mai spuse întinzându-i o cutiuţă ca de fildeş.

— Suntem deasupra Londrei, îi anunţă Terravanţius cu ochii la un glob pământesc geografic de lângă el, care se învârtea pe un ax, luminând traseul vehiculului spaţial. Acum coborâm în picaj, aşa cum îi dădusem dispoziţie lui Sicooriss, le mai spuse şi, ridicând receptorul pe micul ecran, apăru secretarul său, instalat în spatele pilotului robot, căruia îi mai comunică ceva.

Deodată toate „hublourile" laterale se închiseră şi rămaseră numai câteva ochiuri în formă de stele prin care se putea vedea în afară, în timp ce Terravanţius apăsă pe un buton de sonerie şi apărură cele două stewardese.

— Aceasta pentru a nu se alerta aviaţia de coastă britanică şi să puteţi admira în voie luminile Londrei, le explică el şi, la semnul pe care-l făcu, fură ajutaţi să se libereze din centuri.

— Parcă-i un enorm incendiu în mijlocul unui întuneric de nepătruns, remarcă profesorul Priboianu privind prin una din stelele de cristal.

— Suntem la trei-patru mii de kilometri altitudine şi pentru Paris am dat dispoziţie să coboare până la o mie de kilometri, când, nici nu-şi termină bine vorba şi rosti cu satisfacţie: Iată-l, în toată splendoarea lui!

— Un ocean de lumină sclipitoare şi văpăi şerpuitoare în aburii poluării! Iată marea metropolă, glăsui din nou academicianul, tulburat de desfăşurarea nemaipomenitei privelişti peste care evoluau în cerc.

— Aşa de repede!... ieşi Anca din muţenia emoţiei, cu ochii în dreptul altei stele a vehiculului spaţial, întrebând îngrijorată: Nu se poate întâmpla nimic, doctore, dacă domnul profesor nu mai este sub controlul medical?

— La o asemenea altitudine nu-i nicio deosebire de un avion cu reacţie, îi răspunse şi, spunând ceva stewardeselor, acestea se retraseră.

— În câteva secunde trecem peste Munţii Alpi, ca apoi să cotim spre Spania, Portugalia şi să traversăm Oceanul Atlantic, la aceeaşi înălţime şi cu viteză redusă, anunţă profesorul Terravanţius.

Un filon de lumină făcu să strălucească zăpada de pe crestele Alpilor, când sună telefonul. De-abia ridică receptorul profesorul Terravanţius, că pe ecran apăru chipul lui Sicooriss din a cărui comunicare nu înţeleseră nimic pământenii, decât Italia şi Roma.

— I-am spus s-o ia direct către Pirinei, apoi peste Madrid şi Lisabona, le comunică Terravanţius, când deodată se ridicară din nou hublourile şi, prin geamurile mari, apăru cerul, în toată adâncimea lui.

— Dar simt că luăm înălţime, magistre, spuse Anca în timp ce Terravanţius o îndemnă să-şi reia locul, când doctorul o imobiliză din nou pe scaun, ceea ce făcu şi amfitrionul, ajutându-şi colegul să-şi încătărămeze centura, explicându-le.

— Trebuie să depăşim altitudinea sateliţilor orbitali pentru evitarea smucirilor violente provocate prin ocolirea lor, comandată prin radar.

— Vă rog să luaţi din nou în mâini diafragmele stetoscopului, pentru a avea mereu controlul testelor de variaţie ale ritmurilor biologice, le ceru doctorul când îşi reluă şi el locul alături de Anca, după ce trecură şi Pirineii.

Luminile Madridului de-abia se zăriseră ca prin ceaţă, iar ale Lisabonei nu s-au mai putut distinge de la marea înălţime la care se aflau. Pământul plutea în spaţiu ca o minge enormă şi întunecată, cerul tot mai luminos şi stelele, ca şi luna, păreau mai mari în limpezimea văzduhului de necuprins.

Traversarea Oceanului Atlantic se făcu la o sută douăzeci de kilometri altitudine pe deasupra paralelei patruzeci şi, cu câteva secunde înainte de a ajunge în dreptul coastei răsăritene a Statelor Unite, nava spaţială făcu o cotitură bruscă, tulburând liniştea călătorilor. Smucitura le clătină capetele, răsturnă paharul doctorului şi Anca scăpă linguriţa din mână. În auzul ei

prinseră a răsuna sunete surde, zgomote stranii, nemaipomenite, când sună telefonul şi, la ridicarea receptorului, apăru din nou chipul lui Sicooriss.

— A spus că a trebuit să ocolim o staţie orbitală şi, din propulsia comandată de computerul radarului, s-a schimbat brusc direcţia, îi informă Terravanţius, în clipa în care apăsă pe sonerie şi puse receptorul la loc. Acum coborâm din nou ca să străbatem Americile de-a lungul meridianului optzeci.

Stewardesele reapărură şi schimbară şervetul şi paharul doctorului, pe când vehiculul spaţial făcea cercuri largi deasupra oraşelor New York, Filadelfia, Baltimore, Washington, aşezate în grup şi pe aceeaşi linie a meridianului, cu bogăţia multicoloră a luminăţiilor difuzate pe ecranul de pâclă al marilor oraşe, anunţate pe rând de profesorul Terravanţius. Linia roşie, care se aprindea pe globul geografic din faţa lui, în urmă se stingea ca o clipire, rămânându-i numai săgeata care aluneca în direcţia pe care o străbătea vehiculul spaţial.

— Nici în vis n-aş fi izbutit să parcurg asemenea distanţe, magistre, se adresă Anca profesorului Terravanţius, care-i zâmbi cu mulţumire, spunându-i:

— Pentru plăcerea de a vă pune în faţa unor realităţi apuse de milenii, vom face o escală în locuri cu mărturii edificatoare şi de neînlăturat.

— Ooo!... magistre, articulă doctorul, demult doream să vizitez vestigiile civilizaţiei din America de Sud.

— Formidabil! izbucni Anca, apăsându-se pe piept ca să-şi domolească emoţia.

— S-ar putea să aterizăm în plină zi? întrebă mirat academicianul.

— Avem platformele noastre tainice pe înălţimile Munţilor Cordilieri, îi răspunse el, cu ochii nedezlipiţi de săgeata care aluneca vertiginos spre emisfera sudică. Am trecut de Golful Mexic, străbatem spaţiul ţărilor Guatemala, Nicaragua, trecem Canalul Panama...

— Soarele, strigă profesorul Priboianu, descreţindu-şi pliurile frunţii la năvălirea luminii orbitoare în nemaipomenita viteză, care devenise vizibilă, după atâtea minute de plutire prin oceanul de întuneric.

De cum apăruse pe zare, Anca îi urmărise tăcută razele sclipitoare care spărseseră fulguirea de scamă, împrăştiată din ultimele văluri ale nopţii nordice. Uriaşul său glob de aur lua treptat în stăpânire întregul văzduh din imensul necuprins. Stewardesele rămăseseră în contemplarea fantasticei privelişti, rezemate de fotoliul pe care-l părăsise Sicooriss.

— Anca, strigă din nou profesorul Priboianu cu privirea mărită şi sprâncenele ridicate, planeta noastră-i albastră şi se confirmă că, de la distanţă, pare a nu fi locuită.

— Observaţia dumneavoastră îmi dă una din satisfacţiile pe care le urmăream prin invitaţia pe care v-am făcut-o, declară amfitrionul. Multe din constatările sondajelor executate de aparatele rachetelor trimise în cosmos, timpul le va dezminţi în mare măsură.

— Într-adevăr, interveni Anca, după ce Mariner IV, în fotografiile luate, nu înregistrase nicio urmă de civilizaţie sau dovezi de viaţă pe planeta Marte, s-au examinat apoi sumedenie de fotografii ale pământului realizate de sateliţii Argus şi Tiros pe mari întinderi terestre. Din aceste multiple probe, spre surpriza examinatorilor, a rezultat că pe Terra nu există semne de viaţă. Oraşele mari, cu toată strălucirea lor diurnă şi luminozitatea lor nocturnă, erau invizibile, ca şi apele, munţii, şi gheaţa de la poli.

— Dacă nici realităţile nu pot fi deduse în urma unor asemenea probe de netăgăduit, atunci de ce se mai persistă de către cei neîncrezători, sau defăimători, că n-ar exista în galaxia noastră şi alte planete identice pământului şi cu formaţii geologice asemănătoare? remarcă savantul nepământean în timp ce nava, cu viteza încetinită, făcea viraje în coborârea ei pe deasupra statelor Columbia, Ecuador şi Peru.

— Semnalele radio pe care învăţaţii pământeni pretindeau că erau emise de pe planeta Jupiter, încă de acum două decenii, erau transmise de pe Ganimede, interveni şi doctorul, strângându-şi stetoscopul, în timpul în care nava evolua peste crestele Anzilor Cordilieri, ale căror zăpezi păreau de argint în lumina orbitoare a soarelui.

— Emisiunile radio de pe Saturn sunt mai discontinue faţă de alte planete din sistemul nostru solar. Câmpul său magnetic este mult mai puternic decât acel al lui Jupiter, relată cu modestie Anca, preocupată totodată de întârzierea aterizării.

— Şi medicina noastră spaţială se află în plină dezvoltare, afirmă doctorul antropomorf, care purta totuşi nume de pământean, mai ales pentru terapeutica biologică de formare şi de ocrotire a bioastronauţilor trimişi pe alte planete care au de luptat cu diferite gravitaţii.

Nava plutea încet printre crestele imenşilor munţi, strecurându-se cu o siguranţă de neînchipuit prin tunele şi stânci de granit, de care s-ar fi putut izbi orice avion de construcţie pământeană. Pe figura academicianului se citea îngrijorare, iar Anca se afla în plină panică. Deodată orizontul se lărgi la apariţia unui oraş clădit pe un platou şi pe care îl înconjurară, ca, peste câteva secunde, să aterizeze pe o platformă construită din blocuri mari de granit.

— Ne aflăm la marginea oraşului Cuzco din Peru, la o altitudine de trei mii cinci sute de metri, îi anunţă profesorul Terravanţius, în timp ce stewardesele le desfăceau centurile şi-i ajutau să se dezmorţească.

— Colosală performanţă! se minună academicianul, care se uită la ceas, coborând din navă după Anca.

— Şi câte ocoluri s-au făcut!... mai adăugă şi ea în timp ce una din stewardese îi punea o capă purpurie şi pufoasă pe umeri, iar cealaltă îl înveşmântă pe academician cu o pelerină largă, albastră şi nebănuit de uşoară.

Răcoarea înconjurătoare se strecura în aerul rarefiat al altitudinii la care se aflau şi tăcerea încremenită a uriaşelor stânci din depărtare, înfipte în văzduh, se pierdea în negura care plutea pe deasupra crestelor înzăpezite. Profesorul Terravanţius îşi pusese un pardesiu şi Anca se mira că doctorul şi ambele fete nu-şi puseseră nimic în contra frigului care cobora din înălţimi, dar nici nu îndrăzni să intervie.

Platforma pe care se aflau pornea de la peretele muntelui şi era construită din blocuri enorme de granit, peste care îţi dădeai îndată seama că trecuseră mai multe mii de ani. În continuarea imensului platou se vedeau în depărtare grupuri de diferite forme de clădiri, construcţii de piatră, deteriorate, şi monumente cioplite în granit, aşezate în linie sau în semicercuri. În dorinţa de a se apropia de acele relicve, profesorul Priboianu porni într-acolo şi întregul grup îl urmă, dar în curând fu nevoit să renunţe din cauza piciorului său şi se opri lângă un bloc cioplit într-o formă curioasă.

— Sunteţi la picioarele unui tron ridicat pentru vreun uriaş nepământean din epoca pre-incaşă, îi spuse Terravanţius, ajutându-l să se aşeze în el, pe când doctorul o sprijinea pe Anca să urce alături, unde ea se instală râzând de satisfacţie.

Între timp Terravanţius luă cele două binocluri aduse de stewardese şi le dădu invitaţilor săi, spunându-le:

— Astfel veţi putea distinge mai bine cunoscutele vestigii megalitice de la Stânca Şoimilor. Spre marginea aşezării Cuzco se află renumita cetate a incaşilor, Sacsayhuaman, construită de roboţii giganţi aduşi de pe planeta noastră înaintea marelui potop.

— Bănuiam eu că asemenea construcţii nu puteau fi ridicate de mână omenească şi lucrate cu atâta măiestrie.

— Urmăriţi cu atenţie, pe cât posibil de la această distanţă, renumitele apeducte din piatră şlefuită, construcţie realizată cu un înalt rafinament tehnic.

— Acum disting bine că marea fortăreaţă este o construcţie gigantică, ridicată între stânci, ai căror pereţi, ciopliţi şi neteziţi, ar putea concura cu zidurile oricărei cetăţi medievale, spuse cu vădită încredinţare Anca.

— De aproape, părţi din construcţie par turnate în beton, iar între blocuri nu se vede nicio urmă de mortar, ceea ce-i o mare curiozitate pentru

specialiştii construcţiilor moderne, care se minunează de rafinamentul timpurilor preistorice, o completă marele nepământean.

— Am citit câte ceva din legendele transmise prin tradiţie despre zeii care se coborau pe pământ şi supravegheau lucrări gigantice, la înălţimi de 4.000 de metri, dar toate le primeam cu zâmbetul pe buze, se destăinui academicianul. În miturile de la Tiahuanaco şi Sacsayhuaman se pomeneşte de coborârile unor fiinţe extraterestre chiar înainte de apariţia omului pe pământ. Aceste realităţi de aici ca şi executarea coloşilor monumentali din Insula Paştelui sunt dovezi grăitoare că nu se puteau realiza fără ajutorul unei tehnici şi a unor ustensile aduse din alte civilizaţii. Acestea nu puteau fi executate decât de dispozitive puternice ale unor energii necunoscute, freze vibratorii, temperaturi uriaşe, sau chiar raze laser. Miturile popoarelor maya şi ale incaşilor confirmă că primii oameni creaţi de zei erau uriaşi.

— Aceleaşi dovezi s-au găsit în dezvăluirile cercetărilor arheologice din multe puncte ale globului pământesc, pe unde se află asemenea vestigii de lucrări gigantice, ca în China, Africa de sud, în Java, Maroc, Siria, Egipt... şi pe unde s-au descoperit unelte enorme, care nu puteau fi mânuite de mâinile pământenilor, relată profesorul Priboianu, devenit sfătos de îndată ce-şi aprinsese o ţigară.

— Şi fiinţele coborâte de pe planeta noastră, ca şi animalele mari preistorice, primejduiau evoluţia speciei umane, astfel că a fost nevoie de distrugerea lor prin abaterea marelui potop asupra Terrei, spuse doctorul aşezat cu stewardesele pe blocul de piatră pe care stătea şi profesorul Terravanţius.

— Aşa se explică adâncimile vestigiilor şi monumentelor din Insula Paştelui, ca şi relicvele Babilonului, ale Tebei, scufundările piramidelor... se grăbi Anca să afirme.

— E foarte greu de stabilit datele şi cronologia lor, Anca! îi atrase atenţia maestrul său, ridicându-se. Cred că ar fi timpul să pornim mai departe, se adresă el lui Terravanţius, care se scula în semn de încuviinţare.

— Actualmente sunt preocupat de studiul mareelor, domnule coleg, îi spuse acesta, luându-l la braţ ca să-l ajute şi m-ar interesa cum şi când se produc pe Terra.

— Forţele mareelor de pe pământ sunt produse de planetele sistemului nostru solar. Cele mai frecvente sunt provocate de lună, dar niciodată nu pot ajunge la intensitatea pe care o exercită puterea gravitaţională a planetei Jupiter asupra pământului. Se fac cercetări ample asupra influenţei mareelor când pământul şi Venus se află în conjuncţie, adăugându-se la forţele mareice ale lui Jupiter. La anumite epoci, aşa cum s-a întâmplat în jurul anilor 1802–1803, când nouă planete se aflau în aliniere cu soarele, puterea

mareelor a fost mult amplificată. Tot aşa se va întâmpla şi în anul 1982, şi, după calculele făcute, această situaţie astronomică deosebită va produce din nou perturbări în viteza de rotaţie a pământului, odată cu repercusiunile din fluxul şi refluxul oceanelor. În acest domeniu am făcut o comunicare la un congres astronomic ţinut la Grenoble şi, dacă v-ar fi de folos, vă pot oferi un exemplar, îi spuse academicianul, când Anca adăugă: Avem şi comentariile revistelor de specialitate şi ale ziarelor, magistre.

— Mă interesează foarte mult să cunosc problema sub toate aspectele dezbaterilor care s-au făcut.

— În ultimul timp, reîncepu Priboianu, şi eu sunt preocupat de posibilităţile cele mai economice de captare a energiei solare.

— După câte am auzit, dumneavoastră utilizaţi energia solară, îl provocă Anca să vorbească, fără a pune întrebări.

— Şi ca energie termică, dar şi ca sursă de energie electrică. Întreaga noastră energetică se bazează mai mult pe heliotehnică, cu staţii enorme de captare şi laboratoare de transformare. Bateriile solare sunt utilizate şi la navele noastre spaţiale ca şi energia electro-nucleară pe care aţi conceput-o şi dumneavoastră de curând. Dar ceea ce a dat rezultate de neaşteptat şi care ne interesează la paroxism sunt reactoarele termonucleare cu posibilităţile lor multiple de a transforma materia în energie, îi răspunse marele savant nepământean, ajutând-o să urce seara navei spaţiale.

Când îşi reluară locurile, stewardesele le puseră hainele groase pe un scaun şi le dădură ajutor la încătărămarea centurilor de siguranţă, în timp ce amfitrionul, la uşa de comunicaţie cu camera de comandă, îi dădea lui Sicooriss instrucţiuni asupra itinerarului pe care-l aveau de parcurs. Bateriile gravitaţionale erau încărcate şi doctorul de-abia îşi desfăcuse trusa stetoscopului, când nava se clătină şi, în clipa în care se dezlipi de pământ, prinse viteză ameţitoare, străbătând atmosfera cu acelaşi fâşâit şuierător ca la prima decolare. Cerul era limpede şi vizibilitatea clară când zăriră, strălucitor în soare, marele oraş Buenos-Aires, peste care trecură ca un fulger în direcţia Patagoniei. În câteva secunde nava începu să evolueze în cercuri concentrice pe deasupra insulei Ţara de Foc, coborând mereu până ce ateriză pe coasta dinspre Oceanul Pacific, în mijlocul unei colonii de pinguini.

— De câte ori vin spre Terra, spunea profesorul Terravanţius cu veselie în glas, în timp ce se îmbrăcau din nou, mă abat pe aici ca să-mi văd simpatiile. Termometrul nu arată decât şapte grade sub zero, astfel că puteţi veni şi dumneavoastră puţin, îi îndemnă el către scara navei.

Cu piepturile lor albe şi bombate au făcut cerc în jurul navei, legănându-se pe picioarele terminate cu lopeţi ca de raţă, dar când Terravanţius se

aplecă asupra unuia ca să-l mângâie, se făcu un gol în jurul său. Din ocean veneau alţii şi Anca izbuti să ademenească un pui, pe care începu să-l mângâie, orbită de reflexele scânteietoare ale soarelui în zăpadă.

— În două rânduri am luat câte o pereche din aceste curioase şi interesante păsări nezburătoare, dar n-a fost chip să le aclimatizăm pe planeta noastră, relată Terravanţius cu părere de rău.

— Am impresia că suntem la o festivitate diplomatică şi că locuitorii acestui ţinut ne-au primit în fracuri şi cu toată eticheta de rigoare, spuse profesorul Priboianu, privind în jurul său cu ochii întredeschişi.

Oceanul vuia monoton şi surd sub rostogolirea valurilor care spălau gheaţa de la marginea ultimei plaje dinspre Polul Sud. Fiinţele coborâte din bolidul spaţial se uitau cu vădită plăcere la colonia de păsări blânde şi pline de curiozitate, care nu realizau ce-i primejdia şi răutatea. Într-un târziu, Anca murmură ca pentru dânsa:

— Nu mi-aş fi putut închipui niciodată c-am să ajung aşa de repede la capătul pământului.

— Dar n-am parcurs drumul nici cu un sfert din viteza normală cu care evoluăm de obicei în spaţiul orbital terestru; în marele vid interstelar nu putem asemui cu nimic viteza superluminică siderală cu care străpungem cosmosul, căută să-i împrăştie nedumerirea marele savant nepământean. Exploziile solare, câmpurile magnetice, petele solare şi multe alte fenomene necunoscute încă de mintea omenească sunt surse inepuizabile de amplificare a puterii de propulsie a vehiculelor noastre spaţiale.

— Cu cât omenirea de pe Terra va pătrunde mai adânc în aceste fenomene, interveni în discuţie şi doctorul Terrafaustus, se va ajunge în curând şi la profilaxia multor maladii incurabile până-n prezent chiar şi pe planeta noastră. Ele alcătuiesc şi sursele necesare vieţuirii pe planetele din galaxia noastră. Vântul solar, pornit din cromosfera marelui astru, împrăştie particule în spaţiu care pot produce reacţii importante asupra unor sisteme biologice. Studiul lor va elucida multe necunoscute ale medicinei.

— După multiplele studii făcute, reluă profesorul Terravanţius, s-a tras concluzia edificatoare până-n prezent că soarele este acel tainic izvor din care s-a creat viaţa şi evoluţia ei pe pământ, ca şi pe planetele cunoscute a fi locuite din galaxia noastră. Acum se ştie că activitatea solară influenţează în cea mai mare măsură manifestările organismului uman prin intermediul factorilor heliofizici şi geofizici asupra tuturor sistemelor biologice.

— Demult nutream aceleaşi păreri care mă ţineau într-o continuă căutare. Acum, în epoca atâtor cuceriri ale ştiinţei, care mi-au deschis posibilitatea de a-mi verifica mai toate constatările, află, magistre, că mi-ai

dat satisfacţia realizării convingerii totale, declară academicianul, pornind încet şi cu umerii lăsaţi înspre scara navei.

Smucitura dezlipirii de pe zăpadă se făcu mai simţită şi fostele lor „gazde" se împrăştiară înspăimântate şi cu ţipete ascuţite, pe când nava porni în mare viteză în văzduh, străbătând cu acelaşi fâşâit fluierat rezistenţa învelişului gazos care înconjoară pământul. În câteva secunde se aflau la câteva sute de kilometri înălţime, de unde globul pământesc se vedea ca o minge enormă de un albastru închis, pe care apăreau ca printr-o ceaţă sclipirile soarelui răsfrânte în apele oceanelor de sud, când amfitrionul îi anunţă:

— Am ajuns deasupra Capului Bunei Speranţe, urcăm de-a lungul Africei de Sud cu viteză redusă, şi la o altitudine mai mică. Priviţi, începe să se vadă forma continentului cuprins între Oceanul Atlantic şi cel Indian.

— Se văd şi munţi, magistre, îi atrase atenţia Anca, primind o ceaşcă din care aburea un fel de ceai, pe care-l distribuia una din stewardese.

— Sunt Munţii Keniei şi acum străbatem Etiopia în lungul Nilului, ca să traversăm Marea Roşie, cu direcţia către Peninsula arabică şi golful Persic.

— Şi pe aceste tărâmuri se găsesc o sumedenie de vestigii ale unei civilizaţii apuse, rosti savantul pământean, în timpul în care doctorul îşi punea în ceai un fel de rom uleios, dintr-o ploscă mică de fildeş, încercuită în aur, răspunzându-i:

— Mai multe ca oriunde!

— La mai toate s-au găsit explicaţiile ştiinţifice şi mai ales ale orientărilor enormelor clădiri faţă de soare, dar transportul coloşilor blocurilor de piatră de la distanţe aşa de mari şi tainele îmbălsămării faraonilor au rămas nedezlegate până-n prezent, remarcă profesorul Priboianu, în clipa în care nava făcu o abatere bruscă a direcţiei, provocată tot de antenele radarului, ceea ce-l făcu pe amfitrion să ridice receptorul; după ce primi explicaţiile lui Sicooriss, căruia-i dădu apoi noi indicaţii, începu să-şi lămurească invitaţii:

— A fost un satelit orbital de câteva tone care evoluează fără propulsie în jurul pământului.

— O ciocnire ar fi fost o catastrofă nemaipomenită, rosti cu mare îngrijorare Anca şi se lăsă moale pe speteaza fotoliului.

— Orice accident de asemenea natură este exclus şi, dacă prin imposibil nu lucrează radarul navei, cel al pilotului hominoid nu dă niciodată greş.

— Vai!... intrăm în întuneric, magistre, îl întrerupse Anca.

— Ne-am îndepărtat de ecuator, reluă Terravanţius. Navigăm către paralela patruzeci din emisfera nordică. Am străbătut Peninsula arabică şi trecem peste Iran, înspre nordul Indiei. Nava a coborât mult ca să evoluăm în jurul Munţilor Himalaia, ca şi peste podişul Tibet.

— Se văd nişte lumini ale unui mare oraş, remarcă profesorul Priboianu.

— Am trecut peste Delhi şi iată-ne deasupra crestelor Everestului, cea mai mare înălţime de pe globul pământesc, piscul său atingând 8.848 metri altitudine, anunţă amfitrionul, când un filon de lumină făcu să fulgere zăpada eternă de pe imensele stânci ale necuprinsului muntos. Podişul Tibetului cu pământ fertil la mare altitudine în Asia Centrală, însă foarte rece, ne deschide calea spre China, adăugă el, când nava făcu un ocol de coborâre şi se reîntorcea spre piscul Himalaiei.

La al treilea ocol, cu viteză încetinită, au intrat în negura dintre înaltele creste, când pe toate laturile navei se aprinseseră faruri puternice, iar în faţă aruncau o lumină orbitoare proiectoarele, care destrămau în scame pâcla deasă a înălţimilor. Printr-un tunel larg, la adăpostul unor stânci uriaşe, se aprinseră lumini gălbui care indicau drumul ce-l avea de parcurs nava, cu viteză scăzută la minimum, până la gura unei peşteri al cărui interior era luminat. Pe un mic podiş pe care s-au oprit, se mai aflau două nave spaţiale de dimensiuni mai mici, acoperite cu zăpadă.

La coborârea sa prin faţă, Sicooriss fu întâmpinat de alţi cinci hominoizi-antropomorfi, în costume de alpinişti, dar fără blănuri, cu toate că termometrul marca 12 grade sub zero. După o scurtă discuţie între ei, începură să scoată din navă lăzi, cutii şi pachete, în timpul în care unul din ei se urcă în navă şi se apleacă respectuos în faţa profesorului Terravanţius, care-i ieşi înainte, zâmbindu-i cu bunătate. Glasul său homofon era destul de nuanţat şi discuţia lor fu de scurtă durată. La un semn al profesorului, una din stewardese scoase dintr-un fel de casă de bani două pachete prinse în banderole şi le dădu străinului, care nu se deosebea prea tare de acela care-l adusese pe Grig în spate. Ceilalţi semănau mai mult cu nişte gladiatori, gata să intre în arenă, ridicând lăzile cu o uşurinţă remarcabilă. Ancăi nu-i scăpase din vedere că unul din ei îi dăduse lui Sicooriss un plic mare de cum îşi strânseseră mâinile la sosire.

— Sunt observatorii noştri din aceste părţi ale lumii pământene, le spuse doctorul şi-i sfătui să ţină mai strâns diafragmele stetoscopului la traversarea Oceanului Pacific, unde vor lua înălţime şi viteză mai mare.

— Constatările lor şi toate informaţiile culese de ei le-a primit secretarul meu, îi lămuri profesorul Terravanţius, după ce dădu mâna cu cel ce plecă.

— E foarte curios să daţi atâţia bani şi colete, care bănuiesc a fi pentru aprovizionare, fără să luaţi nicio dovadă de primire, îşi exprimă nedumerirea Anca, de îndată ce nepământeanul plecă şi Terravanţius îşi reluă locul.

— Nu poate exista niciun gând de incorectitudine în lumea noastră în care principiile fundamentale rămân de neclintit.

Din zguduitura puternică a navei toţi îşi dădură seama că fusese prinsă în gheaţa platformei. Cei rămaşi salutau cu mâinile ridicate din dreptul grotei, în timp ce nava făcea cale întoarsă prin aceleaşi cheiuri necunoscute de niciun pământean. La ieşirea dintre stânci, odată cu luminile gălbui se stinseră toate farurile şi reflectoarele puternicei nave cosmice, care începu să taie din nou, fluierând, rezistenţa atmosferei.

— Într-adevăr, aşa ceva nu i-a fost dat nici unui cercetător pământean să afle, rosti cu admiraţie academicianul, care rămăsese înmărmurit de tot ce văzuse.

— Ce frumoase jocuri de lumini! se minună Anca, dar nu apucă să termine că, după două ocoluri mari, nava-şi reluă viteza şi Terravanţius anunţă:

— Am şi trecut peste peninsula Coreeană, care închide la sud Marea Japoniei şi acum luăm în lung priveliştea celor trei oraşe mari ale Arhipelagului Japonez: Osaka, Yokohama şi Tokio.

— Ooo!... Asemenea feerie de lumini, ca la Tokio, nu cred să mai fie nicăieri, se minună profesorul Priboianu, pe când stewardesele, după ce le reumplură ceştile cu ceai se retrăgeau.

— Cu toate că Rio de Janeiro nu se poate măsura cu enormele proporţii ale celei mai mari metropole din lumea pământeană ca Tokio, dar luminăţiile care se văd din largul oceanului, la intrarea în port, sunt o adevărată feerie, îi răspundea învăţatul nepământean, când fu întrerupt de doctor:

— Nava noastră a prins viteză verticală ca să străbată marele ocean prin vidul cosmic şi vă rog să apăsaţi diafragmele stetoscopului pe încheietura mâinii, ceea ce de-abia apucaseră să execute, când profesorul Terravanţius îi anunţă, zâmbind:

— Am şi început să coborâm în apropiere de Alaska, cu direcţia către paralela 80 a emisferei nordice.

— Colosal, maestre! izbucni Anca în culmea entuziasmului.

— Ne aflăm în regiunea Arcticei, îi răspunse profesorul Priboianu, când marele nepământean îl completă:

— Evoluăm chiar deasupra Polului Nord.

Patru mănunchiuri de lumini, ca nişte snopi de raze orbitoare, se îndreptau din puternicele reflectoare aşezate pe fundul navei şi făceau să scânteieze enormii gheţari încleştaţi pe vecie în imensa calotă de deasupra Oceanului Îngheţat.

Anca se înfioră la gândul că plutea peste uriaşa noapte a emisferului nordic, sugrumată de un ger năprasnic, iar maestrul său privea cu

melancolie că trecea prin asemenea locuri aşa de târziu şi gândurile i se pierdeau într-un întuneric rece.

Nava luase iar înălţime şi viteză, când Terravanţius anunţă:

— Ne-am îndreptat către coasta de nord a Siberiei.

Nici nu apucă Anca să spuie că se văzuse o pată de lumină în răceala nopţii, când amfitrionul îşi urmă anunţarea itinerarului din marea viteză cu care-l parcurgeau:

— Am trecut de Tomsk şi de Tobolsk, din apropierea paralelei şaizeci, şi coborâm din înălţime pentru evoluare deasupra Leningradului.

— Păcat că nu-l putem vedea ziua! îşi manifestă părerea de rău profesorul Priboianu, care venise în mai multe rânduri cu trenul la Leningrad.

— O adevărată baie de lumini, murmură cu admiraţie Anca.

După câteva viraje pe deasupra enormei aşezări a capitalei sovietice, nava, cu viteză mult scăzută, se apropia de paralela cincizeci, cu direcţia Mării Negre, când Anca reluă, destăinuindu-şi nedumerirea pe care şi-o înăbuşise până atunci:

— Nu-mi pot explica atenuarea efectelor sonore ale acestui vehicul...

— Nu-i nimic de mirare ca motoarele de cursă lungă, perfecţionate de specialiştii noştri, să fie şi silenţioase. Chiar şi exploziile propulsionare au devenit imperceptibile pentru auzul uman, îi răspunse cu zâmbetul pe buze amfitrionul. Formele navelor spaţiale, de altfel, diferă după planeta care le-a expediat. Ale noastre sunt ca două discuri concave suprapuse, pe când cele ale altor civilizaţii sunt romboidale, cilindrice, triunghiulare, conice... Unele sunt simple sonde teleghidate, ca şi ale dumneavoastră, pentru observaţii, fotografieri, filmări şi informaţii stereoscopice. Civilizaţia umană a prins aripi, s-a deschis calea expediţiei selenare. În altă ordine de idei îmi permit să vă atrag atenţia asupra observaţiilor făcute de profesorul James E. Mc. Donald în legătură cu fenomenele U.F.O. prin care veţi putea lua contact şi cu alte civilizaţii din galaxia noastră. Dar iată şi luminile fermecătoarei dumneavoastră Mamaia, cu încântătorul ei litoral.

Cu toate că intraseră direct dinspre mare, scânteietoarea strălucire a coastei pâlpâi de câteva ori, până ce enigmaticul vehicul se lăsă în umbra malului.

ÎN CONTINUAREA ISTORISIRII

În aceeaşi noapte, după ora nouă, Cătălin al Vlaicului urcă scara falezei unde era aşteptat cu mare nerăbdare de Ruxanda, Tudorel şi Bobiţă. Geamurile de la camera cucoanei Smaranda erau luminate, astfel că fură nevoiţi să se aşeze cu toţii pe iarbă.

Ruxanda îi trecu discret batista peste faţă şi el îi sărută mâna privind-o pieziş.

— Acum cred că sunteţi la curent cu tot ce se întâmplă pe pământ, îi spuse ea ca să-şi tăinuiască plăcuta înfiorare.

— Mai ales când ne este dat să bănuim simţămintele şi să citim gândurile, încântătoare domniţă.

— Sunteţi cumva şi vrăjitor? întrebă în naivitatea lui Tudorică.

— Parcă era vorba să nu punem întrebări, îl mustră ea, cu ochii la geamurile care în sfârşit se aflau în întuneric.

Era o noapte ca de basm şi, după ce se mai plimbară de-a lungul malului înalt, în timp ce Tudorel se tăvălea cu Bobiţă prin iarbă, se îndreptară înspre pridvor, unde stăpânul casei îl primi cu vădită prietenie.

— De-abia aştept să te întorci în acea eroică vreme a neamului nostru, îi spuse el, reluându-şi locul odată cu toţi ceilalţi, ca şi Bobiţă care intră sub masă şi se învârti de câteva ori, ca de obicei, până se aşeză jos.

Fără nicio introducere sau altă revenire, Cătălin îşi drese glasul şi, spre mulţumirea celor din jur, îşi reluă firul povestirii:

— Ţara de sus rămăsese secătuită, iar cea de jos năruită şi pustiită de acel nemaipomenit război. Din poruncă straşnică, starostii şi dregătorii refăceau pierderile, pe când măria sa reînnoia ctitoriile stricate şi cetăţile ruinate. Cu toată îngrijirea mea de a nu mai trece peste hotarele îngăduinţei, aşteptam ca pe jăratec prilejul de a mă repezi până la cetatea Neamţului. Mă vestejeam în suferinţă şi nesomn, fără a întrezări măcar negurile viitorului. Slab ca un nevolnic, umblam ca un zănatic, când, într-o zi de iunie, am fost chemat de măria sa în ograda mare a curţii domneşti. Erau de faţă spătarul Mihail, căpitanul Petrea şi domnia sa postelnicul Ştefan Meşter lângă câteva bombarde noi şi patru săcăluşuri. După plecăciunea de cuviinţă, măria sa glăsui:

— Găteşte-te de drum şi mai lasă terfeloagele, voinice, că domnia sa postelnicul are trebuinţă de un însoţitor şi noi de o sabie ageră.

— La poruncă, măria ta, am îngăimat cu deznădejde, simţind că se crapă pământul şi mă înghite.

— Două bombarde şi săcăluşurile le lăsaţi la cetatea Neamţului, iar domnia ta, medelnicere, îţi urmezi calea până la mânăstire şi dai în mâinile cuviosului Vlădică Iosif cei cinci sute de galbeni făgăduiţi.

Năuc de bucurie, când ieşeam pe podul cetăţii alături de domnia sa postelnicul Ştefan, în loc de dârlogi strângeam în mâini torţele cerului. Aş fi vrut să zbor, dar cotigarele cu câte şase cai nu ieşeau din trapul mărunt al cailor de povară. Cerul era limpede şi vremea se arăta prielnică, dar de pe la al treilea ceas de mers, din negurile munţilor s-au ivit nouri ameninţători şi zarea era străpunsă de fulgere orbitoare. După un ropot de grindină cu trăsnete ca de iad, o ploaie fără răgaz a năruit zăgazurile cerului întunecat ca de o mânie a stihiilor. Caii rupeau şţreangurile trăgând din greu prin gropile şleahului desfundat din olatul târgului Piatra lui Crăciun şi, la viitura apelor Moldovei, revărsate peste vad, ne-am prăpădit o parte din cai, prinşi în bulboanele spumegânde. După două zile şi două nopţi de trudă, ivirea puternicelor ziduri ale cetăţii a fost ca un miraj de izbăvire a rătăciţilor în deşert. Numai burnuzurile din piei de capră cu glugi, puse de domnia sa postelnicul Ştefan în lada unei căruţe, ne-au ocrotit de ropotele potopului neîndurător. Când am păşit pragul sălii de arme, în minunaţii ochi ai domniţei Maria Voichiţa strălucea toată primăvara acelor vremi. Pentru prima oară porunca măriei sale a fost ca o osândă nimicitoare în clipa de abatere a nestăvilitei mele tinereţi. La masa la care am luat parte cu înaltele feţe de la curtea voievodului Radu cel Frumos, domnia sa postelnicul s-a dovedit din nou un mare om de lume, reuşind iarăşi să ţină toate privirile îndreptate către el. După retragerea doamnelor, unchiul meu, pârcălabul, m-a luat în odaia sa, urmând ca a doua zi să-mi urmez drumul spre Neamţ.

Se lumina de ziuă şi eu încă nu închisesem pleoapele umflate şi grele de nesomn. Ştiind-o aşa de-aproape, în arşiţa dorinţelor mele fără întruchipare în care mă zbătusem pe laiţă toată noaptea, m-aş mai fi alinat de puteam vorbi cu un suflet de om despre ea. Dar unchiul meu dormea neîntors şi sforăia aşa de tare că, din când în când, Tărcuş se sălta de pe rogojina lui de lângă pat şi-l privea tăcut, cu capul strâmb.

De-a lungul nesfârşit al satului Vânătorilor domneşti din valea Ozanei, pe care-l străbăteam cu cei şase oşteni înarmaţi, se năpusteau toţi câinii asupra cailor noştri de parcă-am fi săvârşit vreo tâlhărie. Verdele crud şi curat al pădurii Braniştea strălucea proaspătă sub cerul limpede al acelei minunate primăveri, iar de către lunca Nemţişorului mă orbeau sclipirile mlădiţelor de salcie care năboiau spre soare. După ce m-am liberat de cele ce adusesem cucernicului vlădică Iosif, am trimis înapoi la cetate oştenii cu gândul de a-l vedea pe părintele Nicodim.

— Aş dori să stau în reculegere numai câteva clipe în chilia lui, părinte, i-am răspuns, coborând scara arhondaricului, după ce-i sărutasem mâna.

Uşa chilioarei către care păşeam era sprijinită cu o piatră, pe care totuşi am dat-o la o parte şi am intrat cu smerenie. De cum am trecut pragul, am fost cuprins de o răcoare tristă, ca mâhnirea apăsătoare a unei părăsiri. În mijlocul măsuţei m-a atras o foaie de papirus dintre acele pe care ştiam că scria: „Însămnări din cele pitrecute în trecătoarea viaţă pământeană a umilitului ieromonah întru domnul, Nicodim, den Sfânta Monastire Neamţu". Din slovele frumos aduse cu pana sa am reţinut: „În zilele de începătură ale anului 6983 de la facerea lumii şî 1475 de la Hristos, la Bobotează, s-o fost dat mare bătălie cu păgânii în ţânutul Vasluiului, unde vrut-a domnul să-i nimicească măria sa Ştefan-Vodă pe necredincioşi. Acolo, în acel crâncen războiu, printre cei mulţi, pristăvitu-s-a părintele nostru Manole, împreună cu fiul său, frate al nostru, Simion".

— Extraordinar, Cătălin, rosti Ruxanda impresionată. Aşa-şi termină Mihail Sadoveanu romanul *Fraţii Jderi*.

— De la el am luat numele lor uitate şi care nu puteau fi altele... Intuiţia acelui mare scriitor mă copleşeşte, întrezărind o sumedenie de fapte şi împrejurări, de care nu-mi dădeam bine seama pe atunci. Adesea poruncile, răspunsurile în dialogurile cu Ştefan-Vodă, felul în care acţiona domnul ţării în acea epocă feudală în care m-am născut, mă readuc aievea în gândurile şi graiul vremii mele de pe pământ. O asemenea dragoste de neam şi de ţară n-am mai găsit-o aşa de răscolitoare decât în magnifica operă istorică, ştiinţifică şi literară a lui Dimitrie Cantemir şi în minunata lucrare a lui Nicolae Bălcescu despre marile înfăptuiri ale lui Mihai Viteazul. Acel domn al Ţării Româneşti, dacă-ar fi fost sprijinit cum trebuia de senioriile timpului, ar fi spart cu tunurile porţile Stambulului.

— Aşa lecţie de istorie mai zic şi eu, se entuziasmă şi bătrânul profesor de specialitate.

— Şi eu care n-am să mă pot fuduli cu cele din câte am aflat...

— Poate are să-ţi dea dezlegare nenea Matei al domniei tale, atunci când nu mă voi mai putea opune, Tudorele, îi răspunse el sub privirea întrebătoare a unchiului lor, care căută să-i schimbe şirul gândurilor, adresându-se lui Cătălin:

— Văd că erai mereu la curent cu cele ce se întâmplau în ţările române.

— Era cea mai mare mândrie a mea, în lumea în care tânjeam de dorul de ţară. S-a întâmplat, ca în acele vremi, Moldova să aibă un cărturar ca Miron Costin şi apoi pe hatmanul Ion Neculce, om luminat, prieten şi sfetnic a lui Dimitrie Cantemir.

— Reuşeşti mereu să scoţi la iveală fapte de mare însemnătate istorică, tinere Cătălin, remarcă amfitrionul, însă el, ca şi cum n-ar fi auzit nimic, se întoarse în veacul zbuciumului său de pe pământ.

— Făceam cale întoarsă pe sub bolţile Braniştei în acea luminoasă după-amiază de iunie, cu gândul la trista pustiire a sufletului care ar fi meritat o altă soartă. Totuşi mângâierea că nu eram singurul obijduit, aerul tare dătător de vlagă şi împrospătare pe care-l trăgeam cu nesaţ în piept şi cântecul păsărelelor mă făcură să-mi adun privirea pe tărâmul ca de basm pe care-l străbăteam. Lăsasem calul la pas când am ieşit în explozia luminii de pe feerica vale a Ozanei. Ghirlandele de argint ale sălciilor, legănate de zefir în soare, îmi luau ochii şi chemarea privighetorilor îmi fermeca auzul. Apa limpede şi obosită de drum şerpuia somnoroasă printre bolovani, mângâind prundişul cu sclipiri de nestemate şi pieptănând alene barba rădăcinilor bătrâne de sub mal, încâlcite de şuvoaiele primăverii. La cotul vadului, calul s-a oprit ca să sărute cu botul lui moale şi catifelat unda care-i alinta copitele, într-un clipocit în care adunase murmurul neauzit al depărtărilor. Când a ridicat capul în soare, şiragul de perle argintii pe care-l culesese din unde, îl înapoia Ozanei, mozolindu-şi zăbalele.

În acea tulburătoare linişte coborâtă din veşnicii, tropotele a doi cai îmi înfiorară auzul, sfâşiind tăcerile liniştei înconjurătoare. Odată cu zvâcnirea inimii, minunatul zâmbet al domniţei îmi aprinsese privirile ca o fulgerare a fericirii pe care nu izbuteam s-o mai înăbuş.

— Te-am prins în vraja încântării, medelnicere Cătălin, glăsui şăgalnic postelnicul Ştefan Meşter, strângând dârlogii la piept odată cu domniţa.

— Aş zăbovi zile întregi în asemenea rai, am îngăimat eu ca să nu-l las fără răspuns, în lupta mea de a-mi tăinui tulburarea.

— Mă bucură să aflu că iubeşti natura, Cătălin! mă înfioră glasul ei cristalin şi căldura cu care-mi spusese pentru prima oară pe nume, îmbujorându-se.

— În mijlocul ei apar adevăratele minuni care ne farmecă, domniţă.

— Nici la Florenţa n-am găsit vreo privelişte asemănătoare care să mă încânte aşa de mult şi niciun cântăreţ al naturii care s-o preţuiască mai frumos ca domnia ta, prietene, îmi răspunse postelnicul, învăluindu-mă cu privirea lui pătrunzătoare.

— Îmi pare rău, unchiule dragă, că ne părăseşti aşa de repede, se alintă domniţa, întorcându-şi calul odată cu acesta, care-mi făcu semn prietenesc să-i urmez.

— Soseşte solia veneţiană, copilă a noastră, şi n-aş vrea ca măria sa să-mi simtă lipsa, mulţumindu-mă că am izbutit să vă văd şi să mă bucur că sunteţi

în bună stare, îi răspunse, ţinându-şi calul la pas. Hei, încă o zi frumoasă care se adaugă la marginea săvârşirii mele, oftă el cu ochii spre soare.

— Mereu şi mereu pe fugă în loc să rămâi cu noi în mireasma tăriilor şi-n parfumul florilor de câmp...

— Nimica nu mi-i mai plăcut, înălţimea ta, decât ca să urmăresc cum pogoară înserarea la munte, mângâindu-mă de frământările neîmplinirilor.

— Toate la vremea lor, dragii mei, ne răspunse el cu glas scăzut. Întreaga bogăţie a darurilor naturii sunt hărăzite mai ales acelora care ştiu să le preţuiască. Cine le priveşte şi cu sufletul nu se mai poate socoti un biet oropsit, sărac cu duhul. Dar în aceste vremuri, tulburi, culegerea plăcutului rămâne în seama gingăşiei fiinţelor alese, ocrotite de zbuciumul grijilor, pe când noi suntem sortiţi a înfrunta primejdiile.

— Sunt noi temeri de război, unchiule?

— Norii cumplitei răzbunări se adună în depărtări şi măria sa are să se găsească iar singur în furtună. Ţara e frumoasă şi bogată, norodu-i ca un zid în jurul lui, dar hotarele-s la încrucişare de drumuri rele.

— Ce minunat har al vorbirii are înălţimea voastră! Aş sta zile şi nopţi să vă ascult vorbind. Totuşi, domnia ta îţi dezvălui gândurile prea deschis, dovedind un suflet curat, dar nu şi prevăzător. Boierii, mai ales cei nărăviţi, au prins a vă pizmui fiindcă măria sa adesea înclină spre sfatul înălţimii voastre.

— Dar aceasta-i firea unchiului meu, Cătălin, şi mă bucur că mă asemăn lui, îmi spuse domniţa cu mândrie.

— Îţi mulţumesc pentru frumosul sâmţământ de prietenie pe care mi-l dovedeşti şi pe care îl preţuiesc mai mult ca orice. Şi fiindcă ai izbutit să mă faci să-mi deschid sufletul, mai află, prietene, că măria sa mă simte că mi-i inima aproape de a lui şi că singurul meu gând este ca să-i fiu de folos şi să-l ştiu cu mai puţine griji. Pentru mine aceasta-i viaţa pe care mi-am dorit-o şi la curtea vărului meu care nu m-a înţeles. Dar ne-am înfierbântat la vorbă, dragii mei, şi calea-i lungă până la Suceava, ne mai spuse şi dădu pinteni calului.

Ne-am urmat drumul în trap mare până la poalele muntelui, unde am lăsat caii în seama străjerilor. Urcuşul pe panta de sub marea fortăreaţă l-am străbătut ca pe treptele nevăzute ale celui mai frumos vis. Sprijinul pe care-l dădeam domniţei, cu sfiiciune, îmi furişa în simţuri plăcerea tainică a armoniei mişcărilor ei. Era veselă, uşoară, caldă, vaporoasă în graţia cu care urca, vorbindu-mi de-aproape, îmbujorată. La poarta cetăţii mi-a zâmbit, mulţumindu-mi cu privirea-i luminoasă şi tremurul cald al genelor...

— Hm, foarte curios! murmură Ruxanda. Atâta reţinere, fără niciun semn mai grăitor de simpatie!

— Avea o măreţie atrăgătoare de adevărată împărătiţă care mă dezarma, poate fără să vrea, dar cu grijă de a nu mă umili, ceea ce mă îndemna să păstrez cuviinţa prieteniei pe care mi-o oferise. Nu-şi tăinuia bucuria când mă vedea şi cred că-şi dădea seama de zbuciumul meu sufletesc, ocrotindu-mi-l cu duioşie, reţinută de demnitatea ei firească. La mesele de la palat, la care luam parte câteodată, datorită prieteniei pe care mi-o păstra domnia sa postelnicul Ştefan Meşter, mă căuta cu privirea, cu gândul, zâmbindu-mi ca unui frate. Tot aşa şi atunci la masa care ni s-a servit în acea înserare, înainte de plecare spre Suceava, mă privea fără reţinere şi mă îndemna la vorbă, cu vădită mulţumire. La plecare, când ni se aduseseră caii în curtea mare, mi-a încuviinţat să-i sărut mâna, mărturisindu-mi plăcerea că m-a cunoscut mai bine.

De cum am ajuns la Cetatea de Scaun, am aflat veşti de mare îngrijorare pentru ţară. Curtenii, dregătorii şi slujitorimea erau încrâncenaţi de zvonurile împrăştiate de neguţători lioveni, care se întorseseră de la împărăţie cu mărfurile nevândute. Astfel s-a aflat că Mahomet-Sultan şi-a mutat curtea la Odrii, unde nu poate pătrunde nimeni, în afară de căpeteniile urdiilor. Că războiul pedepsei se va săvârşi sub puternicul braţ al împăratului păgân. Că la malurile Helespontului stau grămădite galioanele şi corăbiile mari, aşteptând porunca de a ridica ancorele şi a întinde pânzele către apele Pontului Euxin. Un trimis al cinstitului neguţător Iani Stavracas a adus vestea că pe toate căile dinspre Grecia, Rumelia, Albania, Bosnia, sunt gătite bombardele mari trase de bivoli şi puştile de pe carele cu boi, pentru a lua drumul Dunării. Că dinspre Cetatea Scutari şi până-n hotarul Bulgariei se alcătuiesc tamazlâcurile de vite pentru hrana urdiei, arme, unelte, butii cu pulbere, grâne, merinde. Robii erau prinşi cu arcanul de pe unde apucau, iar de prin pustiurile Asiei soseau mereu lifte păgâne, mărunte şi smolite ca de spaimă, pentru reîntregirea ciambulurilor prăpădite de Soliman-Hadâmbul.

Dar la acea vreme aducătoare de nemaipomenite primejdii, Ştefan-Vodă n-a pregetat o clipă să-şi facă orânduielile cu hărnicie, aflându-se mai singur ca niciodată în faţa noului balaur al cotropirilor. Mereu pe drumurile cetăţilor de margine, mă ţinea în preajma-i pentru alcătuirea cărţilor cu porunci pe care le repezea dintr-un ţinut în altul. Astfel a curs vara în zbucium fără răgaz, când domnia sa postelnicul Ştefan Meşter sosi pe neaşteptate la cetatea Crăciuna moldovenească, ocupată de Ştefan-Vodă, aducându-i măriei sale o licărire de nădejde. Se zvonise printre grecii din raiaua Brăilei, cu câteva săptămâni mai înainte, că luminăţia sa Padişahul s-ar afla în mare suferinţă, dar nimeni nu dăduse crezare. Acel zvon a fost întărit de o iscoadă a domniei sale postelnicului, care s-a întors cu vestea că Mahomet-Sultan El-Fatîh zace de două luni în chinurile podagrei şi că a dat

porunci ca întreaga armie otomană să se aşeze pentru iernat, pe locurile în care se află. Şuvoaiele grijilor fiind încremenite pentru o clipă, răzăşimea a fost slobozită pentru culegerea grânelor şi strânsul recoltei, caii trimişi la păşune, iar eu la Suceava, unde aveam să alcătuiesc din nou cărţi pentru soliile domniei. Cunoscând zădărnicia acelor scrisori, măria sa le trimitea cu lehamite, ca să nu se spuie prin marile palate şi castele ale apusului că nu s-a primit vestire.

Către sfârşitul acelei toamne a anului 1475, înăsprindu-se vremea mai de timpuriu, sănătatea doamnei ţării se şubrezise cu toate îngrijirile date de doctorii curţii. Grijile nu se ostoiau şi, în trudnicul său neastâmpăr, măria sa Vodă-Ştefan nu-şi găsea nici în casa lui o tihnă. Pe de altă parte, boieri de vază ca Duma, Stavăr şi Ulea ţineau legături cu dregătorii mazâli fugiţi în Lehia, care aşteptau vremuri noi. Luminăţia sa serenisimă Cazimir-Crai, ca şi înălţimea sa Ian Rizvanschi, castelan al Sandomirului, care-i oploşea, nu erau străini de uneltirile acelor neprieteni doritori de răsturnări şi prefaceri la Moldova.

Iarna începuse să-şi arate colţii pe valea Asăului când mă întorceam de la curtea lui Alexăndrel-Voievod de la Bacău, unde întovărăşisem carele cu arme, cu pulbere şi bombardele pe care mi le încredinţase domnia sa Mihail-Spătar. Ajuns la Suceava noaptea, m-am bucurat la vestea că doamnele de la Cetatea Neamţului sosiseră de o săptămână, poftite de măria sa doamna Maria, ca să petreacă împreună iarna la palatul domnesc. Toată noaptea am visat cu ochii deschişi, întrezărind în răgazul iernii putinţa de a-mi vedea din când în când stăpâna zbuciumatului meu suflet. Dar încântările mele se destrămară iarăşi în deznădejde, domniţa fiind mereu reţinută în preajma doamnei ţării. Într-o săptămână cu zile triste şi mohorâte de aşteptare, cu nopţi nesfârşite şi nedormite, n-am zărit-o decât la o masă de prânz a curţii, când mi-a zâmbit cu duioşie dintre domniţa Olena şi surioara sa. Avea ochii cerniţi şi mi s-a părut slăbită în lumina strecurată prin geamurile îngheţate. La sfârşitul acelei mese, dorinţa mea nestăvilită de a mă apropia de domniţa gândurilor mele mi-a fost zăgăzuită de domnia sa Petrea spătarul, care-mi tăie drumul, întâmpinându-mă cu porunca măriei sale de a ne aduna cu toţi la spătărie în grabă. Prin calea deschisă de către demnitarii curţii trecu Ştefan-Vodă, urmat de arhimandriţii Ioan Ţamblac şi Amfilohie Şendrea, făcând semn şi domniei sale postelnicului Ştefan Meşter să-l urmeze. În curtea mare fulgii şovăitori se topeau pe dalele de piatră şi în pletele castanii ale măriei sale, care-şi ţinea gugiumanul la subsuoara contăşului de catifea verde închis. Oştenii şi slujitorii se alipiseră de ziduri, când se opri la fântână unde fusese adus Voitiş. Minunatul armăsar roib, auzind sunetul pintenilor, îşi întoarse capul ţintat şi începu să joace pe loc a nerăbdare,

primindu-şi stăpânul cu privirea aprinsă ca arama în soare. De cum începu să-l mângâie pe coarda gâtului său frumos arcuit, îşi lăsă capul pe umărul domnului, fornăindu-i la ureche de parcă i-ar fi făcut o făgăduinţă tainică. În ochii verzi ai măriei sale a prins a străluci un licăr de noi nădejdi. Pe sub arcadele cu stâlpii ciopliţi în piatră, doamnele, în veşmintele lor lungi, se îndreptau către turnul Nebuisei.

Pe masa lungă din marea spătărie, unde aşteptau câţiva boieri din divan, înveşmântaţi în caftane bogate şi mărginite cu blăniţe de soboli, se aflau daruri scumpe hărăzite pentru nunta luminăţiei sale Riga Matiaş Corvinul.

— Să trăieşti, măria ta, rostiră ei într-un glas când domnul trecu pragul.

— Bun găsit, boieri dumneavoastră, le răspunse, cu ochii la marele logofăt Toma, care se desprinsese dintre ei şi se apropia de masă, unde se oprise şi măria sa.

— Toate au fost pregătite după cuviinţă, mărite stăpâne, glăsui acesta, aplecându-şi fruntea, în timp ce arhimandritul Ioan Ţamblac trăgea din mâneca sutanei sale un sul, pe care-l desfăcu.

— Domnia ta, iubite al nostru, Toma logofăt, îţi vei alege patru boieri din divan pentru a înfăţişa aceste daruri măriei sale Matiaş Corvinul din partea noastră, împreună cu această carte, rosti domnul, când arhimandritul Ioan desfăcu sulul şi întinse scrisoarea pe masă.

Încordarea în care stătusem se domoli văzând că alţii aveau să facă acel drum lung şi urmăream liniştit cum grămăticul Ilarion scutura cenuşerniţa peste semnătura pe care o pusese domnul pe luciul pergamentului. Apoi, cu o lumânare, încălzi ceara care picura alături boabe roşii, peste care măria sa îşi apăsă pecetea inelului său.

— Iar domnia ta, postelnice Ştefane, reluă domnul, tulburându-mi liniştea trecătoare, vei alcătui împreună cu al nostru medelnicer şi tălmaci de latinie cartea pentru părintele Piu, papa de la Roma, cu care să plecaţi împreună mâne în zorii zilei. Temeiul acelei cărţi îl cunoaşte părintele arhimandrit Amfilohie Şendrea.

Grinzile de deasupra capului meu au prins a fojgăi ca şerpii, când în prag se ivi şi domnia sa Mihail spătar.

— La porunca măriei tale, glăsui acesta, înclinându-se.

— Şi acuma faceţi bunătatea ca să mă lăsaţi cu preacuviosul arhimandrit Ioan, Mihail spătar şi Petrea spătar, mai adăugă, el ridicând dreapta către noi.

— Măria ta, măria ta, murmurau fiecare, înclinându-se prin faţa sa, afară de mine care am trecut în urma domniei sale postelnicului, cu un nod în gât şi ţeapăn de parcă înghiţisem o suliţă.

La ieşirea din spătărie, arhimandritul Amfilohie îşi petrecu mâna pe sub braţul meu şi, scoţându-mă dintre ceilalţi care se împrăştiau, îmi spuse cu glas molcom:

— De ce nu eşti cuminte, fiule? Ţi-am făgăduit că am să te proteguiesc, dar trebuie să mă ajuţi, aşa precum ne-a fost vorba.

— Părinte, sunt un netrebnic, slab şi fără credinţă, am îngăimat cu lacrimi în ochi.

— Hai, hai!... Linişteşte-te şi te du să te găteşti de drum, cu încredinţarea că aşa-i mai bine şi pentru dânsa. Gândeşte-te că ea nu-i decât o copiliţă care acuma deschide ochii pentru dragoste. Nu-i bine s-o abaţi din înclinaţia curată pornită dintr-un firesc simţământ de recunoştinţă, care, dacă-i împărtăşit, vă primejduiţi viaţa amândoi. Nu-mi cere mai mult...

— Părinte!... am izbucnit, sărutându-i mâna, pe care el şi-o retrase încet şi se îndepărtă ca o umbră prin golul din faţa ochilor mei.

Drumul până la hotarul Lombardiei l-am străbătut într-o lună din pricina înzăpezirilor din munţii Boemiei şi a pasurilor întroienite de prin Alpii Helvetici şi Apenini. Greutăţile drumului mă îndârjeau, spulberându-mi gândurile care mă copleşiseră pe căile Ardealului. Plăcutul meu călăuz pe la strălucitoarele serbări şi turnire de la castelele şi palatele de la Roma, Padua, Verona, Florenţa, Veneţia mă ocrotea cu bunătatea lui de adevărat prieten, în râvna sa de a mă face să uit. Mica lui diformitate se pierdea prin gustul cu care se îmbrăca, prin ţinută şi mai ales de îndată ce începea să vorbească. Totdeauna era înconjurat de cele mai frumoase castelane, iar marii seniori şi palatini nu ştiau cum să-l mai reţie pe „încântătorul valah".

Totuşi, din amiciţia pe care i-o păstra ilustrul Cardinal Vincenţius Galiano, care se bucura de mare trecere pe lângă Sfântul Scaun, domnia sa postelnicul Ştefan Meşter, cu toată călduroasa primire pe care i-a făcut-o papa Piu, n-a cules de la „sanctitatea sa", pentru măria sa Ştefan-Vodă, decât vorbe de laudă şi binecuvântarea sa.

Întorşi în ţară pe la jumătatea lunii februarie a anului 1476, toate ţinuturile şi cetăţile Moldovei erau răscolite de pregătiri aprige, iar norodul era mai strâns ca niciodată sub braţul nevăzut al unui titan. Spre nedumerirea noastră, l-am găsit mai tânăr, mai proaspăt şi mai apropiat de răzăşimea de care se înconjura, ca de-o nădejde de nezdruncinat. Privirea-i dreaptă, ca de cobalt, la mânie, i se îmblânzea a neţărmurită bunătate în mijlocul celora pe care-i simţea cu priinţă şi încredere în el. În acea descumpănire, marele conducător de oşti îşi dădu seama că cetăţile fiind răsfirate n-ar fi izbutit să alcătuiască cu ele o stăvilire de temei în calea puhoiului care va năvăli prin toate văile şi ponoarele descoperite. Cutreierase călare pe viscole şi geruri năprasnice, cu câţiva căpitani de oaste

şi cetaşi ai răzăşimii, văile şi ponoarele ţinuturilor Putna, Covurluiului şi a Bacăului, dar nu găsi nicio strâmtoare prielnică în care să mâie măcar o parte din bulucurile duşmane, unde să le macine puterea. Sorocul cumplitei înfruntări se apropia. Oaste avea puţină şi n-ar fi izbutit să răzbească prăpădul duşmanului care va năboi către lărgime. Din aceste pricini, harnicul Voievod, încercat de multe primejdii, îşi făcu alte socotinţe, ridicate din tărâmurile cărora le cutreierase zările. Astfel a ajuns la încredinţarea că singura nădejde-i era în reîntoarcerea la meşteşugurile din veac ale vrednicilor săi înaintaşi. La acele meşteşuguri mi s-a dat să trudesc de-a valma două luni cu pâlcul meu de cinci sute de suflete venite de prin împrejurimile cetăţii Crăciuna moldovenească. Astfel, de cum m-am coborât din rădvan, am găsit porunca părintelui meu de a mă înfăţişa neîntârziat la curtea de la Focşani, unde se află măria sa cu căpeteniile oştirii. Acolo am cunoscut că singurele zăgazuri de oprelişte trecătoare ale vârtejului erau parcanele şi şanţurile nevăzute de unde steagurile răzăşimei să poată da harţuri zi şi noapte. Din ele se mai putea împroşca moartea pricinuind pagube în oameni, cai şi unelte de luptă ale duşmanului. Aşezarea bombardelor o făceam în locuri ascunse, pe dâmburile dintre strâmtori, ca să poată fi dislocate la sunetul surlelor de retragere.

De cum începuse să se desprimăvăreze au şi pornit zvonuri că marele sultan a ieşit la urdie, împrăştiind porunci înfricoşătoare printre căpeteniile ciambulurilor bulucite pe văile Greciei. Prăznuirea sărbătorilor de primăvară din acel an s-a făcut cu întreaga curte la palatul Cetăţii de Scaun, unde măria sa n-a zăbovit decât o zi, aflându-se mereu în fierberea neliniştilor sale. Doamna ţării, nesimţindu-se încă în putere, i s-a împotrivit să plece la pârcălăbia târgului Dorohoi, ca mai aproape de hotarul Lehiei şi pentru a nu se îndepărta prea mult de Suceava şi-a ales sălaş la cetatea Neamţului, împreună cu doamnele, curtenii şi jupânesele sale. Pe domniţa n-am mai zărit-o decât în treacăt prin curtea mare, întovărăşind-o pe doamna în plimbările sale.

La masa mare din spătărie nu s-au mai arătat, deoarece doamna se retrăsese de cu vreme în cămările sale. Măria sa m-a ales să-i fiu paharnic, poftind să-i stau prin apropiere. Faţa lui rasă, după portul nobilimei din apusul lumii şi ochii săi încercănaţi de trudă s-au mai luminat când domnia sa postelnicul Ştefan Meşter şi-a încheiat calda-i cuvântare, ridicându-şi cupa întru lauda strălucirii măriei sale.

Din bucatele alese, gătite de domnia sa stolnicul Gavriluţă, prieten de-al lui Ţepeş-Vodă şi fugit de la curtea lui Laiotă-Basarab, a gustat câte puţin şi apoi, sărutându-şi copiii, a închinat cupa în sănătatea celor din jurul său.

Odată cu el s-a ridicat de la masă şi arhimandritul Amfilohie, făcându-mi semn să-l urmez.

În aerul mângâietor al acelei nopţi de primăvară, care plutea nevăzut pe deasupra puternicei fortăreţe, era o linişte grea. Stelele clipeau somnoroase în neclintirea adâncurilor dintre nourii pufoşi, luminaţi de lună, iar străjerii de prin cotloanele zidurilor păreau împietriţi la sunetul pintenilor cunoscuţi.

Străbăteam curtea la distanţă respectuoasă, cu inima strânsă de teamă că mi se pregăteşte o nouă îndepărtare.

— După câte aflat-am de la domnia sa Luca Arbore nici apa nu te înfricoşează, Cătăline, îmi făcu faţă măria sa, de cum intrarăm în cămara sa.

— În ziua-n care am împlinit şapte ani, tătuţă m-o azvârlit în apa Prutului, mărite stăpâne, şi s-o bucurat foarte că nu m-am spăriet şi că n-am răcnit de ajutor. De-atuncea cu greu mă-nduplec să ies din apă.

— Iaca-i bun, îmi zâmbi înseninat. Ar mai fi nevoie de încă vreo zece ca el...

— Se găsesc mulţi oameni de curaj prin ostroavele Istrului, care străbat şi apele Pontului pe-o coajă de nucă, îi răspunse acesta.

— Atunci să-i dăm de veste pârcălabului Stanciu ca să aibă oamenii gătiţi pentru a ieşi la larg, întru întâmpinarea corabiei la vremea sorocită. După cartea trimeasă de chir Iani galioanele şi corăbiile împărăţiei au porunca de a ridica ancorele către sfârşitul lunii.

— Aşa-i, măria ta, întări arhimandritul, privindu-mă pe sub sprâncene.

— Domnia ta peste două zile încaleci alături de căpitanii Ciogolea şi Goian, pentru a face paza doamnelor în calea pe care o au de străbătut către sălaşurile alese. Măria sa doamna noastră rămâne la cetatea Neamţului, iar pe toate celelalte doamne şi domniţe, cu copiii, le duceţi la Dorohoi. Acolo nu zăboveşti şi nici nu dezvălui nimănuia ce ai de făcut. Îţi alegi patru-cinci panţâri din alai şi porneşti spre târgurile: Botoşani, Iaşi, Vaslui, Bârlad şi Galaţi. La fiecare starostie şi pârcălăbie ai să laşi câte o carte cu poruncile mele, pe care ţi le va încredinţa arhimandritul Amfilohie. Potriveşte-ţi vremea în aşa fel ca să fii cu câteva zile la Galaţi, înainte de sfârşitul lunii. Odată cu flota împărăţiei, va ridica pânzele şi corabia lui chir Iani Stavracas, cu arme, bombarde şi butii de pulbere, pe care oamenii săi o vor mânui în aşa fel ca să rămâie cea mai din urmă la intrarea pe gurile Dunării. Noaptea, pe lângă coaste, vei pătrunde cu lotcile pescarilor în apropiere, unde vă veţi ascunde prin păpurişuri. De acolo, îndată ce începe zarvă pe punte, săriţi în sprijinul oamenilor lui chir Iani, oricare-ar fi primejdia. Corabia trebuie să ajungă nestricată la cheiul portului, medelnicere Cătăline, îşi rosti porunca Ştefan-Vodă.

Fulgerat de mândria care mă cuprinsese, am răbufnit:

— Fără izbândă nu ies din apele Istrului, slăvite stăpâne.

— Am încredinţarea c-ai să-mi vii cu răspunsul bun la cetatea Crăciuna, cinstite al nostru medelnicer.

— Să fii cu mare prevedere, fiule. Chir Iani are să caute să puie cât mai mulţi saci cu paie şi pe deasupra cu orez pe punte, ca să nu mai încapă prea multe lifte păgâne, dar, dacă nu izbuteşte treaba, are să fie mai greu de îndeplinit.

— Să ne vedem cu bine, Cătălin, mai rosti molcom Ştefan-Vodă, urmărindu-mă cu privirea-i grea până am tras uşa după mine.

A doua zi m-am trezit în sunetul goarnelor. Porţile erau date-n lături şi de pe podul cetăţii se auzeau ultimele tropote de cai, pe când din vârful turnului cobora pe cerul mohorât flamura cu zimbrul Moldovei.

— Vai, vai Cătălin!... ce primejdii mari aveai de întâmpinat! murmură cu vădită îngrijorare Ruxanda.

— Şi aţi izbutit? îşi arătă nerăbdarea Tudorică.

— Primejdiile aveau să vie, dar eu mă gândeam cu mândrie numai la izbânda de a-mi pune inima cât mai grabnic la adăpost de ele. În dimineaţa zilei hărăzită plecării, patru rădvane domneşti cu câte şase cai şi o caleaşcă uşoară cu patru cai erau trase la scările palatului. De o parte şi de alta a porţii, patruzeci de panţâri, pe cai sprinteni, aşteptau plecarea trăsurilor ca să se aşeze câte patru la rând în urma lor. Surugii cu harapnice, înveşmântaţi cu dulame de şiac ostăşesc de abia mai stăpâneau neastâmpărul cailor, când apărură coconii domneşti. Aceştia au trecut râzând dintr-un rădvan în altul până se ivi arhimandritul Ioan Ţamblac la semnul căruia se aşezară cuminţi în jurul său, pe pernele ultimului rădvan. Măria sa doamna ţării a coborât susţinută de doamna Radului Vodă şi de domniţa Olena. Avea obrazul palid şi ochii stinşi ca după friguri şi, de îndată ce se urcară doamnele, domniţa făcu loc celor două jupânese grecoaice şi închise uşa, peste geamul căreia a căzut şi perdeaua. Apoi se întoarse către domniţa Maria Voichiţa care cobora cu doctorul curţii şi cu domnia sa stolnicul Gavriluţă şi se aşezară în caleaşca deschisă. În celelalte rădvane se urcară jupânese, jupâniţe şi copii de casă.

O săgeată îmi străbătu inima în clipa în care minunaţii ochi verzi se abătură asupra mea. Cu sprâncenele arcuite a mirare, îmi zâmbi fără ascunziş. Era senină, proaspătă şi curată ca azurul acelei fermecate zile de primăvară. Aş fi rămas mult ca s-o privesc, fără a-mi da seama de cei din jurul meu, dacă domnia sa căpitanul Ciogolea n-ar fi dat semnul plecării.

În uralele mulţimii de bătrâni, femei şi copii, până către ieşirea din târgul Sucevei, am mers alături de căpitanul Goian, deschizând calea alaiului, unde m-am tras în lături, ca s-o pot zări în voie şi să rămân cu gândurile mele.

Nourii de colb din urma noastră îmi acopereau trecutul şi zările îmi deschideau porţi nebănuite spre grozăvia celui mai cumplit măcel al vremii.

La podul de pe apa Moldovei din codrii Moţcăi, măria sa doamna a poruncit popas. Slujitorii, sărind de lângă surugii, au dat în lături uşile rădvanelor, călăraşii s-au pedestrat şi căruţele cu merinde au fost trase la marginea apei. Soarele trecuse de amiază, când domniţele după ce gustaseră din friptura de pasăre servită pe ştergare înflorate şi şi-au muiat buzele în ploştile cu vin au început a culege ghiocei de sub poala pădurii. Copiii se jucau la marginea apei, în timp ce oştenii şi surugiii îşi adăpau caii. De abia isprăvisem de mâncat, când domniţele se întorceau cu flori, oprindu-se lângă bolovanul pe care stăteam.

— Ce-ar fi, medelnicere Cătălin, dacă-ai da poruncă să ni se aducă şi nouă caii? mă întrebă domniţa Olena.

— Caii i-am văzut, domniţă, legaţi de căruţe, dar ce facem de şei?

— Moş Macarie a luat tot tarhatul, îmi răspunse ea râzând.

— Nu putem încăleca fără încuviinţarea măriei sale doamna, rosti domniţa Maria Voichiţa. Hai să-i ducem flori şi să-i cerem învoire, după care se îndreptară către rădvan, făcându-mi semn să aştept.

Erau îmbrăcate cam la fel, după portul modei poloneze. Rochiile lungi şi largi erau lucrate din mohair pufos. A domniţei Olena de culoarea şofranului, spre deosebire de cea a domniţei Maria Voichiţa a cărei culoare era ca a lemnului de mahon, nefiind împlinit anul portului cernit. Pe deasupra aveau scurteici din pielicele de Astrahan şi căciuliţe la fel, iar în picioare purtau cizmuliţe de saftian roşu.

— Repede, repede, îmi spuneau amândouă, că plecăm îndată.

De abia înhămaseră surugii caii şi însoţitorii strânseseră de prin trăsuri resturile de la masă, că, din depărtare, se auzeau tropote de cai, mânaţi în trap grăbit. Părăsindu-ne îndeletnicirile, ne-am adunat în jurul rădvanelor, când, pe poteca din umbrele codrului neîncheiat, se iviră cinci olăcari pe cai mici şi iuţi, care, văzând rădvanele curţii, descălecară cu căciulile în mâini. Cel mai vârstnic, cu pletele şi mustăţile sure, ne lămuri că erau trimişi de la curtea de la Bacău a lui Săndrel-Voievod ca să se împartă în drum şi să vestească pe la pârcălăbii şi starostii că osmanlâii şi-au pornit ciambulurile şi că într-o lună vor fi la Dunăre. Că a ieşit poruncă de la măria sa Ştefan-Vodă ca şoltuzii şi pârgarii satelor, de la duminica Tomei într-o săptămână, să dea sfoară-n ţară, aprinzând focurile pe dealuri şi coline ca să se adune sub steaguri, la locurile ştiute, toţi cei vrednici de a ţine o armă în mâini. Noaptea, în jurul focurilor, să se buciume prelung în trei răstimpuri, semn că măria sa Ştefan-Vodă cheamă întreg norodul sub braţul său.

Înmărmurit de vitregia vremii şi scos din încântarea în care mă aflasem, am dat sprijin domniţelor să încalece, cu sufletul îndurerat de tristeţea în care mă învăluiseră ochii verzi.

La un ceas de drum, pe zarea munţilor, furtuna stătea la pândă după crestele norilor şi vârfurile brazilor se înfiorau în solemnitatea surdă a tăcerilor. Domniţa sălta gânditoare în şa ca şi cum nu mai vedea nimic în jurul ei. Trăsurile se hartoiau la cotituri, harapnicile pocneau şi caii în spume sileau cu spor pe întinsul şleaului. Oricum şi oriunde-mi întorceam privirea, totul şi toate trădau o vădită îngrijorare. Totuşi, în închipuirea mea înfierbântată, o priveam ca pe o zeitate. Aş fi vrut ca vremea să încremenească pe tărâmul ireal al închipuirilor mele de la răspântia visurilor vane, când întregul alai se opri în prundişul unui pârâu.

Caii n-au fost lăsaţi să bea prea multă apă, oştenii au descălecat, şi copiii au coborât pentru dezmorţire; în curând am pornit-o din nou pe şleaul mare din marginea pădurii. Cu toate că norii se alungau cu furie pe deasupra capetelor noastre, rostogolindu-se din înălţimi, am coborât cu bine pe valea satului Humuleşti. Cetatea se afla în negură, ca şi cum cerul ar fi ascuns-o de primejdia haină.

Când am ajuns la porţile fortăreţei, se lăsa înserarea. Oştenii, trimişi parte la mânăstire şi parte în satul Vânătorii Domneşti, trebuiau să fie a treia zi în zori gata de plecare din nou la drum lung. În acea seară doamnele şi domniţele s-au retras devreme de la masă şi copiii au fost trimişi la culcare, după care unchiul Grigore a zăbovit mai în voie cu noi şi veştile pe care le-a aflat l-au tulburat mai puţin decât vinul armaş cu care ne silea mereu, sub privirea mustrătoare a lui Tărcuş. Domniile lor Boian-Jitnicer şi Ciogolea-Armaş, acum căpitani de steaguri ai călărimii în leafă, i-au făcut faţă cu mare virtute până către miezul nopţii. Credinţa în izbânda măriei sale Ştefan-Vodă nu suferea nicio pângărire în înflăcărarea lui moş Grigore.

— Veştile aduse de voi, se holbă el către golul sălii de arme, m-o îndârjit, feţii mei. Locul unui braţ ca a lui Grigore Arbore, când ţara-i în primejdie, nu-i în tihna unei cetăţi de mijloc, hotărî el, bătând cu pumnul în masă de se cutremurară ulcelele cu vin.

— Aşa-i, cinstite pârcălabe, întăriră într-un glas ceilalţi doi.

— Până la Neamţ, măria sa trebuie să facă faţă şuvoiului şi până atunci... de-o fi să fie, eu las aici pe Dragomir, venit de la Roman, şi mâne încalec, oricare-mi va fi pedeapsa; în-ca-lec, răcni ridicându-se.

Ajunşi în cămara lui, zădarnic mă uitam cu mare jind la laiţa pe care mi se aşternuse, că el mă înfruntă, proţăpindu-se în faţa mea cu mânele în şolduri.

— Şi domnia ta, medelnicere, ai de gând să te oploşeşti mereu printre fustele muierilor?

— De îndată ce-ajung la Dorohoi din porunca măriei sale am de îndeplinit o treabă cu mari primejdii, i-am răspuns, cu mândria tinereţii mele, luându-mă gura pe dinainte.

— Care treabă, băiete, în Ţara de sus pentru o sabie ca a ta? mă fulgeră cu tot albastrul cerului din ochii lui.

— Îngăduit să-mi fie a păstra o taină desăvârşită, aflându-mă în slujba măriei sale şi astfel cum mi s-a poruncit, am rostit cu neprevederea de a nu-mi tăinui îngâmfarea. Fără izbândă nu mă-ntorc...

— Ia ascultă, mânzule! Ţine-ţi taina c-am aflat destul. Trebuia de la început să mă întreb care-i pricina că s-au trimis trei căpitani de oaste la un asemenea ceas ca să păzească nişte uşi de călează. Armaşul şi jitnicerul mi-au spus că se-ntorc la Suceava cu douăzeci de oşteni şi tu cu ceilalţi ce ai de gând să faci, dacă-i vorba de-o treabă aşa de tainică?

— Porunca-i ca să nu iau cu mine decât cel mult cinci.

— Bine, al cincilea sunt eu.

— Dar bine, moş Grigore, va trebui să aleg numai dintre cei care ştiu să înoate.

— Ce crezi tu c-am făcut eu cinci ani şî mai bine pe malul Istrului? Acolo, dacă nu ştiam să mă strecor cu lotca prin stufăriş şî să înot pe sub plăvii, mă trezeam cu „turcu" în schinare, băiete!

— Şi chiar vrei să mergi? am răbufnit de bucurie, ştiind că aveam libertatea de-a alege.

— Mai încape vorbă?... îmi răspunse, luând o ploscă din blidarul de stejar lustruit şi două ulcele smălţuite, pe care le trânti pe masă, după care încălecă un scaun şi-mi făcu semn să vin la masă.

În mai puţin de un pătrar de ceas a înţeles cum ar fi să decurgă treaba, după care a început să-mi cearnă, prin sita înţelepciunii căpătată acolo, primejdiile care se pot ivi, dacă marea s-ar arăta haină nouă.

— Moş Grigore, m-ai biruit şi mă închin cu smerenie căpitanului meu, am răbufnit din nou, ciocnindu-mi căniţa cu a lui şi dând-o de duşcă odată cu el.

A doua zi, norii şi-au descărcat poverile până-n seară, astfel că dorinţa domniţei Olena de a ieşi în plimbare nu s-a putut îndeplini. Din cauza umezelii, măria sa doamna nu s-a simţit bine şi mai toată ziua domniţa Maria Voichiţa a trebuit să-i stea în preajma-i, că nici la masa de amiază nu s-a coborât. De-abia-nspre seară mi s-a fost dat s-o văd venind la cină, împreună cu arhimandritul Ioan Ţamblac.

— Era un popă învăţat... murmură Tudorică.

— Acel ascet, mic de stat, avea un frumos dar al vorbirii, cunoscând cuviosia sa mai multe limbi. Vorbea o latină de amvon, mai curată chiar decât a marilor cardinali de pe lângă Sfântul Scaun, îl lămuri Cătălin, după

care reluă: Ştiindu-se că a doua zi trebuia să plecăm, măria sa doamna ne-a primit în cămara ei, unde l-am găsit şi pe domnia sa stolnicul Gavriluţă, care nu coborâse nici în acea seară la masă din cauza scărilor, aflându-se el beteag de un picior. Când unchiul meu pârcălabul l-a înfăţişat măriei sale pe căpitanul Dragomir, domniţa Maria Voichiţa mi-a şoptit:

— Eu sunt vinovată că am făcut un asemenea ocol. Aş fi dorit să mai văd Valea Ozanei şi să galopez puţin în voie, dar vremea mi-a fost potrivnică.

— S-ar putea să ne mai abatem pe aici ca s-o luăm pe măria sa doamna, dacă ţinutul va fi primejduit de cotropitori.

— Cum poţi să-ţi închipui asemenea grozăvie, Cătălin?

— Mă gândeam numai la primejdie şi la cele care mi le-a dat în grijă arhimandritul Amfilohie, odată cu poruncile scrise pentru pârcălăbiile şi starostiile de margine.

— Şi eu numai la singurătatea în care se află măria sa în această grea cumpănă. Se întrista aşa de tare la reîntoarcerea soliilor!... îşi arătă ea îngrijorarea. Aş dori să te ştiu mereu în preajma-i!... mi-a mai spus în timpul în care copiii, care trebuiau să plece cu noi, sărutau mâna doamnei ţării.

— Du-te şi tu, copila mea, o îndemnă doamna Maria.

A doua zi, dis-de-dimineaţă, doamna Maria a Radului-Vodă, împreună cu cele două fiice ale sale, s-au urcat într-un rădvan, coconii domneşti cu sora lor, domniţa Olena, în altul, iar arhimandritul şi cu stolnicul Gavriluţă în al treilea. Unchiul Grigore şi cu mine călăream în laturile trăsurilor şi nimica nu mă oprea ca s-o fur cu coada ochiului. Trăgeam cu nesaţ în afundul pieptului aerul proaspăt şi răcoros al dimineţii şi mă simţeam ocrotit de întreaga fire reînnoită, nebănuind că soarele-mi strălucea pe azurul celei din urmă primăveri...

Ochii celor care-l ascultau se dilatară, dar el, cu pleoapele apropiate, trecându-şi mâna prin pletele-i negre, îşi urmă firul povestirii pe acelaşi freamăt cald al nucului:

— Îmi stăpâneam mereu armăsarul lângă scara trăsurii ei în dorinţa de a culege un zâmbet tainic şi răscolitor de nădejdi, însă privirea-i era mereu pierdută în golul depărtărilor.

Pe covorul şleaului, ţesut din ace de brad, soarele-şi răsfrângea razele în sclipiri de aramă veche şi caii alergau de zor ca peste o spuză încinsă. Înfipţi în povârnişurile din marginea pădurii, molifţii bătrâni păreau nedumeriţi de zarva grabei noastre. La apa Siretului, s-a făcut primul popas pentru adăparea cailor. De abia în ograda mare a hanului de la Hârlău, unde ni s-au schimbat caii trăsurilor, domniţa a coborât pentru masa de prânz. De cum am ajuns, după sfatul ţinut cu înaltele feţe, unchiul meu a trimis doi olăcari ca să-i vestească în grabă pe domnia sa starostele Buhtea al ţinutului

Botoşanilor pentru găzduirea din acea noapte. Odăile hanului de la Hârlău fiind neîncăpătoare, nici acolo n-am avut parte să mă aflu în preajma ei. Pe şleaul nesfârşit al Botoşanilor caii noştri se vlăguiseră de-a binelea, astfel că se înnoptase demult când am intrat în târg. Măria sa doamna Radului-Vodă, domniţele şi copiii au tras la curţile stărostiei, iar noi am fost găzduiţi la hanul de la încrucişarea drumurilor şi pe la unele case.

A doua zi, înainte de plecare, domniţa s-a desprins de ai săi şi venind către mine tăcută mi-a zâmbit cu tristeţe şi mi-a mângâiat calul. Avea ochii uşor încercănaţi şi faţa mai albă ca de obicei. La bineţele rostite de mine cu glas stins şi-a ridicat privirea asupra mea, spunându-mi:

— Aş fi dorit să am un prieten în domnia ta, medelnicere Cătălin, dar văd că una ţi-i privirea şi alta ţi-i vorba.

— Să-mi fie îngăduit măcar să mă mâhnesc de întristarea în care se află domniţa noastră. Aş suferi nespus de mult să-i pierd prietenia, i-am răspuns, cu zâmbet amar sub povara minunatului tremur al genelor ei.

— Cătăline!... Cătăline! Am să mi te judec mai aspru, dacă prin vorbe meşteşugite cauţi să-mi abaţi bănuielile! mă mustră ea, ridicându-şi degetul către mine, în clipa în care năvăliră copiii ca s-o vestească să urce în caleaşcă.

Soarele trecuse de amiază pe când străbăteam drumul din ţinutul Dorohoiului. În poiana unei lunci de mesteceni am mâncat pe apucate, doamnele fiind servite la rădvane de teama vremii a ploaie. Pe dealurile împădurite cu făget bătrân şi pe văile şerpuitoare care duceau înspre târg, am ajuns cu bine, pe înserate, între colinele de margine. Popasul nespus de trist la casa părintească a fost numai de o zi şi două nopţi, mâhnit de singurătatea în care se afla tatăl meu, îmbătrânit înainte de vreme. Mama Ioana mă alinta ca în vremea prunciei şi nu ştia ce să-mi dea. Se minunase de frumuseţea domniţei, de la prima vedere, şi cu mâna la gură mi-a şoptit că parcă-i o zână din poveşti.

A doua zi copiii nu mi-au dat răgaz până nu le-am arătat întăriturile, după care a trebuit să-i plimb cu lotca pe apa marelui râu din coasta cetăţii. La masa de prânz domniţa a stat puţin, în care timp mi-a înconjurat mereu privirea, ceea ce s-a petrecut şi la masa de la cină. De îndată ce doamna Maria, mama ei, s-a sculat de la masă, m-am urcat sus la parapetele de granit, unde mă ascundeam pe vremuri îndepărtate. Era o noapte senină şi cam răcoroasă, luminată de o jumătate arămie de lună. Un huhurez din depărtări înfiora cu strigăte de spaimă tăcerile adânci şi tainice de dincolo de sclipirile râului, de parcă-ar fi vestit noi pojaruri pentru norodul şi bucatele neodihnitei Moldove. În nesăbuitul meu zbucium umblam de-a lungul zidurilor înfipte în noapte, când, sub arcada unei firide dintre

creneluri, am zărit o ființă înfășurată într-o mantie lungă. Nemișcată și cu fața aplecată în golul depărtărilor, îmi stârni simțământul cucernic de a nu o tulbura în amăgitoarea ei reculegere. Totuși am înaintat cu nedumerire, domolindu-mi pașii de-abia auziți, când glasul cald al domniței mă țintui pe loc, ca o înfiorare de vrajă.

— Mă simțeam mai singură ca niciodată, Cătălin, și mă bucură apropierea unui prieten, îmi făcu ea față, fără a-și tăinui ochii scăldați în lacrimi.

— Domnița noastră-i mâhnită!...

— Prietena domniei tale e îndurerată de trista soartă a măriei sale Ștefan-Vodă și de marea primejdie în care se află Moldova, îmi răspunse cu glas dureros și străin mie până atunci.

— Știam că domnița îndrăgește Moldova, unde aflat-a ocrotire, am izbutit să rostesc, cu glas sugrumat.

— Și mai presus de toate gândul și inima-mi sunt la măria sa, Cătălin, a murmurat, aplecându-și fruntea.

— Să fie cu putință? Credeam că-i numai un simțământ de recunoștință...

— Așa a fost dintru început când ne-am bucurat de mila măriei sale în nenorocirea noastră. Apoi, când i-am cunoscut mai bine faptele, sufletul și bunătatea, mi-a robit inima și mintea, încât aș fi în stare să fac orice numai să-l știu fără griji și ocrotit de primejdii. De aceea te rugasem să-i stai mereu în preajmă, cunoscându-ți credința pe care o ai pentru el și pentru țară. Știu că te bucuri de prețuirea lui pentru treburi de mare încredere și pentru brațul cu care i-ai adus dovezi, îmi spunea încet și cald, în vreme ce sărmana mea inimă sângerată se zbătea de moarte, fără izbăvire.

Între zidurile reci și mohorâte mă simțeam împietrit, capul îmi huia și din țăndurile gândului nu izbuteam să aleg o vorbă, o șoaptă de mângâiere pentru lacrimile care-i străluceau în lumina lunii ca sclipirile celor mai scumpe olmazuri. Dar în tăcerea din adâncul nopții și-n strădania de a mă reculege, tulburarea de care era cuprinsă-și dădu din nou glas:

— Să nu-ți întinezi o clipă mândria, Cătălin, că slujești țara și domnia sub brațul celui mai strălucit voievod al vremii noastre, căruia-i voi rămâne credincioasă până la ultima mea suflare.

— Maria ta!... am izbutit să-mi smulg din suflet, căzându-i în genunchi și sărutându-i poala mantiei.

— De la arhimandritul Amfilohie Șendrea știu că ai de îndeplinit o poruncă, în care vei avea de înfruntat mari primejdii. Acolo... de vei fi stăpânit de vreo șovăială, întoarce-ți gândul înapoi, în care vei găsi tăria că ai lăsat în urmă un suflet care se roagă pentru izbânda domniei tale, mă încredință ea cu glas stins, sărutându-mi fruntea înfierbântată. Mergi cu

bine, drag prieten, îmi mai şopti în clipa în care-mi încuviinţase să-i sărut mâna.

Acestea au fost ultimele ei cuvinte care mi s-au dat să le mai aud în scurta mea viaţă pământeană, urmărind şi-acuma umbra fiinţei dragi, pierzându-se în volbura unui minunat vis pe sub arcadele zidurilor între care văzut-am pentru prima oară lumina soarelui.

Drumul lung şi anevoios, străbătut mai mult de-a lungul hotarului dinspre soare-răsare, cu toate popasurile pe la pârcălăbiile şi starostiile pe la care mă abăteam, l-am făcut în mai puţin de două săptămâni. Ajunşi în puterea nopţii la porţile târgului Galaţi, străjerii s-au arătat neînduplecaţi la strigătele noastre şi nu au adus nici podul umblător de la lacul Brateşului, până n-am fost recunoscuţi de căpitanul Costea, fiu al domniei sale pârcălabului Stanciu. Bunul meu unchi se uita mereu dintr-o parte la mine şi, cunoscându-mi starea de lehamite în care mă aflam, gata să mă arunc în prima primejdie, a luat asupra lui întreaga orânduire, agonisind oameni şi lotci.

În primele zile am zăcut la soare pe scările cheiului, ca după o lungă fierbinţeală de lingoare. Străjerii de prin cotloanele zidurilor, răzemaţi în suliţi se uitau tăcuţi şi nedumeriţi la mine. Deasupra turnului, dinspre marea pustietate care ducea spre apele pontice, flutura în vânt flamura albastră a Moldovei cu capul de bour, cusut în fire de aur.

La o săptămână din ziua descălecării noastre pe acel tărâm, o şeică, scobită-n trunchi gros de gorun, cu vântrelele ridicate în curgerea vântului, cobora noaptea din gura Dunării, ţinând malul râpos care ducea spre apele Pontului. Cele trei iscoade slobozite de domnia sa pârcălabul Stanciu aveau porunca să coboare pânzele de îndată ce se va lumina de ziuă şi să se retragă prin văgăunele malurilor.

Acea şeică uşoară avea să se întoarcă în mare grabă, de cum se va zări pe aria mării, pe care se sprijină cerul, pădurea de catarge ale flotei duşmane. Nerăbdarea noastră în fierbinţeala aşteptării, cu lotcile dosite prin bălţi, s-a potolit greu, abia după vreo zece luni, odată cu întoarcerea iscoadelor. În acelaşi ceas, trei şeici, cu pânzele în bătaia vântului, alunecau de-a lungul malurilor spălate de valuri, trăgând după ele câte două lotci cu oameni, arme şi merinde. Vremea era limpede şi soarele nu mai avea ce-mi face după arsura feţei şi a umerilor cât am stat pe zidurile cheiului. În arşiţa după-amiezii încă se mai vedea calea liberă şi totuşi moş Grigore, din prima şeică, se stropşea la cei ce se abăteau din latura malului. La porunca lui, în amurg, vântrelele au fost coborâte şi cu toţii am tras la edec pe sub malul cu păpuriş, până la nişte colibe cunoscute de el. Pescarii bătrâni şi bărboşi se

uitau de pe mal tăcuţi şi cu ochii holbaţi la noi, când ne legarăm lotcile printre sălciile mlaştinelor, cu miros de putreziciune.

La focul de mărăcini din latura colibelor, moş Grigore, vânjos ca un stejar de pe măguri şi gol până-n brâu, ca toţi ceilalţi douăzeci din jurul său, după ce-şi împărţi poruncile pentru a doua zi cu hazul lui de hâtru şi în râsetele noastre, se îndreptă către mine.

— Tu, mânzule, de cum se iveşte luna pe burta mării, te strecori cu lotca până-n gura braţului Dunării. Acolo nu te bagi în apă dulce, stai tot în saramură între stânci, de unde te zgâieşti la toate câte se petrec, fără a-ţi sălta scăfârlia la vedere. Pe urâtul aista ţi-l iei într-ajutor, are braţe tari, îi harnic şi cu repegiune la vâslit, cu toate că ne priveşte încrucişat.

— Îi zice Hulpe, înălţimea ta; fură cu mare meşteşug, da în schimb îi beţiv, adăugă un alt mehenghi, în hohotele de râs pornite din piepturi tari.

— La o nevoie se apucă la trântă şi cu ursu, îl lăudă un străjer zbârlit şi sprâncenat, dar de iepuri o ia la sănătoasa, mai adăugă în alte hohote de râs.

— Hulpe, glăsui pârcălabul, de ne-om întoarce nestricaţi, eu am să fiu ursul tău de la scările cheiului, după care dişărtăm cu toţii o bute de vin.

— Să trăieşti, înălţimea ta! strigară ei într-un glas.

— Cred şî eu feţii mei, că de m-o răpune „turcu", voi rămâneţi cu buzele umflate, ne răspunse şi-şi ridică dreapta în semn de linişte, după care urmă: Socot că galioanele şi galerele cu încărcătura grea, din cauza năsâpurilor au să intre pe gura Sulinei, iar corăbiile pe celelalte braţe. Grecul mării sale şi-a făcut bine socotinţele şi, dacă se lovesc cu ale mele, apoi nu poate fi găsit decât pe înnoptat către gura braţului Chilia.

— Ştiu ce am de făcut, moş Grigore...

— Stăi, zoritule, îmi tăie el vorba, că mai întâi trebuie să ştim şi noi. Tu, cum vezi catargele, te ascunzi unde-i găsi, iar Hulpe sâleşte cu lotca înapoi. Dar se poate ivi şi altă poznă, nepoate! Zâci că cele trei corăbii ale grecului aveau prora verde?

— Le-aş cunoaşte dintr-o sută... şi cred că va fi cea mai mare...

— Dar dacă ajunge noaptea? Crezi că turcii de pe punte, care-s suiţi peste oamenii grecului, au să le deie răgaz ca să le sărim noi în spate?... Sau să aştepte zorile ca s-o vezi tu care-i verde?

— Aşa-i, încuviinţară toţi, la care m-am lăsat bătut.

— Noi om căta să ne apropiem cât mai mult pe înserat şi, cum dăm de Hulpe, aşteptăm înnoptarea şi, în dreptul locului unde ai rămas, ai să auzi cântând cucul de pe mare, mânzule, mă lămuri în râsetele celorlalţi. Noi ne lăsăm ţoalele într-o lotcă cu unul dintre noi, celelalte nu le scufundăm, ci le băgăm în nămoluri pe sub plăvii. Apoi cu cosoare şi junghere în dinţi şi încinşi cu funiile astea cu cârlige, o luăm pe întrecute încotro ne-ai spune.

Numai aşa are să afle măria sa şi întreaga tabără că prima luptă cu turcul s-o dat pe marea cea mai fără zale, băiete, mă fulgeră cu scântei albastre, în hohotele de râs a celor din jur.

— Ha-ha-ha! izbucni şi băieţelul de la masă, odată cu zâmbetele celorlalţi doi ascultători.

— A doua zi, în apusul soarelui, cu inima mărită de bucurie am recunoscut corabia lui chir Iani, care-şi lăsase ancorele în urma altor cinci oprite în aşteptarea celor care înaintau cu încetineală pe făgaşurile nevăzute ale Dunării. Către miezul nopţii, după o aşteptare de vreo două ceasuri de când ne adunaserăm cu toţii, ultima corabie se îndrepta către gura canalului, pe când aceea a lui chir Iani rămăsese nemişcată şi neagră la lumina stelelor.

Vântul ne era prielnic, cu toate că se mai domolise la căderea nopţii, dar răcoarea care venea dinspre mare mă făcea să dârdâi în aşteptarea semnalului. Lepădasem tot de pe mine şi clănţănind din dinţi, încercam mereu apa cu piciorul, care era destul de rece. În clipa în care moş Grigore a ridicat mâna, de pe pietrele de la mal, douăzeci de „broscoi" au sărit în apă. În mai puţin de jumătate de ceas ne aflam în jurul corabiei care trăsese ancorele şi-şi umfla vântrelele. Pe punte nu se simţea prea mare mişcare, dar la pupă, de-o parte şi de alta atârnau două scări de funie şi câteva umbre omeneşti ne făceau semne, aplecate peste bord. De îndată ce corabia se puse în mişcare, o fluierătură de pe punte sfâşie tăcerea, odată cu aruncarea peste bord a câtorva oameni, care răcneau în cădere şi asupra cărora ai noştri s-au repezit ca rechinii. Pe corabie începuse luptă mare şi noi săream din toate părţile, tăind şi azvârlind în apă pe cei ce se năpusteau asupra noastră. La timonă moş Grigore lupta cu doi turci ca nişte bivoli şi cu spaimă am zărit că-i cu palmele goale, deşi ştiam că plecase cu jungherul în dinţi, ca şi noi. Când m-am repezit într-acolo, un altul mi-a tăiat calea, dar l-am răpus cu jungherul căpătat de la domnia sa postelnicul Ştefan Meşter, în vreme ce Hulpe sărise în sprijinul unchiului meu şi înşfăcând în braţe pe unul din ei, îl târâia spre pupă. După ce-l aruncă peste bord, stupi în palme şi luând o ghioagă din mâinile unui grec, se repezi la scara calei, de unde se ivise un turc cu suliţă. Dintr-o pocnitură bună îl culcă pe punte, odată cu căderea fulgerătoare a turcului de sub pumnul lui moş Grigore, în timp ce timonierul grec îşi reluă locul. Deodată răcnetele şi zarva încetară. Cei rămaşi în viaţă se aflau cu mâinile ridicate între oştenii noştri goi, dar Hulpe pândea şi încă mai pocnea cu ghioaga la gura calei. După ce i-am legat bine pe cei vreo unsprezece de pe punte, au mai fost scoşi câţiva din burta corabiei, unde adormiseră, între care şi căpetenia lor.

Când ne isprăviserăm treaba, corabia prinsese vântul în pânze şi naviga de-a lungul malului. În acest timp noi ne hârjoneam pe punte ca să ne

încălzim, fără să ne dăm seama că lotca în care ne aveam îmbrăcămintea era agăţată de una din scările pe care ne urcaserăm şi că străjerul dispăruse din lotcă.

Pe roata zării, dinspre răsărit, mijeau zorile când grecii coborau vântrelele în apele portului, ale cărui pietre de pe mal se profilau de-a lungul cheiului ca nişte creneluri de cetate. Dintre acele întăriturí, domnia sa pârcălabul Stanciu şi fiul său ne salutară izbânda cu câteva bubuituri asurzitoare de bombarde.

— Colosal, formidabil!... răbufni Tudorică odată cu zâmbetele de satisfacţie ale celorlalţi ascultători, pe când Bobiţă căsca de sub masă cu o prelungă sonoritate.

— A doua zi sileam de zor cu moş Grigore de-a lungul Dunării, galopând către ţinutul Putnei, mulţumiţi că şi străjerul pe care-l socoteam pierdut ne adusese îmbrăcămintea şi se afla în bună stare la Galaţi. Se luptase cu unul din turci aruncaţi de noi peste bord. Lupta lui moş Grigore cu Hulpe nu mai avusese loc, dar, la masa de prânz din acea zi, străjerii s-au înfruptat din butea pe care o căpătase Hulpe de la domnia sa pârcălabul Stanciu, la rugămintea unchiului meu. Ajunşi la porţile cetăţii Crăciuna, am fost primiţi de domnia sa căpitanul Boldur, unde am aflat că măria sa plecase la tabăra din târgul Focşanului. Pe toate căile pe care le parcursesem se aflau steaguri de răzăşi înarmaţi, iar dinspre malul Milcovului se auzeau pocnituri de flinte şi chiar bubuituri de bombarde. Femeile, bătrânii şi copiii fuseseră ajutaţi de oşteni să părăsească satele, astfel că mai toate casele rămăseseră pustii. După ce ne-am îndestulat la cetate, în care timp ni s-au hodinit şi caii, am pornit-o din nou la drum pe calea Focşanilor. Mai-marii oştirii bulucită de o săptămână în acea parte a ţării, în frunte cu domnia sa Mihail spătar, împreună cu pârcălabii şi starostii sosiţi cu mai toate steagurile lor, se găseau la malul Dunării, de unde se zăreau parte din galerele şi galioanele de război duşmane, ancorate la celălalt mal. Într-un sat de pe malul Siretului ne-am încrucişat cu trei care trase de câte şase boi, în care se aflau culcate câte o pivă, din cele grele, turnate-n bronz, pe care le însoţea domnia sa pârcălabul Cetăţii Romanului. El ne-a găsit găzduire, hrană, dându-ne a doua zi şi cai hodiniţi, pe care am început a galopa în susul Siretului. Podul de pe acel râu umflat de ploi fusese luat de viitura apelor şi cel umblător ne-a scos departe de calea Focşanilor. Vadul Putnei l-am trecut cu greu, noaptea fiind întunecată şi apa mare, astfel că am intrat pe uliţa mare a târgului în toiul nopţii, printre căruţi cu bejenari şi forfota oştenilor.

Bucurându-ne că măria sa se întorsese pe înserat de la Răstoaca, am fost îndreptaţi la pârcălăbie, unde-şi avea sălaşul, cu toate că nu mai nădăjduiam să-l găsim treaz. Dar de îndată ce străjerii şi-au ferit suliţele şi am ieşit de

sub teii de la poartă, am văzut că în pridvor se mai aflau şi alţii care aşteptau şi că toate ferestrele erau luminate. În ogradă aşteptau încălăraţi siimenii de la curtea lui Alexăndrel-Voievod şi cei doi aprozi se codeau să ne vestească sosirea, când uşile fură date-n lături şi, din prag, voievodul îmi zâmbi dintr-o parte, venind către mine. Avea coif strălucitor pe cap şi de sub mantia-i verde de postav leşesc i se zărea zaua de argint.

— Cum ţi-i baiul, Cătăline? mă întâmpină el cu prietenie, apucându-mă de umeri. Erai aşteptat cu nerăbdare şi-ţi purtam grija.

— Porunca a fost împlinită şi corabia trasă-n apele noastre, fără stricăciuni, i-am răspuns înclinându-mă.

— Izbândă mare, prietene! Hai repede să-mi văd părintele măcar o clipă înseninat, îmi spuse pe când dădea mâna şi cu moş Grigore de lângă mine.

— Nu fără domnia sa care a fost arhanghelul nostru, i-am răspuns, făcând semn cu capul către unchiul meu.

— Eu vreau să vă înfăţişez domnului, ne spuse trecându-şi mâinile pe sub braţele noastre şi trăgându-ne spre uşă.

Din tinda în care intrarăm se auzeau vorbe şi când uşile fură date-n lături şi am pătruns în marea sală a pârcălăbiei, măria sa, cu paşii pe care-i făcea pe dinaintea celor de faţă, părea un leu în cuşcă. Avea cizme mai înalte şi peste contăşu-i vişiniu îi strălucea argintul unei salbe de zale.

— Veşti bune de departe, tată, glăsui Alexăndrel voievod când domnul îşi întoarse faţa către noi.

— Aşa să fie?... Apropiaţi-vă! Ne îndemnă cu ochii grei şi întinzându-ne mâna, pe care i-o sărutarăm pe rând. I-ai fost şi domnia ta în sprijin, pârcălabe?

— Fost, măria ta, dar după cum s-o descurcat acest nepot al meu, puteam să vin de-a dreptul ca să cer strălucitului nostru domn încuviinţarea de a lupta sub braţul său.

— Dacă nu s-ar fi aflat domnia sa în fruntea noastră, nu ştiu cum ne-am fi descurcat cu turcii de pe puntea corabiei, m-am repezit eu ca să-i iau vorba.

— Mai mult i-am spăriet când ne-o văzut în chele tăbărând peste ei, măria ta, se apără el, în hohotele de râs ale întregii încăperi.

— S-au prăpădit oameni, aţi avut stricăciuni?

— Nu se află, măria ta, o fost oleacă de sminteală şi cei ce n-au încăput pe punte i-am trimes înapoi la baştina lor, a răspuns el, mângâindu-şi mustaţa în râsetele celor din jur.

— Corabia se află la loc bun şi domnia sa pârcălabul Stanciu se şi apucase de descărcarea ei, în aşteptarea noilor porunci, am adăugat şi eu.

— Această a voastră faptă vitejească nu se poate uita, ne spuse domnul, privindu-ne cu bunătate.

— Acuma, dacă măria ta ne-i da încuviinţare şi câteva bombarde, l-am ajuta şi pe strălucitul padişah la descărcarea corăbiilor lui în Dunărea, îi ceru el în alte hohote de râs.

— Te-i dovedit demult a fi bun ţântaş, cinstite al nostru pârcălab, rosti domnul în tăcerea care se făcu, dar o începătură acolo poate stârni primejdie mare dacă-mi împart oştirea.

— Le-am putea pricinui pagube mari, luminate doamne, am cutezat să ridic şi eu glasul.

— Veniţi de la drum lung şi n-aveţi de unde cunoaşte că Mehmet-Sultan şi-a trecut ciambulurile peste Dunăre şi şi-a adăugit puterilor sale şi pe aceea a lui Laiotă-Basarab, vicleanul. Capetele urdiilor vor năzui pe toată lărgimea hotarului din jos, de-a lungul căruia de trei zile descalecă mulţime de năvrapi în aşteptarea bulucurilor. Noi suntem puţini şi nu ne putem prefira oştirea pe o asemenea lungime. Aista nu-i un război de atac pentru noi, ci numai de vlăguială. Om astupa spărturile cât s-ar putea, cruţându-ne oamenii şi trăgându-ne încet prin locuri prielnice, unde să le măcinăm puterea. Toată ţara-i primejduită de şuvoaiele cotropitorilor păgâni şi de aceea trebuie ţinută cu tărie cetatea Neamţului din inima Moldovei, pentru a ocroti Suceava şi Ţara de sus. Mi te-ai dovedit mereu destoinic şi de mare credinţă nouă, pârcălabe Arbore...

— Mărite doamne, murmură el sugrumat, plecându-şi fruntea şi punând un genunchi în pământ.

— Acolo-i nevoie de domnia ta, prietene Grigore, de azi înainte mare serdar în Ţara-de-sus, rosti domnul ridicându-l şi încuviinţându-i să-i sărute mâna, după care-şi îndreptă privirea către mine: Izbânda cu care te-ai întors din acea primejdie, medelnicere, ne-a umplut inima de bucurie. Astăzi sunt darnic faţă de cei cu priinţă nouă, rosteşte-ţi dorinţa, voinice.

— Strălucite stăpâne, măria ta, am izbucnit, căzând în genunchi cu gândul la dorinţa domniţei, cutez să cer de-a mă afla mereu în preajma şi sub braţul domnului ţării.

— Puţin... foarte puţin pentru vrednicia pe care ne-ai dovedit-o, dar aşa să fie deocamdată. De mâine vei fi purtătorul de steag al călărimei domneşti în acest război, căpitan de oaste, Cătăline, mi-a răspuns după ce-i sărutasem mâna, amuţit de bucurie.

Printre cei de faţă, mai toţi căpetenii ale oştirii, se afla şi domnia sa Petrea-spătar alături de postelnicul Ştefan Meşter, care ne făceau semne prieteneşti, dar domnul ridicase dreapta, la care ne-am înclinat, îndreptându-ne către ieşire. În pridvor moş Grigore a rămas în mijlocul celor care încă aşteptau, pe când eu, la coborârea scării, am fost ajuns de

Alexăndrel-Voievod, care pentru prima oară mi s-a uitat în ochi, spunându-mi cu vădită părere de rău:

— Mă întorsesem cu gândul de a mi te alătura singurătăţii în care mă aflu, Cătăline...

— Preaiubite al meu prinţ, în această grea cumpănă a noastră, nu mi-am dorit nimic mai mult decât să-mi apăr ţara şi fiinţa bunului vostru părinte şi stăpân al nostru.

— Hm!... făcu el cu amărăciune, îmi răspunzi ca un adevărat curtean pizmuit cândva pentru darurile sale. Poate că aşa a şi fost... însă fără gând de prihană, Cătălin! îmi spunea cu glas cald, strângându-mi mâna, după care sări grăbit pe calul adus de marele său slujer şi, fără a-mi da răgaz să-i răspund, a pus pinteni, strigându-mi: Să ne vedem cu bine, prietene, şi izbândă!

La câteva zile, pe la jumătatea lunii mai, Ştefan vodă şi-a luat în stăpânire cortul ridicat în tabăra din sus de Nămoloasa, către vărsarea Bârladului în apele Siretului. Măria sa Alexandru-Vodă îşi avea tabăra pe valea Nărujei, iar cotul Galaţului era ţinut de domnia sa Mihail-Spătar cu puştile grele şi pedestrimea sa. Cu toată neistovita forfotă de zi şi noapte a tabunurilor urdiei, lăţite pe tot hotarul din jos al Moldovei, tăcerea surdă a aşteptărilor nu era curmată decât de tânguirile hogilor în răstimpuri. Străjile hotarului de către cetatea Crăciuna şi iscoadele domniei sale spătarului Hărman-Neamţul, zădarnic mai prindeau câte-o liftă păgână, că de la ei nu se putea afla nimic. De pe dealuri şi coline se zăreau în depărtare bulucurile mişcătoare cu încetineala unui vierme uriaş de-a lungul văilor. În zorii zilei de 22 mai au început să se audă primele răcnete ale crainicilor dintre ciambuluri, împrăştiind porunci în cele patru vânturi, dar o ploaie năprasnică cu fulgere şi trăsnete ca de iad le-a amuţit glasurile. Astfel rânduiala văzduhului, prin care s-au desfundat şi căile, a mai statornicit un mic răgaz, pe care măria sa l-a folosit pentru a se repezi la Iaşi. Aici l-a ajuns vestea că din urmă-i vine solie trimisă de padişah. Dar aceasta nu opri pe harnicul şi prevăzătorul nostru domn de-a împărţi armele uşoare, bombardele şi pulberea trimisă de domnia sa pârcălabul Stanciu de la Galaţi. Astfel s-au umplut golurile cetăţilor din Ţara-de-sus şi răzăşimea a căpătat arme de foc şi halebarde. Hotărât fiind ca solia împărăţiei să fie primită cu toată pohfala cuvenită, măria sa Ştefan-vodă însuşi a ieşit cu mare alai întru întâmpinarea acelor trimişi, primindu-i la ieşirea şleahului din codrii Bârnovei. Pentru a doua zi, la masa de seară dată în cinstea înalţilor oaspeţi, în frumoasa sală de arme a mândrului palat domnesc, măria sa a poftit ca toţi marii dregători ai ţinutului să-i fie în preajmă împreună cu jupânesele lor. Se ridicase boierime nouă şi tânără, aleasă după fapte şi merite, care

purta cu fală caftanele bogate de brocart, după moda bizantină. Măria sa lepădase zaua, înlocuind-o cu un contăş scurt de mătasă în culoarea ivoriului, cu găitane aurii. Pantalonii îi erau la fel, iar cizmele lungi, după portul veneţian, îţi luau ochii cu lustrul lor. La sunetul trâmbiţelor de vestire, oaspeţii s-au tras în lături, lăsând cale liberă către masa aşezată în potcoavă şi frumos împodobită. Când cei doi copii de casă au împins uşile marelui portal, trâmbiţele încetară şi aprodul, după ce bătu de trei ori în podea cu toiagul de abanos, se feri din prag, strigând:

— Măria sa Ştefan-Vodă, domnul Moldovei.

O linişte ca de evlavie se făcu la ivirea domnului în prag, unde îşi trase de pe umeri cabaniţa de purpură, cu guler de hermină şi, dând-o aprodului, se îndreptă către masă pe cărarea de capete aplecate.

Era o noapte senină şi pe ferestrele date-n lături năvălea aerul cald şi proaspăt al reînnoirilor. Masa îmbelşugată, vinul ales anume de domnia sa pivnicerul Feltin, luminile zecilor de facle şi lumânări, făceau ca feţele şi ochii tinerelor jupânese să strălucească mult mai plăcut decât giuvaerurile scumpe şi nestematele cu care se împodobiseră. Pe chipul liniştit al măriei sale se citea o tainică mulţumire că se putea înţelege fără tălmaci în limba elină cu înălţimea sa serenissimă Ibrahim-Paşa, căpetenie a gărzilor imperiale şi împuternicit al strălucitului Mehmet-Sultan, aşezat de-a dreapta sa. Ceilalţi înalţi oaspeţi se aflau de-o parte şi de alta a mesei şi toţi patru îşi aplecau capetele înfăşurate în turbane de mătasă şi caşmir, colorate viu, răspunzând cu temeneli la întrebările puse prin mine de măria sa.

Masa a durat până aproape de miezul nopţii şi, la plecarea oaspeţilor străini, măria sa a şezut sub bolta portalului, răspunzând la temenelile acestora, până ce au fost aburcaţi de aprozi în rădvanele care-i duceau la pârcălăbia târgului. Dintre toate trăsurile dregătorilor, pornite pe uliţa mare, numai caleaşca domniei sale Ieremia Suceveanu era străjuită de şase siimeni călări, pentru paza celor doi saci cu galbeni, scoşi din vistieria ţării.

A doua zi, în temeiul înţelegerii avute, cei patru bei ai Dunării, în frunte cu Ibrahim-Paşa, au fost primiţi cu mare fală în sala tronului înţesată de mai-marii târgului Iaşi şi de căpeteniile oştirii aflători la acea vreme sub braţul pârcălabului Haralambie Comşa. După desfacerea sulului cu pecetea temutului său stăpân, Ibrahim-Paşa a dat cetire pergamentului care începea cu osanale de slavă şi preamărire nemaipomenite pentru luminăţia sa împăratul lumii, strălucitul stăpân al întregului Islam, Mehmet Sultan-cuceritorul. Când a ajuns la cutezanţa de a cere supunerea Kara-Bogdanei, cum spuneau ei Moldovei, haraci în aur, returnarea cetăţii Crăciuna moldovenească lui Laiotă Basarab, ostatic de os domnesc, părăsirea cetăţilor de margine şi risipirea fortăreţelor din inima ţării, pe când le tălmăceam cu

fălcile încleştate, sala fremăta treptat, ca până la urmă să prindă toţi a striga: „Afară, afară, spurcaţilor!... În obezi, la cazneee!...” Măria sa Ştefan-vodă, cu ochii în flăcări, se sculă din scaun şi, luând pergamentul, îl rupse în uralele întregii săli. Apoi, aruncând frânturile peste turbanele aplecate, făcu semn de linişte şi-mi porunci mai molcom ca niciodată:

— Domnia ta, medelnicere şi căpitan al nostru, înainte de-a prinde de veste norodul, vei lua cinzeci de oşteni călări şi duci în grabă liftele la hotar. Acolo, le rupi iataganele de genunchi şi le laşi cale liberă, ca să ducă nestricaţi răspunsul nostru la neobrăzarea viperei împărăteşti.

Graba în care împlinisem porunca tremurând, îmi pricinuise o fierbinţeală cu scuturături ca de friguri şi ameţeli, că de abia mă mai ţineam pe cal. Oştenii m-au dus mai mult cu de-a sila la cetatea Crăciuna moldovenească. Acolo domnia sa spătarul Hărman, văzându-mă cu buzele arse şi învineţite, se uita la mine dintr-o parte, în vreme ce porunci unui oştean să se ducă în grabă după vraciul grec. Cu câteva zile înainte se aflase de la prinşii aduşi de iscoadele noastre că, în tabăra duşmană, îşi arătase colţii ciuma, adusă de prin părţile Anatoliei. Vraciul mi-a dat o fiertură amară şi o căniţă de vin negru, ţinându-se mereu departe de mine şi cu ochii holbaţi m-a silit să mă culc într-o firidă pe paie, unde am adormit ca un trunchi. A doua zi, m-am trezit în vânzoleala şi alergăturile oştenilor către parapete, de unde se zărea mare mişcare în tabăra duşmană. Vraciul s-a liniştit când a văzut că nu mai aveam nimic şi de abia atunci am aflat care-i era temerea. După ce-am îmbucat câte ceva în grabă, am sărit pe cal, galopând către hotar. Într-o luncă de pe Valea Corbului am auzit strigătele crainicilor, vestind bulucurilor de delii şi akingii porunca slăvitului Mehmet-Sultan de a fi gata să treacă hotarul, la prima bufnitură de bombardă. Cu această veste am reintrat în cetate. Pe dată au fost sloboziţi olăcarii să ducă vestea la căpeteniile oştirii înşirată pe linia de apărare de-a lungul hotarului. Focurile de sub cazanele cu plumb, de sus de la parapete, au fost înteţite, iar pe aripile cetăţii parcanele şi şanţurile au fost umplute cu arcaşii căpitanului Başotă şi răzăşime cu flinte, suliţi şi baltage. La un ceas de galopare către tabăra măriei sale, ajuns pe coasta unui pripor, se zărea un nour de colb dinspre apa Siretului şerpuind către mine şi, cu săgetarea bucuriei în inimă, am pus pinteni armăsarului. Cam la jumătate de ceas de drum întins, de sub streaşina unei păduri de stejari, mi-a luat ochii scânteierea zalelor în soare ale măriei sale Ştefan-Vodă, în fruntea călărimei sale în leafă. La semnul domnului, oştenii se opriră şi, în fornăitul cailor, măria sa asculta încruntat veştile aduse de mine, în vreme ce Voitiş, în spume, îşi juca neastâmpărul.

Soarele trecuse de amiază pe când mă aflam către hotarul din josul cetăţii, cu întreaga călărime domnească în aşteptare. De sus, de pe măgura

unui cot al şleaului, Ştefan-Vodă, încălărat pe minunatul său armăsar în soare, părea un arhanghel scrutând zările. Din depărtări, palele vântului aduceau zvonuri surde, necunoscute mie până atunci şi, ca după o perdea de pâclă subţire, se zărea nesfârşita forfotă de peste hotar. Se dăduse poruncă aspră cetaşilor şi hotnogilor să nu-şi scoată sutaşii din parcane înaintea semnului dat de măria sa, care bănuia că prima năvală va fi a năvrapilor şi spahiilor, pentru a deschide calea pedestrimei. Aşteptarea îmi stârnea un tremur al fălcilor şi încordarea de-a mi-l stăpâni mă descumpănea, când deodată văile au prins a clocoti în bubuitul înfundat al bombardelor duşmane. Cu părul făcut măciucă în creştet şi pielea ca de curcă, urmăream fiecare mişcare a măriei sale, care părea a vorbi cu Voitiş, stăpânindu-i nerăbdarea. Amândoi erau mai sus de noi şi vedeau mult mai departe.

Fiara înainta încet cu capete înfiorătoare în sunete de surle şi cimpoaie, căutând lărgimile şi dibuind primejdiile. Din laturile noastre, de-a lungul şanţurilor şi dintre bârnele parcanelor, nicio mişcare, dar de îndată ce se desprinseră tabunurile cu cai sălbateci, trăsnetele de iad ale bombardelor au prins a rade de la pământ picioarele gonaşilor, odată cu ploaia de săgeţi asupra călăreţilor. Peste mormanele căzute se rostogoleau şi alţii, îngreuindu-le năvala îndreptată asupra cetăţii. Atunci fulgeră în soare paloşul lui Ştefan-Vodă şi pe dată, în sunete de goarne, tobe şi trâmbiţi, ieşiră ca din pământ oştenii în leafă cu săbii şi flinte, suliţari şi ghiogari, scutelnici cu baltage şi ţărani cu furci şi coase, pornind în iureş mare şi secerând totul în calea lor. La prima izbitură zidul s-a clătinat cu spaimă şi năvrapii apucau laturile, când se treziră cu măria sa şi, într-o clipă, ne încăierarăm cu spahii, năvăliţi prin spărtură. Cu sufletul la gură păleam cu străşnicie fruntea duşmanului pe calea deschisă de domnul şi stăpânul meu, adulmecând groaza din fiorii morţii, ca fiara care-şi simte văleatul. Atunci, în nemaipomenita mea înverşunare, braţul mi s-a întărit, zărind vârtejul cu care intrase în luptă răzăşimea călare pe cai mici şi iuţi, în fruntea cărora se afla postelnicul Ştefan Meşter şi căpitanul Goian pe dreapta, iar pe stânga luga Postelnicul cu căpitanul Ciogolea. Dar între mine şi măria sa se strecuraseră doi spahii şi de-abia am izbutit să-l dobor pe cel ce ridicase sabia în spatele său, când din lături, o pocnitură de măciucă îl răsturnă de pe cal pe celălalt, în clipa în care era gata să mă străpungă cu suliţa.

— Bun găsit, înălţimea ta, îmi strigă Hulpe, râzând cu toată gura şi o zbughi în galop, învârtindu-şi măciuca peste alte capete.

Într-un ceas de vreme s-au fost poticnit acei mândri cavalerişti împlătoşaţi de călăreţii cu iţari şi piepturi goale pe sub cămeşoaiele de in. În chiote, urale, surle şi trâmbiţi, ne-au dovedit în fuga lor peste ponoare că aveau alergători mai buni.

Dar puhoaiele urdiei, cu vârful falangei de ieniceri, de-abia acum îşi arătau crâncena silă. În spatele acelor ieniceri în leafă, năboiau bulucurile islamului alcătuite din gloată de strânsură cu arcanul, de prin îndepărtatele ţinuturi răsăritene ale Asiei. Mărunţi la trup şi cu faţa smeadă, tălăzuiau în neştire sub răcnetele başibuzucilor şi în urletele asurzitoare ale cimpoaielor, aducând pe curatul pământ al Moldovei sămânţa hâdei ciume. Parte din căpeteniile lor erau din copii turciţi ai noroadelor creştine pe care le cotropiseră, în vreme ce alcătuirea oştirii lui Ştefan-vodă avea cu totul altă orânduire. Aceiaşi răzăşi, de îndată ce-au pus pe fugă mândra călărime ismailiteană, s-au întors în grabă sub braţul domnului lor şi, pedestrându-se, porneau din nou în aprigul lor iureş. Păreau ieşiţi ca din pământ apărătorii din veac ai acelor tărâmuri pustiite de podgheazurile cumplitelor vremi. În credinţa lor de izbândă căpătau puteri de uriaşi în faţa puzderiei de cotropitori care nu izbuteau să le covârşească avântul, lepădându-şi stârvurile în bălţile propriului lor sânge. În urma ne mai pomenitului măcel de pe acel loc al spaimelor, glotaşii ţinutului au spârcuit cu topoare şi baltage, până la scăpătatul soarelui, toate ghemurile însângerate care mai forfoteau în spasmul morţii. Dar istovitoarea trudă a acelor giganţi apărători ai dreptăţii a trebuit să reînceapă de a doua zi iarăşi şi iarăşi, în faţa talazurilor nesfârşite care aveau să se rostogolească peste îndureratul trup al Moldovei.

Două săptămâni încheiate, cetatea Crăciuna moldovenească n-a putut fi asediată până când vajnicii săi apărători au fost nevoiţi să părăsească parcanele, mai mult din pricina îngrijorării lor la vestea că tătarii, după ce se învârtejiseră asupra cetăţii Cameniţa, îşi îndreptau podgheazurile către hotarul ţinuturilor Ţării de Sus a Moldovei.

Cu toate îndemnurile bătrânului Laiotă-Basarab, Muhamet-Sultan, la sfaturile lui Isac-Paşa, a lui Grana-Beg şi mai ales ale lui Serefaga-Beg, stăpânitor al Sofiei, n-a încuviinţat ocolirea acelei metereze de hotar, care i-ar fi rămas ca o primejdie în spate. La acea nelinişte s-ar mai fi adăugat şi nevoia de a-şi împărţi oştirea prin locuri necunoscute şi primejdioase. Dar acestea mi-au pricinuit un trist răgaz.

Cunoşteam tăria apărării Cetăţii de sus, ştiam că tătarii ocolesc orice stavilă când dau năvală, că nu păleau decât satele pentru jafuri, cai şi robi, lăsând în urma lor moarte, cenuşă şi colbul vârtejului stârnit ca din senin. Totuşi picătura de otravă a îngrijorării îmi învenina sufletul. Parcanele erau răscolite de bombardele nelegiuiţilor până-n amurg, la vremea în care începeau tânguirile hogilor. Arşiţa soarelui, odată cu contenirea stihiilor, începuse să-şi arate puterile, chinuindu-mă ziua ca şi nesomnul noaptea. Se apropia vremea strângerii recoltei, ştiută şi de tătari, primejdie de care ne

încredinţă şi domnia sa jitnicerul Dubău, venit de la Botoşani. El a adus vestea că Mengli-Ghirai, după ce şi-a slobozit ciambulurile asupra ţinuturilor Lehiei din latura Pustei, a coborât cu hoarda de-a lungul Prutului, oprindu-se în jos de târgul Huşi, unde a ridicat corturile şi a pus să se bată pari pentru conoveţe. Aceasta m-a mai liniştit, însă tristeţea din privirea măriei sale mă îndurera, văzându-l cum urmărea plecarea miilor de ţărani şi răzăşi din Ţara-de-sus. Le dăduse încuviinţarea să plece numai ca să-şi puie în grabă copiii şi femeile la adăpost prin codri şi îndată să se întoarcă la steagurile lor. Peste câteva zile, turcii, simţindu-ne slăbiciunea, au adus puteri noi şi în bătălia de la 9 iunie măria-sa a poruncit să părăsim parcanele. Bombardele şi săcăluşurile au fost scoase la vreme şi cu ele am oprit rostogolirea puhoiului din şanţurile săpate în dosul parcanelor, până la înserat. În aceeaşi noapte măria-sa a statornicit apărarea cetăţii cât se va putea de către o sută de plăieşi, care s-au ales după voinţă dintre ţăranii de la munte şi câţiva oşteni, printre care a vrut să rămâie şi neînfricatul Hulpe. Apoi a slobozit olăcari să vestească toate căpeteniile oştirii aflători pe linia de apărare să se retragă în sus, de îndată ce se va vesti căderea cetăţii Crăciuna, hărţuind ziua şi noaptea pe urmăritori.

Către ziuă, măria-sa, cu călărimea domnească, oştenii în leafă şi ţăranii care încă mai veneau de prin părţile munţilor s-a retras către o colină împădurită de unde se vedea cetatea. Într-un luminiş i s-a întins cortul. De aici începu să-şi facă socotinţele pentru ca duşmanul să nu-şi afle nicio tihnă pe unde va năboi să calce ţara. Astfel între primele rânduieli dădu porunci pentru arderea recoltelor şi a fâneţelor de-a lungul şleaurilor pe unde vor apuca, otrăvirea apelor cu fierturi de mătrăgună şi măsălariţă, risipirea fântânilor şi atacuri repezite de prin ascunzişuri şi strâmtori, mai ales noaptea, ca să n-aibă parte de odihnă, şi la toate acestea de s-or mai adăuga sprijinul stihiilor şi dezmorţirea glodurilor, îmbulzelile carelor de poveri să fie nimicite.

Cinci zile au mai stăpânit plăieşii cetatea cu vrednicie, împroşcând moarte în rândurile duşmane prin gurile înroşite ale bombardelor şi plumbul topit care se rostogolea peste ciorchinii asediatorilor. Nopţile fiind întunecoase, zguduirile văzduhului se ostoiau până către ziuă, când trăsnetele asurzitoare reîncepeau, odată cu fojgăiala de sub ziduri. În cea de a cincea noapte, m-am trezit cu un „turc” în cort care mă scutura de umeri şi numai după glas am cunoscut că-i Hulpe, adus de doi străjeri. Cât m-am dezmeticit din primul somn, mi-a spus în grabă cum şi-a dat drumul de pe zid pe funie şi cu şalvarii şi turbanul celui pe care-l sugrumase la parapete a izbutit să se strecoare printre străjile din jurul cetăţii. Că dintre plăieşi s-au prăpădit vreo douăzeci, că nu mai aveau ghiulele de tuci şi nici bolovani, iar

pulberea care le mai rămăsese se umezise; că la plecare se înţelesese cu Ilie Mazăre, hotnogul lor, ca după miezul nopţii să încerce o ieşire, dacă s-ar face un iureş pe laturile porţilor.

Cu încuviinţarea spătarului Hărman, trezit în pripă, am adunat de pe sub chervane şi de pe tohărci vreo sută de panţâri, am înfăşurat copitele cailor în paie şi, la vremea hotărâtă, ajunşi în faţa porţilor, cu zarvă mare, am prins a nimici din săbii şi cu suliţi pe cei ce încercau să ne facă faţă. În spaimele aduse de repeziciunea noastră, plăieşii au izbutit să se strecoare pe poarta întredeschisă şi fiecare panţâr şi-a luat în spate câte un rănit, dând pinteni către tabără.

A doua zi fapta noastră a fost răsplătită de măria sa cu vorbe de laudă în faţa a douăzeci de mii de oşteni, plăieşii trecuţi în catastifele diecilor pentru a li se da pământuri, Hulpe a fost făcut sutaş, iar mie, râzând, mi-a tras o palmă uşoară, zicându-mi: „Tu rămâi lângă inima mea, Cătăline".

De îndată ce oştenii lui Mahomet au coborât steagul albastru de pe turnul meterezei şi au ridicat pe cel verde al cotropitorilor, în uralele şi muzicile din vale, pădurea care ne adăpostea a prins a fremăta de tropote de cai şi huruitul căruţelor uşoare, care mai rămăseseră după plecarea carelor cu bombarde şi săcăluşuri. În urma lor, pâlcuri, pâlcuri de oşteni, îndrumaţi de hotnogii lor, luau căile ferite ale codrilor şi ponoarelor, cu poruncă de a păli coastele urdiei mai mult noaptea pentru a se cruţa oamenii şi caii. Din toţi oştenii călări, panţâri şi roşiori, măria sa şi-a oprit numai trei mii, ceilalţi fiind trimişi în pâlcuri cu căpitanii lor să păzească şleaul mare al Bacăului către Roman, ţinând mereu legătura cu călărimea sa.

După izbânda de la Crăciuna moldovenească, Muhamet-Sultan El-Fatîh a dat poruncă de odihnă pe trei zile, ca apoi întreaga urdie, cu toate tamazlâcurile şi cirezile de vite pentru hrană, să ia calea Sucevei, aşa precum bănuise Ştefan-Vodă. Dar înaintarea omenirii Islamului devenea din ce în ce mai anevoioasă prin gropile şleaurilor şi la trecerea apelor fără poduri, unde erau lovite cu străşnicie şi prădate carele cu provizii. Seceta şi căldura neîndurătoare ajutau răspândirea cumplitei molime care secera îmbulzelile fără cruţare. La un popas de noapte pe malul Siretului, din senin au răbufnit flăcările între carele cu iarbă de puşcă din vâlvătaia cărora, calul lui Hulpe a lăcrimat trei zile. Deşi-i mirosea şi coama a fum, Neculai Hulpe o ţinea morţiş că roibul lui a păscut împiedicat toată noaptea lângă al meu, ca, în noaptea următoare, să mă ia la străpuns cu suliţa caii spahiilor lăsaţi la păşuni. Într-un iureş învârtejit cu străşnicie ziua-n amiaza mare la cotul Bistriţei, atamanul Hulpe nu se mai afla între noi la reintrarea în codru. Întristat de lipsa lui, după ce scăpaserăm de urmăritori, n-apucasem bine să

ies în luminiş, când printre copacii de margine îl zăresc trăgând după el o cămilă cu poverile pe ea.

— Ha-ha-ha! izbucni Tudorică, foindu-se pe scaun, dar povestitorul îşi urmă firul netulburat.

— Deasupra poverilor se afla legat urâtul care-i străpunsese calul, şi care cu un şomoiog de iarbă-n gură, mă privea cu ochi holbaţi. De la acea limbă spurcată, strânsă bine de Hulpe, am izbutit să aflăm că atotputernicul lor stăpân va lăsa împresurate cetăţile Romanului şi Neamţului, iar el, cu toată sila urdiilor, se va îndrepta către Suceava. Acele veşti le-am dus în pripă la mânăstirea Bistriţa, unde măria sa îşi avea sfatul oştirii. De acolo au pornit toate poruncile pentru marea bătălie, cunoscând Ştefan-Vodă la acel ceas că trebuie să aducă fără preget Moldovei cea mai crâncenă jertfă a veacurilor.

Vestea noastră a fost întărită şi de alte limbi, prinse cu arcanul, dovedindu-se şi prin molcomul târşit al nesfârşitei omizi de-a lungul Siretului. Oastea Moldovei, aflată din nou laolaltă sub braţul harnicului voievod, de această dată se trăgea pas cu pas din faţa fiarei, ca s-o atragă, pipăind locurile şi zăgăzuindu-i trecerile, cu nădejdea întoarcerii răzăşilor. Dar vremea curgea în zile trudnice sub neîndurătoarea dogoare a soarelui şi din întunecimea codrilor nu se auzea decât un freamăt jalnic de îngrijorare. Puterea neistovită a balaurului care şerpuia peste fâneţuri pârjolite şi lanuri fumegânde, ieşită la lărgime, nu mai putea fi stăvilită cu meşteşugurile vechilor sciţi. Măritul sultan, cuceritorul lumii, se bizuia pe cele mai bune oşti ale vremii. Cetatea Romanului a fost lăsată în urmă după trei zile de încercări zădarnice de a o cuceri. Trei bei în zale de argint şi opt mii de ieniceri împlătoşaţi şi-au găsit moartea sub zidurile ei, în vremea în care Muhamet-Sultan se afla pe calea cetăţii Neamţului. Pălit mereu de vijelia spaimelor pornită din întunecimile codrilor, uriaşul monstru lăsa în urma lui mii de stârvuri. Oameni, cai, cămile şi bivoli rămâneau sub croncănitul corbilor, chemaţi în stoluri negre de duhoarea hoiturilor. Peste toate acestea molima se înteţea, hrană pentru oameni şi vite nu se găsea şi-n ape curgea primejdia morţii. La cetatea Neamţului, văzându-i puternica aşezare, marele împărat al Islamului şi-a întors armăsarul cu lehamite, răcnind la beii din jurul lui porunca de-a o ţine împresurată până la întoarcerea sa. Dar nici nu-şi isprăvise bine porunca lepădată, că plăieşii de pe metereze au şi deschis foc, odată cu trăsnetele bombardelor aşezate de-a lungul şleaului mare, împrăştiind spaimă şi moarte în coloanele bulucite sub muntele cetăţii. În ropotul grindinei de săgeţi ale scutelnicilor, padişahul a fost scos în pripă din primejdie de tuiurile căpeteniilor sale şi dus la larg între spahiii împlătoşaţi. Acel mare harţ, pornit de însuşi Ştefan-Vodă împreună cu fiul său, Alexandru-Voievod, a fost cu greu înăbuşit de îmbulzelile care se

desfăceau, în răcnetele başbuzucilor. Valuri după valuri ienicerii, sprijiniţi de tabunuri de călăreţi în zale, de abia către amiază au reuşit să scoată din parcane pe bravii pământeni. Aceştia, sub ocrotirea puştilor de pe metereze şi apăraţi de călărimea domniei sale Mihail Spătaru, au izbutit să se îndrepte spre locul de retragere din valea Pârâului Alb. În acel loc, socotit ca mai prielnic de înţeleptul Voievod spre înfruntarea cotropitorilor, înainte de a-şi năboi urdia şi tamazlâcurile pe calea Sucevei, a purces la orânduirea oştirii. Iscoadele sale îi aduceau mereu veşti că cetatea se ţinea dârză pe coasta muntelui şi nici până la înnoptat nu izbutiseră să o răzbească. Un val de mândrie îi întărea nădejdile când împărţea poruncile pentru a doua zi, stârnind suflul încrederii peste mulţimile aflate în nesiguranţă.

Astfel, în dimineaţa zilei de 26 iulie a anului 1476, a fost să înceapă prăpădul pământului şi zguduirea văzduhului Moldovei în înfruntarea celei mai mari oştiri a acelor vremi.

La dezvelirea cerului, aurora făgăduia o zi limpede şi senină de vară, cu toate că zarea părea nestatornică pe aburul străveziu care plutea peste verdele-negru al codrului din depărtări. Pe valea pârâului care şerpuia printre buruienişuri grase, spălând muşchiul catifelat al bolovanilor şi legănând plaurii de mătasa-broaştei, tihna acelui tărâm al uitării se găsea într-o nemaipomenită răscolire. Căpeteniile oştirii răspândite de-a lungul malurilor împărţeau poruncile primite hotnogilor şi cetaşilor, orânduind şi pâlcurile pământenilor care mai coborâseră din munţi. Oamenii de sub steagurile mazâlilor, care au răspuns la chemarea măriei sale, ca: Dima-vistiernicul, Iordache Stroici-cuparul şi ai starostelui Costea Dimache, pe care i-a înarmat cu suliţi, arcuri şi baltage, se alăturau pedestrimei alcătuită de domnia sa Luca Arbore. Sosirea acelui unchi al meu cu oamenii de pe moşia sa îmi împăinjenise privirea, gândindu-mă la primejdia în care se afla fratele său pe zidurile cetăţii din urma noastră, prinsă-n apriga luptă de apărare.

Îmi mai stăruia încă-n inimă şi gând primejdia prin care putea să treacă şi Dorohoiul în învârtejirea lupilor pustiei. Printre bejenarii scăpaţi din urgie se vorbea cu groază de cum schingiuiau, prădau şi siluiau, prinzând în robie pe cei rămaşi. Hanul Mengli-Ghirai dăduse-n pradă ţara călcată de pogheazurile răsăritului, după legea hoardelor din veac.

Printre haturile ogoarelor părăsite lăsasem calul la pas pe când coboram dâmbul de pe care pândisem clocotul din taberele duşmane. Soarele-şi urma nepăsător calea pe azurul vaporos, mângâind holdele vălurile de zefirul care le scutura agale bogăţia neculeasă. Dincoace, sub ochii mei, se orânduia fără preget pieirea întru slavă a multor creştini.

La opustul pârâului alcătuit din pari şi bolovani, unde mă oprisem din iscoadă, îmi adăpam fugarul şi gându-mi cobora în tristeţea lăuntrului meu tainic. Încet, încet mi se-mpăinjenea privirea obosită şi aşezându-mă lângă o tufă de răsură, doream să-mi mai ogoiesc o clipă sufletul cu mângâierea care nu-mi era îngăduită. Calul smulgea cu nesaţ iarba din jurul lui, alungând cu tremurul pielei, şfichiuiri de coadă şi bufnituri de copite muştele care-i dădeau târcoale. Din când în când râncheza abia auzit ca din adâncurile bănuitelor sale plăceri, pe când dorul îmi răscolea din nou dureroasa mea mâhnire. Ca niciodată mă chinuiam să-i realcătuiesc chipul, privirea, glasul, zâmbetul, dar toate se destrămau în volbura unei dureroase neîmpliniri. Deodată, galopul unui cal mă făcu să tresar şi glasul lui Hulpe îmi zgudui auzul.

— Tăbărăsc spurcaţii peste noi, înălţimea ta, îmi strigă el, învăluindu-mă într-un nour de colb care se rostogolea după el, când mă şi săltasem în şa.

Culcat pe oblânc, strângându-mi calu-n pinteni şi nerăbdarea-n dinţi, am străbătut în galop şirurile oştirii până-n coasta priporului pe care se afla încălărat în soare măria sa Ştefan-Vodă. La poalele povârnişului se aflau câţiva roşiori în frunte cu domnia sa Boldur-jitnicer, la semnul căruia i-am trecut alături. De aici urmau să pornească poruncile de schimbare a mersului bătăliei trimise prin cei doi căpitani din spatele domnului. În vale, călărimea în leafă în fruntea căreia se aflau domniile lor Hărman-spătar şi Iuga-postelnicul stătea rânduită, aşteptând semnul măriei sale. Zădarnic puneau oştenii urechea la pământ, că nu se putea nimic alege din depărtare cu zarva orânduirilor de pe coline. Din lunca plină de arcaşi urcau mereu priporul alergătorii pe cai în spume, aducând veşti falnicului călăreţ în zale, al cărui coif părea o cunună de scântei în neastâmpărul lui Voitiş. Pe vale, pedestrimea spătarului Mihail, împărţită pe steaguri de căpitănii, grăbea pasul către locurile hărăzite de cu seară. În forfota din prundişul pârâului carele de poveri, golite de armele grele şi de butiile cu pulbere, urcau în pasul tihnit al boilor, mânaţi către codru de bătrânei cu plete albe. Cu adâncă părere de rău mă gândeam la tata, văzând pe podină cum Andrei Ciogolea-hânsarul săruta mâna părintelui său, biv-vel-vornicului Matei Ciogolea, sosit cu ţăranii călări de pe moşiile sale.

Deodată pe culmea zării se iviră câteva pâlcuri de călăreţi într-un nour de colb unde se opriră, ca apoi, peste câteva clipe, să se întoarcă în grabă pe aceeaşi cale; la vederea lor măria sa repezi o poruncă scurtă sutaşului Hulpe, cu care vorbea, şi acesta, coborând povârnişul în grabă, se făcu nevăzut prin îmbulzeala şleaului. Cu caii apropiaţi, jitnicerul Boldur, smead la faţă şi ciupit de vărsat, rămăsese cu privirea pierdută pe zare, mângâindu-şi mustaţa castanie, în vreme ce-l trăgeam cu coada ochiului. Trăda o mare

îngrijorare, faţă de liniştea cu care-l întâmpinase pe moş Grigore Arbore când poposisem la starostia Galaţului. Stăteam tăcuţi şi gândurile mă furau înapoi cu îngrijorare la tristeţea pe care nu şi-o putuse tăinui măria sa când dăduse drumul răzăşilor. Rămăsese cu câteva mii, veniţi din Ţara de Jos şi în două rânduri l-am auzit spunând cu obidă că Mengli-Ghirai i-a tăiat un braţ. Prin faţa noastră trecu domnia sa postelnicul luga şi, făcându-ne semne de prietenie, îşi îndreptă calul către măria sa. În vreme ce vorbeau, fuseseră întrerupţi de trei iscoade, ca apoi să-l văd urcând şi pe unchiul meu, domnia sa Luca Arbore, închingat în platoşa lui de aramă, bătută-n ciocan, care-mi aruncă un zâmbet de îngrijorare. Cât au sfătuit împreună, măria sa, cam oţărât la faţă, dădea mereu din cap în semn de nu. La coborârea lor, postelnicul avea mustăţile zbârlite, iar unchiul meu era mai încruntat ca niciodată. În depărtare se iveau călăreţi răzleţiţi care se opreau de-a lungul zării, ca apoi să sosească alţii şi alţii, rămânând în aşteptare.

O nelinişte grea căzu între noi, odată cu forfota care se înteţea în vale la strigătele cetaşilor şi hotnogilor pentru păstrarea rânduielilor. Jos, în covrul priporului unde ne aflam, oştenii cărau butii cu iarbă pentru puştile grele şi ghiulele de tuci. De unde până atunci eram numai ochi şi urechi, rămas tăcut lângă jitnicerul Boldur, nu ştiu de ce am simţit nevoia să curm neliniştea şi m-am trezit semeţindu-mă:

— Sunt pentru balimezurile şi pivele aduse de mine.

— Ştiu, îmi tăie el vorba, dându-mi cu cotul să mă uit în sus, de unde măria sa îmi făcea semn să urc la el, în clipa în care un călăreţ, în galop mare către pripor, striga răguşit:

— Loooc! Loooc!

N-apucasem să ajung sus, când sutaşul Neculai Hulpe trecu pe lângă mine ca un vârtej, de data asta cu zale pe el, iatagan mare la şold şi un turban mototolit pe oblânc.

— Ce veşti ne mai aduci, atamane? întrebă domnul pregătit ca pentru canon.

— Omenirea pământului pe toată lăţâmea zării, măria ta, răcni el mai tare decât s-ar fi cuvenit, lepădându-şi cu mâna sudoarea de pe frunte.

— Ei? făcu domnul, către el, cu ochii la iatagan.

— Năzuiesc să facă zid cu glotimile la cotul pârâului, unde-am sugrumat căpetenia unei iscoade care se luase după mine.

— Şi ce să facă cu zidul, bre omule?

— Acolo o netezit malul şî robii cară puştile grele. Călărimea-i gata să înfrunte orice năvală.

— Sunt departe?

— O zvârlitură de băţ de la sălciile pârâului de colo, din jos de vad, arătă el cu capul, la care domnul mă fulgeră cu privirea, poruncindu-mi:

— Cătăline, ai să porţi flamura ţării sprijinit de căpitanii Ilie Dubău şi jitnicerul Boldur în mijlocul călărimii în leafă. Până la venirea mea între voi, te du în grabă la spătarul Hărman şi spune-i să-şi ia alături pe căpitanul Boian şi pe hânsarul Ciogolea, care vor porni pe dată în fruntea răzăşilor călări ca să le fărâme aşezarea de la cotul pârâului şi să tragă călărimea duşmană în bătaia puştilor noastre. La prima bufnitură de bombardă să se întoarcă pe câmp cu grijă mare, să nu mai fie nimeni în bătaia balimezurilor.

Ca o nălucă am trecut pe lângă jitnicerul Boldur şi oamenii săi, toţi cu privirile pierdute către primejdiile tăcute ale depărtărilor. La strigătul meu ca să mă urmeze, de abia după ce-am împlinit porunca primită şi mă depărtasem de domnia sa Hărman-spătar, m-a întâmpinat pe şleau. Zarea se umplea de colb şi rânduri, rânduri de năvrapi împlătoşaţi, cu halebarde şi suliţi lungi îşi pregăteau năvala în răcnetele başibuzucilor, tropote şi nechezat de cai sălbatici. Iscoadele şi alergătorii noştri spuneau că bulucurile pedestrimei erau încă departe şi că spahiii de pe zare stau în aşteptare; că nu vor cuteza să pornească la atac, neştiind de unde vor izbucni armele noastre de foc. Chibzuinţa măriei sale de-a ataca noi s-a dovedit în curând rodnică şi cu pierderi puţine. Dar între căpeteniile oştirii care sfătuiau nu-i vedeam pe Alexandru-Voievod, pe spătarul Ieremia Tulbure, pe postelnicul Ştefan Meşter. Spre altă nedumerire a mea, alergătorii goneau mereu către cotul pădurii. Trecuseră vreo trei în galopul cailor, ca la urmă să-l văd şi pe Hulpe silind de zor tot într-acolo.

În acel scurt răstimp spătarul neamţ îşi începu înaintarea. Răzăşii, pe cai mici şi iuţi, cu piepturile goale, aveau să se izbească de o adevărată cetate mişcătoare. Să tot fi fost cam la vreo trei mii, pe când spahiii împlătoşaţi erau de trei ori pe-atâta, toţi pe cai mari şi bine înarmaţi. Mi se încrâncena carnea pe mine văzându-i îndepărtându-se în trap câte zece în rând, în vreme ce duşmanii prinseseră a se desfăşura, ca o înspăimântătoare pasăre de pradă. Stăteam cu steagul ţării în mâini şi cu sufletul la gură bănuind primejdia învăluirii, când domnia sa postelnicul Iuga mă făcu să tresar, pocnind din palme şi strigând:

— Ahaaa!... Taman, fârtaţilor, precum o bănuit măria sa.

— Şi noi ce facem? Nu le sărim în sprijin? am izbucnit, cu fălcile încleştate.

— Nu mişcă nimeni decât la semnalul ştiut, răcni el, holbându-se către pripor unde măria sa părea tăiat în granit, pe strălucirea azurului.

Se făcuse o linişte cucernică pe întreaga vale a Pârâului Alb şi toate feţele din jurul meu erau numai ochi, în vreme ce tabunul se desfăcea în potcoavă,

ale cărei margini prindeau laturile trecerilor. Dar în clipa în care sabia spătarului Hărman a scânteiat în soare, răzăşii, culcaţi pe oblâncuri şi în chiote şi urale, s-au năpustit în galop, intrând în mijlocul duşmanilor fără să se fi izbit de fruntea zidului de fier. Pe măsură ce cleştele se strângea, baltagele, topoarele şi ghioagele se vădeau a fi mult mai folositoare decât halebardele şi suliţile prea lungi. Lupta grea şi înverşunată dusă de harnicii pământeni în acea nemaipomenită învălmăşeală a stârnit spaimele celor care veniseră cu arme neputincioase faţă de un meşteşug cu totul necunoscut. Săbiile cădeau rupte, coifurile turtite şi multe suflete se sufocau în cojile lor de fier. În clipa în care se auzi din depărtare bufnitura bombardei, răzeşii spărgeau laturile încercuirii, ieşind ca iepurii la larg în zvâcniri de izbăvire. Atunci, în neorânduiala tabunului rămas ghem, au prins a bate balimezurile, de se cutremurau văile şi, ca din pământ, ne-am trezit cu Ştefan-Vodă, trăgându-şi paloşul şi strigându-ne:

— După mine, feţii mei!

— Fantastic, formidabil! izbucni Tudorică, sub privirile mustrătoare ale celorlalţi doi ascultători.

— O retragere nu mai era cu putinţă, urmă povestitorul, din pricina Voievodului Alexandru, care năvălise cu călărimea lui din cotul pădurii pe deoparte şi iureşul nostru pe de altă parte, în care galopam tremurând cu flamura Moldovei în vânt. Cu zarvă mare, în chiote şi urale, încercuiţii se zbăteau să capete o ieşire, cei mai mulţi cu palmele goale, din cumplita încăierare, în care puştile grele tăcuseră. Măcelul care mi s-a fost dat să-l văd m-a umplut de groază când au prins glotaşii, cu topoare şi coase, să prefacă în stârvuri oameni şi cai, care se zbăteau în sânge. Din acea grozăvie, de abia câteva pâlcuri răzleţite au scăpat, cu care izbutiseră să-şi acopere fuga marilor lor căpetenii, printre care se aflau: Ferhat-Paşa, Hrana-Beg, Selim-Beg şi doi postelnici din oastea lui Laiotă Basarab, după câte s-au aflat de la cei prinşi în viaţă. Dar de abia avuseserăm răgazul să ne ridicăm răniţii în grabă şi să punem foc sub râpa în care îngrămădiserăm peste butiile cu pulbere balimezurile şi bombardele descoperite de atamanul Hulpe, când marele prăpăd începea să cuprindă toate zările. În sunete ascuţite şi asurzitoare ale cimpoierilor şi surlaşilor au prins a se rostogoli talazurile cotropirii printre ponoarele şi văile cuprinse de spaimele iadului. Pe cutremurarea văzduhului de larmă şi de ecourile răsfrânte în catapeteasma codrului, stoluri croncănitoare de corbi la pândă se roteau deasupra noastră, întunecându-ne cerul ţării. Urdia năboia ca un uragan, bulucind turcimea islamului în făgaşul Pârâului Alb.

Înmărmurit, pe cal, strângeam la piept steagul ţării, când tătărî cu roibul său în spume, lângă măria sa, căpitanul Spancioc, atunci sosit de la Dorohoi.

În zarva din jurul meu am izbutit să prind în auz că ciambulurile tătărăşti fuseseră zdrobite la Bivolari, că doamna ţării a ajuns cu bine la Cetate, unde a găsit copiii în bună stare şi că răzăşii sunt în drum spre steagurile lor.

— Prea târziu, prea târziu, iubite al nostru Spancioc, glăsui cu tristeţă Ştefan-Vodă. Priveşte şi domnia ta ce ne aşteaptă dintr-o clipă-n alta.

— Dar nu-i un ceas de când măria ta a avut o nemaipomenită izbândă. În drum am aflat că cetatea Neamţului n-a putut fi dovedită de osmanlâi, ca şi Romanul, mărite doamne.

— Moldova-i îndurerată şi bântuită de furtună, Spancioc, rândurile noastre s-au rărit, megieşii n-au grijă decât de tihna lor, iar eu mă aflu din nou singur, cu fierul în mână, în faţa puhoiului turcesc. Dar am să-mi fac datoria până la capăt în mijlocul norodului, strigă cu ochii în flăcări şi, ridicând dreapta, toate puştile grele se descărcară în trăsnete asurzitoare asupra pedestrimii duşmane. Ghiulele de tuci, slobozite prin gurile de foc ale balimezurilor şi bombardelor, tăiau din nou cărări adânci în rândurile tuiurilor de ieniceri, delii şi akingii, sprijiniţi de spahii pe laturi. Dar golurile se umpleau la loc şi falanga morţii neclintită înainta ca talazurile nestăvilite ale unui uragan apocaliptic. Zădarnic păleau fiara în coaste bolovanii săcăluşelor şi grindina de săgeţi a scutelnicilor, că tăvălugul se rostogolea în tresăriri fără zăbavă.

Cu fălcile strânse a primejdie, Ştefan-Vodă făcu semn de încetare a focului şi pe dată intrară în luptă făţişă pedestrimea spătarului Mihail şi ţărănimea unchiului meu în chiote şi mare zvon de surle, tobe şi trâmbiţi, acoperind fluierile cimpoierilor. La prima izbitură cu suliţi, furci şi topoare falanga fu despicată şi, prin spărtură, năvăliră răzăşii călări. În avântul lor nimicitor nimic nu-i mai putea covârşi în nemaipomenitul măcel pe care-l făceau în mijlocul duşmanilor înfricoşaţi. După aproape două ceasuri de luptă aprigă, sprijiniţi şi de scutelnicii din coaste, au izbutit să puie pe fugă cea mai mare parte a oştirii duşmane. Peste neorânduiala acelei pedestrimi împrăştiate prin râpi şi ponoare au tăbărât glotaşii cu coase, furci şi topoare, doborând şi hăcuind tot ce prindeau în cale. Dar cei mai mulţi scăpară de cumplitul măcel şi se alăturară din nou balaurului, care-şi ridicase alt cap, mult mai fioros.

În nourii de colb răscolit de copitele cailor sălbatici, tabunurile de spahii, în zale şi armuri strălucitoare, galopau spre steagurile călărimii lui Ştefan-vodă unite cu ale lui Alexandru-Voievod, ieşite întru întâmpinarea temutului Mahomet-Sultan Cuceritorul. La scânteierea paloşului din fruntea noastră, Voitiş se porni într-un galop năprasnic, în urale, surle şi trâmbiţi. În puternica izbitură halebardele şi suliţile s-au încrucişat, abătându-se şi prin crăpăturile zidului de fier, săbiile au prins a bate-n scuturi cu înverşunare

între rândurile pe care le spărgeam. Din jurul flamurii cu zimbru desfăşurată în avântul bătăliei, clocotul infernal se rostogolea către steagul verde al profetului, care fâlfâia peste căpeteniile oştirii duşmane. Voitiş, cu dârlogii pe oblânc, ţinea pasul nostru, de parcă ar fi înţeles că măria sa are nevoie de amândouă mâinile. Paloşul dobora cu vrednicie, lărgindu-ne calea şi încredinţaţi că în fruntea noastră se afla un titan, căpătam puteri nebănuite. Cu toate că nu puteam păli decât cu stânga, dovedeam destul spor, după zâmbetul pe care mi-l aruncă domnia sa postelnicul Ştefan Meşter, care, alături de Alexandru-Voievod, acoperea spatele marelui său prieten. Luptau panţârii cu îndârjire, nimicind dârzenia spahiilor ocrotiţi de platoşe, de scuturi şi de nesfârşitele lor valuri, dar numărul silei neistovite le vlăguia avântul. Acea nemaipomenită încăierare ţinea de aproape două ceasuri, când, la porunca măriei sale, trimisă spre Costea-Slugerul, intrară cu mare zarvă pe laturi roşiorii spătarului Tulbure şi domnia sa Luca Arbore cu pământenii săi călări şi cei aduşi de Dima-Mazâlul şi starostele Bedreag. În noul avânt de împrospătare, marele steag verde al semilunei dădea înapoi, dar căderea pe oblânc a domniei sale postelnicului Ştefan Meşter cu o rană la frunte îmi împăinjini privirea. Atunci, ca din senin, se ivi în coasta mea sutaşul Hulpe şi cu ochii mai încrucişaţi ca de obicei apucă frâul din mâna rănitului, izbutind să iasă cu el printre panţâri. Iureşul noilor sosiţi, sprijinit de focurile archebuzelor, a flintelor precum şi de săgeţile arbaletelor, fu îndată înăbuşit de năvala altor steaguri de năvrapi care izbutiră să ne spargă rândurile cu pierderi mari. În apăsarea de nestăvilit şi îngrijorat de măcelul din jurul său, măria sa porunci, ca niciodată, retragerea. În învălmăşeala retragerii se făcu un gol primejdios între domn şi fiul său, în care trei năvrapi fioroşi se năpustiră cu iataganele ridicate. Cel din mijloc fu doborât de însuşi măria sa, în timpul în care voievodul se încăierase cu cel din dreapta. În clipa în care al treilea se ridicase în scări şi era gata să lovească, stânga mea îi înfipse sabia sub bărbie. Cu ochii la steag şi zâmbet dureros, măria sa îmi dădu din cap a mulţumită, făcându-mi semn să-l urmez şi intră alături de fiul său între panţâri.

Îmbulzelile retragerii îşi arătară în curând neajunsurile. Datorită răzăşilor, care aşteptaseră zadarnic porunca de-a intra din nou în luptă, se făcu zid în jurul domnului ţării şi al steagului, izbutind astfel să ieşim din primejdioasa învălmăşeală. Oştenii, în neorânduială, rătăciţi de căpeteniile lor, apucaseră care-ncotro, fugăriţi de pâlcurile repezite ale năvrapilor în galop. Postelnicul Iuga şi spătarul Tulbure cu glasuri răguşite îndemnau pe măria sa ca să pună pinteni tari către poala pădurii, dar nu-i urmă decât când fu ajuns de Alexăndrel-Voievod şi de unchiul meu, Luca Arbore, făcându-mi din nou semn să silesc cu steagul după el. Dar la cotitura

pârâului calul meu, poticnindu-se, se prăvăli lângă o salcie, prinzându-mi piciorul sub el, clipă în care sabia unui başibuzuc în galop îmi pătrunse între gât şi za, lăsându-mi o rană. Calul o luase în trap peste câmp şi prin faţa mea valuri, valuri de năvrapi galopau pe urmele fugarilor. Culcat în păpuriş, cu dureri de spaimă, zădarnic încercam să scot fierul din rană. Când nu mă mişcăm, durerile încetau într-o fierbinţeală ameţitoare. Greu de tot am izbutit să mă târăsc cu steagul la adăpostul sălciei pletoase. Acolo, cu jungherul de care nu mă despărţeam niciodată, am desfăcut flamura cu dureri de martir şi, cu gust sărat de sânge în gură, am ascuns-o la piept. Ochii mi se împăinjeneau şi, numai culcat cu faţa-n sus, răsuflând încet, durerea mi se potolea şi nu mai aveam gust sărat în gură. Zarva haotică a războiului încă-mi mai huia în auz şi încet, încet, ca şi lumina purpurie a apusului, se stingea în depărtări. Îmi simţeam ochii fierbinţi şi măriţi, iar setea îmi secătuia puterile, în vreme ce mi se părea că mă urcam neauzit pe o cărare nesfârşită, cu calul de dârlogi. Mergea supus în urma mea ca pe un covor de frunze veştede. Din când în când îi simţeam botul răcoros şi moale pe ceafă, suflându-mi o mireasmă plăcută de iarbă crudă. În liniştea neagră din jurul meu auzeam foşnetul mătăsos al prundişului alintat de şoaptele molcome ale pârâului însângerat. Aş fi vrut să dorm, dar durerea surdă nu-mi dădea răgaz. Când mă îndârjeam şi respiram mai adânc, o picătură caldă şi sărată se prefira în colţul buzelor. În amorţeala care mă cuprindea, pluteam pe un şuvoi fierbinte către genunea unei cascade în spume argintii. Atunci o teamă necunoscută îmi împrăştia gândurile, făcându-mă să mă strâng mai tare în mine. Salcia de deasupra mea, cu pletele aplecate într-o tăcere cucernică, o simţeam mai mult prin ceaţă şi o înduioşare caldă mă cuprindea. Totdeauna mi-au fost dragi caii şi copacii, prietenii mei necuvântători care nu ştiu ce-i răutatea şi cruzimea. Prin păduri şi prin munţi nu mă simţeam niciodată singur în freamătul frunzelor, iar calul înţelegea din privire că mi-i drag şi când îl lăsam singur se uita cu tristeţe după mine, rânchezând încet şi dureros de dulce. „Calul meu!... am să-l mai văd eu oare?" m-am trezit şoptindu-mi, când o altă picătură sărată se furişă prin colţul buzelor arse. Teama de a mă mişca, setea şi fierbinţeala care-mi îmbrobonau fruntea mă îndemnau să mă întorc cu gândul înapoi cât îmi va mai îngădui scurta curgere a vremii mele. Departe, departe... din ceaţa uitării, se ivi luminos chipul mamei, privindu-mă cu ochii ei albaştri ca marea şi plini de bunătate. Poate mă cheamă la dânsa... „Mamă, mamă, să nu mă laşi singur *Acolo!*" ...Dar picătura sărată a vieţii mă făcu să tresar din aburul care plutea în jurul meu, ca o mângâiere de demult.

Candelele cerului tremurau în volbura privirii mele, care se întuneca încet sub povara pleoapelor fierbinţi. Liniştea-mi cuprindea mintea

îndurerată de gânduri care amorţeau ca fluturii în răcoarea nopţilor de primăvară. Ca în copilărie, moş Toader mă împingea din nou în Prut şi mătuşa Ioana, de sus de pe mal, răcnea la el, cuprinsă de spaimă. Când ieşeam, îl găseam privind la câte o libelulă diafană în soare, cu aripi plăsmuite în filigran de smarald, ca apoi să fugă după mine ca să mă frece cu ştergarul pe spate. Ştergarele aspre şi înflorate ale mătuşei Ioana, care miroseau a busuioc şi izmă înţepătoare... Ea trăieşte, o simt lângă mine, privindu-mă îngrijorată. O văd prin tremurul genelor cum stoarce iarăşi capătul ştergarului în ligheanul de aramă, bombănind:

— Apoi, dragu' neanei drag, sî cheamă că iar nu-mi eşti cuminte... Ce-ai cătat în stejar, satană, ca să te hutucheşti în halul ista?

— Dar bine, neană Ioană, n-ai văzut că m-am bătut în săbii cu turcii?

— Puşche pe limbă-ţi!... ducă-se pe pustii!... Saca-le-ar sămânţa de spurcaţi! se înspăimânta, mângâindu-mi uşurel cucuiul cu mâna-i aspră, ca apoi să-mi potrivească încet ştergarul rece pe frunte.

Şi cum stăteam lungit pe laiţă, cu ochi închişi, se aşeză şi ea, luându-mi capul pe genunchi şi începând să murmure molcom, cântecul de leagăn cu care mă adormea pe când mă culca în covăţică:

Dormi cu neanea, băieţăl,
s-ajungi mare, frumuşăl;
să te uite cele răle
cât or fi pe ceruri stele.
De la taica şi străbuni
cele bune să le-aduni...
Pacosteo, fugi pe pustii,
pe la noi să nu mai vii!
Am să stau mereu în prag
ocrotindu-te cu drag...

Dar glasul i se stingea treptat, odată cu umbra care se destrăma în străveziul nopţii. În colţul gurii o altă picătură caldă de vlagă se prelingea, şerpuind pe tremurul bărbiei. În locul ştergarului aspru şi rece, o maramă uşoară, caldă, cu miros tainic de sulcină îmi mângâia încet fruntea fierbinte. Minunaţii ochi verzi străluceau în lacrimi şi surâsu-i tremura dureros pe tăietura gurii. Cu fiecare mişcare îmi înfiora dorul ferecat în tainiţele sufletului meu neprihănit. În teama de a nu fi vis, strângeam pleoapele grele, ameţit de balsamul sărutului pe frunte din ultima mea noapte trăită acasă. În acea mare îndârjire câteva picături, mai calde, mi se strecurară printre

buzele-mi amorţite, când mă făcu să tresar glasul măriei sale strigându-mi cu mânie: „Prostule!... eşti încă crud. Piei din ochii mei!”...

Zarva încetase demult şi vag mai auzeam gemetele muribunzilor părăsiţi printre cadavre. Din când în când nechezatul vreunui cal îmi răscolea mânia împotriva cruzimii oamenilor. Deasupra mea luna poleia în argint crengile sălciei printre care clipoceau tristele candele ale unui cimitir răsturnat. Fierul din rană îmi pândea orice mişcare, slobozindu-mi dureri necruţătoare chiar şi când clipeam, ţinându-mă cu pleoapele întredeschise, ca morţii cărora nu li s-au închis ochii. Aş fi vrut să-mi mişc mâna, degetele, încercam să plâng, ca să-mi alung teama că n-am murit, dar ascuţimile durerii neîndurătoare mă ţintuiau în amorţirea care se întindea fără izbăvire.

Deodată o lumină scânteietoare din înălţimi săgetă către cotul pârâului, ca un trăsnet fără zarvă, lăsându-mi o negură între pleoape. Câteva clipe îmi pierdusem şi vederea, ca apoi, încet, încet să-mi revie. Prin ceaţa unei trude dureroase, cu jertfa sângelui care mă năpădi, am zărit pe dâmbul malului un fel de strachină mare acoperită cu una mai mică în flăcări. Până să mă pot dumiri, totul s-a stins ca la un semn magic, lăsându-mă cu încredinţarea că nu putea fi decât frântura vreunei stele căzătoare, de care mai auzisem prin bătrâni. Că s-a prefăcut în cenuşă, sau de-o fi rămas ceva din acel bulgăre de foc, îmi dădeam seama, cu părere de rău, că mie nu-mi mai era hărăzită putinţa de a cerceta un lucru aşa de rar. Tulburarea mi se potolise şi pârâiaşul din colţul gurii îşi opri curgerea, gândindu-mă că, dacă gândesc şi simt durere încă, erau dovezi că mai trăiesc.

— Vai, dragul meu prieten, câtă suferinţă! rosti Ruxanda, ştergându-şi ochii cu un şerveţel de pe masă.

— Aşa-i că era o farfurie zburătoare, nene Cătălin? răbufni şi Tudorel, în nestăvilitul său entuziasm. Bulgăre de foc!

— Oamenii mai luminaţi de la Rodos pomeneau de întâmplări asemănătoare, povestind că acele corpuri cereşti, la ivirea pământenilor, se reîntorceau fulgerător în văzduh, nelăsând urme, reîncepu el, în clipa în care şi profesorul Matei Priboianu se pregătea să intervie, dar renunţă.

— Oboseala mă amorţise mai tare, febra îmi crescuse şi setea devenise mult mai chinuitoare. Gemetele se împuţinaseră şi liniştea din jurul meu devenea mai apăsătoare. Din când în când, acelaşi nechezat dureros îmi răscolea sufletul. Într-un târziu, prin ceaţa genelor, am descoperit că se oprise în apropiere o namilă neagră, rămasă nemişcată. Chinuindu-mi pleoapele dureroase, am reuşit să văd pe dunga zării că era o cămilă împovărată, care rumega gânditoare, legănându-şi fălcile, strâmb. În acelaşi timp două umbre omeneşti se apropiau de ea, vorbind în şoapte şi, după ce au cercetat-o din toate părţile, au dispărut de parcă i-ar fi înghiţit

întunericul, dar şoaptele se mai auzeau încă. Atunci mi-am dat seama că veşmintele lor aveau lumini de licurici, în câteva rânduri s-au aprins din nou, aplecându-se asupra morţilor, ca apoi să se stingă şi să dispară neauzit. Încordarea în care mă ţinuseră mi-a sporit pierderea de sânge. Fruntea mi se îmbrobonase iar şi bătăile inimii îmi răsunau haotic în urechi. „Să fie oare sfârşitul?" îmi spuneam, când pe ramurile aplecate apăru chipul mamei, mai luminos ca niciodată, şi făcându-mi semn din cap că nu, se învălui într-un abur, care se destrămă în noapte. Ca prin minune huietul din urechi încetă, lăsându-mă într-o înduioşare cum numai mama ţi-o poate stârni. De pe gene, ca de demult, îmi alunecară două boabe fierbinţi şi, fără să-mi dau seama, am început să rostesc un psalm vechi în limba elină. În clipa în care îl reluasem şi în latină, printre lacrimi am zărit cele două umbre aplecându-se către mine. Unul dintre ei m-a întrebat în elina veche dacă vreau să merg cu ei într-o lume nouă, în care mi se va reda viaţa, în vreme ce-mi ţinea încheietura mâinii între degetele lui. Văzându-mi ezitarea şi-a aprins îmbrăcămintea strălucitoare şi descoperindu-mi sabia înfiptă înspre inimă, a adăugat că orice mişcare e mortală şi că niciun doctor pământean n-ar izbuti să mă salveze după atâta pierdere de sânge. Avea un glas plăcut şi felul în care mi-a şters sudoarea de pe frunte m-a făcut să încuviinţez, la care a spus ceva însoţitorului său într-o limbă necunoscută. Acela, ieşind de sub salcie, şi-a aprins veşmântul şi, ridicând mâna dreaptă, a trimis trei raze orbitoare, una după alta, către cotul pârâului. În acel răstimp, nepământeanul, după cum bine presupusesem, îmi spunea că vom pleca îndată către altă planetă, pe care voi găsi şi alţi pământeni ridicaţi de pe Terra numai cu încuviinţarea lor. Că mai toţi sunt oameni luminaţi care se aflau pe pragul săvârşirii lor din viaţa pământeană. Că atunci când va fi necesar, s-ar putea să fiu trimis din nou pe pământ, de mă voi dovedi vrednic de încrederea mai-marilor săi. Dar toate câte mi le spunea de abia le mai înţelegeam, în încordarea în care mă aflam. Cel care ieşise la larg se întoarse în curând cu un altul şi, vorbind în şoapte în limba lor, aşezau alături de mine o targă. Toţi trei se mişcau într-o lumină verzuie-fosforescentă, purtând ochelari fumurii şi, când totul fu pregătit pentru a fi ridicat, cel cu care vorbisem mă rugă să nu fac nicio sforţare de opunere sau de teamă, în secunda în care voi simţi o săgetare uşoară în frunte. Nu-şi isprăvise bine vorba, când, din inelul de pe arătător, o rază roşie ca para focului îmi fulgeră creierul care deveni rece ca gheaţa şi pe dată orice durere încetă. Îmi dădeam seama de tot ce se petrecea în jurul meu, dar vederea-mi era tot slăbită, cu toate că pleoapele le mişcăm în voie. Fusesem pus cu mare băgare de seamă pe targă şi drumul printre mormane de cadavre şi rămăşiţe de oameni şi cai, care încă mai zvâcneau, a fost destul de anevoios. Cei care mă transportau din când în când aprindeau înaintea

lor un firişor subţire de lumină. Nava lor spaţială, sau farfuria zburătoare, cum i-a spus aşa de frumos acest falnic pionier, părea de tuci nelustruit, cu fundul ca al unui ceaun uriaş, acoperit cu o strachină cu gura-n jos, după cum se vedea şi din depărtare. Pe o scară prinsă-n pragul uşilor metalice, date-n lături, am fost ridicat şi lăsat jos într-un fel de pronaos de mânăstire slab luminat. Dar de îndată ce s-au închis uşile în urma noastră şi se ridică o perdea de bare de fier, o lumină ca la ospeţele din castelul strălucitului Cazimir-Crai mă orbi. Dus în marea încăpere, am fost pus pe o masă lungă şi legat în grabă sub supravegherea unui doctor, care-mi vorbea în limba latină şi când a aflat că încercasem să scot fierul din rană, a dat îngrijorat din cap. După ce a încercat chingile de cânepă cu care fusesem strâns legat, mi-a trecut una şi peste frunte, dându-mi în grijă să nu mişc nici capul de pe pernă. Apoi a tras de un cordon care a pus în mişcare un clopoţel nevăzut. O smucitură nemaipomenită de jos în sus îmi dădu încredinţarea că m-am rupt de pământ pentru totdeauna şi, fără voia mea, o lacrimă mi se furişă prin ceaţa ochiului aplecat spre pernă.

Două asistente în alb şi un tânăr stăteau gata să dea ajutor doctorului, care-mi tăia zaua încet cu un cleşte, în vreme ce capul mi se încălzea treptat, odată cu durerile care reîncepură. Mă aflam gol până la mijloc şi, cu toată amorţeala care mă cuprindea din nou, mă simţeam că aş pluti prin încăpere dacă n-aş fi fost legat aşa de strâns de masă, mirându-mă că-mi pierdeam greutatea. Dar închipuirile mele încetară de îndată ce doctorul cu bărbuţă sură şi ochelari groşi, după ce se spălă, cu o rază de lumină îmi amorţi numai partea pieptului şi umărul pe unde pătrunsese sabia, spunându-mi cu mulţumire că am fost prevăzător şi că n-am pierdut prea mult sânge. Fiind stăpânit de teama că se pregăteşte să-mi scoată fierul din rană, fruntea a început să mi se îmbrobonească din nou. În timp ce una din asistente îmi punea ştergarul ud pe frunte, tânărul îşi sufleca mâneca stângă a cămăşii, dar doctorul îl opri, spunându-mi:

— Dacă n-ai să te frămânţi şi nu te încordezi, nici n-ai să mai ai nevoie de sânge străin, la care, drept orice răspuns, mi-am aplecat pleoapele obosite.

După câteva minute, la şoaptele din jurul meu, am deschis ochii. Doctorul îmi arătă sabia plină de sânge, zâmbindu-mi cu bunătate, în timp ce asistentele îmi oblojeau cu grijă rana de la umăr. O linişte binefăcătoare mă cuprinsese, când am mai văzut şi pe tânărul care-şi trăgea mâneca la loc, după care îmi puse la căpătâi flamura ţării.

Aceasta-i povestea tristă a scurtei mele vieţi de pe pământ, domniţă, rosti el cu glas sugrumat, învăluind-o cu strălucirea frumoşilor săi ochi negri ca mura.

— Înfruntând mereu primejdii mari pentru răscumpărarea unei dureroase neîmpliniri, Cătălin, îi răspunse ea cu ochii în lacrimi, în timp ce Tudorică îşi tăinuia emoţia, frământându-se pe scaun.

— Dar fiinţa şi destinul domniei tale nu şi-au istovit ciclul oricărui muritor zămislit pe planeta noastră, călătorule din lumi necunoscute nouă, remarcă bătrânul profesor, privindu-i pe amândoi cu o caldă înduioşare.

— Şi n-ar mai fi cu putinţă să rămâi printre noi, Cătălin? îl întrebă îmbietor Ruxanda, stăpânindu-şi cu greu puternicul sentiment care-o atrăgea cu toate fibrele sensibilităţii către frumosul ei „Zburător cu plete negre".

— Fără legământul solemn al întoarcerii, nu mi s-a încuviinţat revenirea pe Terra. Sunt supus nefastei oprelişti ca şi fiinţele care au căpătat şi bronhii, prin bio-climatizarea la care am fost pregătit. Am fost supus unor transformări ale structurii mele fiziologice, cu posibilităţi de a vieţui şi în atmosfera altor planete, unde mi-am îmbogăţit cunoştinţele astrofizice. Dar până în prezent nu am ajuns la iniţierea marelui grad de magistru, ca să-mi fie îngăduit de a dezvălui tainele lumii din care am descins. Şi nici n-aş reuşi încă să vă ilustrez cât de cât un tot unitar. Ar fi ca o fragmentare a continuităţii luminii.

— Bănuiesc că sunt mulţi pământeni luaţi pe planeta dumneavoastră, îl iscodi amfitrionul.

— Mai toţi sunt aduşi, de veacuri, în starea în care eram şi eu, selecţionaţi anume pentru pregătirea multilaterală şi spiritul lor inventiv. Ei le-au deschis calea ştiinţelor combinate. Chiar marii lor savanţi şi eruditi au rămas inapţi de-a întrezări harul, scânteia intuirii umane. Dar nimeni n-a fost răpit şi dus acolo fără consimţământ, chiar în clipa săvârşirii lor din viaţă. Numai în cazuri de catastrofe şi accidente grave, ca prăbuşiri de avioane şi scufundări de vapoare, prin ventuzele lor magnetice, navele noastre spaţiale le-au remorcat.

— Vaiii!... Cele date dispărute, nene Matei, răbufni Tudorel, în dumerirea lui.

— Mai toţi cei salvaţi de la dezastre au devenit folositori acolo, majoritatea pe tărâm artistic, înclinaţiile băştinaşilor fiind mai mult către mecanizare şi perfecţionare. Spre deosebire de ei, pământenii sunt contemplativi, sensibili şi chiar rafinaţi în nuanţări ale vibraţiilor artistice. Pentru aceste însuşiri am fost preţuit şi căutat la început de elitele lor intelectuale, străine de sensibilitatea emotivă. Cunoscând mai multe limbi, ceea ce era foarte rar pe atunci, mi s-a dat să tălmăcesc hrisoave, cronici şi bucoavne în limba lor, pe care mi-am însuşit-o destul de repede. Îndată mi-am format discipoli, cu care traduceam tot ce se aducea de pe Terra în

materie de ştiinţă, de descoperiri, de calcule prin analogii şi deducţii, experienţe, operaţii chirurgicale... peste care planau ca o binefacere operele literare ale marilor scriitori ai veacurilor. Cu acestea, având darul de a acumula cu uşurinţă, mi-am pus în valoare puterea de intuire şi de deducţie, socotite ca cele mai de preţ mijloace ale civilizaţiei pentru pătrunderea în nemărginire. Astfel mi s-a dat să trec peste vremi, alături de marii lor iniţiaţi, pentru care noţiunile de timp şi spaţiu au cu totul alte dimensiuni.

— Acum înţeleg de ce nu poţi rămâne între noi, când ţi-ai cucerit un loc aşa de strălucit acolo prin merite şi muncă, rosti, impresionat, profesorul Matei Priboianu.

— Ce n-aş da să pot pătrunde şi eu în acele lumi de vis! murmură Ruxanda aproape neauzit, tăinuindu-şi prin tremurul genelor privirea pe care nu şi-o putea lua de pe chipul lui.

— E de ajuns să vrei, domniţă, ca să fii una din cele mai frumoase exemplare feminine din acele lumi.

— Chiar, izbucni entuziasmat Tudorică, foindu-se cu străluciri în privire de mari nădejdi şi pentru el, pe când bătrânul îşi arcuia gânditor sprâncenele.

— Nemaipomenit!... reuşi el să articuleze cu ochii la Ruxanda.

— Ţi-am admirat aseară puterea de interiorizare în arta interpretativă; rar se pot reda la noi profunzimile beethoveniene.

— Cătălin!... murmură ea abia auzit.

— Chiar şi cei creaţi pentru munci mecanizate, din imensele uzine şi fabrici, au ajuns la însuşiri apropiate miliardelor de fiinţe superioare, băştinaşe ale planetei noastre.

— Totuşi, domnia ta ai rămas un pământean de-ai noştri, un vizionar sensibil, cu puteri de evocare până la trăire ale amintirilor pe care ni le-ai ilustrat atât de vibrant, remarcă amfitrionul.

— Hei, domnule profesor, încă nu mi s-au destrămat complet fibrele care mă leagă de semenii mei. A fost de-ajuns să-mi regăsesc graiul locurilor şi ale vremilor îndepărtatei mele adolescenţe, ca să mă întorc în timp. La prima emoţie în atingerea cu pământul mi s-a scuturat cenuşa în care ardeam de dor şi colbul vremilor sub care am supravieţuit. Alergam prin munţi şi codri în care mă regăseam, vorbind singur ca un posedat.

— Poate că eu mi-aş pierde şi dorinţa de viaţă în acea lume a uniformizării totale lipsită de iluzii, declară Ruxanda. M-aş simţi izolată şi singură în imensitatea nemărginirii.

— Frumoasa mea domniţă n-ar putea suferi niciodată de singurătate.

— Ar fi posibil, Cătălin? îl întrebă ea plăcut surprinsă.

— Nu fără răgazul de a cântări bine această hotărâre.

— Ruxanda, copila mea! rosti cu îngrijorare unchiul său, fără însă a mai fi uluit, ca la începutul bănuielilor sale.

— Ha!... ce bine-ar fi! se bucură, bătând din palme, Tudorică.

— Şi acuma, cu voia dumneavoastră, să-mi fie permis de-a mă retrage, spuse oaspetele, ridicându-se odată cu amfitrionul.

— Unchiule dragă, dă-mi voie să-l conduc eu, rosti cu glas rugător Ruxanda, sculându-se de la masă în clipa când cei doi îşi strângeau mâinile.

— Şi eu, şi eu, sări Tudorică de pe scaun, trezind în elanul său pe Bobiţă. Vreau să văd cum decolezi, nene Cătălin.

— Ba tu să faci bine şi să te duci la culcare, îl îndemnă unchiul său; şi mai ales să-ţi ţii gura, băiete.

— Doar mi-am dat cuvântul meu de pionier...

— Eu am toată încrederea în Tudorel, afirmă musafirul. La prima revenire pe Terra, am să-ţi aduc o machetă a ultimului tip de „Farfurie zburătoare", îi făgădui el, strângându-i mâna prieteneşte.

— Ar fi colosal să-mi pot ului colegii, izbucni el cu entuziasm; dar cu distanţa siderală de ani lumină... adăugă el gânditor.

— Actualele noastre nave spaţiale parcurg distanţa Jupiter-Terra în mai puţin de trei săptămâni terestre, numai că traiectoria în viteza ei siderală trebuie să fie bine dirijată în imensitatea spaţiului cosmic.

— Formidabil! se minună el, în timp ce acesta cobora scara cu Ruxanda, urmaţi de Bobiţă.

— Hai, fii ascultător, că-i târziu tare. Demult trebuia să te culci, îl îndemna bătrânelul, stingând lumina, în timp ce băieţelul intra cu ezitare în semiîntunericul din hol.

În aşteptarea nepoatei sale îşi reluă locul gânditor, urmărind cu privirea-i obosită cele două umbre îmbrăţişate pe hotarul îndepărtat dintre cer şi mare.

DIN ENIGMELE NEPREVĂZUTULUI

În înserările minunatelor zile ale începutului toamnei, şirul maşinilor nu mai contenea de-a lungul aleii care urca spre Arcul de triumf al Bucureştiului. Ferestrele de la vila academicianului Alexandru Priboianu, de un an de zile, erau mai mult închise către grădina cu copaci prăfuiţi şi flori pălite de arşiţa verii în agonie. Chiar în serile senine, luneta de pe terasă rămânea cu husa pe ea şi uşa care dădea în biroul savantului se afla închisă şi cu storul lăsat. Rudele şi prietenii, ca şi colegii de la academie ştiau că se afla în străinătate pentru căutarea sănătăţii, însoţit fiind de fiica sa cea mică. Dispariţia ei provocase o adevărată consternare în familie, situaţie agravată de ironiile lui Grig sugerate de bănuiala celei mai primejdioase aventuri. Bolmojeala lui Matei, surprins şi de dispariţia fetei, fără să-i fi spus nimic a doua zi, după ce-o lăsase să-l conducă pe Cătălin, avusese ca rezultat definitiva lui pecetluire a Emei de „mototol", „aiurit", „neajutorat" şi, ceva mai discret, chiar „ramolit al familiei". Tudorel, credincios legământului său, relatase că el stătuse puţin în prezenţa enigmaticului oaspete, după care s-a dus la culcare. Nu îndrăznise nici să confirme nemaipomenita impresie de care vorbea cu entuziasm unchiul Matei şi nici de simpatia sa pentru frumosul musafir din necunoscut. Hei, dacă ar fi putut da glas Bobiţă, singurul martor al minunatelor clipe de vrajă!... De abia în vacanţa de iarnă, la sosirea unei scrisori, zbuciumul familiei se mai domoli. Chiar şi tanti Ema şi-ar fi înăbuşit zelul, dacă n-ar fi scos-o din ţâţâni nestăvilitul entuziasm al Ruxandei. Scurtele rânduri ale profesorului păstrau o desăvârşită discreţie. Ca niciodată nu pusese data şi nici nu indicase adresa. Timbrele şi ştampila poştei, cam ştearsă, le dovediră că se aflau la Lausanne şi în scrisoare le confirma prezenţa Ruxandei alături de el, care a fost o adevărată mângâiere în grelele încercări la care fusese supus. Printre altele relata că i se făcuseră trei intervenţii chirurgicale în prezenţa unui mare neurolog, cu rezultate spectaculare pentru vârsta lui. Dar pentru temeinicirea acelor minuni, trebuia să se păzească de oboseală şi mai ales de emoţii, încă vreo câteva luni. În încheiere îi anunţa că tocmai de acestea n-a prea fost scutit, din cauza logodnei Ruxandei, la care a luat parte într-un fotoliu, în care a avut satisfacţia să ia contact cu o seamă de învăţaţi din elita lumii în care se află. Însă, spre nedumerirea celor care-i parcurseseră rândurile destul de laconice, se întrezărea că fuseseră alcătuite în aşa fel ca să nu dea amănunte, mulţumindu-se cu aprecieri elogioase la fericita alegere pe care o făcuse Ruxanda.

Dar adevărata bombă a secolului se afla în rândurile scrise de Ruxanda, puse într-un plic mai mic, închis, cu menţiunea imprudentă de confidenţial,

pentru Sanda şi Anca. Relatările ei începeau cu nemaipomenitul voiaj de douăzeci de zile fără escală, cu încântările unui lux şi un confort de cea mai fabuloasă fantezie a minţii umane. Că au aterizat pe un aeroport feeric într-un tărâm ca de vis, la marginea unei imense metropole care scânteia într-o lumină orbitoare, încât nici ochelarii aproape negri nu-i protejau destul. Că-i îndrăgostită la nebunie de frumosul ei „Zburător cu negre plete", despre care numai nenea Matei şi Tudorel ar putea să le vorbească mai cu obiectivitate. „De la aeroport, urma ea, ne-am urcat într-un fel de helicopter deschis, cu laturi de cristal limpede ca lacrima, fără supărătoarele palete, care ne-a purtat pe deasupra uriaşelor clădiri, brăzdate de bulevarde mărginite de grădini în floare şi tăiate de poduri dantelate peste un fluviu cu braţe gigantice. Acel taxi zburător s-a lăsat pe terasa unei vile splendide, al cărei parc se desfăşura până la stâncile roşii de pe malul unui ocean al nemărginirii. Ca să vă descriu distinsa sobrietate a mobilierului, a tablourilor, statuetelor, vazelor, bibelourilor, a covoarelor, ca şi frumoasa distribuire a camerelor, mi-ar trebui câteva pagini, din care n-aţi putea întrezări mai nimic din modestia cunoştinţelor mele în arta decorativă. Cele două subrete cu şorţuri albastre şi banderole albe pe cap, ca şi severul majordom cu vestă dungată ni s-au înclinat adânc, de parcă s-ar fi aflat înaintea unor feţe împărăteşti. În clipa în care stăpânul casei le strângea mâinile, ne-a spus că pământenii se bucură de cea mai mare consideraţie între băştinaşii planetei ca şi între cei plăsmuiţi la fel cu ei. De abia după ce le-am simţit rigiditatea mâinilor, mi-am dat seama că mă aflam în prezenţa unor roboţi nemaipomenit de reuşiţi. Tata era de nerecunoscut, parcă plutea între vis şi realitate, iar eu m-am rezemat de frumosul pian de concert când am văzut flamura albastră a Moldovei, cu capul de zimbru cusut în fire de aur, dominând întreaga frescă a peretelui care ilustra în culori pastelate lupta de pe valea Pârâului Alb. Pe măsuţa de dedesubt se afla sabia medelnicerului Călin al Vlaicului şi jungherul de argint căpătat de la postelnicul Ştefan Meşter. Nenea Matei şi chiar Tudorel vă pot da lămuriri asupra acelor scumpe relicve. Tata, care le cunoştea însemnătatea din cele câte i-a povestit în lungul nostru zbor, şi-a aplecat fruntea cu evlavie înaintea lor. Sunt nespus de fericită că se simte aşa de bine în prezenţa lui Cătălin al meu. De altfel, după surpriza în care am tresărit amândoi când ne-am găsit faţă-n faţă în aceeaşi navă spaţială, n-a ezitat nicio secundă când şi-a dat consimţământul pentru logodna noastră. Tata-i un om minunat, Sanda! Şi când ai şti cum s-a schimbat după reuşita intervenţiilor medicale la care s-a supus, nu i-ai mai da nici patruzeci de ani. A început să-i crească părul, citeşte fără ochelari, e vesel, vioi şi de abia aşteaptă încuviinţarea neurologului să părăsească fotoliul. Rezultatele vădite ale intervenţiilor

chirurgicale, ca şi ale terapeuticei post-operatorii îi dau încredinţarea că cele două vertebre fisurate, prinse în inele dintr-un material spongios, nu-i vor mai stânjeni mersul. Anca, tata întinereşte şi tu îmbătrâneşti, iar eu nu doresc decât să vă încrucişaţi drumurile la timp după spovedania care mi-ai făcut-o. Profesorul Terravanţius, care-i nedezlipit de tata, arde de nerăbdare să fie invitat la o logodnă pe Terra. Nici nu vă puteţi închipui ce mică şi neînsemnată mă simţeam în asemenea casă, căzută ca din cer şi îmbrăcată pe apucate în ultima clipă a hotărârii de a pleca. Dar n-a trecut un ceas de la sosire, că m-am şi trezit cu două doamne de la o mare casă de mode, care vorbeau destul de corect franţuzeşte şi care, în două zile, mi-au umplut un dulap cu cele mai fine lucruri de îmbrăcăminte. Logodna noastră a fost ca un vis şi toaleta mea a stârnit admiraţie unanimă. Dar cea mai mare satisfacţie a mea din acea seară au fost tunetele de aplauze când am terminat de executat la minunatul meu pian *Sonata patetică*. După cum vedeţi, sunt multe de spus... pentru care vă promit să vi le expun la prima ocazie mai pe îndelete."

Iscoditoare din fire şi cu nestăvilita curiozitate a vârstei, Ema fierbea de nerăbdare să puie mâna pe scrisoarea fetelor, care se închiseseră în camera Ancăi. La masa de prânz, ele au bagatelizat în câteva cuvinte conţinutul scrisorii sub privirea neîncrezătoare a Emei, care devenise şi pentru Anca *tanti Ema* de când locuiau împreună. În acea după-amiază, în care Anca plecase la institut, a dat peste plic după ce-i scociorâse prin toate sertarele. La prima lectură a căzut pe scaun de consternare şi nu-şi credea ochilor de cât putea să „aiureze", îşi spunea, o fată care a fost prea alintată de toţi...

Trecuse şi vara fără nici o altă ştire de la cei plecaţi. Tudorel trebuia să sosească peste câteva zile de la mare, ca apoi totul să reintre pe făgaşul normal în vila Priboianu. În acea liniştită înserare a începutului de septembrie, în care Anca aştepta vizita profesorului Terravanţius, de abia reuşise să o urnească pe Ema de acasă cu concursul Sandei. În liniştea din sufragerie erau aprinse numai aplicele din laturile şemineului când sună telefonul şi Anca ridică receptorul.

— Alo!... da eu!... Cuum, n-ai găsit?... Bine, tanti Ema dragă, îi răspunse trântind receptorul enervată şi din capul scării o strigă pe Sanda, care tocmai cobora.

— Închipuieşte-ţi, draga mea, n-a găsit bilete nici la Patria şi nici la Scala. Se întoarce acasă. Ce mă fac eu acum cu ea pe cap?

— Lasă că-i ies înainte s-o duc la alt cinema. Nu te nelinişti, îi răspunse Sanda care era gata îmbrăcată şi, luându-şi poşeta de pe şemineu, ieşi grăbită în vestibul, în timp ce Anca se duse sus la dânsa.

Uşa sufrageriei dădea pe aceeaşi terasă şi era larg deschisă. De abia se scurseseră câteva minute când, în capul scării, se ivi Terravanţius, îmbrăcat într-un costum elegant, castaniu deschis, ezitând să intre. Din vestibul apăru şi Ema, cu umbrelă colorată şi poşetă asortată cu pantofii. Zărindu-l, avu o tresărire şi, eliberându-şi mâinile, îl întrebă:

— Căutaţi pe cineva?

— Da, distinsă doamnă, pe domnul profesor Alexandru Priboianu, îi răspunse el mieros, trecând pragul şi înclinându-se.

— Ooo, domnul meu, regret din suflet... demult este plecat în străinătate. Da' poftiţi, poftiţi vă rog, insistă ea! Aţi putea vorbi cu secretara cumnatului meu, care tocmai coboară.

— Îmi daţi voie: profesor Mario Terravanţius.

— Bun sosit, domnule profesor, îl întâmpină Anca, îmbujorată.

— Aaa, vă cunoaşteţi? tresări Ema de bucurie; dar poftiţi, luaţi loc!

— Daţi-mi voie, domnule profesor, să vă prezint doamnei Emilia Iaroslavici, se precipită Anca, vădit contrariată.

— Este o adevărată încântare să fiu prezentat unei persoane aşa de distinse, îşi sublinie el complimentul, mai mult ca să-şi tăinuiască zâmbetul ironic, sărutându-i mâna ceremonios, după care se aplecă şi asupra mâinii Ancăi.

— Domnul profesor vine de... de... foarte departe, dragă tanti, bâigui Anca, trăgându-i un scaun şi aşezându-se la masă îi făcu semn să stea.

— De această dată numai de la Londra.

— Vaiii, domnule profesor, ador Londra, cu toate că englezii nu mi-s tocmai simpatici, se porni Ema, aşezându-se la masă odată cu el. Ce păcat că sunteţi numai în trecere pe la noi!... oftă ea, aranjându-şi părul.

— În nesfârşitele călătorii pe distanţe siderale, frumoasă doamnă, timpul popasurilor mele este limitat. Foarte rar mă mai bucur de farmecul unui apus de soare, sau vreun răsărit de lună pictural.

— Şi mie-mi plac nespus de mult călătoriile, oricât de lungi, dacă am anturaj simpatic. Pe când regretatul meu soţ era deputat, voiajam în toată Europa şi eram neobosită pentru orice noutate, dar acum, singură, unde să mă mai duc? îi răspunse ea, cu melancolie.

— Doamna Iaroslavici a fost alintată de soartă, interveni şi Anca.

— Dar are toată viaţa înaintea sa şi, după câte aflu, ştie să se descurce, îi tăie Terravanţius vorba, zâmbindu-i discret.

— Hei!... domnul meu, sufăr de nişte migrene îngrozitoare, reluă ea oftând. De abia mă mai limpezisem şi acum simt că iar mă apucă.

— Întâmplător am un calmant al acestor neplăceri de care sufăr şi eu, îi răspunse el, întinzându-i o cutiuţă deschisă, la vederea căreia Anca zâmbi, recunoscând pastilele, din care Ema apucă una cu delicateţă.

— Vai, cum să vă mulţumesc, se alintă ea, luându-i şi cutia pe care începu s-o admire. Totuşi englezii au gust, mai rosti şi, profitând că cei doi schimbau priviri, mai înfulecă încă două.

— De la o vreme zborurile interminabile mă cam obosesc, reveni Terravanţius. Nu-i destul de comod să stai zile întregi într-un spaţiu atât de restrâns, când deasupra ta planează întregul univers, înclina el să jongleze cu cuvintele, spre spaima Ancăi, care începu să se frământe.

— Mai înainte nu mă urcam în avion, din principiu. Dar acum, din pricina drăcoveniilor ălora zburătoare, care mă bagă-n sperieţi, cred c-aş îngheţa de frică să mă văd urmărită de demoni mascaţi, îşi arătă ea şi dispreţul printr-un gest grăitor al mâinii. Au început să ne dea târcoale şi noaptea.

— S-ar putea să luăm în curând contact cu alte lumi mai civilizate ca a noastră, tanti Ema, căută să o domolească Anca, temându-se să n-o ia razna de-a binelea. Toţi specialiştii din acest domeniu îi aşteaptă pe acei cosmonauţi enigmatici.

— Specialişti, ha-ha! Scriu din Elveţia cu gărgăuni din Nirvana, se indignă ea şi închizând cutiuţa, cu gesturi moleşitoare i-o restitui musafirului, zâmbindu-i a mulţumire.

— Am convingerea că această teamă a dumneavoastră s-ar spulbera, dacă aţi şti cât de mult doresc ei să intre în contact cu pământenii, o completă el pe Anca.

— Noroc de leacul pe care mi l-aţi dat, din care aş mai lua o pastilă împotriva emoţiei şi a enervării care m-au cuprins.

— Regret, distinsă doamnă, dar este contraindicat, fiindcă dau perturbări grave, îi răspunse acesta, punând liniştit cutiuţa în buzunar.

— Vai de mine, izbucni Ema înspăimântată. De ce nu mi-aţi spus de la început, că nu mai luam... Mă duc să beau puţină apă, mai apucă să spuie, în graba cu care ieşi către bucătărie.

— În sfârşit, exclamă Anca îmbujorată, în timp ce Terravanţius îi dădu un plic destul de voluminos, pe care ea se grăbi să-l puie între cărţile de deasupra canapelei.

— Magistrul se află în bună stare, întremat complet, binedispus şi gata să înceapă o viaţă nouă, îşi strecură el în treacăt indiscreţia.

— Cum o duce cu piciorul, care-i dădea atâtea complexe? se grăbi ea să-l întrebe.

— Merge cât se poate de bine. Nimeni n-ar mai putea spune că a suferit un accident aşa de grav. A urcat la munte ca şi noi, întinerit şi fizic, şi psihic;

de nerecunoscut. Ar fi putut să vie cu mine, dar nu l-au lăsat cei doi logodnici, a căror nuntă va fi la începutul lui februarie. Detalii multe şi fotografii în scrisoare, rosti el, aproape pe nerăsuflate, cu urechea mereu către uşa pe care ieşise Ema.

— Eram cam alarmaţi că n-am avut veşti de-atâta vreme, se plânse ea, învăluindu-l în albastrul frumoasei sale priviri.

— Impedimentele decolării avioanelor dumneavoastră sunt un nimic pe lângă exploziile solare care s-au ţinut lanţ în ultima vreme. Câteva zile, echivalente a patru-cinci luni terestre, s-au făcut înconjururi siderale din pricina a mii de comete în flăcări, care se rostogoleau înspre constelaţiile Vărsătorul, Balanţa, Scorpion, Peştii... după denumirile pământene. La toate acestea se mai adaugă exploziile stelare şi enormii nori de hidrogen, o lămuri el, privind-o cu admiraţie.

— Anca, iar ai ajuns în stele? o întrebă Ema, intrând cu faţa cam stacojie, pe care-şi dăduse cu prea multă pudră.

— Tocmai voiam să-mi informez colega de specialitate că actualmente planeta Marte se află separată de sateliţii săi Deimos şi Phobos, din cauza unor prăbuşiri gravitaţionale.

— Şi eu am avut senzaţii de prăbuşire de când mi-aţi spus că pastilele alea ar fi dăunătoare, îşi mărturisi Ema neliniştea.

— Nu poate fi nimic alarmant, distinsă doamnă, căută s-o liniştească amabilul oaspete, în timp ce ea îşi reluă locul. Sunteţi prea sensibilă şi influenţabilă. În cel mai rău caz s-ar putea să aveţi o mică insomnie trecătoare, dar migrenele încetează câteva zile sub influenţa acestui miraculos preparat.

— Insomnie?... pufni de râs Anca. Tanti Ema nici n-apucă să stingă lumina c-a şi adormit.

— Este o dovadă al unui perfect echilibru organic, mai spuse distrat musafirul, ridicându-se.

— Vai, domnule profesor, aşa de repede? izbucni Ema cu părere de rău.

— Plec cu impresii cât se poate de plăcute despre dumneavoastră, îi răspunse el, sărutându-i mâna cu delicateţă exagerată, ceea ce provocă un uşor zâmbet de ironie pe luminoasa faţă a Ancăi.

— Sper să ne mai onoraţi, distinse domn! îi mai spuse Ema, cu glas mieros, pe când el, după ce sărută şi mâna Ancăi, se îndreptă spre uşă.

— Chiar cu primejdia de a vă înfrunta radiaţiile plăcutei sensibilităţi, răspunse el, coborând grăbit scara, urmărit de privirea dilatată a Emei şi de tainicul zâmbet al Ancăi.

— Ah, Ancă dragă, aşa bărbat mai zic şi eu, răbufni Ema. Păcat că nu i-am putut vedea ochii.

— Vai, tanti Ema, când ai şti cu cine ai vorbit! îi spuse ea râzând.

— Lasă fleacurile în care-ţi pierzi cei mai frumoşi ani, îi răspunse Ema, privind-o de sus cu superioritate.

— Dar n-ai înţeles că-i unul din cei mai mari eruditi ai lumilor necunoscute, care s-a coborât pe pământ? rosti ea, urmărind efectul ca să-şi verifice bănuiala că i-a citit scrisoarea.

— Iar rătăceşti printre planetele tale goale?

— Acolo-i idealul visurilor mele, îi răspunse ea tăios, luându-şi cartea cu scrisoarea şi îndreptându-se spre scară.

Burniţa şi zloata făcură să se simtă mai devreme preludiile viscolului, care începu să taie oblic lumina plumburie a zilelor mohorâte. Blana încreţită a lui Bob se îndesi şi ţepii botului său pătrat păreau mai învrăjbiţi când îşi scutura fulgii de zăpadă la pragul terasei. În grija lui ancestrală de a-şi îngropa prisosul oaselor, pe care apoi le uita, avea mari dificultăţi la acea vreme de restrişte. De altfel mai era şi tare necăjit că micile lui satisfacţii încetaseră, de când pisicile din vecini îşi torceau lenea pe lângă sobe şi calorifere. Purtat de nasul lui dibaci, le mai căuta încă prin cotloanele grădinii, pe unde se refugiau îngrozite de răul său, dar nu se alegea decât cu un nou transport de scaieţi, care-i dădeau de lucru lui Tudorică.

De câteva luni, doamna Iaroslavici era mai agitată ca niciodată, chinuită de nişte insomnii interminabile, ale căror cauze îl puneau în mare impas profesional pe conştiinciosul doctor David. Greu şi cu mare răbdare reuşise el în ultimul timp s-o facă să mai fure câte un ceas-două de somn pe apucate. La începutul lui februarie încă nu reuşise să afle de la dânsa ce naiba luase ca s-o aducă în acest hal de irascibilitate.

— Ema, Ema! strigă de la uşă în seara în care venise cu rezultatul ultimelor analize. Te-ai îndopat halandala cu medicamente, altă explicaţie nu poate fi. Puteai să te nenoroceşti.

— Tu ca medic crezi că-ţi este permis orice. Uiţi că persoanele serioase trebuiesc tratate cu seriozitate, îl înfruntă ea cu semeţie. Ei bine, află că un cunoscut al lui Alexandru m-a tratat cu trei bomboane şi Anca susţine că acel bărbat încântător n-ar fi pământean.

— Ce tot vorbeşti acolo, Ema? o întrerupse el cu ochii holbaţi şi lăsându-se moale pe scaun.

— Închipuieşte-ţi, Davide dragă, că aiuriţii noştri, care-au dispărut de-atâta vreme, au fost luaţi pe farfurie şi duşi în văzduh...

— Scuză-mă, Ema, că eu n-am timp de poveşti, îi tăie el vorba, privind-o bănuitor şi tamponându-şi chelia cu batista. Îţi recomand o baie caldă şi o compresă cu gheaţă la cap, după care să-mi telefonezi.

— Dar ascultă-mă, omule, c-am să plesnesc. De când ne-au trimis prima scrisoare mă umflu mereu ca un cauciuc de camion. Pe a doua n-am mai găsit-o, dar i-am auzit şoşotind că Alexandru-i reparat şi întinerit, iar Ruxanda-i logodită cu un tânăr de vreo cinci sute de ani. N-am vrut să destăinuiesc nimănui ce-am aflat, ca să nu li se întâmple ceva pe acolo. Demonii sunt în stare de orice.

— Emaaa! Se prea poate să fi fost de pe vreo planetă cu fiinţe mult mai avansate ca noi!...

— Vai de mine, doctore dragă!... Vrei să mă bagi în boale?

— Te pomeneşti că ăsta-i secretul longevităţii, izbucni el, pocnindu-se cu palma peste frunte. Vitalitatea şi privirea ta din ultimul timp îmi dădeau de bănuit că ai provocat un şoc glandular. Totuşi tensiunea a scăzut la normal, iar electrocardiograma-i cât se poate de bună. Ce fel de bomboane ţi-a dat?... Poate ai luat prea multe deodată...

— Erau nişte pastile mici şi foarte plăcute la gust. E drept că mi-a spus să nu iau decât una, dar aveam o migrenă îngrozitoare, care mi-a trecut imediat. Atunci am mai luat pe neobservate încă două, aşa preventiv. Era un adevărat domn şi bănuiesc că el a adus a doua scrisoare, despre care i-am auzit vorbind.

— Cum de-ai putut să faci asemenea nesocotinţă şi să nu opreşti măcar una?! Aş fi dat-o la analiză şi aflam lucruri necunoscute nouă, Ema! îi făcea el mustrări cu vădită părere de rău.

— Lăcomia şi dulciurile-s slăbiciunea vieţii mele, dragă David, recunoscu ea, repezindu-se la telefon. Alo!... Da, imediat, răspunse, trecând receptorul doctorului, care ştia că-i pentru el.

— Am lăsat vorbă unde pot fi găsit. Alo?... Eu... Vin cu primul taxi. Să stea nemişcat, spuse el, trântind receptorul enervat. Am un caz mai grav la clinică. Un infarct miocardic cu tromboză cerebrală. La revedere! îi spuse el repezit şi se năpusti spre uşă.

— Şi ce mă fac eu cu Tudorel, dacă i se complică gripa? îl întrebă ea în vestibul. Temperatura i-a scăzut de când i-a dat Anca o pastilă şi, când am întrebat-o ce fel de medicament este, mi-a răspuns, râzând, că-i de pe vremea faraonilor.

— Să stea culcat şi să ia numai aspirine şi piramidoane, aşa cum i-am prescris eu, îi spuse precipitat şi ieşi grăbit, nerealizând semnificaţia răspunsului Ancăi.

De sus se auzea muzică la radio şi bătăi de ciocan, când Ema îl întrebă, de la scară, pe băieţel dacă vrea un ceai.

— Cu pâine, cu unt, miere şi şuncă, tanti Ema, îi răspunse el, când Bob se rostogoli ca un vârtej pe scară-n jos, ca şi cum ar fi înţeles că se va umbla la

frigider. După ce-i aranjă băiatului tava şi se urcă sus, începu să zbârnâie soneria de la intrare.

— E nenea Grig, tanti Ema, o preveni Tudorică de la masa lui de lucru, improvizată în atelier mecanic, privind-o şăgalnic.

— Să nu mai aud de acea pramatie că mi se urcă tot sângele la cap, bombănea ea, pe când cobora grăbită cu paşi îndesaţi, tremurându-i fălcile.

— O aerogramă. Vă rog semnaţi de primire, rosti factorul printre uşi.

— Hmm! făcu ea, dând din umeri, văzând că-i pentru Anca şi o aruncă pe masă cu dezgust. Apoi începu să aşeze ceştile de ceai în jurul ei.

În aşteptarea celor plecaţi la concert, după ce luptă cu mare eroism ca să n-o deschidă, se hotărî să vizioneze ultimul episod dintr-un serial al televiziunii. De sus nu se mai auzea niciun zgomot şi-i părea rău că nu spusese băiatului să-şi ia doctoriile înainte de-a adormi. Bobiţă se învârti de câteva ori nehotărât lângă preşul de la scară, până să-şi reia locul obişnuit. Din când în când căsca şi ofta cu sonorităţi diferite, dând semne de nelinişte, când lumina începu să pâlpâie, făcând-o pe Ema să sară de pe scaun, repezindu-se la chibrituri. Dar auzind zgomot în vestibul, îi veni inima la loc. N-apucase să aprindă lumânarea de pe bufet şi, în clipa în care se stinse lumina, fu cuprinsă de nişte braţe puternice şi sărutată pe întuneric. Glasu-i secase de spaimă, dar la revenirea luminii, trezindu-se în braţele lui Grig, holbă ochii şi se lăsă moale pe scaun.

— În cele mai grele clipe am fost şi voi fi alături de scumpa mea mătuşică, rosti el, cu prefăcută mândrie, către ceilalţi ai casei, care râdeau, asaltaţi de Bobiţă.

— Sunt ca o tigroaică zădărâtă, blestematule, răcni ea la dânsul roşie ca racul. Poţi să debitezi toate prostiile din lume, că nu-ţi mai răspund nimic.

— Nu te lăsa, tanti dragă, o îndemnă Vlad dintre Sanda şi Anca, poziţia de atac intimidează adversarul.

— Dar bine, Vlade, nu vezi că eu fierb? îi răspunse ea.

— N-am încrucişat sabia spiritului meu decât cu adversari demni de tot respectul şi recunosc că replica tantei Ema m-a dezarmat mereu. Dar fiindcă astăzi mi-a îngăduit s-o sărut...

— Grig!... articulă melodios Anca.

— Hai, capitulează şi tu odată, zăpăcitule; nu mai pune gaz peste foc, interveni şi Sanda, lăsându-şi geanta şi mănuşile lângă televizor şi apăsând pe butonul de închidere.

— Nu tulburaţi solemnitatea şedinţei, le răspunse el cu demnitate. Am venit cu ramura de măslin în dinţi pentru sfat şi sprijin la singura mea rudă care mă preţuieşte, netrebnicilor.

— Iaca, Vlade, că se ia şi de noi, pufni de râs Anca.

— Cu dumneata am întrerupt relaţiile diplomatice de când sunt în tratative sentimentale cu cea mai încântătoare proiectantă a noastră, reluă el. Mă aflu la răspântia hotărâtoare a dibuirilor mele şi de aceea am venit în umilă pocăinţă.

— Cred, încuviinţă Ema interesată, că doar eu te-am crescut.

— N-am tăgăduit niciodată, tanti, că sunt prost crescut, îi răspunse el, în râsetele celorlalţi, care începuseră să se aşeze în jurul mesei.

— Iar te încâlceşti în gafe, nenorocitule? îl mustră Vlad, şăgalnic. Stai jos şi mărturiseşte-te!

— Ufff! răbufni Ema, aşezându-se şi ea. Ce n-aş da să găseşti odată un suflet, care să te mai strângă de prin bodegi!

— Astăzi, printr-o binecuvântată excepţie, dragă tanti, nu m-am „parfumat" deloc. De la masa de prânz m-am retras în modesta mea garsonieră unde am proiectat până acum cu încântătoarea proiectantă a visurilor mele un proiect de încătuşare totală.

— Mare aiurit mai eşti, îi spuse Sanda, ridicându-se râzând, mă duc să pun de ceai. Scoateţi paltonul, c-am să te tratez cu ceva bun la ceai.

— Sunteţi dominaţi numai de plăcerile burţii din pricina cărora sărmanul spirit uman rămâne în urma trepidantului nostru secol al vitezei. Plec descumpănit că nu sunteţi demni de văpaia inimii mele, glăsui el, cu semeţie, în râsetele celor din jur.

— Eu mă minunez, băiatule, cum ai scăpat de turbare până acum! îl împunse Ema, subţiindu-şi buzele, pe când Sanda ieşea râzând.

— Am tigva lui Yorik, o fărâmă din creierul lui Aristotel şi în sânge grupa lui Atila. Dumneata, iubită tanti, mi-ai dat căldura duioşiei, îi declară el teatral, sărutându-i mâna.

În clipa în care îi salută din mers cu un gest de gladiator învingător şi ieşea pe uşă, sună telefonul, la care răspunse Anca.

— Da!... răsună tremurat glasul ei, întorcându-se, ca să nu-şi demaşte emoţia. N-am primit nimic, domnule profesor... Astă-seară? întrebă ea cu vocea sugrumată... De bună-seamă, de bună-seamă, repetă încurcată. Noapte bună şi vă mulţumesc, domnule profesor.

— Vai, draga mea, am uitat să-ţi dau telegrama, spuse Ema, întinzându-i-o bucuroasă că i se va satisface curiozitatea.

— E ceva supărător, Anca? o întrebă el, îngrijorat.

— Universitatea din Cluj îmi cere o lucrare, îi răspunse ea, şi se îndreptă grăbită către scară.

— O lucrare!... murmură Ema, ca şi cum s-ar fi dezumflat.

Ca niciodată când era chemată la obişnuitul ceai de seară, Anca nu-şi schimbase rochia cu care fusese la concert. Mâncă în silă felia de şuncă la insistenţele Sandei şi părea distrată, ceea ce nu scăpă privirii iscoditoare a Emei. Amintindu-şi că telegrama era de fapt o aerogramă, începu să fie frământată de bănuieli şi de presupuneri, ca să nu care cumva s-o fi deschis bătrâna. Dar ea îşi mâncă în linişte şunca, spunând că ceaiul îl va lua în cameră şi începu s-o ajute pe Sanda la strânsul mesei. Când se întoarse de la bucătărie cu gânduri mai agresive de iscodire, Anca se dusese sus, iar Vlad citea ziarul.

— Ce lucrare are ea de trimis prin văzduh? răbufni, de îndată ce se aşeză din nou la masă.

— N-ai auzit de poşta aeriană? îi răspunse el distrat, întorcând ziarul, când reveni şi Sanda.

— Cu Anca-i o plăcere să te duci la concert, spuse aceasta.

— Pentru mine-i o adevărată revelaţie de câtă muzică poate să cunoască. Urmăreşte intrările şi toate nuanţele în mod reflex, că şi eu, şi Sanda o pândeam cu coada ochiului, adăugă şi Vlad, păturindu-şi ziarul.

— Da de unde, mă rog, atâtea rafinamente în casa unui biet turnător de beton? întrebă Ema, înţepată. Melomania mă dezgustă ca orice manie. Noi am avut de mici pian în casă, dar niciodată nu ne-am dat în spectacol cu muzica.

— E cea mai inofensivă pasiune, distinsă doamnă, şi nu-i nicio ruşine să-ţi manifestezi satisfacţiile şi să schimbi păreri, dacă pricepi şi simţi câte ceva, îi răspunse Vlad cu ton cam tăios.

— Ce să simtă? Poză goală ca să-şi dea importanţă, se îndârji Ema. Tinerii de azi fac pe rafinaţii, bâţâind din cap ca nişte posedaţi, de mă umflă şi râsul.

— Adevărul adevărat este că noua generaţie ne-a dat elemente strălucite care ne-au şi dus faima peste hotare, întări şi Sanda spusele lui Vlad. Cu ochii umezi citesc prin ziarele şi revistele străine elogiile ce se aduc talentaţilor noştri tineri care iau parte la concursurile internaţionale. Ca şi sportivii...

— Ei au ridicat peste hotare prestigiul ţării şi al neamului nostru înzestrat cu atâtea calităţi remarcabile, o completă el. Să ne scuturăm de zgura superficialităţii, ca să rămânem buni români, cu inima şi sufletul alături de cei care ne fac cinste, tanti Ema!

— Dacă alunecaţi iar spre politică, nu ne mai putem înţelege. Văd că v-aţi coalizat împotriva mea. Numai când sunt singurică mai izbutesc să mă reîntorc în trecut, le spuse ea, ridicându-se.

— Zadarnic, fiindcă niciodată n-ai să poţi vedea prăpastia trecutului şi cu atât mai puţin luminosul nostru urcuş, îi răspunse Vlad, sculându-se şi el în clipa în care Anca reintră în sufragerie.

— Noapte bună, Anca, îi urară soţii Rudeanu în drumul lor către scară, pe când Ema, din uşa bucătăriei, se uita mirată că Anca nu schimbase rochia.

„Să fie cu putinţă?”... murmură ea cu telegrama în mână şi în auz cu glasul lui Terravanţius de la telefon...

Stătuse sus ca pe ghimpi fiindcă cei de jos întârziaseră mai mult ca de obicei.

Nava spaţială sosise aşa cum i se anunţase prin depeşa primită, iar după telefonul dat de profesorul Terravanţius mai erau câteva minute de încordată aşteptare. În timp ce stingea lumina mare de deasupra mesei, se înfiinţă şi Bobiţă la uşa terasei pe unde i se dădea drumul afară de obicei. Cu toate că nu se cerea mai niciodată să iasă noaptea, părea foarte grăbit şi agitat. De cum îi deschise, o zbughi nebuneşte spre poartă, dispărând pe sub chiciura feerică a pomilor şi arbuştilor care scânteiau în lumina lunii ca în nopţile din basme.

De abia închisese uşa şi se aşezase în fotoliul de la şemineu, când auzi lătratul vestitor a lui Bobiţă şi bufnitura unei portiere de maşină, care o paraliză. Îşi auzea bătăile inimii în timpane şi-i tremurau genunchii, încât numai zgrepţănatul lui Bobiţă o făcu să-şi revie şi să deschidă uşa. Din dreptul lunetei un bărbat care-i aminti fulgerător tabloul lui Alexandru Priboianu tânăr, părând mai zvelt şi chiar mai înalt, se repezi şi o cuprinse în braţe.

— Anca!...

— Alexandre!... Atât reuşiră să-şi spună printre sărutări, când un bulgăre de foc săgetă văzduhul într-o lumină orbitoare.

În cadrul uşii dinspre scară, Ema, îngrozită, scăpă tava cu ceai, în timp ce Bobiţă se învârtea nebuneşte în jurul mesei.